

SZOMBATHELY MEGYEI JOGÚ VÁROS

FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA 2021-2027

(FELÜLVIZSGÁLATTAL EGYSÉGES SZERKEZETBEN)

Megrendelő: Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata

Készítette: Pannon Gazdasági Hálózat Egyesület

Tartalom

Ábrajegyzék	6
Táblázatok jegyzéke	7
Vezetői összefoglaló	9
1 A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan	12
1.1 Partnerek definiálása.....	13
1.2 Partnerségi akciók és azok tartalma	14
1.3 Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban	16
2 Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés	17
2.1 Helyzetfeltárás.....	17
2.1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	17
2.1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	21
2.1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	23
2.1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai.....	25
2.1.5 Közigazgatási határ	26
2.1.6 Szombathely MJV Településszerkezeti Terve	26
2.1.7 A település társadalma	27
2.1.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség.....	27
2.1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	34
2.1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők	35
2.1.8 A település humán infrastruktúrája	36
2.1.8.1 Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.).....	36
2.1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása	41
2.1.9 A település gazdasága	41
2.1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre	41
2.1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	43
2.1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelések	43
2.1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	44
2.1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	45
2.1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	47
2.1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	47

2.1.10.2.	Az önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenysége és intézmény-rendszere.....	48
2.1.10.3	Foglalkoztatáspolitikai.....	48
2.1.10.4	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	49
2.1.10.5	Intézményfenntartás.....	49
2.1.10.6	Energiagazdálkodás.....	50
2.1.11	Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások.....	50
2.1.12	Zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	52
2.1.13	Közlekedés.....	53
2.1.14	Közművesítés.....	56
2.1.15	Környezetvédelem (és településüzemeltetés).....	58
2.1.16	Városi klíma.....	59
2.2	Területi lehatárolás.....	61
2.3	Helyzetértékelés, szintézis.....	64
2.3.1	Prosperáló város.....	64
2.3.2	Zöldülő város.....	68
2.3.3	Digitális város.....	74
2.3.4	Megtartó város.....	80
2.3.5	Kiszolgáló város.....	85
2.4	A város irányítási és működési modellje.....	94
2.4.1	Irányítási modell.....	94
2.4.2	Működési modell.....	95
2.4.3	Városterzési koordináció.....	97
2.5	Kockázatok és lehetőségek értékelése.....	99
2.5.1	Prosperáló város.....	99
2.5.2	Zöldülő város.....	102
2.5.3	Digitális város.....	104
2.5.4	Megtartó város.....	106
2.5.5	Kiszolgáló város.....	108
3	Stratégiai munkarész.....	110
3.1	Forgatókönyv elemzés.....	110
3.1.1	Standard forgatókönyv.....	112
3.1.2	Adaptív forgatókönyv.....	119
3.2	Jövőkép.....	123
3.3	A stratégia célrendszere.....	124
3.4	A reziliens város a stratégiai célrendszerben.....	131

3.4.1	Prosperáló város.....	133
3.4.2	Zöldülő város	135
3.4.3	Digitális város.....	137
3.4.4	Megtartó város.....	141
3.4.5	Kiszolgáló város	143
3.5	A stratégia összhangja más stratégiákkal.....	145
4	Monitoring, kontrolling, indikátorok.....	147
4.1	FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során	147
4.2	Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana	148
4.3	A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana.....	155
5	Az irányítási és működési modell	156
5.1	A városirányítási modell indokolt módosításai	156
5.1.1	Az átfogó városirányítási rendszer változásai	156
5.1.2	A térségi koordináció mechanizmusainak változásai	157
5.1.3	Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában.....	157
5.2	A városi működési modellt érintő tervezett változtatások	159
6	Cselekvési terv	160
6.1	Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése.....	160
6.2	Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása.....	162
6.3	Városi szintű beavatkozási területek részletezése	166
6.3.1	Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások.....	166
6.3.2	Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások	175
6.3.3	Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)	184
6.4	Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése	192
6.4.1	Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)	192
6.5	Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend)	193
6.5.1	Zöld átállás menetrend.....	193
6.5.2	Digitális átállás menetrend.....	201
7	Finanszírozási terv	208
7.1	Elérhető és bevonható források számbavétele.....	208
7.1.1	Aktorok, meghatározó szereplők	209
7.1.2	Kitekintés	210

7.1.3	Egyéb kötöttségek és lehetőségek	210
7.2	Az üzleti modell bemutatása	211
7.2.1	Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve	212
7.2.2	A finanszírozási terv összefoglalója	217
7.3	Fenntartható üzemeltetés	223
7.4	Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése	229
7.4.1	Ellátandó funkciók	229
7.4.2	Kulcsszereplők nevesítése	229
7.4.3	Intézményi modell bemutatása	230
8	Mellékletek	231
8.1	Antiszegregációs Terv	231
8.1.1	Helyzetelemzés és értékelés	231
8.1.1.1	A szegregáció társadalmi jelenségeinek horizontális elemzése – a változások értékelése	231
8.1.1.2	A szegregáció területi vonatkozásai (szegregátumok) – a változások értékelése... ..	235
8.1.2	Antiszegregációs terv	237
8.1.2.1	Az antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok	237
8.1.2.2	A szociális városrehabilitáció akcióterületének meghatározása és a választás indoklása (amennyiben releváns)	239
8.1.2.3	A két antiszegregációs beavatkozási dimenzió kapcsolata	239
8.1.2.4	A beavatkozások ütemezése	239
8.1.2.5	Az antiszegregációs terv pénzügyi terve	239
8.2	Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása	240
8.2.1	Lakossági felmérés	240
8.2.2	Intézményi/szervezeti felmérés	253
8.3	Finanszírozási terv beavatkozásokként	267
8.4	Működési térkép	268
8.5	Indikátor adatlapok	269
8.6	FVS-ITS fordítótáblák	269
8.7	Önértékelési eszköz	270

Ábrajegyzék

1. ábra - FVS felépítése - Fenntartható Városfejlesztési Stratégia Módszertani Kézikönyve.....	10
2. ábra - Közlekedési kapcsolatok	17
3. ábra - Magyarország városainak hierarchiája – www.nemzetiatlasz.hu	18
4. ábra - Szombathely foglalkoztatott népessége – nepszamlalas2022.ksh.hu	19
5. ábra - Az MTrT területfelhasználási kategóriái - OTrT Szerkezeti tervlap	24
6. ábra - Szombathellyel közvetlenül határos települések közigazgatási határai	26
7. ábra - Szombathely lakosságának alakulása korcsoportokra bontva – https://nepszamlalas2022.ksh.hu/	27
8. ábra - Természetes szaporodás, fogyás Szombathelyen- https://statinfo.ksh.hu	28
9. ábra - Vándorlási folyamatok – https://statinfo.ksh.hu	28
10. ábra - Korcsoportok szerinti megoszlás – https://statinfo.ksh.hu	29
11. ábra - Öregedési index – Pálos Károly 2024-es beszámoló	30
12. ábra - Nemzetiségek Szombathelyen – https://nepszamlalas2022.ksh.hu/	30
13. ábra - Lakosság legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása (%) – https://nepszamlalas2022.ksh.hu/	31
14. ábra - Foglalkoztatás, munkanélküliség - https://nepszamlalas2022.ksh.hu/	32
15. ábra - Teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete munkáltató székhelye szerint, 2024 (Ft/fő/hó) – https://map.ksh.hu/timea	33
16. ábra - Civil szervezetek száma Szombathelyen	35
17. ábra - Szombathely vallási felekezetek szerinti megoszlása – www.ksh.hu	36
18. ábra - Szociális alap- és nappali ellátás indikátorai - www.ksh.hu	38
19. ábra - Vállalkozások megoszlása gazdálkodási forma szerint (%) - www.ksh.hu	43
20. ábra - Közfoglalkoztatottak száma Szombathelyen - statinfo.ksh.hu	48
21. ábra - Vas vármegye térkép járásokkal – www.ksh.hu	61
22. ábra - Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata szervezeti ábrája 2026	95
23. ábra - Szombathely akcióterületei.....	129
24. ábra - A zöld átállás általános célrendszere	195
25. ábra - Szombathely szegregációs területi értékének térképes ábrázolása	232
26. ábra - Óperint utca – Szabadságharcos utca - Dózsa György utca által határolt terület:	232
27. ábra - Tinódi Lantos Sebestyén utca – Körmendi út – Savaria Pláza parkoló – Jáki út által határolt terület:.....	233
28. ábra - Óperint utca – Szabadságharcos utca - Dózsa György utca által határolt terület (2021) ...	234
29. ábra - Tinódi Lantos Sebestyén utca – Körmendi út – Savaria Pláza parkoló – Jáki út által határolt terület (2021)	235

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat Együttműködő partnerek	13
2. táblázat Partnerségi akciók ütemezése	16
3. táblázat Szombathely érintettsége tervdokumentumokban	21
4. táblázat Szombathely kulturális életének indikátorai 1 – www.ksh.hu	39
5. táblázat Szombathely kulturális életének indikátorai 2 – www.ksh.hu	40
6. táblázat Szombathely Megyei Jogú Város gazdálkodása	47
7. Táblázat - Bérlakások száma és komfortfokozata 2026 – Önkormányzati adat.....	49
8. Táblázat - Védett természeti területek, zöldfelületek, zöldterületek	53
9. táblázat Vas vármegye térségi szerveződése – www.ksh.hu	62
10. táblázat Prosperáló város - helyzetértékelés	64
11. táblázat Zöldülő város - helyzetértékelés.....	68
12. táblázat Digitális város - helyzetértékelés.....	74
13. táblázat Megtartó város - helyzetértékelés	80
14. táblázat Kiszolgáló város - helyzetértékelés.....	85
15. táblázat A külső hatások és a vizsgálandó kockázati tényezők	110
16. táblázat Kitettségi mátrix	112
17. táblázat Városi felkészültségi mátrix.....	119
18. táblázat FVS stratégiai célmátrix	124
19. táblázat FVS területi célmátrix - várostérségi összefüggések	126
20. táblázat FVS területi célmátrix– városrészi összefüggések	128
21. táblázat Városi rezilienciát fejlesztő lépések mátrixa	131
22. táblázat A „prosperáló város” tervezési dimenzió kapcsolódása a célrendszerhez.....	133
23. táblázat A „zöldülő város” tervezési dimenzió kapcsolódása a célrendszerhez	135
24. táblázat A „digitális város” tervezési dimenzió kapcsolódása a célrendszerhez.....	137
25. táblázat A „megtartó város” tervezési dimenzió kapcsolódása a célrendszerhez	141
26. táblázat A „kiszolgáló város” tervezési dimenzió kapcsolódása a célrendszerhez	143
27. táblázat FVS célrendszerének kapcsolódása más megyei és városi stratégiai dokumentumokhoz	146
28. táblázat Stratégiai célok – prioritások és intézkedések kapcsolata	160
29. táblázat Az intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése	161
30. táblázat Akcióterületek összefoglaló táblázata	163
31. táblázat Városi stratégiai beavatkozási területek	166
32. táblázat Városi akcióterületi fejlesztés.....	175
33. táblázat Városi hálózatos beavatkozás.....	184
34. táblázat Térségi hálózatos beavatkozás	192
35. táblázat Városi zöld finanszírozási keretrendszer elkészítésének tervezett ütemezése.....	200
36. táblázat Városi digitális átállás beavatkozásainak tervezett ütemezése	207
37. táblázat Meghatározó szereplők az FVS finanszírozásának megvalósításában	209
38. táblázat A kitekintés területi horizontja	210
39. táblázat Beavatkozásokkal kapcsolatos adatok, gyűjtések ismertetése	212
40. táblázat Prosperáló város tervezési dimenzió.....	217
41. táblázat Zöldülő város tervezési dimenzió	218
42. táblázat Digitális város tervezési dimenzió	219
43. táblázat Megtartó város tervezési dimenzió	220

44. táblázat Kiszolgáló város tervezési dimenzió	222
45. táblázat Prosperáló város tervezési dimenzió.....	224
46. táblázat Zöldülő város tervezési dimenzió	225
47. táblázat Digitális város tervezési dimenzió	226
48. táblázat Megtartó város tervezési dimenzió	227
49. táblázat Kiszolgáló város tervezési dimenzió	228
50. táblázat Projektcsatorna fejlesztés intézményi modellje.....	230

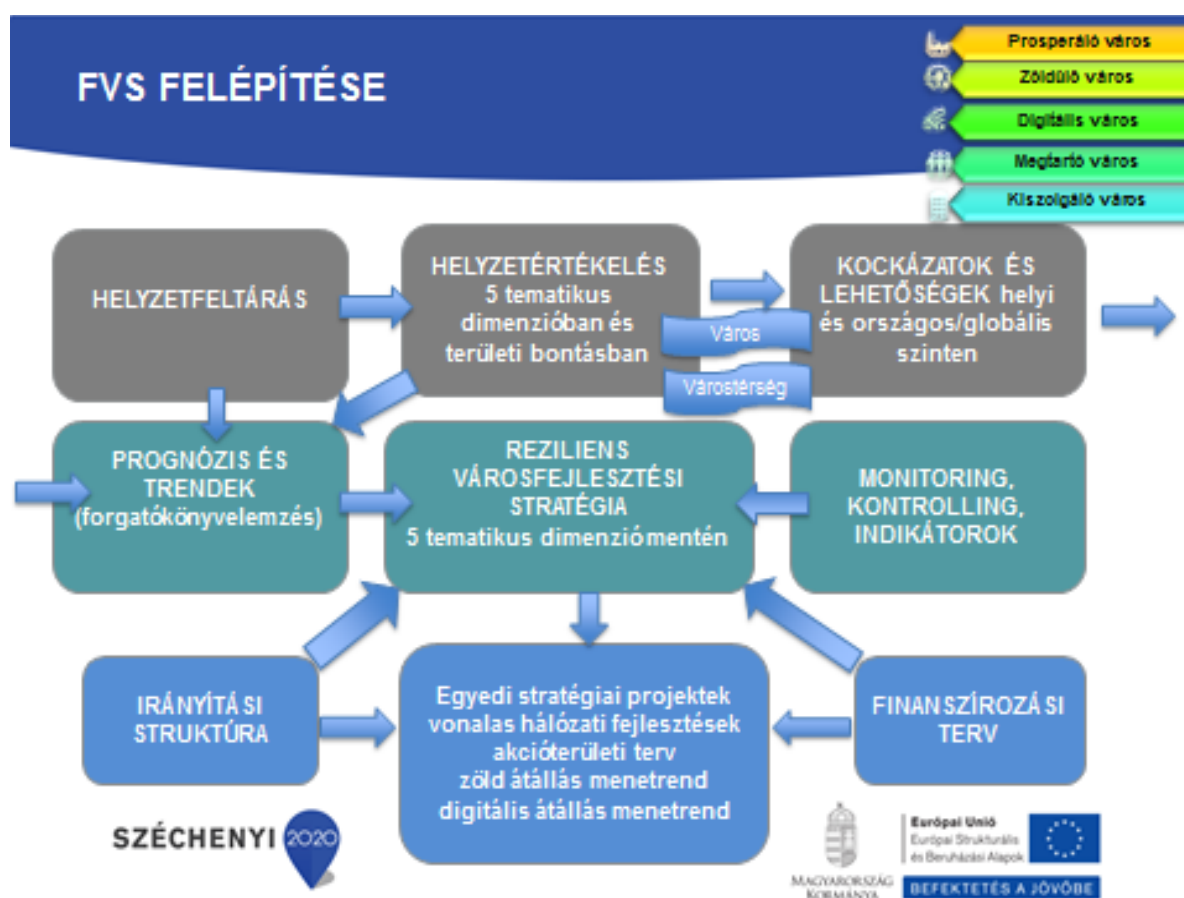
Vezetői összefoglaló

A 2021-2027-es európai uniós ciklus fenntartható városfejlesztési forrásainak felhasználási feltétele integrált területi, városi stratégiák készítése. A 2021-2027-es költségvetési ciklus TOP Plusz forrásai finanszírozást biztosítanak a fenntartható városfejlesztésre az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1058 Rendelet (ERFA rendelet) 11. cikke alapján. Ahhoz, hogy a cikk hatálya alá eső városok a számukra dedikált forráskerettel tudjanak tervezni, Fenntartható Városfejlesztési Stratégiát kell készíteniük az Irányító Hatóság által kiadott módszertani útmutatónak megfelelően.

Szombathely Megyei Jogú Városa a 2014-2020-as időszakra rendelkezik Integrált Településfejlesztési Stratégiával. Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlése 283/2014. (VI.19.) Kgy. sz. határozatával elfogadta Szombathely Megyei Jogú Város Hosszú Távú Településfejlesztési Konceptióját és Integrált Településfejlesztési Stratégiáját. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia a Közgyűlés 40/2017.(III.2.) Kgy. sz. határozata és a Gazdasági és Városstratégiai Bizottság 81/2017. (III.27.) GVB határozata alapján módosításra került.

2022-ben a 2021-2027-es időszakra vonatkozóan elkészült Szombathely Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája és TOP Plusz Városfejlesztési Programterve is. Majd 2024-től Szombathely Megyei Jogú Város Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterve (SECAP), 2025-től pedig a Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterv (ZIFFA) is rendelkezésre áll. A Kerékpárforgalmi Hálózati Terv (KHT) aktualizálásra került 2025-ben, 2026-ban pedig Szombathely Fenntartható Városi Mobilitási Tervének (SUMP) felülvizsgálata is megtörtént. Az FVS frissítésével párhuzamosan készülnek a további gazdasági témájú stratégiai dokumentumok, így a ZÁF (Zöld Átállási és Finanszírozási Keretrendszer), a DiA (Digitális Átállás Akcióterv) és az Üzleti modell számításai is folyamatban vannak.

A módszertani útmutató alapján a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia és az Integrált Településfejlesztési Stratégia elválik egymástól. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia készítésének feltételrendszerét a 314/2012 (XI.8.) Kormányrendelet, valamint az azt felváltó, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény és annak végrehajtási rendeletével bevezetett településfejlesztési terv rögzíti, és településfejlesztési eszközként a Miniszterelnökség hatáskörébe tartozik annak módszertani követelményeinek definiálása. Ugyanakkor a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia az Európai Unió elvárásait figyelembe vevő dokumentum, és a 2021-2027-es forrásfelhasználás feltétele.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia teljes tervezéssel készült, és nem korlátozódik csupán a TOP Plusz forrásainak a felhasználására. Ezáltal biztosítja a Bizottság által kiadott Fenntartható Városfejlesztési Stratégiák Kézikönyvével való összhangot. Egyúttal támogatja a városokat a fenntarthatóság, különösképpen a pénzügyi fenntarthatóság és forráskombináció megvalósításában egy reziliens, zöld és digitális átmenetet szolgáló, várostérsgben gondolkozó városfejlesztési gyakorlat kialakításában.

A stratégia tervezése során Szombathely városa felülvizsgálta, újradefiniálta jövőképét, célrendszerét, cselekvési tervét, biztosítva az összhangot a későbbi fejlesztési dokumentumokkal.

A jelen Fenntartható Városfejlesztési Stratégia megalapozta a város további stratégiai dokumentumait, mint például a Zöld Átállás és Finanszírozási Keretrendszert, Digitális átállás akciótervet.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (továbbiakban FVS) valójában egy dokumentált iránymutatás a városfejlesztés – és egyre fokozottabb hangsúllyal – a működtetés/fenntartás dinamikus, visszacsatolásokkal sűrűn megtűzdelt menedzsment folyamatában.

A stratégia uniós megalapozó dokumentumként való elkészítése segíti a városok rugalmasabb és gyorsabb tervezését is. Mindamelllett a stratégia széleskörű partnerségben készült, fórumok és tájékoztatók révén a nyilvánosság bevonása folyamatosan megtörtént és megtörténik a továbbiakban is. A dokumentum első fejezete ismerteti az ún. partnerségi folyamatot.

A dokumentum második fejezete helyzetértékelést és tematikus helyzetfeltárást mutat be kulcsadatokon keresztül a meghatározott öt dimenzió (Prosperáló város, Zöldülő város, Digitális város, Megtartó város, Kiszolgáló város) aspektusából.

A harmadik fejezet a stratégiai munkarész, melynek keretében többek között meghatározásra kerül a stratégia célrendszere tematikus megközelítésben.

A negyedik fejezet a célrendszer megvalósításának nyomon követését, míg az ötödik fejezet az irányítási és működési modellt mutatja be.

A hatodik fejezetben a cselekvési irányok, intézkedések bemutatása történik, míg a hetedik fejezet a finanszírozási terv, amely a stratégia megvalósítását üzleti modell segítségével támasztja alá, melynek elsődleges szempontja a fejlesztések pénzügyi fenntarthatóságának a biztosítása.

A hetedik fejezet a településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve. A fejezet fontos célja, hogy segítse abban a helyi ökoszisztéma szereplőit, hogy átgondolják, milyen rendelkezésre álló forrásokkal tudják segíteni a stratégia megvalósítását szolgáló beavatkozásokat.

A dokumentum nyolcadik fejezetében mindazon mellékletek bemutatása történik meg, amelyek Szombathely esetében relevánsak.

1 A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan

A partnerségi folyamat a többszintű kormányzás eszköze. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia tervezési időszaka során a város kiemelt hangsúlyt kíván fektetni az érintett szereplőknek a tervezési munkába történő bevonására, a velük folytatott kommunikációra, konzultációra, ezáltal elősegítve egy, a helyi társadalom többsége által elfogadható, támogatható fejlesztési jövőkép kialakítását. A partnerségi folyamatban megszólított érintettekkel Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata (továbbiakban Önkormányzat) a tervezési munka teljeskörű kommunikációjára törekszik, minden meghatározó lépésében együttműködve, együtt gondolkodva.

Az Önkormányzat a fentieknek megfelelően, már a 2014-ben jóváhagyott első Integrált Településfejlesztési Stratégia elkészítése óta nagy jelentőséget tulajdonít a város fejlesztésében és fejlődésében érdekelt szereplők partneri együttműködésének és a partnerségi egyeztetésnek.

A partnerségi egyeztetés részletes szabályairól Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 25/2018. (XII. 19.) önkormányzati rendelete rendelkezik, melyet Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 8/2026. (III.26.) önkormányzati rendelete módosított.

A rendelet szerint a partnerek tájékoztatása a teljes körű nyilvánosság biztosítása érdekében:

- a) a Fő tér 23. előtt lévő kétoldali önkormányzati hirdető berendezésen,
- b) az Önkormányzat hivatalos lapjában,
- c) a <https://szombathely.hu/onkormanyzat/terinformatika-telepulesrendezes/tanulmanyok-hirdetmenyek/>, továbbá
- d) lakossági fórum keretében történik.

A partneri egyeztetés szintjei:

- lakossági egyeztetés szintje: a partnerségi egyeztetés fontos részét képezi a lakosság bevonása, tájékoztatása a tervezési folyamat valamennyi szakaszában. A lakosság bevonása esetében alkalmazandó kommunikációs eszköz a kérdőíves felmérés, valamint a lakossági fórum és konzultáció, amely a célcsoport elérésének leghatékonyabb és az eddigi városfejlesztési projektek során is sikerrel alkalmazott módszere. A lakossági fórum a tájékoztatáson túl kérdésfeltevésre és vélemények megfogalmazására is lehetőséget teremt, a helyi problémákra és szükségletekre orientáltan.
- szakmai egyeztetés szintje: az önkormányzat, a hivatal, az önkormányzati cégek és külső szereplők együttműködése a tervezés folyamatában a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia tervezetének elkészítése érdekében.
- döntéshozatal szintje: a Képviselő-testület jogosult a folyamat eredményeként elkészült Fenntartható Városfejlesztési Stratégia elfogadására. A Képviselőtestület a tervezési munka során, a főbb mérőföldkövekhez kapcsolódóan tájékoztatást kaphat az FVS felülvizsgálatának előrehaladásáról, aktuális állásáról, főbb eredményeiről.

A fenti egyeztetési szintek megalapozzák a stratégiai városmenedzsmentet. A stratégiai városmenedzsment folyamata nem egyetlen zárt ciklusban történik, mivel a város egy-egy eredményes fejlesztési folyamat végén soha nem a kiindulási állapotba kerül vissza. Az FVS olyan dinamikus, fejlődő dokumentum, amely az oda-visszacsatolások révén folyamatosan alakul át. Ennek a folyamatnak szerves része a folyamatos partnerség biztosítása is.

1.1 Partnerek definiálása

Az Önkormányzat hangsúlyt fektet a különböző helyi szereplőkkel való érdemi együttműködésre, beleértve a lakosság széles körét is.

Az FVS tervezés kezdő lépéseként megtörtént az érintettek körének feltérképezése, továbbá azok érdekeltségük, szakmai hátterük és befolyásoló képességük szerint csoportosításra kerültek.

A partnerségi folyamatba a városban bevonható véleményformálók köre:

- a város lakossága
- önkormányzati és egyéb, a városban működő közintézmények, valamint önkormányzati tulajdonú cégek
- a városban működő vállalkozások
- helyi civil, nonprofit szervezetek, egyházak képviselői.

A partnerség speciális esete a megyével történő egyeztetés. A partnerek tájékoztatása elsődlegesen online történik, de szükség esetén papír alapon is megvalósul.

1. táblázat Együttműködő partnerek

A partnerségi egyeztetés résztvevői Szombathely MJV Önkormányzata Partnerségi Egyeztetési Szabályzata alapján
1. területileg érintett országgyűlési képviselők,
2. önkormányzati képviselők,
3. a városban működő nemzetiségi önkormányzatok,
4. Vas Vármegyei Építész Kamara,
5. Vas Vármegyei Mérnöki Kamara,
6. Vas Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara,
7. Vas Vármegyei Agrárkamara,
8. Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége Vas Vármegyei Szervezete (VOSZ),
9. Kereskedők és Vendéglátók Vas Vármegyei Érdekvédelmi Szervezete (KISOSZ),
10. A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény által meghatározott egyházak és vallási közösségek helyi képviselői,
11. Szombathelyi Szépítő Egyesület,
12. Vas Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület (TIT),
13. Éhen Gyula Kör,

14. a Szombathelyen működő felsőoktatási intézmények,
15. Eötvös Loránd Tudományegyetem Gothard Asztrofizikai Observatórium és Multidiszciplináris Kutatóközpont (ELTE GAO MKK),
16. Klebelsberg Központ és a Szombathelyi Tankerületi Központ,
17. közműszolgáltatók (gáz-, villany-, víz-, csatorna-, távhőszolgáltatók),
18. tömegközlekedési közszolgáltatók,
19. A NAV adatszolgáltatása alapján a 10 legmagasabb helyi adót fizető cég,
20. A NAV adatszolgáltatása alapján a 10 legtöbb munkavállalót foglalkoztató helyi cég,
21. Önkormányzati intézmények és a kizárólagos, valamint a többségi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok,
22. Statisztikai kistérség települései,
23. Egészségügyi és szociális intézmények Szombathelyen működő fenntartói,
24. Köznevelési és kulturális intézmények Szombathelyen működő fenntartói,
25. Szombathelyen működő első osztályú sportszervezetek,
26. Városi Diáksport Bizottság,
27. Szombathelyi Szabadidősport Szövetség.

A bevont partnerek köre bővíthető a későbbiekben (többek között a Vas Vármegyei Kormányhivatallal, a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatósággal, a Markusovszky Egyetemi Oktatókórházzal, a Magyar Közút Nonprofit Zrt. Vas Megyei Igazgatóságával, valamint a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.-vel, illetve utódszerveikkel), amennyiben a stratégiai szintű városfejlesztési terv elkészítésére irányuló városfejlesztési tervezés partnerségi egyeztetési szakaszában ennek szükségessége és lehetősége felmerül, és az önkormányzat szükségesnek látja.

Továbbá új településrendezési terv általános eljárásban történő készítése esetén a polgármester az alábbi partnereket keresi meg külön is: 1. Vas Vármegyei Építész Kamara, 2. Vas Vármegyei Mérnöki Kamara, 3. Vas Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara, 4. Vas Vármegyei Agrárkamara, 5. Szombathelyi Szépítő Egyesület, 6. közműszolgáltatók (gáz-, villany-, víz-, csatorna-, távhőszolgáltatók).

1.2 Partnerségi akciók és azok tartalma

Már az ITS felülvizsgálata során is folyamatosan sor került közösségi találkozók, felmérések, valamint egyéb partnerségi rendezvények megvalósítására, melyek eredményei adaptálhatóak az FVS készítése során. Ennek magyarázata, hogy az FVS kiemelt témaköreire kettő (a zöldülő város és a digitális város) kivételével hangsúlyozottan szerepelnek az ITS-ben is. Ezért már a 2019-2020 folyamán, az önkormányzati képviselőkkel folytatott elmélyült és széles körű, a városrészek polgárainak véleményére támaszkodó egyeztetések is a partnerségi akciók részeinek tekinthetők.

A 2020-2022-es évek során megvalósult Szombathely2030 rendezvények (melyek célja az életszínvonal emelése az oktatásra és kutatás-fejlesztésre fókuszálva, az ipari szerkezetváltás és a komplex rehabilitáció elősegítése által) is a partnerségi akciók részét képezték:

- 1.000 fős lakossági kérdőív kitöltése, a 10 éves fejlesztési koncepció véleményezése,
- 10 nagyvállalati vezetői interjú vélemények személyes megismerésére és beépítésére,
- 200 fő részvételével tematikus konferencia,
- 8 alkalommal személyes és online egyeztetés a kereskedelmi és iparkamara, egyetemek, vállalatvezetők, gazdaságfejlesztő szervezetek és egyéni szakértők részvételével,
- nemzetközi szakmai műhelymunka, külföldi régiók szakértőinek mentorálásával.

Az FVS előkészítése során összesítve a partnerségi események az alábbi szempontrendszer szerint kerültek megkülönböztetésre:

- munkacsoportok, szakértői interjúk, szakmai egyeztetések: a szakértői interjúk, szakmai egyeztetések egy adott tématerülettel összefüggő kérdések, problémák intenzív elemzésére fókuszálnak. Célja az egyeztetéseken részt vevők véleményének részletes megismerése, valamint helyspecifikus információk begyűjtése. Ezek keretében került sor a problémák, kockázatok, lehetőségek tématerületenkénti elemzésére, a javasolt intézkedések és beavatkozások megfogalmazására, elsődlegesen a Szombathely2030 előkészítő stratégia-alkotó program részeként.
- kérdőíves felmérés: a lakossági és intézményi kérdőívek eszközrendszere segít egyrészt a helyzetértékelés információtartalmának gazdagításában (bizonyos kérdések megválaszolása csak ebből az információforrásból lehetséges), másrészt a monitoring fejezetben szereplő egyes indikátorok bázisértékének meghatározásában. Az FVS esetében két típusú kérdőív került kialakításra, melyek közül az egyik a lakosság, míg a másik az intézmények részére. Az FVS módszertani útmutató szerint elkészített kérdőívek kitöltése 2022 tavaszán valósult meg.
- lakossági fórum: a lakosság tájékoztatása, összhangban az Önkormányzat Partnerségi egyeztetési szabályzatával, az ITS felülvizsgálata. A Szombathely2030 program részeként több alkalommal történt lakossági fórum szervezése.
- weboldal és egyéb közösségi oldalak használata: az Önkormányzat a partnerek tájékoztatásának elősegítésére a honlapján és a Facebook-oldalán is felületet biztosít a partnerségi egyeztetés tárgyát képező és az egyeztetés során keletkező dokumentációk megjeleníthetősége érdekében.
- PR-cikk, sajtótájékoztatón: a sajtó tájékoztatása, illetve a különböző sajtóorgánumban való megjelenés minden esetben a helyi sajtó előzetes tájékoztatását követően a polgármesterrel, egyéb önkormányzati vezetőkkel, illetve az Önkormányzat kommunikációs szakembereivel. Az elmúlt hónapok során több ilyen eseményre is sor került.

1.3 Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban

2. táblázat Partnerségi akciók ütemezése

Tevékenység	2021				2022				2023				2024	
	I név	II név	III név	IV név	I név	II név	III név	IV név	I név	II név	III név	IV név	I név	II név
Előkészítés														
FVS elkészítése														
Vármegyei önkormányzat véleményezése														
FVS városi közgyűlés általi elfogadása														
FVS módosításának városi közgyűlés általi elfogadása														
IH döntése														

Az FVS megalkotásakor tervezett tevékenységek kiemelt feladatai az alábbiak:

- a problémák összegyűjtése, rendszerezése, priorizálása;
- a fejlesztésekre vonatkozó javaslatok, ajánlások megfogalmazása;
- a 2021-2027-es időszakra vonatkozó uniós kohéziós politika céljaihoz és prioritásaihoz illeszkedő programok összegyűjtése és rendezése (lehetséges beruházók és partnerek feltüntetésével, a program költségvetésének és a források lehetséges meghatározásával);
- az egyes fejlesztési programok kapcsolódási területeinek meghatározása;
- a készülő stratégiai dokumentumok véleményezése, javaslatok megfogalmazása;
- a város közgyűlése döntést hoz a stratégia elfogadásáról a vármegyei önkormányzat ajánlásainak figyelembevételével.

2 Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés

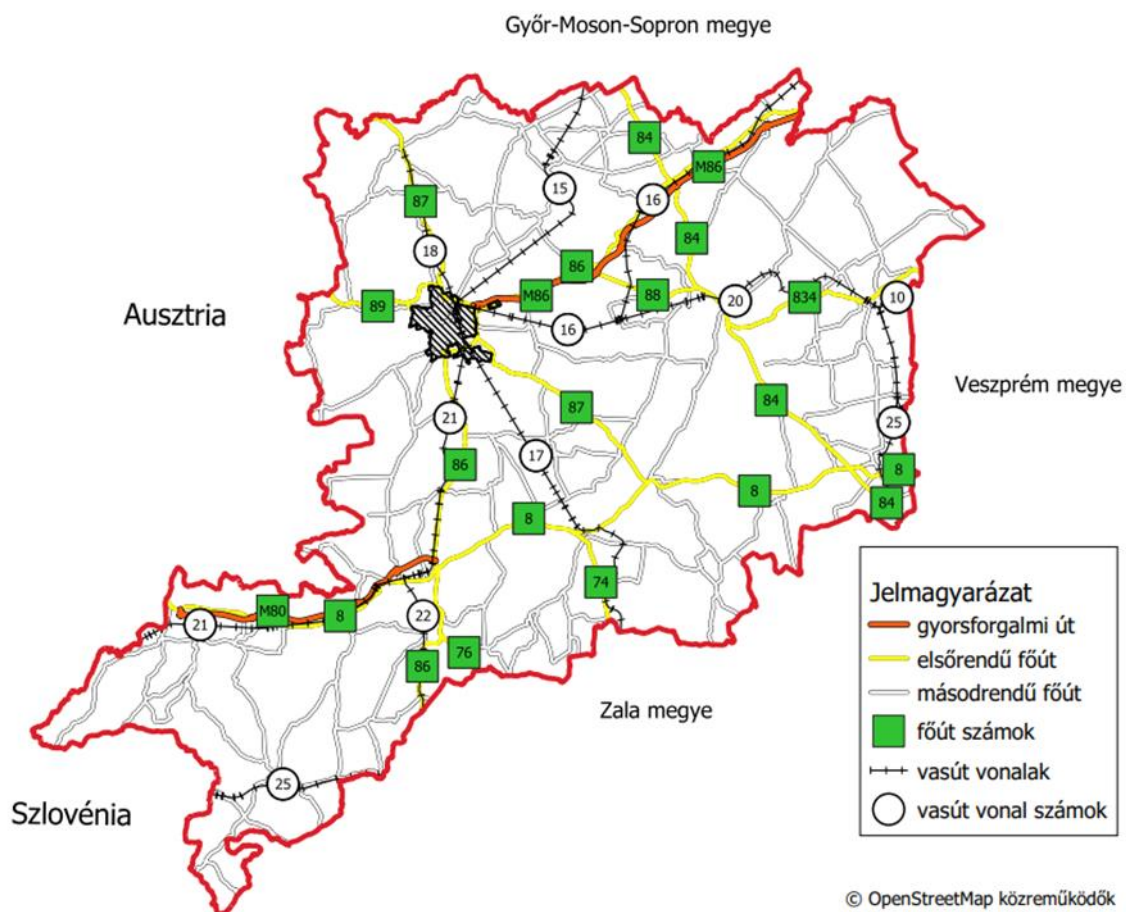
2.1 Helyzetfeltárás

2.1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Szombathely a Nyugat-dunántúli Régióban, Vas megyében, az osztrák határ közvetlen közelében, az Alpokalja szélén, a Perint és Gyöngyös patakok lapályán fekszik. Magyarország egyik legrégebbi városa, amely Vas vármegye székhelye.

Szombathely országos és nemzetközi közlekedési folyosók mellett helyezkedik el. Alapvetően meghatározó Ausztria szomszédsága.

2. ábra - Közlekedési kapcsolatok

A város térségi szerepkörei több területen érvényesülnek. Ilyenek a gazdaság, az igazgatás, a kereskedelem, az egészségügy, oktatás, közművelődés. A vármegye lakosságának több mint a negyede a városban él. Ezek alapján a város egyértelműen teljes körű térségszervező erővel bír, teljes értékű funkcióval rendelkező település.

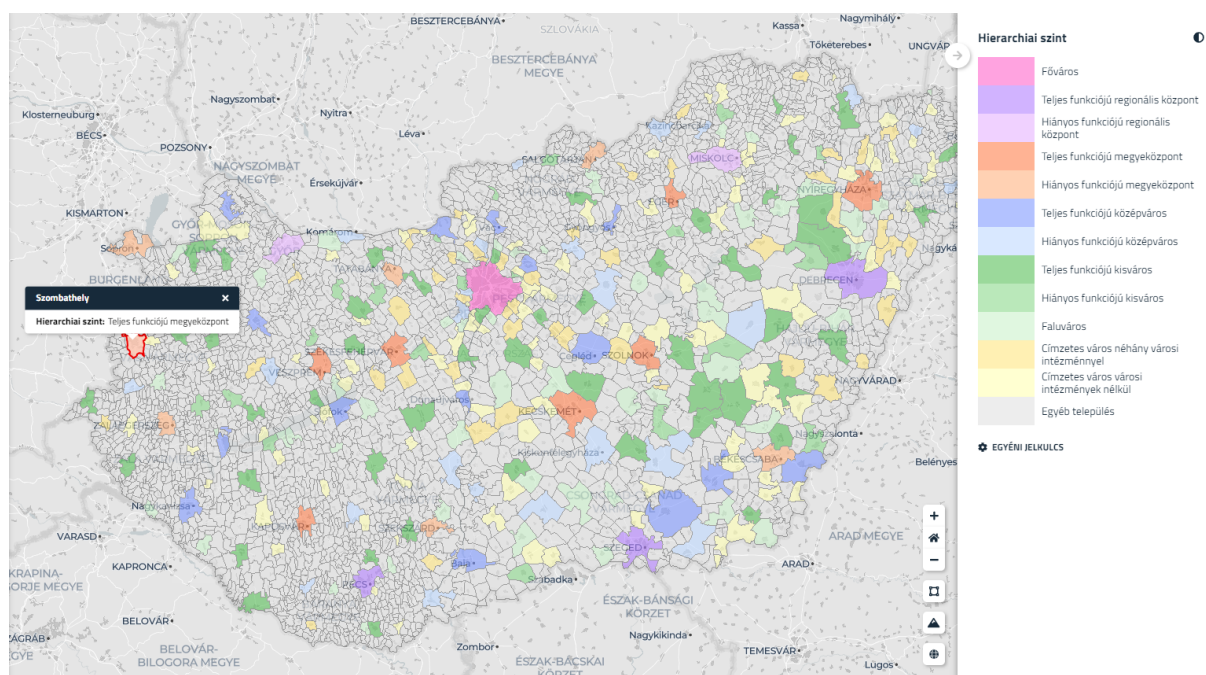
A város a vármegye ipari és építőipari termelés és foglalkoztatás központja; a KSH fogalomrendszere szerinti kereskedelmi, gépjárműjavítási, szállítási, raktározási, információ, kommunikációs szolgáltatási, pénzügyi, biztosítási, ingatlanügyleti, műszaki, adminisztratív és szolgáltatást támogató, közigazgatási, védelmi, kötelező társadalombiztosítási, oktatási, humán-egészségügyi, szociális ellátási, művészeti tevékenységek, illetve szolgáltatások és foglalkoztatás vármegyei központja.

Több vármegyei hatókörű intézmény és szervezet székhelye is Szombathelyen található, többek között a Vas Vármegyei Kormányhivatal, NAV Vas Vármegyei Igazgatósága, Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság.

A településrendszeren belül betöltött jelentőségét, jelenlegi és jövőbeli sikereit meghatározza a nemzetközi termelési és fogyasztási rendszerekhez való kapcsolódás mélysége és intenzitása. Helyi és nemzetközi szinten egyaránt kiépült funkcionális hálózatai Szombathely számára fejlődési potenciált jelenthetnek földrajzi helyzete, fejlettségi szintje és funkcionális sajátosságai következtében.

Magyarország városainak hierarchiájában Szombathely teljes funkciójú megyeközpontként szerepel, mivel – ahogy a vármegyeközpontokra jellemző – jelentős számban találhatók meg a városban köz- és államigazgatási feladatokat elvégző megyei hatáskörű intézmények mellett gazdaságirányítási intézmények, valamint széleskörű a szolgáltatási és kulturális szektora.

3. ábra - Magyarország városainak hierarchiája – www.nemzetiatlasz.hu

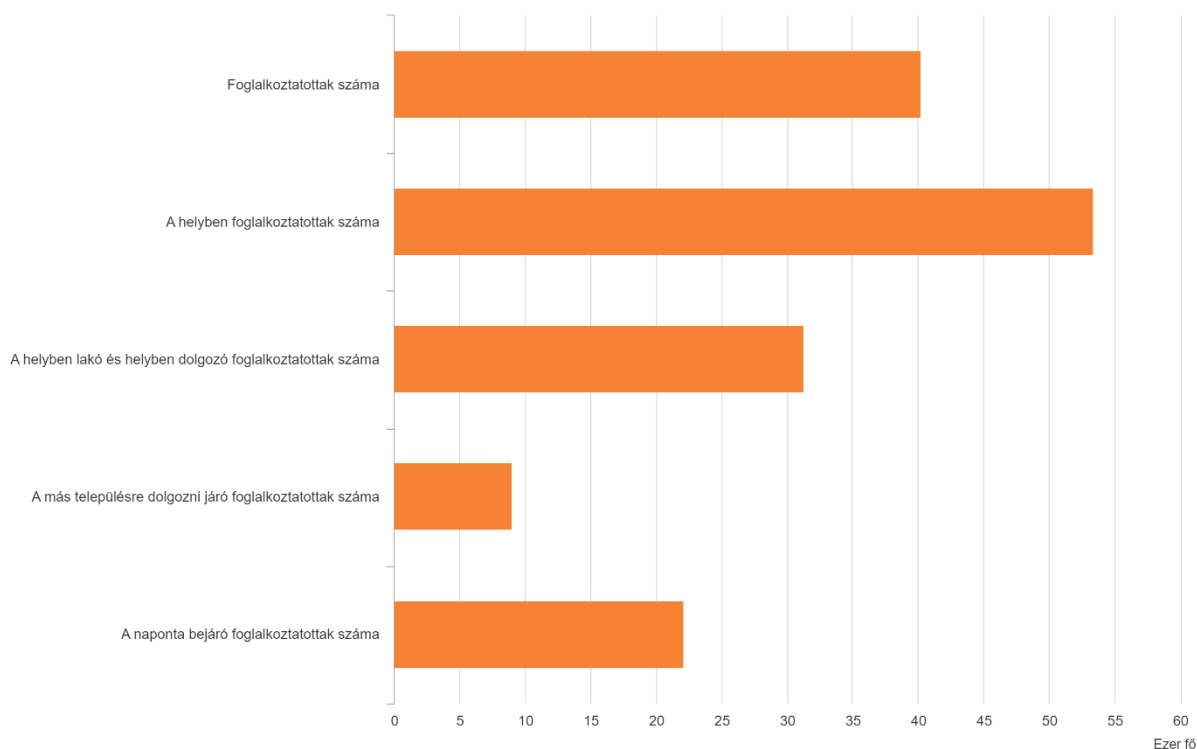
Szombathely hazánk többi nagyvárosához hasonlóan szoros kapcsolatban él a városkörnyék, az agglomeráció településeivel. A város a Szombathelyi járás központjaként jelentős hatással van a környező kistelepülések mindennapjaira. A járást 40 település alkotja, melyek közül Szombathely mellett Vép városi jogállású. Szombathely vonzáskörzetéhez 80 település tartozik, ezen vonzáskörzet lakónépessége közel 60 ezer fő. A Szombathelyi járás teljes területe hozzávetőleg 64636 hektár, területének népsűrűsége körülbelül 175 fő egy négyzetkilométeren.

A járás települései: Acsád, Balogunyom, Bozzai, Bucsú, Csempeszkopács, Dozmat, Felsőcsatár, Gencsapáti, Gyanógeregye, Horvátlövő, Ják, Kisunyom, Meszlen, Nárai, Narda, Nemesbőd, Nemeskolta, Perenye, Pornóapáti, Rábatöttös, Rum, Salköveskút, Sé, Söpte, Sorkifalud, Sorkikápolna, Sorokpolány, Szentpéterfa, Szombathely, Tanakajd, Táplánszentkereszt, Torony, Vasasszonyfa, Vaskeresztes, Vassurány, Vasszécseny, Vasszilvág, Vát, Vép, Zsennye.

A KSH 2022-es népszámlálási adatai szerint Vas megyén belül Szombathely esetében a naponta bejáró foglalkoztatottak átlagos száma 22 136 fő volt.

4. ábra -Szombathely foglalkoztatott népessége – nepszamlalas2022.ksh.hu

A foglalkoztatott népesség, 2022
Szombathely

A 2022-es népszámlálási adatok alapján Szombathely továbbra is Vas vármegye egyik legfontosabb foglalkoztatási központja. A városban élő foglalkoztatottak száma 40 ezer fő volt, miközben a helyben foglalkoztatottak száma elérte a 53 ezer főt. Ez azt jelzi, hogy Szombathely munkahelyeinek jelentős részét nem helyi lakosok, hanem a környező településekről naponta bejáró munkavállalók töltik be.

A városban élő foglalkoztatottak mintegy 77,7%-a helyben dolgozott (31 ezer fő), míg körülbelül 22,3%-uk más településre járt dolgozni (9 ezer fő). Ezzel párhuzamosan a Szombathelyen foglalkoztatottak közel 41,5%-a más településről érkezett naponta munkavégzés céljából (22 ezer fő). A korábbi, SUMP-ban hivatkozott KSH-alapú ingázási adatok alapján a legjelentősebb bejárési irányok Kőszeg, Sárvár és Körmend, ahonnan településenként naponta több mint 900 fő ingázott Szombathelyre. További jelentős kibocsátó település Vép (836 fő), Táplánszentkereszt (696 fő), Gencsapáti (651 fő), Ják (646 fő), de a települési lakosságszámhoz képest nagy aránnyal érkeznek még Söptéről, Vasasszonyfáról és Csempezkopácsról is munkavállalók.

Az adatok jól mutatják Szombathely erős térségi munkaerőpiaci vonzását és központi gazdasági szerepét. A jelentős napi ingázás ugyanakkor fokozott terhelést jelent a közlekedési infrastruktúrára, a parkolási rendszerre és egyes városi szolgáltatásokra is.

A városból kiáramló munkaerő kapcsán Szombathely Fenntartható Városi Mobilitási Terve (SUMP) rögzíti, hogy míg a város a megye fő foglalkoztatási központja (rengetegen járnak be a környező falvakból), a városból kifelé irányuló ingázás fő célpontja egyértelműen Ausztria. Az ingázók döntő többsége, több mint 80%-a a közvetlen határos Burgenland tartományban (pl. Oberwart, Güssing, kismartoni régió) vagy Stájerországban dolgozik.

2.1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) hosszú távon teljes tervezéssel az ország minden ágazata, térsége, szférája számára jövőképet és célokat kíván adni a fejlesztéspolitika és a területfejlesztés terén. Célja a régiókat dinamizáló fejlesztési pólusok megerősítése és a városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) a kormányzati fejlesztéspolitika 2030-ig, illetve 2014-2020 között megvalósítandó stratégiai céljait, prioritásait jelöli ki. A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal. Ennek érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt, valamint 13, az átfogó céloknál egyenként jóval szűkebb tárgykör ágazati és területi specifikus célt fogalmaz meg.

Az alábbiakban táblázatos formában mutatjuk be az OFTK és az ehhez kapcsolódó legfontosabb ágazati- és területi stratégiák, fejlesztési programok főbb célkitűzéseit és ezek relevanciáját Szombathely szempontjából.

3. táblázat Szombathely érintettsége tervdokumentumokban

A vizsgált dokumentum megnevezése	Releváns megállapítások és kapcsolódási pontok
Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	Szombathely az osztrák-magyar határtérség régiójának kulturális, tudományos, oktatási központja pozíció megszilárdításában a meglévő gépipari, kiskereskedelmi, autóipari, textilipari, faipari és turisztikai húzóágazatok erősítése jelenti. A térség kiterjed a közvetlen városi vonzáskörzeten túl a Répce – Rába köze területeire (Bük/Kőszegtől Szentgotthárdig), illetve potenciálisan Felsőőr környékére. Fejlesztési irányok: - Észak-déli, kelet-nyugati nemzetközi közúti és vasúti közlekedési tengelyek fejlesztése, Szombathely-Körmend térségében logisztikai tevékenység bővülése - Komplex humán erőforrás fejlesztési program a helyi alap-, közép- és felsőfokú képzések összehangolt fejlesztésével (pl. szombathelyi egyetemi központ, az egészségügyi főiskolai képzés stb.), erősítésével, a K+F teljesítmény növelése, kiemelten az alkalmazott kutatásban. - Megújuló energiák fenntartható hasznosítása (termál-, bio-, szél- és napenergia). - Kiemelt térségi brand-ek kialakítása a turisztikai szektorban: Őrség, Kőszeg – Írott-kő, Savaria, Pannon fürdővilág). - A gyógyfürdők (Bükfürdő, Sárvár), a történelmi hagyományokra (Savaria Karnevál, Szent-Márton-kultusz) és az épített (Kőszeg) és

	természeti (Őrség, Írott-kő) örökségre egyaránt építő turizmusfejlesztés. - Az agrárium fejlesztése a helyi termelői piacok megteremtése mellett a magasabb hozzáadott értéket jelentő helyi élelmiszer-feldolgozás erősítésével. - A kistelepülések, belső perifériás térségek népességmegtartó-képességének javítása infrastrukturális fejlesztések és térségi alapon szervezett közszolgáltatások révén, valamint a belső erőforrásokra alapozott helyi gazdaságfejlesztése eredményeként. - Az osztrák, szlovén határmenti kapcsolatok bővítése, különös tekintettel a közös munkaerőpiac kihívásaira, illetve a természeti értékek közös fenntartható hasznosítására, valamint aktív részvétel a transznacionális együttműködésekben.
Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 – Turizmus 2.0 Stratégia	Szombathely a turisztikai jelentőségű gyógyhelyek és fürdőtelepülések kategorizálásában térségi, kiegészítő egészségturisztikai településként szerepel. A gyógy és orvosi céllal igénybe vett szolgáltatások között Magyarországon egyértelmű a fogászat dominanciája. A többi szakorvosi terület szerepe elsősorban a belföldi magán és közellátásban jelentős, a külföldről beáramló medikai turisták ellátásában csak néhány kiemelt klinika vállal szerepet. A legkeresettebb régiók a főváros mellett a határ közelsége miatt Sopron, Mosonmagyaróvár és Szombathely, ezek a városok is nagy számban fogadnak külföldi pácienseket.”
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia	A Keretstratégia releváns átfogó célkitűzései: „1. Cél a népességében stabil, egészséges, a kor kihívásainak megfelelő készségekkel és tudással rendelkező emberek alkotta, a kirekesztettséget fokozatosan csökkentő társadalom”; „2. Cél a fenntarthatóságot támogató kultúra kialakítása, a fenntartható társadalom szempontjából pozitív értékek, erkölcsi normák és attitűdök erősítése.” Ezek Szombathely esetében is követendők.
Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2018-2030)	A Stratégia átfogó céljai: „1. Fennmaradás és tartamos fejlődés egy változó világban”; és a kapcsolódó specifikus célok: „Dekarbonizáció”; „Az éghajlati sérülékenységi területi vizsgálatának térinformatikai megalapozása”; „Alkalmazkodás és felkészülés”; „Éghajlati partnerség biztosítása. Szombathely is elkötelezett ezen célok iránt.
Vas Vármegye Területfejlesztési Konceptiója 2021-2027	Stratégiai cél: Szombathely és vonzáskörzetének dinamizálása és a város élhetőségének fokozása. Fontos a város munkahelyteremtő képességének javítás, a nemzetközi és megyén belüli elérhetőségének javítása, munkaerő képzettségének folyamatos fejlesztése, kutatási – innovációs potenciál növelése, továbbá a lakhatási infrastruktúra fejlesztése, közszolgáltatások javítása.

Vas Vármegye Területfejlesztési Programja 2021- 2030	Stratégiai cél: Szombathely és vonzáskörzetének dinamizálása és a város élhetőségének fokozása A megye egyes, turisztikai szempontból egyébként jelentős vonzerőkkel bíró településein, térségeiben (pl.: Szombathelyen, Kőszegen, az Őrségben stb.) hiányzik a növekvő elvárásoknak megfelelő, magas minőséget kínáló szálláshely. Nagytérségi közlekedési rendszerek fejlesztése az elérhetőség javítása érdekében Közúti fejlesztések: - M86 gyorsforgalmi út, Szombathely-Zanat és Körmend (kelet) közötti szakasz - M87 gyorsforgalmi út, Szombathely és Kőszeg közötti szakasz - 87 (távlati M87)-89. számú főutak, Szombathely északkeleti elkerülő szakasz, Szombathely Puskás T. u. kikötése a 87. sz. főútra 74. számú főút, Vasvár elkerülő szakasz - M9 gyorsforgalmi út Vasvár és Zalaegerszeg közötti szakasz Vasúti fejlesztések: - Szombathely-Kőszeg vonal villamosítása, gyöngyösfalui vagy lukácsházi állomás/megállóval - Kőszeg intermodális csomópont fejlesztése - Szombathelyen két új megálló létesítése (Ipar utca és a Sárdi-ér út) - 10. és 20. számú vasútvonalak Győr-Pápa-Celldömölk-Boba szakaszainak rekonstrukciója Közösségi közlekedés infrastrukturális és szervezeti hátterének fejlesztése: Infrastrukturális beruházások a közösségi közlekedés területén • Intermodális fejlesztések (pl. Szombathely MJV intermodális csomópont fejlesztése) • Közlekedésbiztonsági célú fejlesztések • Közlekedési szövetségek létrehozása és kapcsolódó fejlesztések (integrált jegy-rendszer és utastájékoztató, egységes térségi fejlesztési tervek, forgalomszervezés, igényvezérelt közlekedési megoldások, mobilitási csomagok a Mobility as a Service (MaaS) koncepció alapján, utazássegítő applikációk, motivációs kampányok, a fenntarthatósági szempontokra fókuszáló szemléletformálási akciók határon átvéelő együttműködés keretében is) Kerékpárforgalmi létesítmények fejlesztése
--	--

2.1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

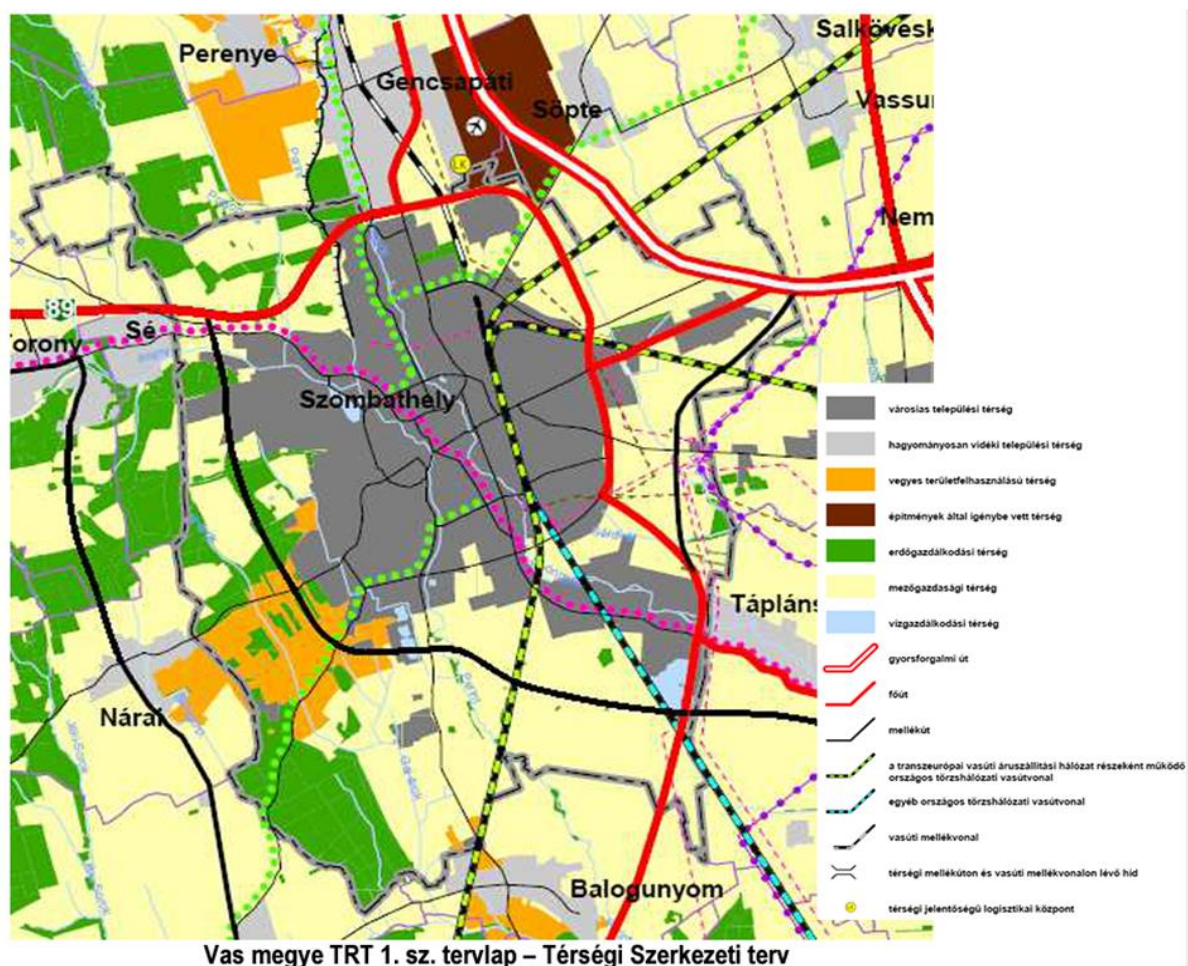
A területrendezési tervek és ezeken keresztül a területrendezés célja az országra, illetve térségeire kiterjedően a területfelhasználás rendjének és a területhasználat szabályainak megállapítása. Az országos szinten, illetve országos érdekből meghatározott területfelhasználási és övezeti szabályok megszabják a kiemelt térségek és megyék területrendezési tervei, és így közvetve a településrendezési eszközök mozgásterét is, mivel az összhang megteremtése érdekében a különböző szintű (országos, vármegyei, települési) rendezési tervek egymásra épülő rendszert alkotnak: az alacsonyabb szintű tervnek meg kell felelnie a magasabb szintű terv előírásainak. A tervhierarchia legmagasabb szintjén

Magyarország Területrendezési Terve (a továbbiakban: MTrT) áll, amelyet az országgyűlés a 2018. évi CXXXIX. törvénnyel hagyott jóvá. Az MTrT és mellékletei tartalmazzák az országos jelentőségű infrastruktúra-hálózatok térbeli rendjét, a területfelhasználási kategóriákat, valamint a különleges övezeteket. Ezt a törvényt az Országgyűlés 2018-ban fogadta el, és azóta több alkalommal, legutóbb 2023. december 30-án módosították, hogy igazodjon az új építészeti törvényhez.

Az MTrT-ben meghatározott területfelhasználási kategóriák közül mind a négy érinti Szombathely közigazgatási területét, ez a négy: települési térség, erdőgazdálkodási térség, mezőgazdasági térség és vízgazdálkodási térség.

Vas vármegye területrendezési tervét Vas Megyei Közgyűlés 4/2021. (II.15.) önkormányzati rendelete hagyta jóvá. A Szerkezeti Terv ötféle térségi terület-felhasználási egységet különböztet meg, ezek közül Szombathely területén mindegyik megjelenik.

5. ábra - Az MTrT területfelhasználási kategóriái - OTRT Szerkezeti tervlap

2.1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Szombathely közigazgatási határa 9 szomszédos településsel érintkezik (Nárai, Ják, Balogunyom, Táplánszentkereszt, Vép, Vassurány, Söpte, Gencsapáti, Sé). A közvetlenül szomszédos települések településszerkezeti terveit és településrendezéssel kapcsolatos dokumentumait áttekintettük Szombathely-specifikus nézőpontból.

- Nárai község Helyi Építési Szabályzatáról és szabályozási tervéről című dokumentum vonatkozó megállapításai:

Külterületi mellékutak tengelyétől - az érdekelt (szak)hatóságok ettől eltérő állásfoglalása hiányában - legalább 50-50 m védőtávolságot kell biztosítani úttengelytől. A védőtávon belül építmény csak az út kezelőjének hozzájárulásával helyezhető el: Pl. a 8713.jelű Szombathely-Pornóapáti összekötő út.

- Vép Város Helyi Építési Szabályzata és Szabályozási Terve vonatkozó megállapításai:

Vép közigazgatási területén helyi védelemben részesülő természetvédelmi terület: A szombathelyi út menti golgota szoborcsoport a fákkal együtt hrsz:059. A természetvédelmi területek felhasználása az alábbi korlátozások figyelembevételével történhet: A szombathelyi út menti Golgota szoborcsoport a fákkal együtt hrsz: 059 – a terület hosszú távon meg kell tartani, ennek érdekében a szobrokat folyamatosan gondozni kell, a környezetében lévő fákat ápolni kell, csak a szobroknak és a helynek megfelelő tevékenységek folytathatók környezetükben.

- Vassurány Képviselő-testületének 7/2005 (X.5.) önkormányzati rendelete Vassurány község helyi építési szabályzatáról és a község szabályozási tervéről vonatkozó megállapításai:

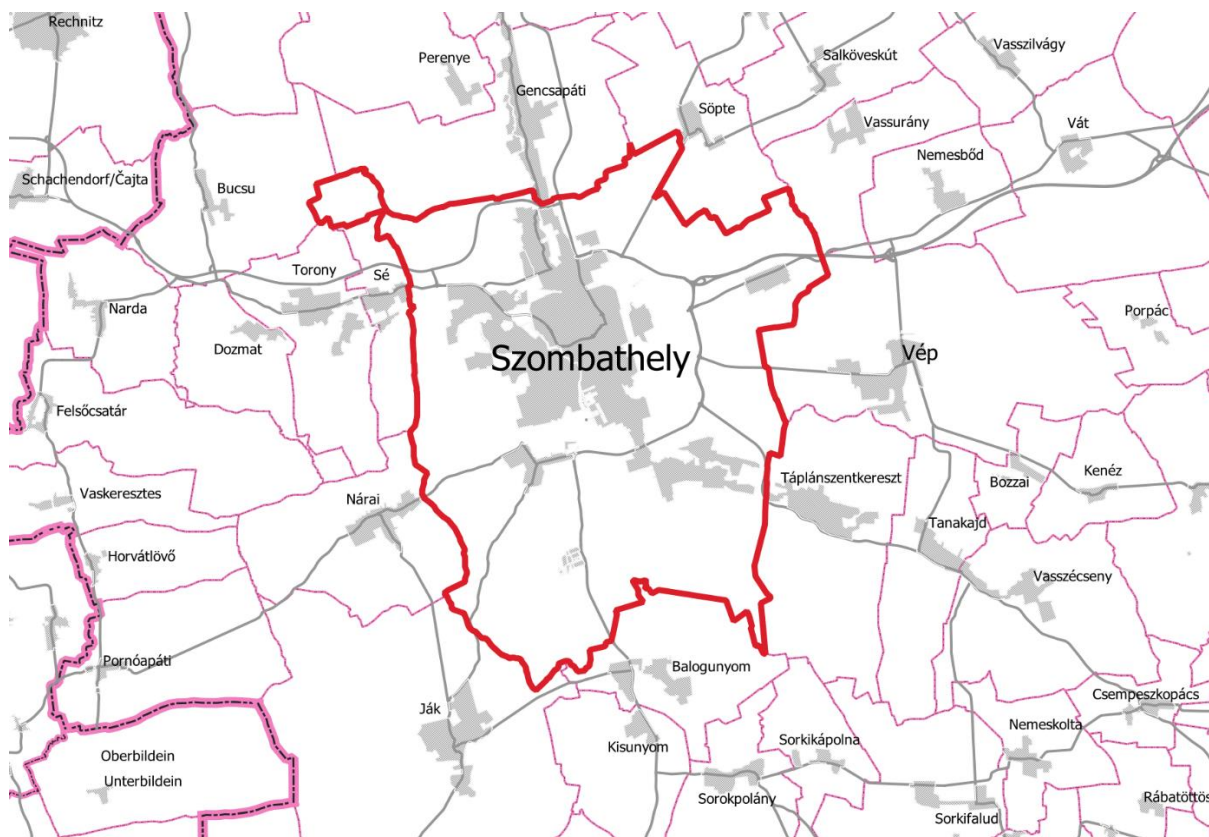
Vasútvonalra vonatkozó előírások: A Szombathely - Sopron vasútvonal szabályozási szélessége a jelenlegi telekhatár, de legalább 20,0 m. Szombathely – Sopron vasútvonal zajterhelésének mérséklésére a Szabályozási Terven ábrázolt területeken véderdősávot kell ültetni. A Petőfi Sándor utca páros oldalán a zajzónába eső lakóházakat felújításuk esetén passzív akusztikai védelemmel kell ellátni. Hulladékgazdálkodás: A kommunális szilárd hulladék szervezeten a Szombathely igazgatási területén létesített regionális hulladéklerakó telepre szállítandó.

- Söpte Képviselő-testületének 6/2003 (VII.14.) önkormányzati rendelete Söpte Község Szabályozási Terve, valamint Helyi Építési Szabályzata jóváhagyásáról vonatkozó megállapításai:

Általános előírások: A 8639 jelű Szombathely - Csepreg összekötő útnak a település Északi részén belterületbe vonandó szakaszáról közvetlen ingatlan kiszolgálás nem létesíthető.

2.1.5 Közigazgatási határ

6. ábra - Szombathellyel közvetlenül határos települések közigazgatási határai

2.1.6 Szombathely MJV Településszerkezeti Terve

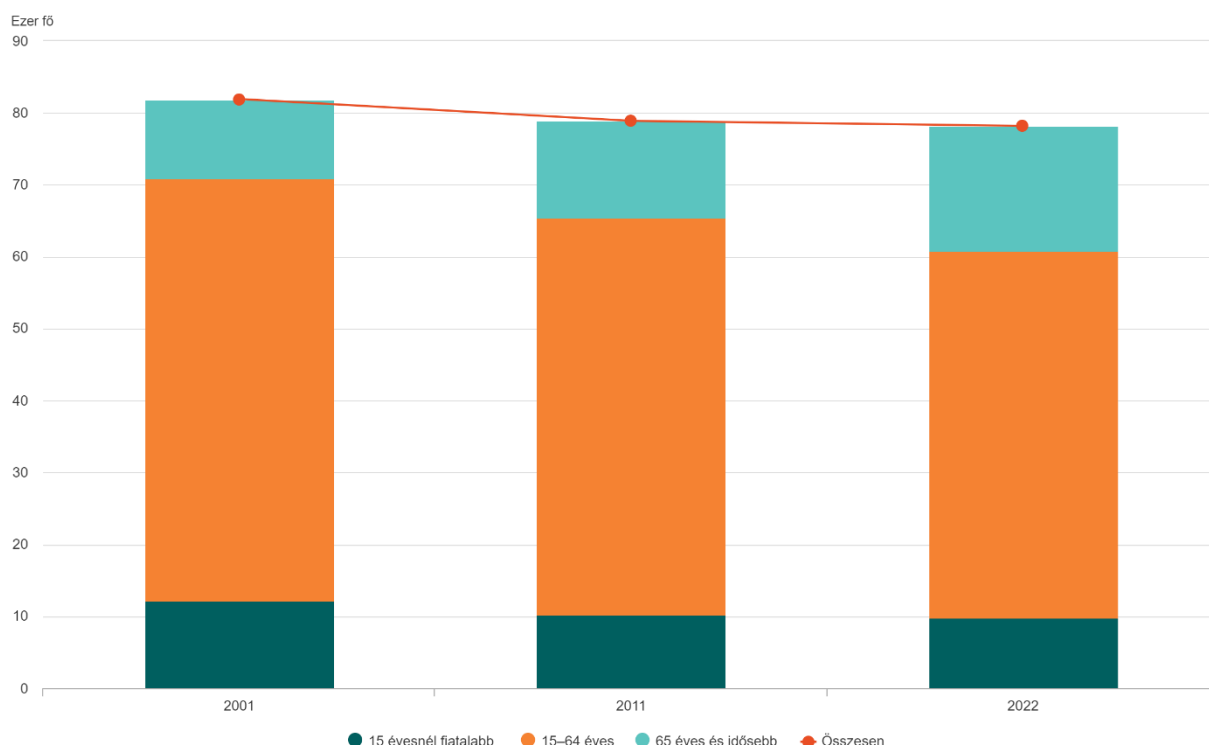
Szombathely város hatályos településrendezési eszközei 2024. február 1. napjától: Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 24/2023. (XII. 19.) önkormányzati rendelete Szombathely Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzatáról, Szombathely Megyei Jogú Város településszerkezeti terve a 407/2023. (XII. 14.) Kgy. számú határozatának 1. sz. mellékleteként elfogadva.

2.1.7 A település társadalma

2.1.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

7. ábra - Szombathely lakosságának alakulása korcsoportokra bontva – <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/>

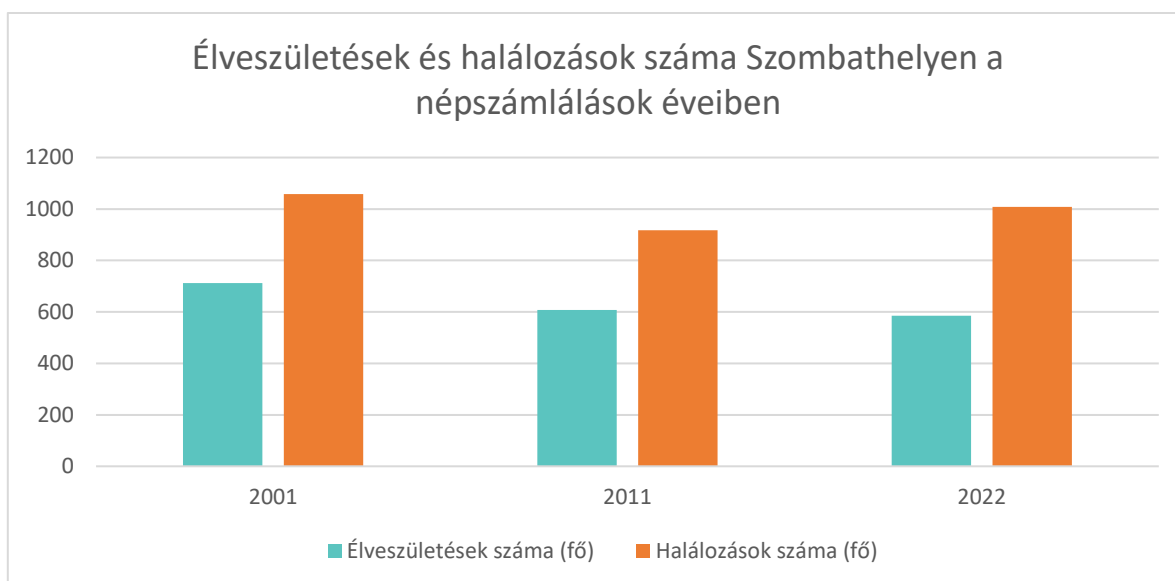
A népesség száma főbb korcsoportok szerint
Szombathely

Szombathely népessége 2001 és 2022 között mérsékelten csökkent: a lakónépesség nagyjából 82 ezer főről 78 ezer főre változott. A folyamat ugyanakkor elsősorban nem a népességszám drasztikus visszaeséseként, hanem a korstruktúra jelentős átalakulásaként értelmezhető. Miközben a 15–64 éves aktív korú népesség száma folyamatosan mérséklődött (közel 59 ezer főről 51 ezer főre), addig a 65 éves és idősebb korosztály létszáma számottevően növekedett (11 ezerről 17 ezer főre). A 15 év alattiak száma szintén csökkenő tendenciát mutatott, ugyanakkor az elmúlt évtizedben a visszaesés üteme mérséklődött.

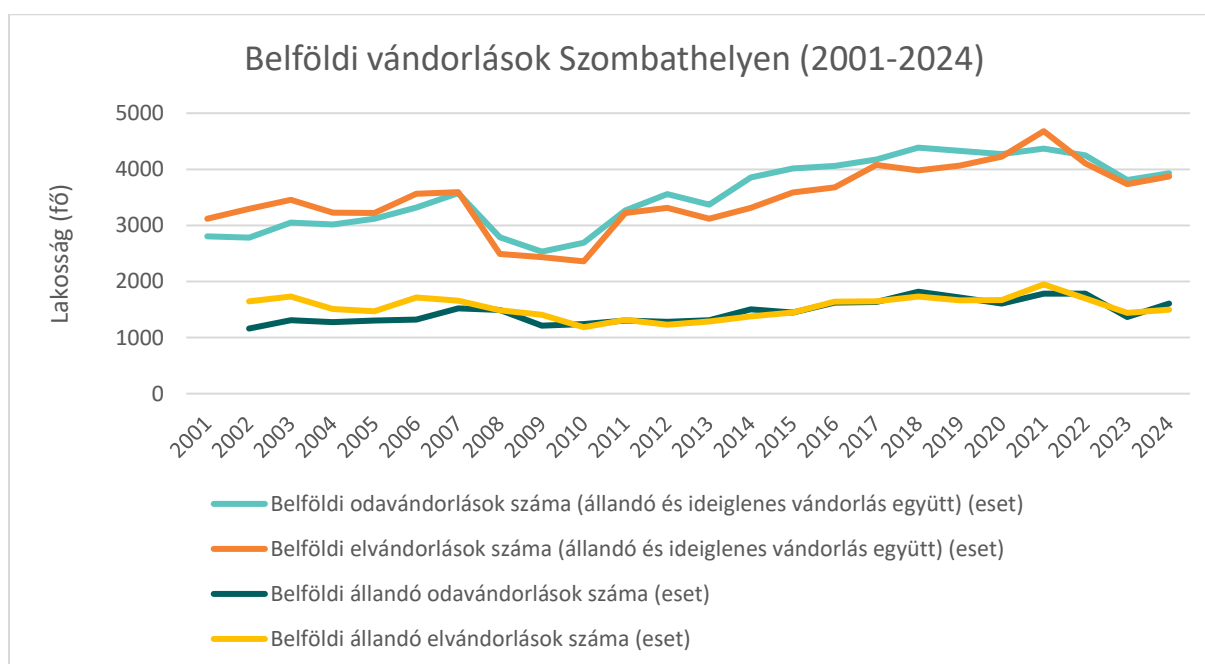
Az adatok alapján Szombathely népessége egyértelműen előregedő tendenciát mutat, amely hosszabb távon kihívásokat jelenthet a munkaerőpiac, az egészségügyi és szociális ellátórendszer, valamint a helyi közszolgáltatások fenntarthatósága szempontjából. Emellett az aktív korú népesség csökkenése a gazdasági versenyképesség és a munkaerő-utánpótlás biztosítása terén is fokozódó alkalmazkodási igényt eredményezhet.

8. ábra - Természetes szaporodás, fogyás Szombathelyen- <https://statinfo.ksh.hu>

A természetes fogyás hosszú ideje meghatározó demográfiai folyamat Szombathelyen: az elveszületések száma a vizsgált időszak valamennyi évében elmaradt a halálozások számától. Az elveszületések száma 2001 és 2022 között enyhén csökkent (712 főről 585 főre), miközben a halálozások száma továbbra is tartósan magas szinten alakult, és 2022-re ismét megközelítette az ezres nagyságrendet. Bár az egyes időszakok között kisebb ingadozások figyelhetők meg, az összességében negatív természetes népességváltozást mutat. A folyamat összefügg a lakosság elöregedésével, az alacsony születésszámmal, valamint azokkal a szélesebb körű országos és európai demográfiai trendekkel, amelyek a népesség korstruktúrájának átalakulását eredményezik.

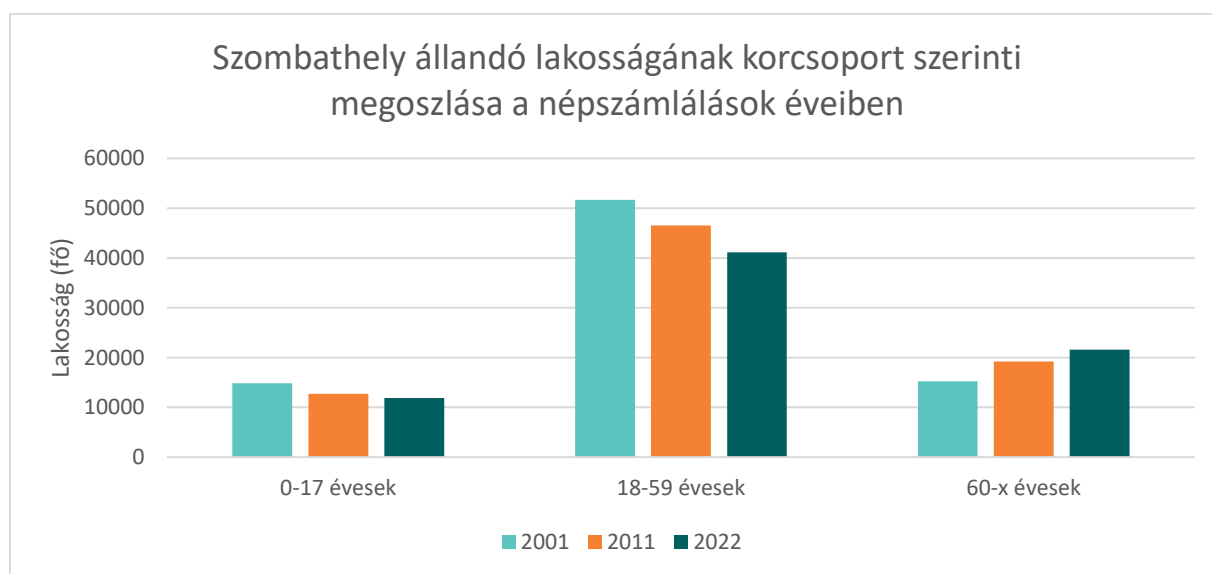
9. ábra - Vándorlási folyamatok – <https://statinfo.ksh.hu>

A belföldi vándorlási folyamatok Szombathelyen a vizsgált időszakban összességében kiegyensúlyozott képet mutatnak. Az odavándorlások és elvándorlások száma végig egymáshoz közeli értéken alakul, és a vándorlási egyenleg a legtöbb évben enyhén pozitív vagy közel nullszaldós. Tartósan negatív tendencia nem figyelhető meg, ugyanakkor egyes években – különösen 2021 körül – átmeneti visszaesés tapasztalható.

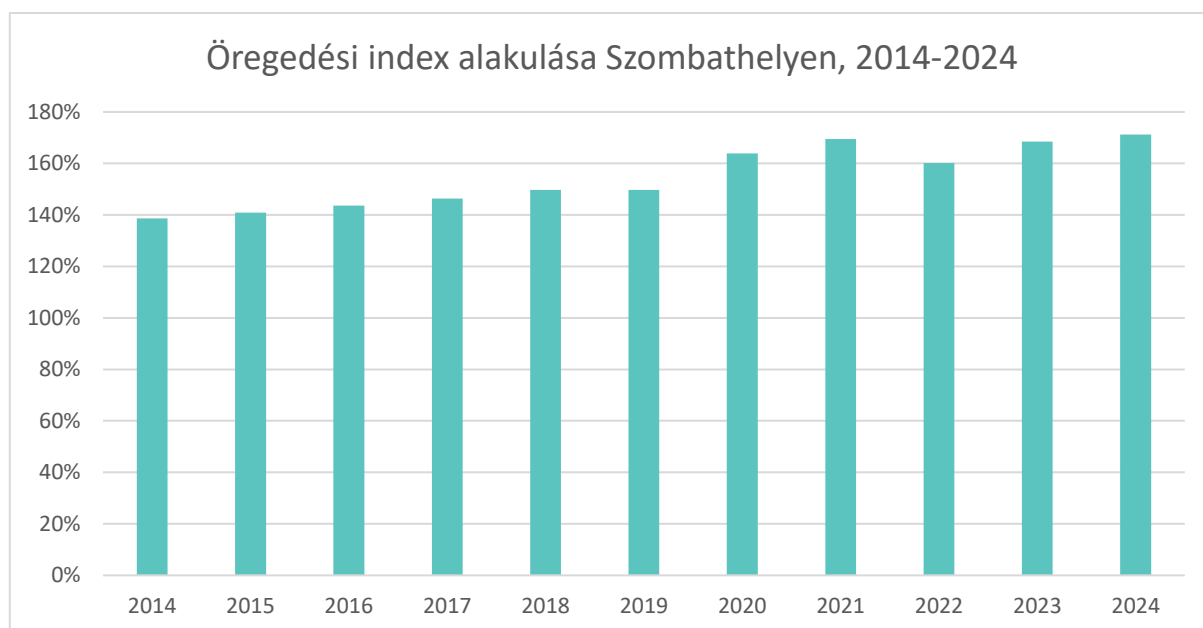
Országos szinten továbbra is megfigyelhető, hogy a belföldi vándorlás fő célpontjai a gazdaságilag erősebb térségek (pl. Pest vármegye és Nyugat-Magyarország egyes részei), ami azt eredményezi, hogy a képzett munkaerő egy része ezekbe a régiókba áramlik, és ez Szombathely számára kihívást jelent a szakemberek helyben tartása és bevonzása szempontjából. Ezzel együtt az ELTE Pozitív Pszichológiai Kutatócsoport által végzett 2020. évi boldogságkutatás alapján a vármegyeszékhelyek közül Szombathely lett Magyarország legboldogabb városa. A kimagasló eredményhez az is hozzájárul, hogy Szombathely Vas vármegye egyetlen nagyvárosaként jelentős gazdasági pozícióval és aktív társadalmi életben betöltött szereppel rendelkezik.

10. ábra - Korcsoportok szerinti megoszlás – <https://statinfo.ksh.hu>

Szombathely korcsoport szerinti népességmegoszlása jelentős szerkezeti átalakuláson ment keresztül 2001 és 2022 között. A 0–17 évesek és a 18–59 éves aktív korúak száma folyamatosan csökkent, míg a 60 év felettiek létszáma számottevően növekedett. Ez egyértelműen az előregedés irányába mutató demográfiai folyamatot jelez, amely hosszabb távon hatással lehet a munkaerőpiacra, valamint az egészségügyi és szociális ellátórendszerek terhelésére.

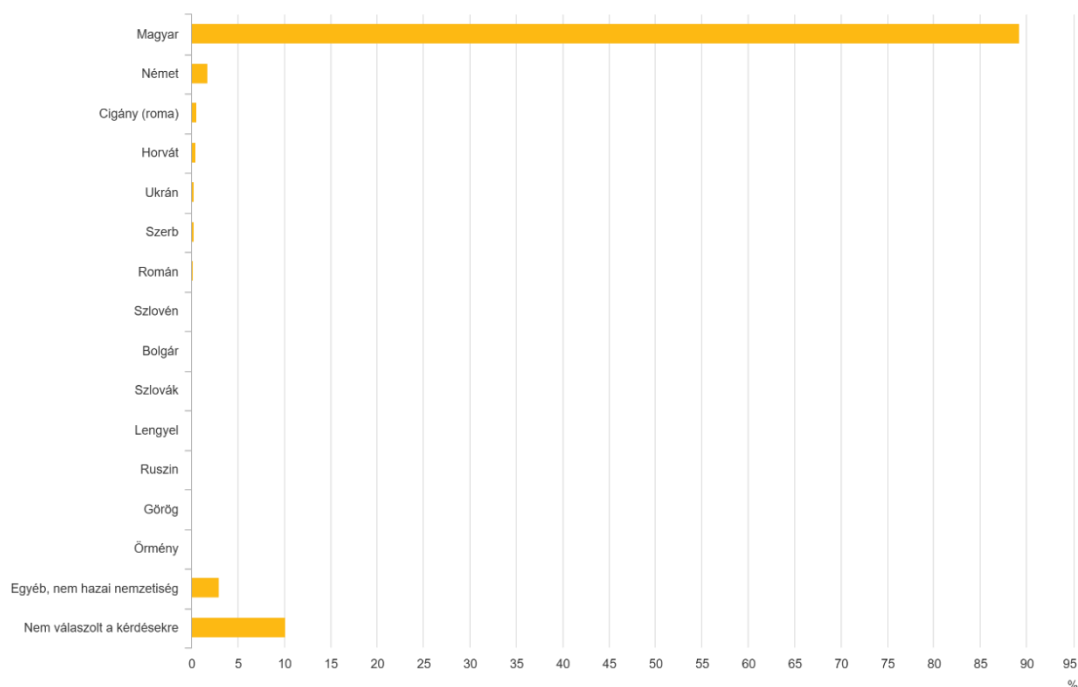
11. ábra - Öregedési index – Pálos Károly 2024-es beszámoló

Az öregedési index alapján Szombathely népességszerkezete egyértelműen az idősebb korosztályok felé tolódik el. A mutató 2014 és 2024 között 138,7%-ról 171,27%-ra emelkedett, vagyis a 65 év felettek száma egyre nagyobb mértékben haladja meg a 0–14 évesekét. Ez megerősíti, hogy a városban az előregedés tartós demográfiai folyamat, amely hosszabb távon fokozott figyelmet igényel az időskori szolgáltatások, az egészségügyi és szociális ellátás, valamint a munkaerőpiaci utánpótlás szempontjából.

12. ábra - Nemzetiségek Szombathelyen – <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/>

A népesség megoszlása nemzetiségi hovatartozás szerint, 2022
Szombathely

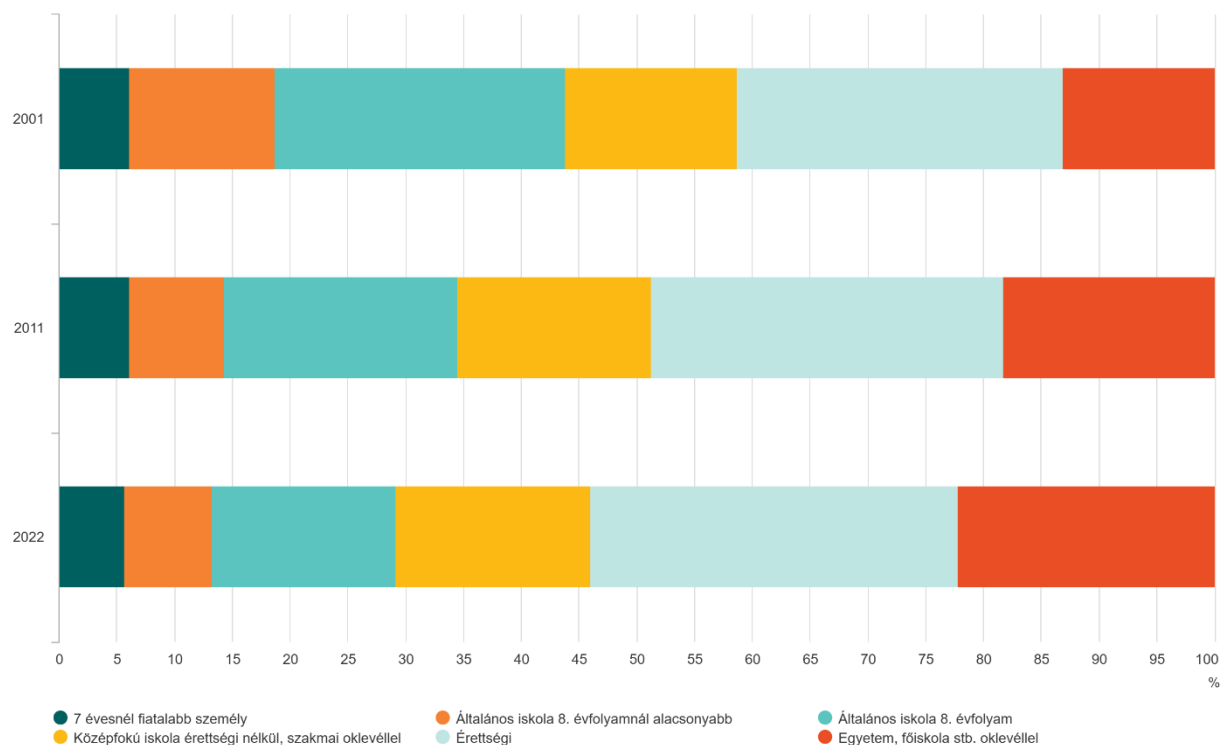

Szombathely lakossága a 2011-es népszámlálás adatai alapján többségében magyar, a városban azonban számos nemzetiség élt. A nemzetiségek között a legnagyobb arányt a németek képviselték, azonban jelentős számot ért el a cigányság és a horvátok is. Éltek még szlovének, románok, oroszok, bolgárok és szlovákok is a területen, bár létszámuk nem közelítette meg a 200 főt, illetve előfordultak még arab, lengyel, örmény, ukrán, görög, illetve vietnami és ruszin lakosok is.

A 2022-es népszámlálás adatai alapján Szombathelyen a lakosság döntő többsége magyarnak vallotta magát, de jelentős a nemzetiségi közösségek jelenléte is. A KSH népszámlálási adatbázisa szerint a válaszadók az alábbi főbb nemzetiségi csoportokhoz tartoztak (egy személy több nemzetiséget is megjelölhetett): magyar: 66 523 fő, német: 1 324 fő, cigány (roma): 527 fő, horvát: 445 fő, ukrán: 144 fő, egyéb nemzetiség: 1 454 fő, nem kívánt válaszolni: 10 327 fő.

13. ábra - Lakosság legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása (%) – <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/>

A népesség megoszlása legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint
Szombathely

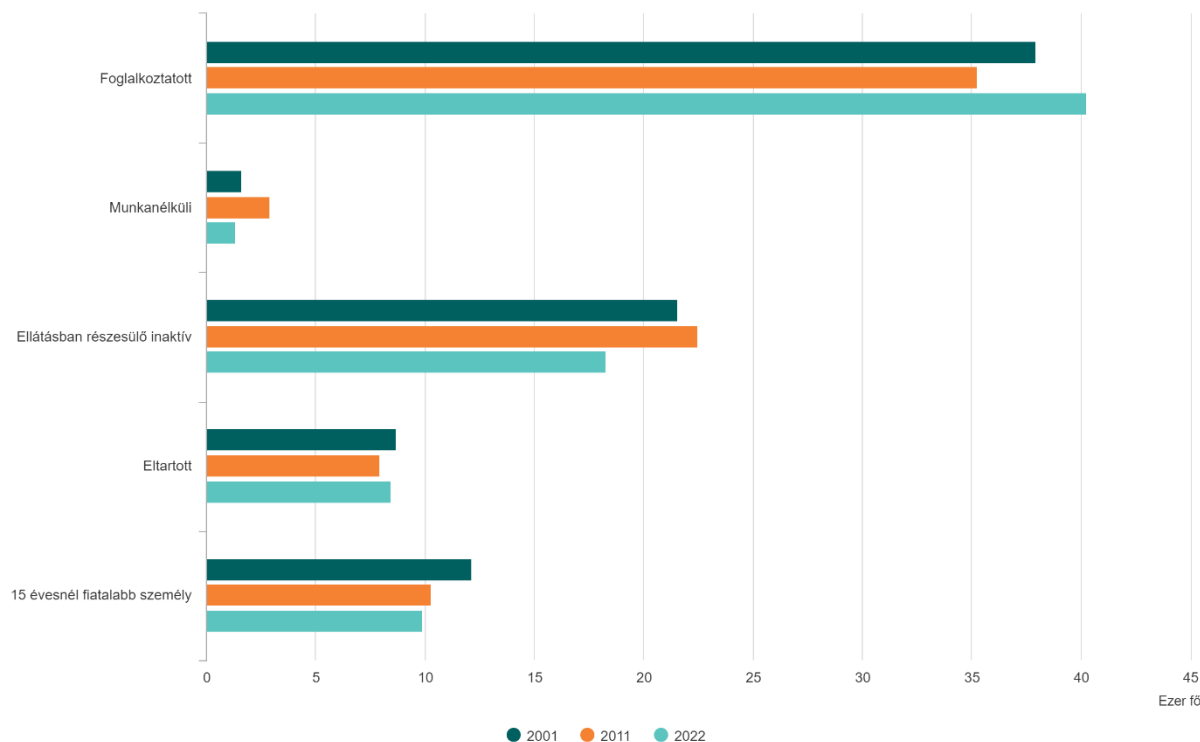

A népesség iskolai végzettség szerinti megoszlása alapján Szombathely kedvező képzettségi szerkezete a 2022-es adatok szerint tovább erősödött. A korábbi, 2011-es népszámlálási adatokhoz hasonlóan továbbra is magas az érettségivel, valamint felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, miközben csökkent az alacsonyabb iskolai végzettségű csoportok részesedése. Különösen jól látható az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők arányának növekedése 2001 és 2022 között, amely megerősíti Szombathely kedvező pozícióját a hazai városhálózatban. A folyamat összhangban áll a város felsőoktatási, gazdasági és innovációs szerepkörének erősödésével, valamint a tudásintenzív ágazatok jelenlétével.

A magasabb végzettségi szint hozzájárulhat a város versenyképességének növeléséhez, az innovációs potenciál erősítéséhez és a társadalmi fenntarthatóság javításához. Ugyanakkor az előregedő népesség és a fiatal, képzett munkaerő elszívása továbbra is kihívást jelent a város számára.

14. ábra - Foglalkoztatás, munkanélküliség - <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/>

A népesség száma gazdasági aktivitás szerint
Szombathely

A gazdasági aktivitás szerinti adatok alapján Szombathely foglalkoztatási helyzete 2001 és 2022 között összességében kedvezően alakult. A foglalkoztatottak száma a 2001-es mintegy 38 ezer főről 2011-re átmenetileg kb. 35 ezer főre csökkent, amely összefüggésbe hozható a 2008–2009-ben kezdődött gazdasági válság és az azt követő gazdasági visszaesés hatásaival. A válság következtében országos szinten is jelentősen nőtt a munkanélküliség, Szombathelyen pedig emelkedett a nyilvántartott álláskereső száma.

2012 után ugyanakkor pozitív fordulat következett be: a foglalkoztatási mutatók javulásnak indultak, a foglalkoztatottak száma ismét növekedett, és 2022-re közel 40 ezer főre emelkedett. Ezzel párhuzamosan a munkanélküliek száma jelentősen mérséklődött: míg 2011-ben megközelítőleg 3 ezer fő volt, addig 2022-re körülbelül 1,4 ezer főre csökkent.

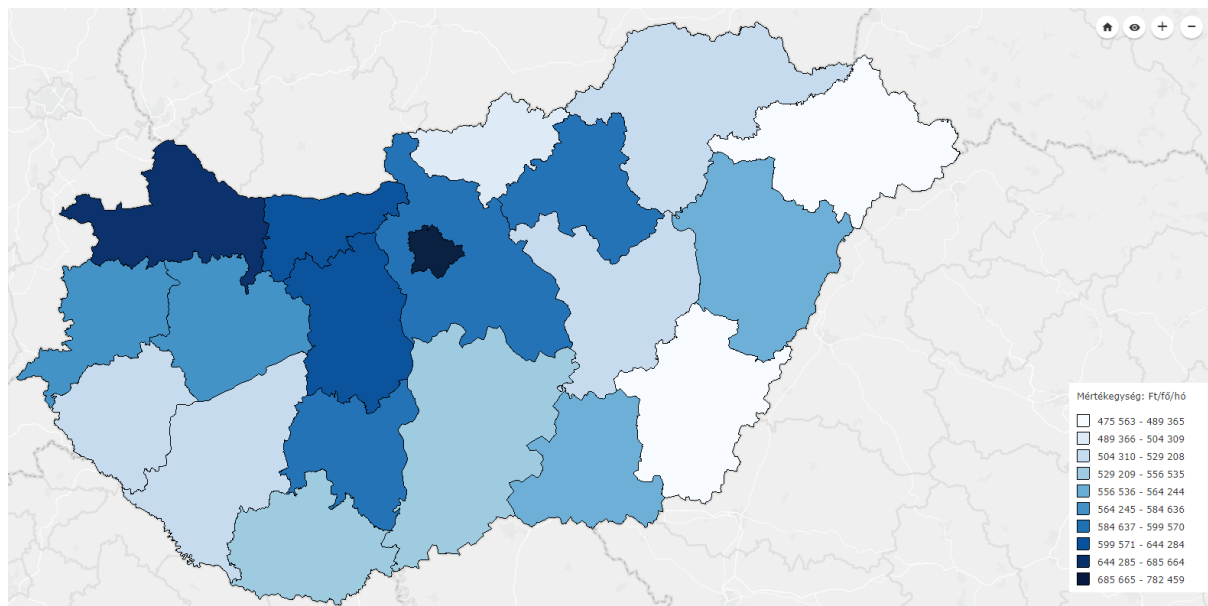
Az aktív korú népességben belül a nyilvántartott álláskereső aránya mind a férfiak, mind a nők esetében 4% alatt maradt az elmúlt években. A legmagasabb arány a COVID-járvány időszakában, 2020–2021-ben jelent meg, ugyanakkor az álláskereső aránya ekkor is csak az összlakosság mintegy 2–3%-át érintette.

Az ellátásban részesülő inaktív népesség száma szintén csökkenő tendenciát mutatott: a 2011-es mintegy 22,5 ezer főről 2022-re kb. 18 ezer főre mérséklődött. Az eltartott népesség nagysága ugyanakkor viszonylag stabil maradt, enyhe ingadozással 8–9 ezer fő körül alakult,

miközben a 15 év alatti népesség száma csökkent, 2001-ben még mintegy 12 ezer fő volt, 2022-re azonban már 10 ezer fő alá mérséklődött.

Az adatok alapján megállapítható, hogy Szombathely – mint vármegyeszékhely és a Nyugat-dunántúli régió egyik központja – foglalkoztatottság szempontjából továbbra is kedvező helyzetben van országos összehasonlításban. A foglalkoztatás bővülése és a munkanélküliség alacsony szintje a város gazdasági stabilitását erősíti, ugyanakkor a demográfiai öregedés és az aktív korú népesség hosszabb távú csökkenése munkaerőpiaci kihívásokat jelenthet.

15. ábra - Teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete munkáltató székhelye szerint, 2024 (Ft/fő/hó) – <https://map.ksh.hu/timea>

A 2024-es KSH adatok alapján Vas vármegye – és ezen keresztül Szombathely térsége – országos összehasonlításban kedvező jövedelmi pozícióval rendelkezik. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete Vas vármegyében 2024-ben 584 636 Ft/fő/hó volt, amellyel a vármegye az országos rangsor felső harmadába tartozik.

A legmagasabb átlagkereset továbbra is Budapesten volt (782 459 Ft), ezt Győr-Moson-Sopron (685 664 Ft), valamint Komárom-Esztergom vármegye (644 284 Ft) követte. Vas vármegye ugyan elmarad ezektől az erősen iparosodott térségektől, ugyanakkor több vármegyét – például Baranya, Somogy, Zala vagy Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyét – megelőz. A nyugat-magyarországi térségek összességében továbbra is kedvezőbb jövedelmi helyzetet mutatnak az ország keleti és déli részeihez képest.

Az adatok alapján megállapítható, hogy Szombathely és térsége a kedvező foglalkoztatási helyzet mellett jövedelmi szempontból is versenyképes pozícióval rendelkezik, amelyhez hozzájárul a város ipari, szolgáltatási és regionális gazdasági központi szerepköre is.

2.1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlése a legutóbbi Helyi Esélyegyenlőségi Programot (HEP) a 2023. december 14-i ülésén fogadta el, melyet a Szociális és Lakás Bizottság a 294/2025. (X.29.) SzLB. sz. határozattal változatlan formában jóváhagyta. Ez a dokumentum határozza meg a város esélyegyenlőségi stratégiáját 2023-2028 között. A dokumentum célcsoportként azonosította a mélyszegénységben élőket és a romákat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége kapcsán problémaként jelentkezik az alacsony foglalkoztatottság általában véve és a pályakezdekők esetében, az aktív korú lakosság szakképzetlensége.

A gyermekeket érintő problémák közül kiemelendő, hogy a változó társadalmi szokások miatt nőtt a gyermekeket veszélyeztető tényezők köre. Növekszik a gondoskodás alá kerülő gyermekek száma iskolai problémák, csavargás, iskolakerülés, súlyos magatartási, beilleszkedési zavarok miatt.

Napjainkra a nők és férfiak közötti iskolázottságbeli különbségek eltűntek, jelentősen javítva ezzel a nők munkaerőpiaci pozícióját. De európai viszonylatban még mindig alacsony a nők foglalkoztatása, a szülés utáni idő kiesés miatt nehéz az újra elhelyezkedés, a munkáltatóknak fenntartásai vannak a kisgyermekes anyák alkalmazásával szemben.

Az előregedés miatt az idősek száma folyamatosan növekszik, körükben az egyedüllét, a kiszolgáltatottság, a hiszékenység miatti áldozattá válás azonosítható problémaként. Szombathelyen. Az idősügyi érdekképviselő területén szükséges megemlíteni, hogy 2006. decemberében Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése kinyilvánította azon szándékát, hogy fontosnak tekinti az időskorúak önszerveződésének támogatását, ezért egyetértett azzal, hogy Szombathely városban 2007. január 1-től Idősügyi Tanács működjön. A Tanács tényleges működését 2007. szeptemberében kezdte meg, és azóta is aktívan működik, legutóbbi 2026 márciusában ülésezett.

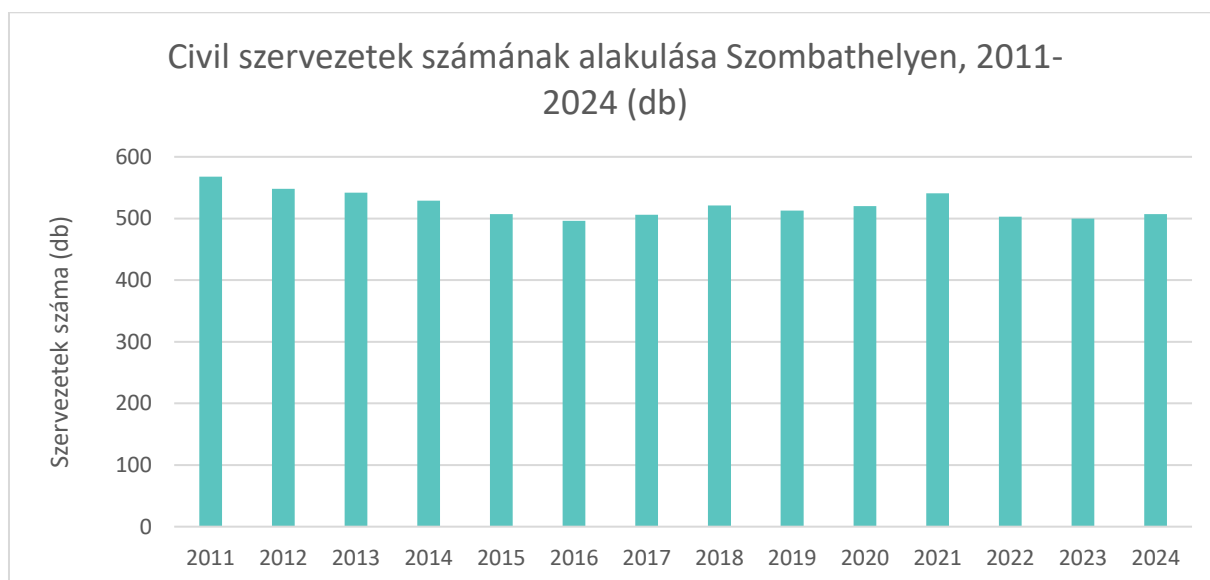
A fogyatékkal élők esetében probléma a nem megfelelő munkaerőpiaci helyzet, a kevés helyi munkalehetőség, valamint a nem mindenhol megoldott akadálymentesítés, habár az EU-forrásból megvalósult fejlesztések eredményeként (köszönhetően a kötelezően teljesítendő esélyegyenlőségi elvárásoknak) jelentősen előrelépés történt a közintézmények akadálymentesítése terén. Szombathely városban a 100 %-ig városi tulajdonban lévő FÉHE Nonprofit Kft. végez komplex szolgáltatásnyújtást a fogyatékkal élő emberek számára.

Általánosan megállapítható, hogy az önkormányzat saját lehetőségei nem elegendőek a felmerülő problémák kezelésére, ezért szükséges pályázati források igénybevétele, a gazdasági élet szereplőinek és a civil szervezeteknek a bevonása, továbbá a lakosság aktív közreműködése. Mindazonáltal az önkormányzat többféle támogatást, kedvezményt nyújt a rászorulóknak.

2.1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

Szombathely színes és változatos értékekkel teli város, melyben egyszerre jelenik meg a természet, a népi hagyományörzés az ipari örökség és a képzőművészet is. Ezt a sokoldalúságot tükrözi a város értéktára is. A magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény, valamint a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Kormányrendelet alapján helyi, megyei és országos szinten is elkezdődött a magyar értékek összegyűjtését és megőrzését szolgáló feltáró munka. Az értéktárak létrehozása azt a célt szolgálja, hogy nemzeti értékeinkről országos adatbázis készüljön, a gyűjteményben szereplő értékek közkinccsé, itthon és külföldön is ismertté váljanak, és maradjanak fenn, erősítve a nemzeti tudatot és a hazai gazdaságot. A városi közgyűlés döntése alapján, 2014. március 25-én, Szombathelyen is megalakult a Települési Értéktár Bizottság, amelynek feladata, hogy összegyűjtse a városban fellelhető vagy itt létrehozott nemzeti értékeket az alábbi kategóriákban: - agrár- és élelmiszergazdaság, - egészség és életmód, - épített környezet, - ipari és műszaki megoldások, - kulturális örökség, - sport, - természeti környezet, - turizmus és vendéglátás.

16. ábra - Civil szervezetek száma Szombathelyen

Szombathelyen a civil szervezetek száma 2011 és 2024 között mérséklődött: a 2011-es 568 darabról 2024-re 507 darabra csökkent. A visszaesés ellenére a civil szervezetek száma továbbra is jelentős, ami azt mutatja, hogy a városban erős és sokszínű civil háttér van jelen. Ez fontos alapot jelent a helyi közösségi élet, a társadalmi részvétel és a városi identitás erősítése szempontjából.

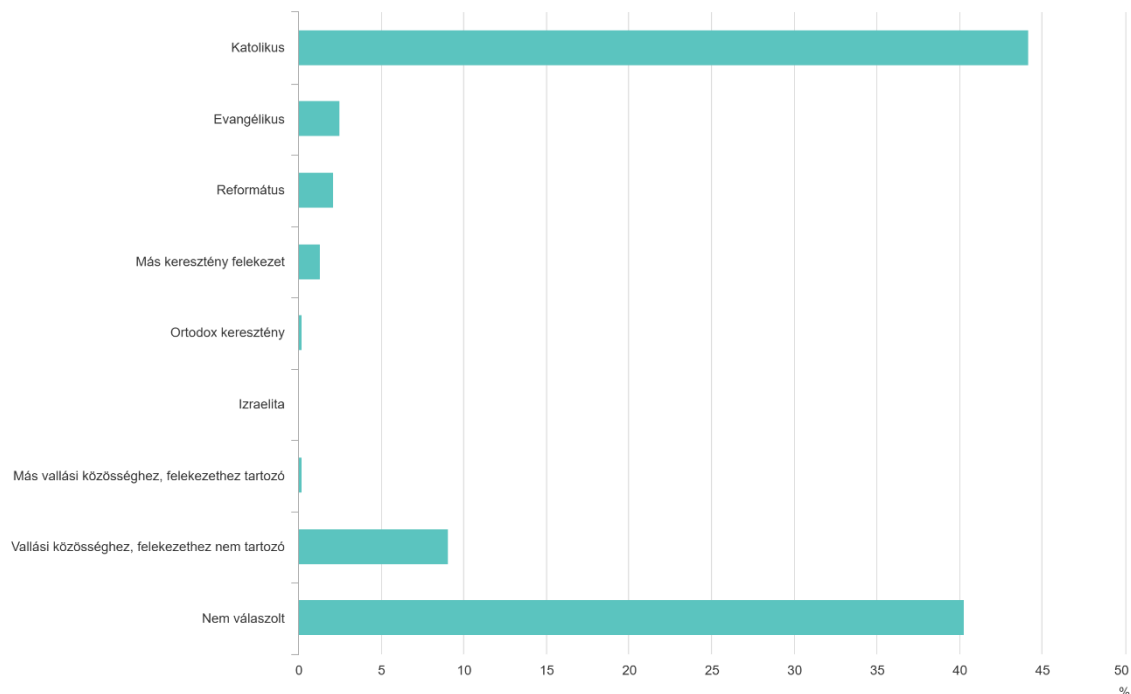
Szombathelyen működik a Civil Fórum és a Civil Kerekasztal is. Nagyon színes a város civil élete és ezek a szervezetek nagyon aktívak is. A szervezetek döntő többsége kulturális, oktatási vagy sport tevékenységgel foglalkozik, de emellett a szociális, a környezet- és természetvédelem terén is működnek civil szervezetek a városban.

Az identitást erősítik a helyi sportegyesületek is, melyek közül a legnépszerűbb a város labdarúgó és kosárlabda egyesülete. A városban polgárőr egyesület is védi a helyieket, de a

lakosság fokozatos előregedése miatt egyre jelentősebb szerep jut a különböző karitatív, szociális és egészségügyi szervezetnek is.

17. ábra - Szombathely vallási felekezetek szerinti megoszlása – www.ksh.hu

A népesség megoszlása vallás szerint, 2022
Szombathely

A fenti táblázatból is jól látható, hogy a városban a római katolikus vallás a legelterjedtebb, ami az országos adatokkal összhangban áll. Emellett a református és evangélikus felekezetek is jelen vannak, ugyanakkor arányuk lényegesen alacsonyabb. Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy a megkérdezettek közel 40%-a nem válaszolt a vallási hovatartozásra vonatkozó kérdésre, ami jelentősen befolyásolhatja az adatok értelmezhetőségét.

2.1.8 A település humán infrastruktúrája

2.1.8.1 Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

Oktatás:

A 2011. évi nemzeti köznevelésről szóló CXC. törvény a köznevelés-irányítás, az iskolafenntartás és a tartalmi szabályozás nagyfokú centralizáltságát eredményezte. A központosítás indoklásaként az állt, hogy a 3200 települési önkormányzat irányítása alatt túlzottan elaprózódott az oktatás irányítása, ezért a jogszabályok 2013-ban, az óvoda utáni alap- és középfokú oktatás megszervezését és fenntartását, majd 2016-tól működtetését is áthelyezték a települési önkormányzatoktól egy központi intézményfenntartó intézményhez, illetve az irányítása alatt működő tankerületekhez. Az intézményfenntartás a 60 járási szintű központ feladata lett. A központi szerv a tankerületek középírányító feladatait, támogató koordinációját végzi.

Az átalakítást követően az óvodák fenntartása a helyi önkormányzatok feladata maradt. Mindamellettt köznevelési intézményeket – az állami szervek mellett – egyházak, gazdálkodó szervezetek, alapítványok, egyesületek, nemzetiségi önkormányzatok, magánszemélyek is alapíthatnak. A köznevelésben a részvétel 3 és 16 év között kötelező.

Szombathelyen napjainkban 18 óvoda működik változatos férőhely- és csoportszámmal. Ezenkívül 18 általános iskola és 17 középiskola található meg a városban, melyek között vannak magán és egyházi fenntartású intézmények is. A város gimnáziumai országosan is elismert eredményekkel rendelkeznek, több intézmény rendszeresen szerepel a legjobb iskolák rangsorában.

Míg az általános iskolák a diákok középiskolába való átlépését hivatottak előkészíteni, addig a középfokú oktatási intézmények között találunk olyanokat is, amelyekben mélyebb ismereteket és képességeket sajátíthatnak el a diákok egy-egy speciális területen.

Ilyen például a Szombathelyi Művészeti Szakgimnázium és Technikum, melyben a zenei, illetve a képző- és iparművészeti oktatásra helyeznek kiemelkedő hangsúlyt, vagy a Horváth Boldizsár Közgazdasági és Informatikai Technikum, melyben a diákok az általános ismeretek mellett a kereskedelmi számtan, könyvvitel stb. területeket is részletekbe menően megismerik.

A város kiemelkedő középfokú oktatási intézményei az ELTE Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, a Szombathelyi Nagy Lajos Gimnázium, a Szombathelyi Szolgáltatási SZC Horváth Boldizsár Közgazdasági és Informatikai Szakgimnáziuma és a Szombathelyi Kanizsai Dorottya Gimnázium.

A város egyeteme, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Savaria Egyetemi Központ számos alap és mesterképzési szakot, továbbá felsőoktatási szakképzést nyújt. Az intézmény célja erős műszaki, közgazdasági, informatikai, pedagógiai, sport- és rekreációs tudást átadni a hallgatóknak. Az egyetemen duális képzés is működik. Az intézményben tanulók létszáma folyamatosan emelkedő tendenciát mutat. A 2024/2025-ös tanév őszi félévében 2485 aktív státuszú hallgató kezdte meg tanulmányait.

Az ELTE SEK mellett jelen van még a városban a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Szombathelyi Képzési Központ is. Az oktatás a Jókai u. 14. szám alatti épületben történik. A központban tanuló hallgatók száma az elmúlt években stabilan 400 és 500 fő között mozog.

Az egyetem mellett megtalálható a városban az ELTE Gothard Asztrofizikai Observatórium Multidisziplináris Kutató Központ, melynek területei a tudomány- és technikatörténeti, illetve a csillagászati kutatások.

Összességében megállapítható, hogy a város oktatási helyzete elsődlegesen alap és középfokon megfelelő, viszont a felsőoktatás terén még vannak fejlődési lehetőségek. Fejlődni annak ellenére is lehet, hogy Budapest és Győr elszívó hatása nagyon magas ezen a területen. Nagy lehetőség rejlik az egészségügyre és az egészségiparra specializálódó felsőfokú képzésekben.

Egészségügy és szociális ellátás:

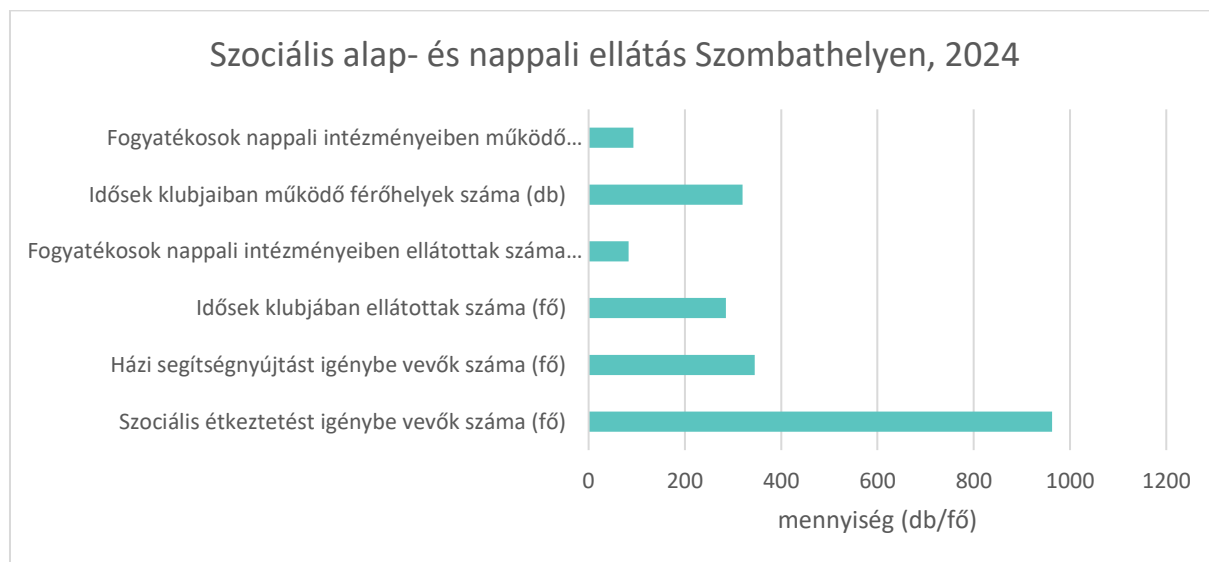
A városban a kötelező egészségügyi alapellátási feladatok biztosítottak. 2025-ben 35 háziorvos, 16 házi gyermekorvos tevékenykedett a városban, míg 22 területi védőnői szolgálat, az általános- és középiskolákat ellátó 16 iskola védőnői szolgálat és 2 vegyes körzet működött.

A szombathelyi Vas Vármegyei Markusovszky Egyetemi Oktatókórház a járóbeteg-ellátás keretében több mint százféle speciális szakrendeléssel és szakambulanciával működik. A beavatkozások száma a COVID-19 világjárvány idején csökkent, de az intézmény III-as progresszivitási szinten magas színvonalú diagnosztikai és terápiás szolgáltatásokat nyújt, amivel meghatározó szerepet tölt be a Nyugat-dunántúli régió betegellátásában és az ország egyik legjelentősebb vidéki kórházává vált 1633 kórházi ágyával (2024) 34 fekvőbeteg osztályán. Az intézmény székhelye és a központi épülettömb Szombathelyen található, a kórházi integrációt követően Szentgotthárdon, Celldömölkön és Kőrmenden is működik telephelye a kórháznak.

A Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat a város család- és gyermekjóléti központja, amely 2024-ben közel 250 ezer adat ételt osztott ki és több mint 1370 főt látott el étkeztetés keretében, 421 főt látott el házi segítségnyújtás keretében, 200 főt jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében, 288 idős számára biztosított nappali ellátást, 18 demens személy számára biztosított ellátást. A szervezet által működtetett Család és Gyermekjóléti Központ tevékenysége 2024-ben 478 gyermekre és 286 családra terjedt ki.

A Szombathelyi Egyesített Bölcsődei Intézmény (EBI) 9 tagbölcsődében összesen 626 férőhellyel, valamint 2 mini bölcsődében további 14 férőhellyel biztosít ellátást a 20 hetes-3 éves korosztály számára. A központi székhely a 9700 Szombathely, Bem József u. 33. szám alatt található.

18. ábra - Szociális alap- és nappali ellátás indikátorai - www.ksh.hu

A város fejlődéséhez, új szakképzett munkaerő idecsábításához ma már a megfelelő létszámú óvodai és bölcsődei létszám elengedhetetlen. Hosszú távon ennek megvalósításában az önkormányzat és a helyi nagyvállalatok együttműködése is szükséges.

A kérdőíves felmérés során és a különböző lakossági fórumokon az utak, parkolók, járdák felújítása mellett több esetben is felmerült helyi igényként az egészségügyi létesítmények, valamint a bölcsődék, óvodák, iskolák felújítása, a XXI. századnak megfelelő infrastruktúra kialakítása.

Megállapítható az is, hogy a városban a szociális ellátásban részesülők köre a covid időszak hatására az elmúlt évekhez képest emelkedett. Ami változatlan, hogy továbbra is a szociális étkezésben részesülők száma a legmagasabb.

Kultúra:

Szombathely kulturális kínálata széleskörű, minden korosztály megtalálhatja a számára megfelelő kulturális programokat. A városban található a Berzsenyi Dániel Könyvtár, mely vármegyei hatókörű, illetve az ELTE SEK is rendelkezik egy egyetemi könyvtárral, de kisebb fiókkönyvtárak is helyet kaptak a városban. A fiókkönyvtárakból kölcsönzött dokumentumok száma közel 417 ezer volt 2023-ban. A regisztrált használók száma folyamatos emelkedést mutat az elmúlt években, 2023-ban 12.197 fő volt.

4. táblázat Szombathely kulturális életének indikátorai 1 – www.ksh.hu

Mutatószám	2018	2019	2020	2024
Muzeális intézmények száma	9 db	9 db	8 db	9 db
Múzeumi kiállítások száma	71 db	32 db	30 db	60 db
Múzeumi látogatók száma	120 031 fő	66 714 fő	104 515 fő	29 851 fő
Tárlatvezetések száma	n.a.	n.a.	330 db	712 db
Tárlatvezetésen résztvevők száma	n.a.	n.a.	13 480 fő	7 584 fő
Közművelődési intézmények száma	25 db	28 db	28 db	30 db
Rendszeres művelődési foglalkozások száma	1371 db	5963 db	114 db	6 912 db
Kulturális rendezvények száma	3635 db	641 db	492 db	778 db
Alkotó művelődési közösségek száma	32 db	25 db	32 db	33 db
Ismeretterjesztő rendezvények száma	327 db	270 db	160 db	495 db

A város két mozival rendelkezik, melyekben összesen 6 moziterem található, 1 126 férőhellyel. 2024-ben 9,4 ezer mozielőadást tekinthettek meg a városlakók.

A múzeumi kiállítások száma 2020 és 2024 között megduplázódott, ugyanakkor a látogatószám nem követte ezt a növekedést. Sőt, a kiállításokra érkező látogatók száma jelentősen visszaesett az időszak során. Szombathelyen jelenleg nyolc múzeumi telephely működik, amelyek mind a Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeumhoz tartoznak. Ezek a Schrammel Gyűjtemény, a

Vasi Múzeumi Látványtár, a Szombathelyi Képtár, a Járdányi Paulovics István Romkert, a Savaria Múzeum, a Smidt Múzeum, a Vasi Skanzen, valamint az Iseum Savariense Régészeti Műhely és Tárház. A kiállítási kínálat bővülése tehát intézményi oldalról egyértelműen látható, azonban ez önmagában nem eredményezett arányos növekedést a múzeumlátogatások számában.

2024-ben Szombathely közművelődési élete jelentős aktivitást mutatott. A városban 30 közművelődési intézmény és szervezet működött, amelyek összesen 778 kulturális rendezvényt szerveztek, ezeken pedig több mint 421 ezer résztvevő jelent meg. A rendszeres művelődési foglalkozások száma kiemelkedően magas volt, 6 912 alkalommal valósultak meg, 2 368 fő részvételével. Az alkotó művelődési közösségek is fontos szerepet töltek be: 33 közösség működött, összesen 420 taggal. Emellett az ismeretterjesztő rendezvények közel 18 ezer főt értek el. A közművelődési intézményekben és szervezetekben 124 fő dolgozott, ami jelzi, hogy a kulturális és közösségi élet működtetéséhez jelentős intézményi háttér kapcsolódik.

5. táblázat Szombathely kulturális életének indikátorai 2 – www.ksh.hu

Mutatószám	2024
A települési könyvtárak száma	6 db
A települési könyvtárakból kölcsönzött könyvtári egységek száma	438 050 db
A települési könyvtárak beiratkozott olvasóinak száma	7 736 fő
Mozitermek száma	6 db
Mozi férőhelyek száma	1126 db
Mozielőadások száma	9 422 db
Színházak száma	2 db
Színházak előadásainak száma	567 db
Színházak látogatóinak száma	66 914 fő
Levéltárak száma	3 db
Levéltári kutatók száma	291 fő

Két színház és három levéltár is megtalálható a Szombathelyen. 2020-ban a 385 színházi előadáson közel 100 ezer fő vett részt, míg 2024-ben 567 előadáson csupán 67 ezer fő.

Sport:

A városban számos sportlétesítmény, városi egyesület és klub működik. A legismertebb csapatok közé tartozik a Szombathelyi Haladás labdarúgócsapata, amely jelenleg az NB III Észak-Nyugati csoportjában szerepel, valamint a Falco-Vulcano Energia KC Szombathely férfi kosárlabdacsapata, amely az NB I. A csoport meghatározó szereplője. A profi sport mellett Szombathelyen jelentős az amatőr és az utánpótlás-nevelési tevékenység is.

Az egyik legjelentősebb beruházás az elmúlt évek során a Haladás Sportkomplexum felépítése volt, melynek befogadó képessége több, mint 8 600 fő. A csarnokban a labdarúgó pályán kívül helyet kapott birkózó-, ökölvívó- és konditerem, kézilabda pálya, súlyemelő terem, szertár és bemelegítő folyosó.

A komplexum mellett más jelentős sportlétesítmények is találhatók a városban, mint a Vívóterem és Asztalitenisz csarnok, Aréna Savaria, Sugár úti Sportszarnok, illetve Atlétikai Centrum, Városligeti Sporttelep, Sportliget, Szombathely Építők Sporttelep, Farkas Károly utcai Tornacsarnok, VAOSZ Tekepálya, Fedett Uszoda, Egyetemi Sportszarnok, Illés Akadémia, Király Sportlétesítmény, fedett és fedetlen műjégpálya, Késmárk utcai tenispályák, Parkerdő, illetve a város különböző pontjain elhelyezett szabadtéri sportparkok.

A város aktív amatőr és profi sportéletének eredményeként a sportlétesítmények kihasználtsága magasnak mondható.

A lakossági vélemények alapján szükség lenne több első osztályú sportegyesületre, különösen a labdarúgás terén hiányolják az élvonalbeli szereplést. Ez azonban szakmai és finanszírozási kérdéseiket is felvet.

A humán közszolgáltatások területén elért eredmények:

A 2023–2026 közötti időszakban több olyan épületfejlesztés és intézményi beruházás is megvalósult, amely a helyi közösségi, kulturális és humán szolgáltatási infrastruktúra erősítését szolgálta. Ezek közé tartozott a Gyöngyösszőlősi klubház fejlesztése, a Zarkaházi Szily-kastély fejlesztése, valamint a Szentkirályi bölcsőde beruházása. A fejlesztések hozzájárultak a városrészi szolgáltatások minőségének javításához, a közösségi funkciók erősítéséhez, valamint a kisgyermekes családokat támogató ellátási kapacitások bővítéséhez.

2.1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Az esélyegyenlőség biztosítása szempontjából fontos a kiemelt figyelem a bölcsődei ellátás és óvodai nevelés során a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek irányába, az iskolai tanulmányi felzárkóztatás hátrányos helyzetű gyermekek számára, korrepetálás, felzárkóztatás, szorosabb együttműködés a nevelési tanácsadóval.

Fontos a megfelelő tárgyi feltételek biztosítása is, mint például infrastrukturális és humán erőforrás fejlesztés a bölcsődékben, óvodákban, iskolákban, valamint közösségi terek tárgyi fejlesztése hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok számára.

2.1.9 A település gazdasága

2.1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Szombathely gazdaságának jellemzője a rugalmas alkalmazkodás a nemzetközi folyamatokhoz, illetve az ahhoz szorosan kapcsolódó magas fokú integráltság a nemzetközi beszállítói láncokba. A rendszerváltást követően több szerkezetváltáson ment keresztül a város gazdasága, melyet első hullámban (1992-2003) a gyorsan betelepülő elektronikai- és autóipar jellemzett. 2005-től az elektronikai összeszerelés gyors leépülése okozott sokkot, amit pár év alatt kompenzált a tovább erősödő autóipar. A 2008-as válságot követően a robotizáció, a gyártási folyamatok digitalizációja, a hibrid, elektromos és önvezető autók gyártásában történő

megjelenése vált meghatározóvá. Ezek a folyamatok az autóipari beszállító cégek helyi telephelyein is egyre inkább megjelennek. Az egyre komplexebb termék-előállítás kihívás elé állítja a teljes képzési rendszertől a logisztikai folyamatokon át a beszállítói körig a teljes gyártási vertikumot. Erre reflektál az egyetemi műszaki képzési rendszer, a középfokú oktatás iparhoz való folyamatos közelítése és a számos szemléletformáló, orientáló program. A közelmúltbeli és a jelenleg is zajló nagyvállalati beruházások értéke megközelíti a 100 milliárd forintot, mely egyértelmű jele annak, hogy a város gazdaságának dinamizmusa töretlen, és az ipari szerkezetváltás nagy lendülettel megy végbe Szombathelyen.

Szombathelyen jelentősen képviseli magát a faipar, meghatározó szereplő nem csak helyi, hanem országos szinten is. A folyamatos beruházások révén modern gyártástechnológiával, versenyképes termékekkel biztosít stabil foglalkoztatási és értékteremtési bázist. További fejlesztések révén nemzetközi beszállító ipari parki program tudja az ágazati több lábbon állást elősegíteni.

A városban csomagolóanyag gyártás jelentős, illetve a műszaki szervíz-szolgáltatásra építő foglalkoztatás is jelen van, továbbá a könnyűipar ma már alapvetően egy cégre korlátozódik. Végül az iparhoz szorosan kapcsolódik a logisztika, mely kevésbé munkaerő foglalkoztatásának a mennyiségében, mint értékteremtésben és tökevonzerő növelő képességben tölt be fontos szerepet, hazai tulajdonú vállalkozások formájában.

A kis- és középvállalkozások a foglalkoztatásban és előállított gazdasági értékben való szerepe az iparban nem meghatározó – növekvő mértékben mérnöki szolgáltatóként, illetve kutatás-fejlesztés támogatásában, kisebb léptékben pedig ipari beszállítóként jelennek meg.

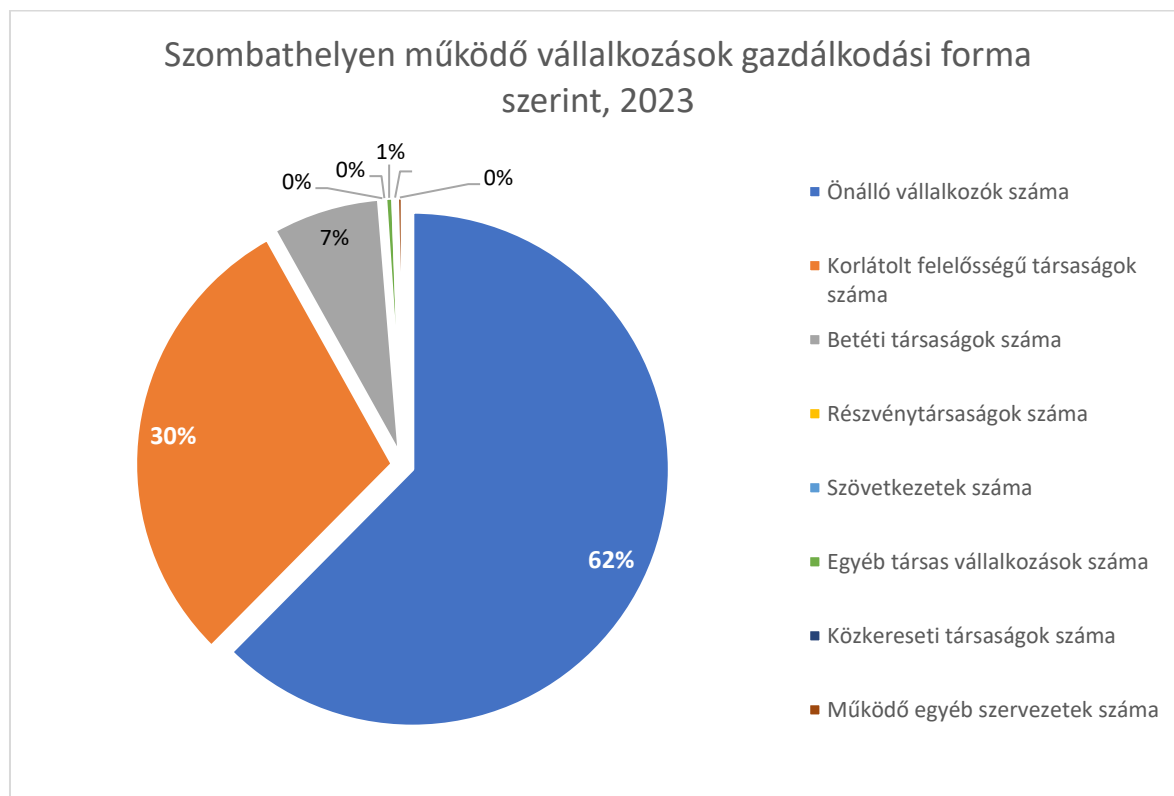
A kereskedelemben és a szolgáltatásokban töltönek be jelentős szerepet a nemzetközi láncok mellett.

Annak érdekében, hogy Szombathely növelni tudja értékteremtő tökevonzó képességét, mind infrastrukturális és mind intellektuális területen, strukturált, koncepcionális, hosszútávú megközelítésre volt szükség. A Claudius Ipari és Innovációs Park fejlesztése sok éves, ciklusokon átívelő erőfeszítés révén valósult meg. A park a 2000-es évek végére azonban betelt, így Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata a Sárdi-ér úton új telkeket alakított mintegy 15 hektár területen, illetve megkezdte az Északi iparterület fejlesztését, ahová már beköltözött a Schaeffler, illetve lezajlott a Galambos Trans logisztikai beruházása. A terület közmű-, úthálózati-, csapadékvízvezetési fejlesztése fokozatosan történik, a jelentkező befektetői igények és a tulajdonos Önkormányzat anyagi lehetőségeinek figyelembevételével. Az Önkormányzat kormányzati és/vagy TOP Plusz források bevonásával tud csak nagyobb léptékű előrelépést elérni, ami az ipar/logisztika gyorsabb és nagyobb volumenű telepítését tudja biztosítani. Az Északi iparterületen tehát jelenleg Szombathely rendelkezésére áll olyan ipari terület, mely rendkívül széles mozgásteret ad új vállalkozások megtelepítéséhez. Stratégiai területen pedig hosszú, konszenzuson alapuló munkafolyamat alapozta meg a befektetés-ösztönzés gyakorlati alkalmazását, mely a következő fejezetekben kerül kibontásra.

2.1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Kijelenthető, hogy Szombathely gazdasági fejlődésének húzó ágazata a feldolgozóipar, a gazdasági ágazatok közül a legtöbb munkavállalót messze az ipar, azon belül is a feldolgozóipar foglalkoztatja. A gazdaságon belül különösen a feldolgozóipar - azon belül is mindenekelőtt a járműipar - jelenti azt az ágazatot, amelynek fejlődéséhez a közlekedéshálózati infrastruktúra fejlesztések újabb lendületet adhatnak, és amely így a jövőben is Szombathely és térsége gazdasági fejlődésének húzó ereje lehet.

19. ábra - Vállalkozások megoszlása gazdálkodási forma szerint (%) - www.ksh.hu

2.1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelések

A gazdasági szereplők folyamatosan nagyértékű beruházásokat, fejlesztéseket valósítanak meg. Ez vonatkozik mind extenzív módon új területek bevonására és új infrastruktúra építésére, mind pedig intenzíven a gyártási folyamatok újradefiniálására, hatékonyságot és magasabb szintű automatizáltságot eredményező fejlesztéseire. Alapvetően a zöld és digitális átállás kettőssége jellemzi a nemzetközi, és így a hazai beruházásokat egyaránt.

Szombathely önkormányzata rendszeresen egyeztet a vállalati vezetőkkel, annak érdekében, hogy a beruházásokhoz kapcsolódó közművesítési, közúti, közösségi közlekedési, energetikai stb. fejlesztések igazodjanak a munkahely-teremtő, illetve -megtartó tevékenységhez.

Az elmúlt években a 330 hektáros Északi Iparterület fejlesztése is továbbhaladt. A III. ütem keretében útépítési, villamosenergia- és víziközmű-fejlesztési elemek valósultak meg, amelyek hozzájárultak a terület gazdasági hasznosíthatóságának javításához. A beruházás nemcsak közlekedési, hanem gazdaságfejlesztési és befektetésösztönzési szempontból is jelentős, mivel erősíti Szombathely iparterületi kínálatát és új vállalkozások betelepülésének feltételeit.

2.1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Szombathely város határozott víziója és megfogalmazott stratégiája a magasabb hozzáadott értékű termelés elősegítése. A cél elérése érdekében olyan ökoszisztéma fejlesztési program indult, mely a helyi szereplőket kívánja integrálni országos szintű kompetenciákkal, összekapcsolva releváns nemzetközi szereplőkkel.

Szombathely város gazdasági versenyképesség-fejlesztésének – a Szombathely2030 program által megfogalmazottan - kettős célja van. Egyrészt a városi foglalkoztatók értékteremtésének támogatása, másrészt az ágazati diverzifikáltság, kiegyensúlyozottság előmozdítása. Az ökoszisztéma konzekvens építése érdekében több szereplő – Szombathely Megyei Jogú Város, Pannon Gazdasági Hálózat Egyesület, Vas Vármegyei Önkormányzat, ELTE Gothard Jenő Multidiszciplináris Kutató Központ, Vas Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara, Vas Vármegyei Markusovszky Egyetemi Oktatókórház, Vas Vármegyei Szakképzési Centrum, Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermejjóléti Szolgálat, ELTE Társadalomtudományi Kar Üzleti Kommunikációs és Marketing Tanszék, ELTE Savaria Egyetemi Központ, KTI Közlekedéstudományi Intézet, iASK Kőszeg Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete, Savaria Turizmus nKft., Agora Savaria nKft., Falco Zrt., Osztrák Tiszteletbeli Konzulátus – nyílt, további csatlakozásra nyitott együttműködési programot fogalmazott meg és írt alá. Az együttműködés során a város meghatározó nagyvállalati vezetőivel zajlottak személyes megbeszélések, valamint a vállalkozások széles közösségét tagjai között tudó kereskedelmi és iparkamara elnökségével.

A digitális technológiákat népszerűsítendően több szereplő is aktív feladatot végez.

Szombathely város számos, okos város funkciót betöltő szolgáltatást indított el, illetve kezdeményezett. Ezek olyan megoldások és programok, melyek segítik a lakossági szemléletformálást, miközben az életminőséget is képesek pozitív irányba befolyásolni. Az önkormányzat több olyan projektben is részt vesz, melyek a digitalizációval kapcsolatosan élményalapú ismeretterjesztő előadásokat, a digitális írástudás tanítását, valamint többnyelvű, a város történelmi értékeit bemutató applikációkat is tartalmaznak. Okos zebrák telepítése is elindult, és már egyre több helyszínen történt telepítés a városban.

Az ELTE gépészmérnök és programtervező informatikus képzései számos formában és több szinten is elérhetőek hallgatók számára. 11 különböző labor szolgálja ki a hallgatókat, melyek között a hazai mellett számos külföldi ország diákja is megtalálható. Nemzetközi kutatásokban való részvételt a számos országban tapasztalatot szerzett oktatói gárda segíti elő.

A Pannon Gazdasági Hálózat (PBN) Szombathely központú, alkalmazott kutatás-fejlesztési és innovációs szervezet, amely a vállalkozások versenyképességének növelését, a digitális és zöld átállás támogatását, valamint a térségi innovációs ökoszisztéma fejlesztését szolgálja.

Tevékenysége a kutatási eredmények, vállalkozói igények és regionális fejlesztési célok összekapcsolására épül, különös hangsúllyal a gyártásdigitalizációra, a robotikára, az adattudományra, a 3D technológiákra, az immerzív megoldásokra, valamint a digitális egészségügyi és időskori támogatási technológiákra, különösképpen a humanoid robotika felhasználási lehetőségeire.

A PBN működése három fő terület köré szerveződik: laboratóriumi és tesztinfrastruktúrák, technológia-transzfer, valamint ökoszisztéma-fejlesztés. A szervezethez kapcsolódó am-LAB a digitális gyártás, robotika, adattudomány és 3D-technológiák területén biztosít demonstrációs, képzési és tesztkörnyezetet, míg az at.home platform a digitális egészségügy és szociális ellátás területén fejleszt és tesztel felhasználó-orientált megoldásokat.

A PBN térségi szerepe Szombathely szempontjából azért is meghatározó, mert aktív közreműködője a Szombathely2030 programnak, amely az ipari több lábbon állás, az egészségipar megtelepítése, a tudásgazdaság ösztönzése és a városi partnerség erősítése mentén támogatja a város hosszú távú fejlesztési irányait.

2.1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Szombathelyen a gazdasági célú ingatlanokkal kapcsolatosan számos alternatíva áll az érdeklődő, illetve fejleszteni szándékozó vállalkozások rendelkezésére. Zöldmezős formában az ún. Északi Ipari Park többszáz hektáros területe található, mely önkormányzati tulajdonban, rendezett jogviszonyokkal elérhető, akárcsak a Sárdi éri iparterület.

A Claudius Ipari Parkban magánbefektetőktől bérelhető formában lehet üzemcsarnokot hasznosítani, illetve az ipari park közelében logisztikai célú terület bérletére is van lehetőség.

CTPark Szombathely a Puskás Tivadar utcában a város legmodernebb ipari parkja, közvetlenül az M86-os autópályát mellett. A megépült SZOM 02-es épületben jelenleg is van szabad, azonnal bérbe vehető terület, miközben a park további bővítés alatt áll (SZOM 03 és SZOM 04 projektek).

Barnamezős formában az ún. volt cipőgyári terület folyamatos rekonstrukció alatt van, és több ezer négyzetméter terület bérelhető ingatlanpiaci szereplőktől, valamint a volt nyomda területe szintén.

Ipari ingatlanok kiadása, eladása terén a városban és környékén stabil a kínálat, igaz a kereslet és a kínálat nem mindig találkozik, mert a város több pontján található eladó-kiadó ingatlan, viszont a legkeresettebb területek a főutak mentén és a kijelölt ipari zónákban találhatók.

Az elmúlt évek során helyben tevékenykedő nagyvállalatok is jelentősen bővítették ingatlan portfólióikat elsődlegesen saját használatra, de a későbbiek során akár részben bérbeadással is

hasznosítva. Ilyen volt a Schaeffler Savaria Kft. Zanati út / II-es üzemének és a Galambos Holding Logisztikai Központ létrehozása.

Szombathely egyik nagy erőssége a logisztikai területen a szállítmányozásban és raktározásban kiforrott kínálati, szolgáltatói karaktere.

Keresleti oldaltól folyamatosan érkeznek érdeklődések az önkormányzathoz, melyek elsősorban gyártással kapcsolatos vállalkozások megtelepülését célozzák. Ingatlan oldaláról a város rendelkezésére áll a szükséges széleskörű kínálat.

A lakossági ingatlanok terén folyamatos a kereslet a városi lakások és a kertvárosi házak, sorházak iránt. A kérdőívek válaszaiból kitűnik, hogy a lakhatási feltételeket a szűkös parkolási lehetőség, a rossz minőségű utak és járdák több esetben negatívan befolyásolják. Alapvető igényként merül fel ezek felújítása, illetve új parkolóterületek kialakítása, valamint az önkormányzati tulajdonú ingatlanok felújítása is.

Az elmúlt évek országos lakáspiaci folyamatai Szombathelyen is érezhetők voltak: a lakóingatlanok iránti kereslet tartós fennmaradása mellett az árak emelkedése továbbra is meghatározó tendencia. A KSH 2025. I. negyedévi lakáspiaci elemzése szerint országosan gyorsult a lakásárak növekedése, az összevont lakáspiaci árindex éves összevetésben 12,5%-kal emelkedett, miközben a vármegyeszékhelyeken is folytatódott a használt lakások drágulása. Ez Szombathely esetében is azt erősíti, hogy a lakhatási feltételek, a megfizethetőség és az önkormányzati bérlakásállomány szerepe egyre fontosabb városfejlesztési kérdéssé válik.

Külön figyelmet igényel a Szombathelyen 2026 elején azonosított azbesztszennyezési helyzet, különös tekintettel az Oladi Plató területén, de számos egyéb városi területen is. A Vas Vármegyei Kormányhivatal tájékoztatása szerint az érintett területek útburkolatát alkotó kőzúzalék, valamint a szálló por azbeszttartalma több esetben jelentősen meghaladta a határértéket, ezért a közegészségügyi és környezetvédelmi kockázatok kezelése kiemelt prioritássá vált. A szennyezés feltételezhetően az Oladi plató több útszakaszát is érinti, ezért az érintett lakóterületen rövid távon a lakossági biztonság, hosszabb távon pedig a terület megítélése, ingatlanpiaci vonzereje és a lakóingatlanok értékállósága szempontjából is kockázatot jelenthet. A hatás pontos mértéke csak a mentesítési folyamat, az érintett útszakaszok helyreállítása és a lakossági bizalom alakulása alapján ítéltető meg.

2.1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

2.1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

A város gazdálkodása a lehetőségekhez képest kiegyensúlyozott. A költségvetési tervek alapján az elmúlt években a bevételi főösszeg meghaladta a kiadási főösszeget.

6. táblázat Szombathely Megyei Jogú Város gazdálkodása

	Milliárd Ft-ban		Ezer Ft-ban				
	Költségvetési	Költségvetési	Vagyongazdálkodási	Helyi adók			
Évek	Bevételi	Kiadási	bevételek	Építményadó	Helyi iparüzési	Idegenforgalmi	Összesen
	főösszeg	főösszeg			adó	adó	
2017. teljesítés	33	24	131 372	1 219 226	8 231 656	21 667	9 472 549
2018. teljesítés	33	22	316 745	1 269 835	9 036 623	23 665	10 330 123
2019. teljesítés	38	25	2 154 899	1 276 534	9 937 396	39 439	11 253 369
2020. teljesítés	35	26	106 756	1 206 145	9 155 807	13 365	10 375 317
2021. teljesítés	34	24	1 958 086	1 215 104	8 725 438	15 166	9 955 708
2022. teljesítés (előzetes)	35	27	1 087 166	1 243 408	9 262 134	34 643	10 540 185
2023. teljesítés	38	31	1 162 247	1 828 790	11 860 244	33 959	13 722 993
2024. teljesítés	39	37	363 931	1 968 112	11 608 487	33 220	13 609 809
2025. teljesítés	39	37	793 559	2 845 187	13 287 493	32 112	16 164 792

2.1.10.2. Az önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenysége és intézmény-rendszere

Gazdaság-fejlesztési vonatkozásban Szombathely Megyei Jogú Város folyamatosan aktív, kezdeményező szerepet tölt be. Az északi ipari park kialakítása, folyamatos bővítése és fejlesztése meghatározó jelentőségű tevékenység. Lehetővé teszi a városba új cégek beköltözését, illetve a meglévő vállalkozások dinamikus bővülését.

A Claudius Ipari Park Sárdi éri területén kialakított telkek értékesítésének sikere alapot szolgáltat arra, hogy hasonló kezdeményezéseket indítson a város.

Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala kiemelt figyelmet fordít a városban működő vállalkozásokkal való együttműködésekre. Ezen tevékenységében a kialakult vállalkozói és intézményi kapcsolatrendszere segíti.

A Vas Megyei Kereskedelmi és Iparkamara is rendszeres segítője az esetleges tárgyalásoknak, a szakképzéssel való direkt kapcsolata, valamint a képző- és oktatócégekkel való együttműködés pedig a jövőbeni munkavállalói állomány rendelkezésre állását tudja segíteni.

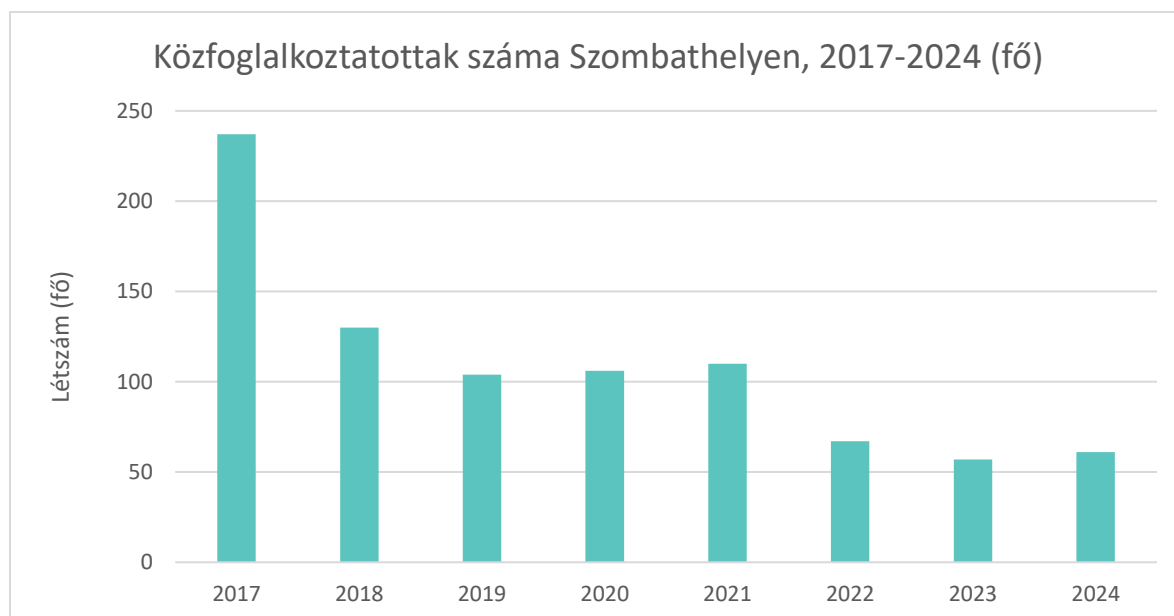
2.1.10.3 Foglalkoztatáspolitikai

A foglalkoztatáspolitikai törekvések és intézkedések országos szinten – a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat – szervezetrendszerén keresztül valósulnak meg.

A munkaügyi központok a vármegyei és fővárosi kormányhivatalok székhelyein találhatóak, és azok foglalkoztatási, munkaerő-piaci feladatokat ellátó szakigazgatási szerveiként működnek. A munkaügyi kirendeltségek pedig a járási hivatalok részeként nyújtanak segítséget.

Az álláskeresők pénzübeli támogatásainak megállapítása, képzéseinek szervezése, valamint a közmunkaprogrammal kapcsolatos feladatok koordinálása a fenti szervezetrendszeren keresztül történik.

20. ábra - Közfoglalkoztatottak száma Szombathelyen - statinfo.ksh.hu

A közfoglalkoztatottak száma Szombathelyen 2017 és 2024 között jelentősen visszaesett, 237 főről 61 főre csökkent. A legfontosabb változás a 2017 utáni erőteljes mérséklődés volt, amelyet később már csak kisebb ingadozások követtek.

2.1.10.4 Lakás- és helyiséggazdálkodás

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 36/2010. (XII.01.) önkormányzati rendelete szól a lakáshoz jutás, a lakbérek és a lakbértámogatás, az önkormányzat által a lakásvásárláshoz és építéshez nyújtott támogatások szabályai megállapításáról.

Helyi innováció az önkormányzati bérlakás gazdálkodás rendszerében a Községi Bérlakás Rendszer (KBR) szombathelyi modellje. A KBR célja az önkormányzati bérlakásrendszerben meglévő feszültségek mérséklése, magán tulajdonban lévő ingatlanok bevonásával. A Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok pályázatán „Önkormányzati jó gyakorlatok – szegénység elleni küzdelem” témakörben SZMJV a KBR programmal 1. helyezést ért el a 2021. évben.

Az önkormányzati bérlakások a város területén elszórtan helyezkednek el. Több kérdőívre adott válaszban jelent meg lakossági oldalról ezen lakások és környezetük felújításának igénye.

A Szova Nzrt. által vezetett nyilvántartás szerint 2127 db bérlakás található városban, amelyeknek komfortfokozat szerinti felosztását a következő táblázat részletezi.

7. Táblázat - Bérlakások száma és komfortfokozata 2026 – Önkormányzati adat

Bérlakás komfortfokozata	Mennyiség
Összkomfortos	1193 db
Komfortos	734 db
Félkomfortos	74 db
Komfort nélküli	123 db
Szükség- és egyéb lakások	3 db
Összesen:	2127db

2.1.10.5 Intézményfenntartás

Az önkormányzati fenntartású intézmények közé tartozik Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, a Szombathelyi Köznevelési GAMESZ, a Szombathelyi Egészségügyi és Kulturális Intézmények Gazdasági Ellátó Szervezete Alapellátó Intézet, a Szombathelyi Egyesített Bölcsődei Intézmény, a Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat, a Mesebólt Bábszínház, a Berzsenyi Dániel Könyvtár, a Savaria Múzeum, a Savaria Szimfonikus Zenekar, a Szombathely Városi Vásárcsarnok, valamint a Szombathelyi Parkfenntartó Intézmény. Az önkormányzat emellett 18 óvodát tart fenn. Az intézmények működtetésére és fenntartására a város kiemelt figyelmet fordít, mivel ezek biztosítják a helyi közszolgáltatásokat, a kulturális, szociális, köznevelési, egészségügyi, közösségi és városüzemeltetési feladatok jelentős részét.

Szombathelyi Távhőszolgáltató Kft. biztosítja a távhőellátást saját üzemeltetési rendszere révén. Távfűtési hálózata, hőközpontjai és hőfogyasztó állomása alkotja a teljes rendszert.

A villamosenergia-ellátást az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja, a gázellátást az MVM ÉGÁZ-DÉGÁZ Földhálózati Zrt. elosztórendszere biztosítja. A lámpatestek háromnegyede E.ON, negyede pedig városi önkormányzati tulajdonban van.

A Petőfi Sándor utca 1/D. szám alatti Vállalkozói Központ fejlesztése az épület energiahatékonyságának javítását célozta. A beruházás hozzájárult az üzemeltetési költségek mérsékléséhez, valamint a városi gazdasági célú ingatlanállomány fenntarthatóbb működtetéséhez.

Szombathely villamosenergia-hálózatának korszerűsítéséhez kapcsolódik a Danube InGrid, az Európai Unió társfinanszírozásával megvalósuló, magyar–szlovák határon átnyúló intelligenshálózat-fejlesztési projekt. A beruházás szombathelyi elemei közé tartozik a Szombathely Észak transzformátor-állomás és az ahhoz kapcsolódó nagyfeszültségű hálózat kiépítése. A fejlesztés célja a hálózati kapacitás és az ellátásbiztonság növelése, az üzemzavarok és rövid idejű kimaradások számának mérséklése, továbbá új fogyasztók és nagyobb arányú megújulóenergia-termelés hálózati csatlakozásának elősegítése. A Danube InGrid projekt hivatalos megvalósítási időszaka 2020–2027.

2.1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

Villamosenergia infrastruktúra terén Szombathely villamos energia alapellátó infrastruktúrája mára jónak mondható. A 2006-ban megvalósult 400 kV-os alaphálózati fejlesztések és a város vépi határánál a 400/120 kV-os állomás kiépítése biztosította a város villamos energia ellátásának stabilitását, egyben a megújuló energiaforrásokból termelt energia hálózatra való rákötési lehetőségei javulását is. A térségi 120 kV-os nagyfeszültségű, és a 20 kV-os vidéki és 10 kV-os, jellemzően városi közepfeszültségű hálózatok ugyanakkor leterheltek, szabad kapacitásuk csekély, felújításra szorulnának.

Szombathely város gázellátását a MOL Kőszeg – Szombathely – Karakószörcsök nyomvonalú szállító vezetéke biztosítja délkelet felől, Jánosháza irányából. Az ellátás-biztonságot növelendő fontos fejlesztés lenne, hogy kiépüljön egy további betáplálási ág is. A város ellátásának gerincét a nagy-középnnyomású körvezetékek adják. Egy nagyobb és kisebb körvezeték került kialakításra. A vezetékes gázellátás mennyiségileg kielégítő, a mai igényeket fedezi, minőségével szemben vannak néha kifogások, elsősorban a fűtőértéket tekintve.

A távhőszolgáltatás Szombathelyen az 1960-as években alakult ki. A saját tulajdonban lévő távhővezeték hossza 22 km, a hőközpontok, hőátadó állomások száma 370 db. A szombathelyi távhőszolgáltatásban már a hetvenes évek közepén áttértek a széntüzelésről a földgázra. Sőt 2003 óta egyre nagyobb mértékben alkalmazza a megújuló energiaforrásokat is. Szombathely esetében ez főként faapríték alapú biomasszát, kisebb részben napkollektorokból előállított hőt jelent. A város 2003-ban, országosan is az elsők között, a Mikes Kelemen utcában építette meg a faapríték alapú biomassza fűtőművét, amely a teljes beépített 91 MW kapacitáson belül 7,5

MW névleges teljesítményű. A teljes termelési kapacitásból mindössze 9 %-ot kitevő biomassza kazánnal képesek az éves értékesített energiának akár 15 %-át is előállítani, amikor kedvező a faapríték ára a földgázhoz képest. Évente mintegy 25 000 - 64 500 GJ hőt állítanak elő megújulókból.

Szombathelyen az okos város jellegű megoldások elsősorban a közlekedés, közlekedésbiztonság és városi szolgáltatások területén jelentek meg. A helyi közösségi közlekedésben a papíralapú jegyrendszer mellett mobiljegy és mobilbérlet is elérhető a szerződött viszonteladók applikációin keresztül, valamint működik a Savaria Utas alkalmazás, amely valós idejű járműkövetést tesz lehetővé. A parkolás területén a parkolójegy mobilalkalmazáson keresztül is megváltható, a városi közlekedés szervezését pedig közterületi forgalomfigyelő kamerák segítik. Ugyanakkor a városban még nem működik teljes körű parkolá irányítási rendszer, és nincs közintézmény által üzemeltetett helyi car sharing-rendszer. Közterületi okos megoldásként több okos gyalogosátkelőhely is működik a városban, például a 11-es Huszár úton, a Hunyadi János utcában, a Váci Mihály utcában, a Sörház és Hollán Ernő utca térségében, valamint a Kodály Zoltán és Simon István utca környezetében. A város további okos város fejlesztési irányokat is azonosított, például a szenzoros parkolás támogató rendszerek és forgalomszabályozás, a levegőminőség- és zajszenzoros mérés, a városléptékű modellezés/digitális iker, valamint a parkfenntartás-monitoring lehetőségét, ezek azonban jellemzően még előkészítési vagy koncepcionális tervezés fázisában vannak.

2.1.12 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

Szombathely egy kedvező adottságú zöldfelületi rendszerrel rendelkező város. A 2025-ben készült Szombathely Megyei Jogú Város Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve (ZIFFA) alapján város összes zöldterülete (közpark és közkert együttes területe) 693555 m², ami 1 lakosra vetítve mintegy 9 m² /fő zöldfelületi ellátottságot jelent, kb. 24 000-es faállománnyal, 11 nagy parkkal, 74 játszótérrel, 2680 m² egynyári virágággal, 1883 m² rózsza felülettel, 59 db köztéri műalkotással és 6 db szökőkúttal. Jelentős mennyiségű zöldfelületével kiemelkedik a városok közül. Területét két patak szeli át, mely jelentős adottság még kihasználatlan.

Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlése 2010-ben úgy döntött, hogy a város tulajdonában álló zöldfelületi rendszerek fenntartására, valamint e feladatokhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatások elvégzésére saját tulajdonú korlátolt felelősségű társaságot hoz létre, Szombathelyi Parkfenntartási Kft. néven.

A társaság a városhoz tartozó zöldfelületeken az alábbi főbb munkanemeket végzi:

- Fák metszése, gondozása, kivágása, ültetése
- Cserjemetszés, cserjeápolás, ültetés, fenyőkéreg terítés
- Virágágyak, planténerek ültetése, gondozása
- Gyepfelületek fenntartása, fűnyírás, új gyepfelület kialakítása, gyomirtás, zöldfelületek takarítása, lomb összegyűjtése
- Növényvédelmi szolgáltatás, burkolt felületek gyomirtása, bálványfák vegyszeres irtása
- Utcabútorok takarítása, festése, javítása, mozgatása, új bútor kihelyezése, bontás, közterületi szobrok tisztítása
- Burkolatok tisztántartása, gyommentesítése, felújítása
- Játszóterek, fitness parkok, spotpályák fenntartása
- Szökőkutak, automata öntözőrendszerek, ivókutak karbantartása, üzemeltetése

Szombathely Megyei Jogú Város a fenntarthatóság és a horizontális követelmények érvényesítése érdekében az éghajlatváltozás elleni küzdelem részeként, reziliencia vizsgálatot végez, amely összhangban áll a városi SECAP-pal, a vármegyei klímastratégiával, melyek alapján többek között az alábbi programokat indította:

- „Vadvirágos Szombathely” program - biodiverzitást növelő gyepgazdálkodás indítása a város egyes zöldfelületein
- Bálványfák szisztematikus irtása közterületen
- Egynyári virágágyak átalakítása víztakarékos évelőágyakká
- 1000 fa program

A Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterv alapján Szombathely zöldfelületi rendszere átfogó, hálózati szemléletű fejlesztés alatt áll, amely a belterületi közhasználatú parkok, közkertek, lakótelepi zöldfelületek, intézményi kertek, fasorok, valamint a városon átfolyó patakok menti zöldsávok integrált kezelésére terjed ki. A fejlesztések célja az ökológiai stabilitás erősítése, a biodiverzitás növelése, a városi mikroklíma javítása, valamint a

csapadékvíz helyben tartása és hasznosítása a szivacs város koncepció alkalmazásával. Az akcióterv javaslatokat tartalmaz a városi mezőgazdaság és közösségi kertek kialakítására, a fás szárú növények védelmére, az inváziós fajok visszaszorítására, valamint a közterületek fenntartható, költséghatékony fenntartására. Ezzel a város zöldinfrastruktúrája nemcsak a rekreáció és életminőség szempontjából erősödik, hanem a klímaadaptáció, a vízgazdálkodás és a városi környezeti ellenállóképesség biztosításában is kulcsszerepet kap.

Szombathelyen több védett természeti terület, zöldfelület és zöldterület található az alábbi táblázat szerint.

8. Táblázat - Védett természeti területek, zöldfelületek, zöldterületek

Védett természeti területek, zöldfelületek, zöldterületek		
Terület	Nagysága	Jelentősége
Gayer park	19.255 m ²	helyi természetvédelmi terület
Brenner-park	21.226 m ²	helyi természetvédelmi terület
Ezredévi park	10.722 m ²	helyi természetvédelmi terület
Szent István park	9.323 m ²	helyi természetvédelmi terület
Bogáti kastélypark	11.7056 ha	helyi természetvédelmi terület
Kámoni Arborétum TT	27 ha	országos jelentőségű védett terület
Potyondi mocsár	2,75 ha	ex lege védett terület

A zöldterület fenntartás folyamatos munkavégzést igényel, mégis jelentős szezonális figyelhető meg. A téli időszakban kevesebb a feladat, az április-júniusi időszakban, elsősorban a fűnyírás miatt munkacsúcs alakul ki, így a munkaidő beosztást a szezonálitáshoz kell igazítani.

A lakossági kérdőívekre adott válaszokból kiderül, hogy többen kevesellik a sportolásra alkalmas minőségű zöldterületek, parkok arányát, a lakótelepek fásításának és virágosításának szintjét, annak ellenére, hogy Szombathely a nagyobb magyar városok közül a zöldebbekhez tartozik.

2.1.13 Közlekedés

Szombathely városa a közúti kapcsolatok szempontjából vármegyei szintű csomóponti szerepet tölt be. Az elmúlt években az M86-os gyorsforgalmi út elkészültével a Győr, illetve Budapest felé történő összeköttetés is jelentősen javult. A közúti kapcsolatok ma már összességében fejlettek, de tovább fejleszthetők (pl. Ausztria, illetve Zalaegerszeg felé).

A vasúti kapcsolatok szempontjából a város országos jelentőségű csomóponti szerepet tölt be. A vasúti kapcsolatok összességében fejlettek, de további fejlődési lehetőség például az intermodalitás biztosítása, valamint a korszerű, Szombathely központú elővárosi vasúthálózat megteremtése. Szombathely városkörnyéki közösségi közlekedésében ezért az egyes helyeken hiányzó vasút, vagy nehezen elérhető közeli állomások folytán az autóbusszal jut vezető szerep.

Problémát jelent az Ady Endre téri helyközi autóbussz állomás elavult infrastruktúrája és az intermodalitás hiánya a vasúti és autóbussz közlekedés között a helyközi és távolsági közlekedésben.

A helyi közlekedés terén a vonalvezetés és vonalsűrűség megfelelő, viszont probléma volt a kedvezőtlen járatsűrűség és a korszerűtlen, leamortizálódott autóbuszállomány. A helyi közösségi közlekedésben kedvező változást hozott a 2022-es szolgáltatóváltás, melynek egyik leglátványosabb eredménye a teljes járműpark megújulása. A városban elektromos buszok még nem közlekednek. Pozitívum, hogy a hasonló városokhoz képest Szombathelyen a jegy- és bérletárak alacsonyok, és számos kedvezményes jegy/bérlet is igénybe vehető. A helyi közlekedésben a hagyományos, papír alapú jegyrendszer mellett elektronikusan, mobiljegy formájában is lehet jegyet és bérletet váltani a szerződött viszonteladók mobilapplikációin keresztül, időponttól és helyszíntől függetlenül. Még nem létezik a városban közösségi közlekedési applikáció, de valós idejű járműkövetést lehetővé tevő app működik Savaria Utas néven. A városban nincs jelenleg a közintézmény által üzemeltetett helyi sharing-rendszer.

Szombathelyen belüli közlekedésben az autós a domináns közlekedés mód. Az utazások közel fele autóval történik, amely nagyon magas arány. A város úthálózatának minősége és kapacitásának növelése ezen okokból kifolyólag is kiemelt feladat. Aki autóba ül, többnyire munkába járási céllal teszi, más indok esetén alacsonyabb az autóhasználat. Ezzel szemben a helyi közösségi közlekedés szerepvállalása – a többi vármegyei jogú városhoz képest is - igen alacsony, még a 10 %-ot sem éri el.

Némiképp ellensúlyozza a kedvezőtlen helyzetet, hogy a közlekedési munkamegosztásban az aktív közlekedési módok – kerékpáros és gyalogos – részaránya összességében nagyon kedvező. Szombathely jól sétálható város, az elmúlt években folyamatosan bővült a gyalogos utcahálózat. A legnagyobb gyalogos forgalom a belvárosi városrészt jellemzi.

A 2025-ben elkészült Kerékpárforgalmi Hálózati Terv alapján Szombathelyen a kerékpáros közlekedésnek kedvező adottságai vannak, amelyeket a város domborzati viszonyai, kompakt településszerkezete és a kerékpározás helyi hagyományai is erősítenek. A városban mintegy 63 km kerékpáros, illetve kerékpárosbarát létesítmény található, amelynek 43%-a közös gyalog- és kerékpárút, 33%-a önálló kerékpárút, 12%-a kerékpársáv, további 12%-a pedig kisforgalmú úton vezetett nyomvonal. A hálózat ugyanakkor több ponton még nem alkot teljesen összefüggő rendszert, ezért a következő évek fontos feladata a hiányzó kapcsolatok kiépítése, a meglévő szakaszok korszerűsítése, a csomóponti átvezetések biztonságosabbá tétele, valamint a kerékpáros közlekedés és a közösségi közlekedés jobb összekapcsolása. A KHT alapján a közeljövő kiemelt fejlesztései közé tartozik a Rumi út és Rumi Külső út hiányzó szakaszainak kiépítése, a Paragvári utca és a felhagyott Szombathely–Pinkafő vasútvonal térségében tervezett gyalog- és kerékpárút, valamint a Szombathely–Söpte közötti kerékpárút előkészített fejlesztése.

A Szombathely Fenntartható Városi Mobilitási Terve alapján a városon belüli közlekedésben továbbra is az egyéni gépjárműhasználat dominál: az utazások közel fele autóval történik, ami jelentős terhelést okoz a város úthálózatán, különösen a bevezető utakon, a belvárosban és a parkolással érintett lakóövezetekben. Ezzel szemben a helyi közösségi közlekedés részaránya 2021-ben 10% alatt maradt, ezért a fenntartható közlekedési módok – a közösségi közlekedés, a kerékpározás és a gyaloglás – vonzerejének növelése továbbra is kiemelt feladat. A helyi közösségi közlekedésben ugyanakkor kedvező változást jelentett a 2022-es szolgáltatóváltás, amelynek eredményeként a járműpark megújult: a SUMP 87 km-es helyi autóbusz-hálózatot, 27 viszonylatot, 624 munkanapi indulást és 33 új, alacsonypadlós, klimatizált, EURO 6 környezetvédelmi besorolású autóbuszt rögzít. A szolgáltatási színvonal javítása mellett

továbbra is fontos a járatsűrűség, az újonnan beépülő területek kiszolgálása, a városrészek közötti közvetlen kapcsolatok és az intermodalitás fejlesztése.

A parkolási rendszer teljesen kiépült a városban, a parkolójegyet mobil alkalmazáson keresztül és a városban kihelyezett 72 db automatából is be lehet szerezni. A városi közlekedés szervezését a közterületre kihelyezett forgalomfigyelő kamerák segítik. Szombathelyen nincsen kialakított parkolásirányítási rendszer. Így a közterületi parkolók helyfoglaltságáról, azaz a használható szabad parkolóhelyekről csak az utcák vagy területek célzott bejárásával lehet információt nyerni, ami növeli pl. a belvárosi utcák forgalmát.

A lakossági kérdőívezés során az utak állapota, a járdák minősége és a parkolóhelyek hiánya jelent meg az egyik legfontosabb fejlesztési igényként. Ezek a problémák különösen a belvárosban, a nagyobb lakótömbök környezetében és a forgalmasabb városi útszakaszokon befolyásolták a mindennapi közlekedést. A 2023-2026-os években ezért több olyan közlekedési és közterületi infrastruktúra-fejlesztés valósult meg, amely az útburkolatok megújítását, a gyalogos közlekedés biztonságának javítását, a parkolási feltételek rendezését, valamint a kerékpáros közlekedési kapcsolatok erősítését célozta.

Típusonkénti összegzés:

Úthálózati fejlesztések, útépitések, útburkolat-felújítások: 42 db

Jelentős számú útépitési és útfelújítási beavatkozás történt, többek között az alábbi területeken: Nádasdy Ferenc utca, Kodály Zoltán utca, Bem József utca, Szent Márton utca–Vörösmarty utca kereszteződése, Gagarin utca, Fürdő utca, Ferenczy utca, Fadrusz utca, Károly Róbert utca, Szőlős utca, Rumi Rajki utca, Szent Imre herceg útja, Bocskai körút, Bárdos Alice utca, Akacs Mihály utca, Bartók Béla körút, István Lajos körút, Csaba utca, Brenner Tóbiás körút, Kenderesi és Árpád utca, Rumi út, Selyemrét utca, Homok utca, Vadvirág utca, Előd vezér utca, Szántó Kovács János utca, Nyár utca, Ősz utca, Vajda János utca, Reviczky Gyula utca, Tarcsa utca, Hargita utca, Brassó utca, Székely Bertalan utca, Géfin Gyula utca, Hajdú utca és Kálvária utca.

Járdafejlesztések: 17 db

Járdaépítés, járdafelújítás vagy járdajavítás valósult meg például a Demeter utca–Metro közötti szakaszon, a Bajnok utcában, a Welther Károly utcában, a Stromfeld térségében, a Szűrcsapó utcában, a Hadnagy utcában, a Ferenczy utcában, a Károly Róbert utcában, a Szent Flórián körúton, a Mise úton, az Alkotás utcában, az Orbán Balázs utcában, az Oladi kiserdő mellett, a Bartók Béla körút Haladás edzőpálya melletti szakaszán és a Belsikátorban.

Gyalogosátkelőhelyek, közlekedésbiztonsági fejlesztések: 25 db

Nagyon jelentős számban történtek gyalogosbiztonsági fejlesztések. Új vagy biztonságosabbá tett gyalogosátkelőhelyek érintették többek között a Kodály Zoltán utcát, a Markusovszky Lajos utca–Dr. István Lajos körút–Sugár út–Horváth Boldizsár körút csomópontot, a Jókai Mór utca–Jégpince utca–Bartók Béla körút–Gagarin utca csomópontot, a Bartók Béla körút–Kárpáti Kelemen utca csomópontot, a Szent Quirinus utca–Jáki út térségét, a Selyemrét utca–Zanati út kereszteződést, a Söptei utcát, a Kassák Lajos utca–Faludy Ferenc utca csomópontot, a Szófia utca–Maros utca kereszteződést, a Rumi külső út–Szent István király utca térségét, a Demeter

utcát, a Szent Gellért utcát, a Jókai Mór utcát, a Szelestey László utca–Nádasdy Ferenc utca kereszteződést, a 11-es Huszár utat, a Szerviz utat, Zanat Napsugár utcáját, a Bem József utca–Rohonci út kereszteződést és a Csaba utcát. Ide tartoznak az **okos zebra** fejlesztések is, például a 11-es Huszár úton, a Hollán Ernő utcában, a Váci Mihály utcában, a Kodály Zoltán utcában és a Hunyadi János úton.

Parkolófejlesztések: 12 db

Parkolóépítés vagy parkolórendezés történt például a Rohonci út 60–62. számánál, a Bem József utca 6–18. mögött, a Rohonci út 29–39. számánál, az Esterházy Antal utcában, a Fogaras utcában, a Stromfeld II. ütem keretében, az Éhen Gyula téren, a Szűrcsapó utca 6–8. számánál, a Bartók Béla körút 40. számánál, a Patak utcában és a Barátság utca 17. mellett.

Kerékpáros fejlesztések: 5 db

A lista alapján több kerékpáros úthálózati fejlesztés is megvalósult vagy szerepel a fejlesztések között. Ezek érintették a Zanat–Szombathely kapcsolatot, a Szombathely–Vép közötti kerékpárút városi közigazgatási határig tartó szakaszát, a Ferenczy utcát, a Barátság utcát, valamint a Muskátli utca – Szent Imre herceg útja – Dolgozók útja körforgalom közötti szakaszt. Ez jól mutatja, hogy a városban a közúti fejlesztések mellett az aktív közlekedési módok támogatása is megjelent.

Körforgalmi és csomóponti fejlesztések: 4 db

Körforgalmi fejlesztések történtek a Sugár úti körforgalomnál, a Hunyadi János utcában, a Jégingince utcai körforgalomnál, valamint a Körmenői úti körforgalomnál.

Híd- és kapcsolódó közterületi fejlesztés: 1 db

Kiemelt tétel a Gyöngyös-patak Szent István király utcai hídrekonstrukciója, amely út- és járdafelújítással együtt valósult meg.

A 2026-is FVS felülvizsgálathoz kapcsolódó szakmai fórumon érkezett visszajelzés alapján a közlekedési rendszer fejlesztését nem kizárólag városi, hanem tágabb nyugat-dunántúli és határon átnyúló térségi rendszerként lenne szükséges kezelni. Különösen fontos az intermodalitás erősítése, az elővárosi közlekedési kapcsolatok fejlesztése Kőszeg, Sopron és Oberwart/Felsőőr irányába, valamint az Ausztria felé irányuló ingázás közösségi közlekedési alternatíváinak bővítése. A buszközlekedés fejlesztése, célzott irányjáratok kialakítása, valamint a belső és külső elkerülőutak kérdésének rendezése szintén hozzájárulhat a városi és térségi közlekedési terhelés mérsékléséhez.

2.1.14 Közművesítés

A város csatornázottsága a többi vármegyei jogú városhoz képest is magasabb szintű és összességében kielégítő. A város csatornahálózata a XIX. és a XX. század fordulóján épült ki, a hálózat hossza mintegy 800-850 km Szombathelyen. A belvárosi hálózat 1/3-a azonban már közel 100 éves, ezek cseréje egyre sürgetőbb feladat, a szivárgásból adódó pontszerű, felszín

alatti vizeket érintő szennyezések felszámolása, illetve a hálózatba jutó talajvíz okozta többletterhelés okán.

Szombathelyen regionális, biológiai szennyvíztisztító is működik, amely 95 % hatásfokkal bontja le a biológiailag aktív alkotóelemeire a szennyvizet. Kapacitása elegendő, a szolgáltatás minősége megfelelő.

A város árvízvédelme a lukácsházi és a dozmati árvízcsúcs csökkentő tározók megépítésével nagy részben megoldódott, ezen túl a város területén belvizek megjelenése csak néhány területen, egyértelműen szakszerűtlen emberi beavatkozások, fejlesztések, illetve az elmaradó karbantartás miatt fordult elő. A város közműnyilvántartása azonban csapadékvíz elvezetés vonatkozásában nem teljes körű, főleg a nyílt árkos csapadékvíz elvezetésre vonatkozó bemérések hiányosak. Az elmúlt évek megnövekedett intenzitású csapadécai, a felszínről egyre nagyobb arányban elfolyó vizek megmutatták ugyan, hogy milyen csapadékvíz-elvezetési, vízrendezési hiányosságokkal rendelkezik a város a különböző területeken, ám ez nem váltja ki a széleskörű, rendszerszemléletben történő, a klímaváltozás várható hatásaira való tudatos felkészülés szükségességét.

A csapadékvíz-kezelés területén célzott beavatkozásként valósult meg a Dolgozók úti csapadékvíz-elvezetési fejlesztés. A beruházás hozzájárult a helyi vízelvezetési problémák mérsékléséhez, valamint a szélsőséges csapadékeseményekből eredő településüzemeltetési kockázatok csökkentéséhez. A fejlesztés illeszkedik ahhoz a városi törekvéshez, hogy a csapadékvíz-elvezetés és vízrendezés területén a klímaváltozás hatásaira jobban felkészített, biztonságosabb infrastruktúra jöjjön létre.

2.1.15 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

A város fő talajtípusa a löszös üledéken képződött barnaföld (a terület kétharmada), ezentúl az erdőtalaj a jellemző. Nem túl kedvezőek tehát a város talajadottságai, kötött, gyakran agyagos, alacsony a talajok pH értéke is. A település talajvíz szintje átlagos, nagyobb tó vagy folyó nincs. A talajszennyezés Szombathelyen is, mint az országban sok helyen számos területet érint. A környezet védelme szempontjából a talajvédelem egyik kiemelt feladata a talajszennyezés megelőzése és a talajszennyezettség felszámolása. A településen folytatott tevékenységükkel egyes üzemek, de akár magánszemélyek is a felszín alatti víz és földtani közeg veszélyeztetését okozhatják. Erre kiemelten figyelni szükséges.

Szombathelyen működő regionális, biológiai szennyvíztisztító esetében az egyedüli gond a szennyvíziszap megfelelő kezelése és elhelyezése. A cél az újrahasznosítás, azaz az iszapnak gázként való hasznosítása, annak energetikai hasznosítása, végül a fennmaradó anyagnak a komposztálása.

A város levegőszennyezettség mértékét egy országosan kiépített légszennyezettségi mérőhálózat monitorozza folyamatosan, melynek szakmai irányítását, valamint a minőségirányítás feladatait az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) alá tartozó Levegőtisztaság-védelmi Referencia Központ (LRK) látja el. 2013. évtől 1 db automata mérőállomás is üzemel a városban. A település légszennyezettségét egyértelműen az ott működő ipari tevékenység, valamint a közlekedésből, szállításból eredő légszennyező anyagok határozzák meg. A települést az országos átlagot meghaladó légszennyező hatás nem éri. A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése terén az önkormányzat lehetőségei korlátozottak, mivel a várost terhelő emissziós források nagy része az önkormányzat hatáskörétől függetlenül terheli a levegőt. Ugyanakkor a városi tömegközlekedés és kerékpáros közlekedés támogatásával, vagy az önkormányzati flotta kibocsátásának csökkentésével közvetlenül is hathat a közlekedési kibocsátásokra. Az ipar és a mezőgazdaság esetében a folyamatos fejlesztések, a környezetbarát technológiák elterjedése, míg a lakosság esetében a tájékoztatás és figyelemfelhívás hozhat eredményt hosszabb távon. Megjegyzendő még, hogy az utóbbi években egyre kritikusabb mértéket öltenek a különböző allergén pollenek. Ennek kezelése megkezdődött, a helyzet alapvetően még nem változott.

A közlekedésből eredő zajterhelés közül a közúti közlekedésből eredő zajterhelés az, ami a legnagyobb mértékben terheli a települési környezetet. A város több útszakaszán is a nappali időszakban a legnagyobb forgalmat lebonyolító útszakaszok (pl. Zanati u., Dolgozók u., és a Szent Imre herceg u) esetében folyamatos túllépés tapasztalható.

A zajterhelés, légszennyezés, a talaj-, valamint a vízszennyezés mellett a hulladékgazdálkodás is komoly kockázati tényezőként, környezetvédelmi konfliktus forrásként jelenhet meg városi környezetben.

Az aktuális adatok alapján Szombathelyen az összes elszállított települési hulladék mennyisége 2011 és 2024 között összességében emelkedett: a 2011-es 27 ezer tonna körüli értékről 2024-re meghaladta a 32 ezer tonnát. A növekedés nem volt egyenletes, de a 2020-as évekre tartósan 30 ezer tonna feletti szint alakult ki. Ezzel szemben a lakosságtól elszállított települési hulladék

mennyisége viszonylag stabilan, 16–17 ezer tonna körül mozgott, vagyis ebben nem látható jelentős növekedés.

A legfontosabb pozitív változás az elkülönített gyűjtéssel elszállított lakossági hulladék mennyiségének bővülése: 2014-ben még csak 28,6 tonna volt, 2024-re viszont 931,7 tonnára emelkedett. Szombathelyen a szelektív hulladékgyűjtés koordinálását a nemzeti MOHU rendszerén belül a helyi SZOVA Nonprofit Zrt. végzi. A lakosság három fő módon tudja szelektíven elhelyezni a hulladékot: házhoz menő gyűjtéssel, gyűjtőszigetek használatával, valamint a hulladékudvarokban történő leadással. Bár az elkülönítetten gyűjtött mennyiség továbbra is csak kisebb részt képvisel a teljes lakossági hulladékon belül.

2.1.16 Városi klíma

Immár tény, hogy a klímaváltozás elsődlegesen emberi eredetre vezethető vissza. Az éghajlat megváltozásának a fő oka az üvegházhatású gázok, elsősorban a CO₂ kibocsátásának a növekedése. A települési szint ezen belül elengedhetetlen az éghajlat-változási felkészülésben, mind a megelőzésben, mind az alkalmazkodásban.

Magyarországon a lakosság több mint kétharmadát érintik a mesterségesen létrehozott városi környezet terhelései: a környezetszennyezés, a zaj, a felfokozott élettempóval együtt járó stressz és a városi légtér – a természetes környezethez képest – megváltozott fizikai paraméterei, vagyis az eltérő klimatikus körülmények. A városokban megfigyelhető mikroklimák mozaikszerűek, időben igen változékonyak és jellegzetes kifejlődésük egy adott időjárási helyzethez kötődik. Az utcák, terek, parkok és udvarok mind sajátos mikroklimatikus jellemzőkkel rendelkeznek, amelyekben azonban közös vonások is vannak, melyek a helyi éghajlat, a városklíma keretében jutnak kifejezésre.

A városklíma sajátosságait befolyásoló tényezők között vannak, melyek nem változtathatók meg (pl. földrajzi helyzet, időjárás, idő). Az emberi tevékenységek hatásaival kapcsolatos, „szabályozható” tényezők (pl. városméret, -szerkezet, aktivitás) a városrendezés és -tervezés (pl. szabályozási és beépítési tervek, közút és közműtervezés ill. szabadtérépítészeti tervezés) során az igényeknek megfelelően alakíthatók.

Szombathely esetében a sokévi átlagos havi középhőmérsékleteit tekintve elmondható, hogy a legtöbb magyarországi városhoz hasonlóan leghidegebb hónap a január, míg a legmelegebb a július. Az évi közepes hőingás 21,4 °C. Az átlagos évi csapadékösszeg 596 mm, mely jellegzetes évi menetet mutat, a nyári félév csapadékosabb, míg a téli félév szárazabb. A legkevesebb csapadék január-februárban hullik, a legcsapadékosabb hónapok pedig rendszerint – több mint háromszor akkora összegekkel – a június és az augusztus. A napsütéses órák éves összege átlagosan 1896 óra, de ez évenként nagy változékonyságot mutat. Az évi napfénytartam maximuma a nyári hónapokban van (havi 230-250 óra), míg a minimuma november-január

időszakban (havi 50-70 óra). Az északi és déli szélirány egyaránt jellemző, az átlagos szélsősebesség 10,8–12,6 km/h.

A városban a burkolt belterületi utak területe: 141 hektár, a 3157 hektár nagyságú belterület 4,5%-a. Fátlan zöldfelület aránya (%): mintegy 30%. A zöldfelületek fásítottságának mértéke mintegy 70%.

Szombathely Megyei Jogú Város aktuális Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterve 2024-ben készült el. A megalapozó vizsgálat fő megállapításai alapján Szombathely város teljes CO₂ kibocsátásából a KSH és a város saját adatai alapján a legnagyobb részt az utóbbi évtizedben jelentősen megnövekedett villamos energia fogyasztás és az egyébként csökkenő mértékű földgáz felhasználás okozza. Nem elhanyagolható ugyanakkor a közlekedés kibocsátása sem, amely az országos átlagnál nagyobb arányt képvisel helyben az üvegházhatású gázok kibocsátásából.

A város üvegházhatású gáz kibocsátásában mára a villamos energia szerepe a legjelentősebb. Arányaiban és abszolút értékben is nőtt emellett a közlekedés kibocsátása, ami a jelentősen növekvő számú gépjárműállománynak és a teherjárművek terén elmaradt kibocsátás korlátozásnak az eredménye.

Szombathely jövőképe szerint 2030-ban egyike lesz Magyarország klímavédelem mellett leginkább elkötelezett, haladó szemléletű klímabarát városainak. Átfogó cél, hogy Szombathely tudatos, klíma- és energiapolitikával rendelkező európai várossá váljon, amely gyakorlati környezetpolitikai lépésekkel teszi élhetőbbé, szerethetőbbé lakókörnyezetét. A fő mitigációs tevékenységek egy országosan is kiemelkedő hatékonyságú és nagyrészt megújulókra épülő távhő rendszer kialakítását, felére csökkenő fosszilis energiaigényű intézményi és lakossági épületállomány, és csökkenő kibocsátású helyi tömegközlekedés kialakítását és a megújuló energiaforrások egyre növekvő arányú hasznosítását célozza meg mitigációs akcióival. A város hatásköre ugyan korlátozott, de a belsőégésű motorizáció visszaszorítását, lakossági és ipari épületenergetikai korszerűsítéseket és az ipar fosszilis villamosenergia igényének csökkentését ösztönző intézkedéseket is megfogalmaz a stratégia.

További hatékony megoldásokat a természetalapú megoldások jelenthetik. Például a zöldfelületi rendszer fejlesztésével, a városközponti közterületek újrafelosztásával és zöldítésével, faültetéssel, zöldfalak létesítésével, vagy a megfelelő épületeken zöldtetők kialakításával csökkenthetjük.

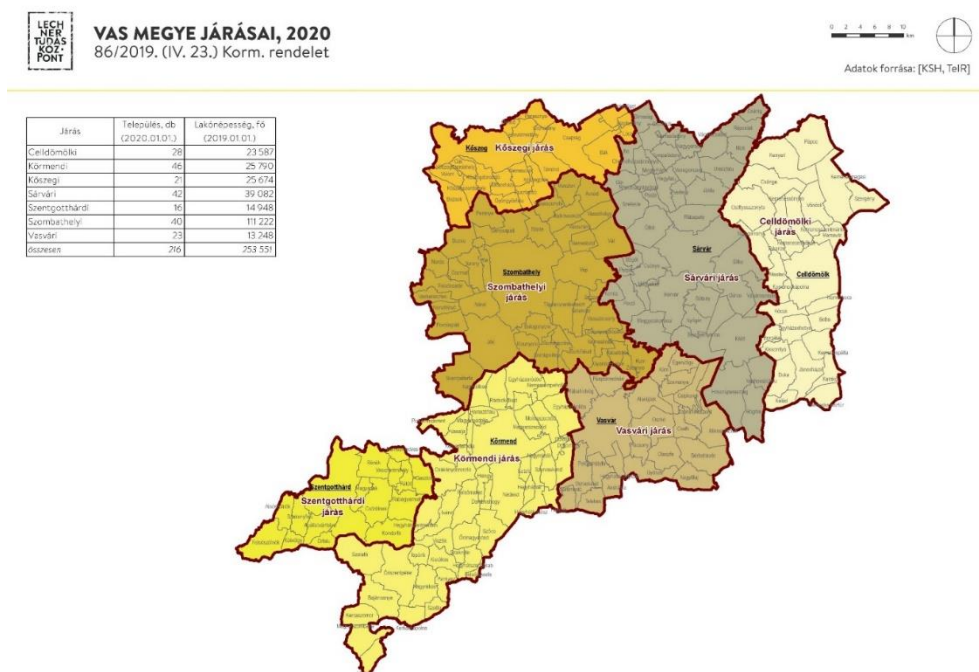
2.2 Területi lehatárolás

Egy-egy funkció szempontjából egy adott város eltérő nagyságú vonzáskörzettel rendelkezhet. Szombathely funkcionális várostérségének meghatározásakor arra törekedtünk, hogy azoknak a településeknek a körét azonosítsuk, amelyekre Szombathely a legtöbb funkció szempontjából érdemi vonzóhatást gyakorol. Szombathely városa országos és nemzetközi közlekedési folyosók metszésében helyezkedik el, közvetlen elérést biztosítva Ausztria felé. Szombathely vonzáskörzetének megállapításához elsősorban a különböző, főként (köz)szolgáltatások által ellátandó települések körét, a járáson belül a szinte kizárólag Szombathelyen elérhető szolgáltatásokat, illetve a 2022-es népszámlálás ingázási adatait vettük figyelembe.

Mindezek alapján Szombathely, mint a járás székhelye funkciói révén a járás valamennyi településére gyakorol bizonyos mértékű vonzást, vármegyei jogú városként és vármegyeszékhelyként ugyanakkor ez a hatás a járás határain túli településekre is kiterjed, határmenti fekvéséből fakadóan pedig Ausztriába is átnyúlik. Közigazgatási és adminisztrációs vármegyei központ, itt található minden vármegyei szintű intézmény és szerveződés székhelye. Vas vármegye székhelyeként földrajzi elhelyezkedéséből és méretéből következően abszolút központi, a járáshatárokon jóval túlmutató szerepe van a vármegye gazdaságában, a foglalkoztatás, illetve az emelt szintű közszolgáltatások révén.

Összességében Szombathely közigazgatási szempontból jelentős térszervező erővel bír, ezen felül a közép- és felsőfokú oktatás és az egészségügy területén is jelentős vonzó hatással rendelkezik.

21. ábra - Vas vármegye térkép járással – www.ksh.hu

	tényező	város szerepe	települések köre	települések száma
A.) Kötött	közigazgatási egység	vármegyeszékhely	vármegye települései	216 db
		járasközpont	járás települési	40 db
	körjegyzőség léte	körjegyzőségi központ	a körjegyzőségéhez tartozó települések	nem releváns
B.) Rugalmas	agglomerálódás	agglomerációs központ	azon települések köre, ahová a városból jellemzően kiköltöznek a helyi lakosok, akik munkavégzés és szolgáltatások igénybevétele céljából továbbra is a városhoz kötődnek	17 db
	foglalkoztatás	vonzásközpont	az adott városba irányuló munkavégzési célú ingázás kibocsátó településeinek köre	48 db
	funkcionális	szolgáltató központ	a város által nyújtott alap, és közép-szintű köz- és piaci szolgáltatásokat napi szinten igénybe vevő térségi lakosok települései	40 db
		szolgáltatói hálózati központok (nem szükségszerűen)	bizonyos térségi szinten szervezett (köz) szolgáltatásokban résztvevő települések köre (társulások pl. szociális gondozás, idősellátás, családsegítés, orvosi ügyelet stb.)	40 db
	fejlesztési cél alapon	a térségi fejlesztéseket koordináló önkormányzat (nem feltétlen, hiszen ágazatonként eltérő lehet a központ pl. szennyvízkezelés)	közmű, turisztikai fejlesztések és szolgáltatások, beszállítói hálózatok (jellemzően csak az agráriumban, hagyományos város-vidék kapcsolat-rendszer)	nem releváns

Az agglomerálódás folyamata és a szuburbanizációs tendenciák Szombathely és vonzáskörzetében párhuzamosan jelennek meg. Agglomeráció alatt alapvetően a nagyvárost és a közvetlen környezetébe tartozó azon települések körét értjük, melyek lakossága, vállalkozásai között szoros, napi szintű kapcsolat áll fenn. A szuburbanizáció mögött a társadalmi mobilitás változása, a kiköltözési igények alakulása, a motorizáció fejlődése, a városi telekárakhoz képest olcsóbb, külső területi telekárak állnak.

Az elmúlt évek ingatlanár emelkedése a város kedvező adottságai, a pandémia eredményeként a lassan átalakuló munkahelyi-foglalkoztatási tendenciák egyaránt a város környéki települések, mint lakóhely vonzerejének irányába mutatnak a módosabb, illetve fiatalabb lakosság körében.

A megyében, illetve a járásban a város szerepe meghatározó, 2022-ben a foglalkoztatottak mintegy 80 %-a ebben a városban élt. A város foglalkoztatottjainak mintegy 20%-a érkezik más településről, míg a nagyobb hányada a vármegyeszékhelyen dolgozik és itt is él. Ezt támasztja alá Szombathely iparának a megyén belül betöltött, meghatározó jelentőségű szerepe is a foglalkoztatás és a nagyvállalkozások térbeli koncentrációja szempontjából. Az ingázó munkavállalók számát tovább fogják növelni a megvalósításra kerülő újabb gyorsforgalmi út fejlesztések, valamint tömegközlekedés várható fejlődése is.

2.3 Helyzetértékelés, szintézis

2.3.1 Prosperáló város

Kiemelendő, hogy a prosperáló város a helyi gazdaság versenyképességére épül, azaz a város a helyi erőforrásokat és adottságokat innovatív módon hasznosító, a külső feltételrendszerek változására és a begyűrűző kihívásokra adaptív módon reagáló, versenyképes gazdasággal rendelkezik. Mindebben a helyi gazdaságfejlesztés kulcsszerepet tölt be, amelynek keretét a húzóágazatok és hálózataik, valamint a hozzájuk kötődő innovációk megtelepedési feltételeinek biztosítása jelenti. Ez utóbbiba a fizikai és a szoft infrastruktúrák kiépítése, a kedvező és vonzó működési környezet fenntartása, a köz- és magánszolgáltatások széles köre és jó minősége ugyanúgy beletartozik, mint az élhető város, vagy a kiemelkedő városhálózati pozíció.

10. táblázat Prosperáló város - helyzetértékelés

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség gazdasága	P1: Térségi gazdasági és innovációs ökoszisztéma jellemzői (ágazati együttműködések, térségi hálózatosodás, kulcsszereplők jelenléte, innovációteremtés, innovációterjedés): Szombathely gazdasága sokszínű, a városban a hagyományos termelő ágazatok mellett a szolgáltatási szektor és az innovációs ökoszisztéma is jelen van. A város gazdasága folyamatosan bővül. A település helyi gazdaságának szerkezetét a vállalkozások nagyság szerinti eloszlása szempontjából több nemzetközi nagyvállalat mellett KKV-k sokasága határozza meg. Szombathely gazdaságának szerkezete alapvetően megfelelőnek mondható, azonban az ágazati megoszláson belül a beszállító járműipari cégek feldolgozóiparon belüli túlsúly állapítható meg. A foglalkoztatás szempontjából kiegyensúlyozott az arány a versenyszférába tartozó ipari és szolgáltatási vállalkozások és a közszféra által foglalkoztatottak száma között. Az innováció terjedésében szerepet játszik, hogy a nemzetközi gazdaság jól látható digitális átállási folyamatai révén a jelenlegi termelési struktúra gyorsan versenyképtelenné válik és innováció és digitális megújulás hiányában hosszú távon a város jelenlegi húzóágazata, a feldolgozóipar versenyképességének hanyatlása várható. A digitalizáció a jelenlegi foglalkoztatási szint folyamatos csökkenését is eredményezi hosszú távon. Ezért a jelen FVS digitális átállás dimenziójában foglaltak megvalósítása a város társadalmi és gazdasági szempontból fenntartható fejlődésének kulcsfontosságú tényezője. A városban jelenleg folyó K+F és innovációs tevékenység alacsony, ezért ennek fejlesztése kiemelt fontosságú. Ha a fentiekben leírtakkal sikerül a város gazdaságát fenntartható fejlődési pályán tartani, akkor teljesülhet a város és térsége jövőképe. Az üzleti környezet (helyi befektetés ösztönzés, ipari infrastruktúra, közlekedés, oktatás, vállalati együttműködések stb.) összességében alkalmas akár nagyobb volumenű zöldmezős beruházások fogadására

	is. A gazdasági övezetek városon belüli megközelíthetőségével kapcsolatban szűk keresztmetszetek ugyanakkor beazonosíthatók, ezek megszüntetése, illetve a kapcsolódó beruházások előkészítése és megvalósítása a jövő feladata lesz.
	P2: A humán erőforrás jellemzői (egészség, tudás, életminőség, munkaképes korúak száma, ingázási adatok) és azok viszonya a helyi gazdaság igényeihez [munkaerőpiac keresleti és kínálati oldala, mennyiségi és minőségi jellemzői): A város népességének alakulása – összhangban az országos tendenciákkal – csökkenő tendenciát mutat. Szombathely foglalkoztatási helyzete összességében kedvező, a munkanélküliség alacsony, és a város továbbra is erős térségi munkaerőpiaci központként működik. A helyi gazdaság munkaerőigénye részben a környező településekről bejáró munkavállalókra épül, ezért az ingázási kapcsolatok, a közlekedési infrastruktúra és a várostérségi együttműködés közvetlenül befolyásolják a gazdaság működőképességét. A kedvező foglalkoztatási és képzettségi mutatók mellett ugyanakkor a demográfiai öregedés, a fiatal és képzett munkaerő megtartása, valamint a gazdasági szerkezetváltáshoz szükséges új kompetenciák biztosítása továbbra is meghatározó kihívás. A digitális és zöld átállás, valamint az ipari automatizáció következtében a helyi gazdaság munkaerőigénye minőségi szempontból is átalakul. Ezért a népesség minden korcsoportját érintő folyamatos képzés és továbbképzés, a digitális készségek fejlesztése, a szakképzés és felsőoktatás gazdasági igényekhez való igazítása, valamint a munkavállalók helyben tartását támogató életminőségi tényezők erősítése kulcsfontosságú a város hosszú távú versenyképessége szempontjából.
	P3: Gazdasági igényeken alapuló humán infrastruktúra, oktatási-nevelési intézményrendszer jelenléte (duális oktatás, szakképzés, digitális készségek, bölcsődei/óvodai ellátás biztosítása a munkavállalóknak): Szombathelyen mind az alap-, mind- a közép-, mind pedig a felsőfokú képzés és oktatás széles spektruma elérhető. Mint vármegyeszékhely, a humán közszolgáltatások területén a város intézményekkel megfelelően ellátott. A város oktatási vonzáskörzete így a város, sőt esetenként a vármegye-határokon is átnyúlik. A városban működő óvodák és bölcsődék közül több infrastrukturálisan is megújult az elmúlt években, és a fejlesztések folyamatosak. A duális képzés keretei mind a szakképzés, mind a felsőoktatás terén kiépültek.
	P4: Gazdasági szereplők tőkeereje (magánberuházások alakulása): A városban működő nagyvállalatok tőkeereje megfelelő, míg a kkv-k részben csak külső (banki és állami) segítséggel tudják megvalósítani nagyobb mértékű fejlesztéseiket.
	P5: A helyi gazdaság ágazati szerkezete (vállalkozások ágazati megoszlása):

Szombathely gazdaságában meghatározó szereplő a feldolgozóipar. A foglalkoztatási és jövedelemtermelési szempontból számításba vehető vállalkozások ágazati megoszlása szempontjából jelenleg meghatározó jelentőségű a feldolgozóipari vállalkozások jelentősége. Ugyanakkor az ipari szektor mellett fejlett, és foglalkoztatási szempontból is jelentős arányú terciér szektor van jelen Szombathelyen. A helyi gazdaságon belül természetesen a kereskedelem szolgáltatási ágazatnak is jelentős szerepe van. Ha a vállalkozások számát nézzük, akkor megállapítható, hogy az elmúlt évek során a vármegyeszékhelyen nagyjából változatlan a társas vállalkozások száma, drasztikus változásokat nem látunk. A városban a legnagyobb számban ingatlanügyletekkel foglalkozó vállalkozások találhatók meg, őket követik a szakmai, tudományos műszaki tevékenységet végző szervezetek, de jelentős számban képviseltetik magukat a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, a kereskedelem és gépjárműjavítás, az építőipar és egyéb szolgáltatás szektorok is. A városban a feldolgozóiparon belül kiemelkedő az autóipar szerepe. Szombathely gazdaságában a turisztikai-szolgáltató ágazat nem tartozik a legjelentősebbek közé, de a helyi attrakciók, szolgáltatások fejlesztésében az önkormányzat a jövőben komoly szerepet kíván játszani. A helyi gazdaságon belül természetesen a kereskedelem szolgáltatási ágazatnak is jelentős szerepe van, ezzel kapcsolatban a lakossági kérdőívek segítségével a szombathelyi lakosok helyi termékekre vonatkozó ismereteinek és vásárlási szokásainak felmérése is megtörtént. A kérdőíveket kitöltők 74,3%-a ismer helyi jellegzetes mezőgazdasági termékeket (zöldség-gyümölcs), míg 49,5% egyéb élelmiszereket ismer. Helyi jellegzetes használati tárgyakat, illetve műalkotásokat a válaszadók 39,3%-a ismer, helyi művészek alkotásait pedig mindössze 31,8%. A válaszadók 11%-a egyáltalán nem ismer ilyen termékeket. A válaszadók többsége (65,1%) a piacon szerzi be a termékeket, míg 44,3%-uk vásárol közvetlenül a termelőktől agrártermékek esetén. Helyi képzőművészeti alkotást csupán a válaszadók 16,7%-a vásárol közvetlenül az alkotótól. A válaszadók 22%-a mondta, hogy internetes felületeken is vásárol helyi vagy térségi termékeket. A válaszadók 76%-ának fontos, hogy egészséges, a térségben megtermelt élelmiszereket fogyasszanak.

P6: A helyi gazdasági infrastruktúra helyzete (kereslet-kínálat, közművesítettség, ipari parkok, iparterületek jellemzői):

Szombathely és vonzáskörzetében jól kiépített ipari infrastruktúra várja a betelepülni szándékozó cégeket. A munkahelyteremtő ipari beruházásokhoz összesen mintegy 350 hektár önkormányzati tulajdonú, beépíthető, szabad iparterület áll rendelkezésre a terület határáig kiépített műszaki infrastruktúrával két helyszínen. Az említett területek a város délkeleti részén tovább bővíthetők a rendezési tervekben ipari területként kijelölt iparterületekkel, a várost keletről elkerülő gyorsforgalmi út mellett. A város és a térség megközelíthetősége vasúton és közúton egyaránt kiváló, ami ugyancsak komoly vonzerőt jelent. A 185 ha összterületű Claudius Ipari és Innovációs Park 1997-óta rendelkezik Ipari Park Címmel.

A város, várostérség szolgáltatási mixe	P7: A helyi gazdaságot kiszolgáló szolgáltatási mix jelenléte (fejlett üzleti szolgáltatások elérhetősége, a munkavállalók gyerekei számára bölcsőde/óvoda stb.): Szombathely Város Önkormányzata befektetés ösztönzési politikájával támogatni kívánja a helyi és betelepülő cégeket. A kkv-k számára az önkormányzat által nyújtható adókedvezmények lehetősége az iparüzési adó esetében biztosítható, leginkább a kezdő vállalkozások számára. A kkv-k üzleti környezetét segíteni hivatott intézmények közül több preferált szervezet kedvezményes irodabérleti díjban részesül. A városban dolgozó munkavállalók elhelyezkedését magas színvonalú bölcsődei- és óvodai infrastruktúra támogatja. A munkavállalók gyerekei számára bölcsődei és óvodai ellátás is elérhető a településen.
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	P8: Önkormányzat településfejlesztési forrásainak összetétele, s az elmúlt 5 év tendenciái a saját forrás és a támogatások megoszlását is vizsgálva: Az önkormányzat településfejlesztési forrásai elsődlegesen az EU strukturális alapjaiból származnak. Emellett a magyar állam költségvetési forrásaiból származó vissza nem térítendő támogatások is nagyobb tételt jelentenek. Az említett támogatások többsége saját forrás nélkül vehető igénybe. Ezzel együtt természetesen folyamatosan valósulnak meg kisebb fejlesztések saját forrásból is. A pénzügyileg kiegyensúlyozott és fenntartható finanszírozás érdekében viszont egyre inkább növelni kell a következő fejlesztésekbe visszaforgatható közvetlen városfejlesztési bevételeket.
	P9: Önkormányzati település- és gazdaságfejlesztési együttműködések bemutatása: Egy térségi szinten meghatározó város kiemelt feladata a vonzáskörzetébe tartozó településeken élők által elérhető szolgáltatások minőségének folyamatos fejlesztése. Legyen az közlekedés, egészségügy vagy oktatás. Kiemelten fontos továbbá az együttműködés a helyi gazdaság meghatározó szereplőivel a gazdaság fejlesztése érdekében. Szombathely esetében az önkormányzati település- és gazdaságfejlesztési együttműködések egyik meghatározó keretét a Szombathely2030 program adja. A program előkészítése és megvalósítása során az önkormányzat több helyi és térségi szereplővel – többek között felsőoktatási intézményekkel, gazdaságfejlesztési szervezetekkel, kamarai szereplőkkel, nagyvállalatokkal, kutatási és szakmai partnerekkel – működik együtt. Az együttműködés célja a város hosszú távú gazdasági pozíciójának erősítése, az ipari szerkezetváltás támogatása, a magasabb hozzáadott értékű tevékenységek ösztönzése, valamint a tudásalapú, innovációorientált városfejlesztési irányok megalapozása. A Szombathely2030 program ezért nemcsak stratégiai tervezési folyamatként, hanem a helyi gazdasági és intézményi ökoszisztéma szereplőit összekapcsoló partnerségi platformként is értelmezhető.

2.3.2 Zöldülő város

A zöldülő város a település klímaállóságát, azaz a klímaváltozással szembeni alkalmazkodóképességét, valamint az éghajlatváltozás mértékének mérséklését jelenti. Mindez magában foglalja az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését, a zöld- (zöldterületek, zöldfelületek, természeti ökoszisztémák) és kék infrastruktúrák (felszíni és felszín alatti vizek) fenntartható használatát, védelmét, a körforgásos gazdálkodásra történő átállást, illetve ennek részeként a keletkezett hulladék mennyiségének csökkentését, valamint hatékonyabb hasznosítását, a környezeti szennyezés csökkentését, a szennyezőanyagok levegőbe, talajba és vízbe jutásának megelőzését, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelmét és helyreállítását, a fenntartható földhasználatot és területgazdálkodást, valamint ezzel összefüggésben a fenntartható mezőgazdálkodást és erdőgazdálkodást. A zöldülő város tehát a környezet és a táj megóvása mellett az energiagazdálkodásra és energiahatékonyságra, a közlekedésből eredő szennyezés csökkentésére, a gazdaság klímaváltozással szembeni alkalmazkodóképességre fókuszál.

A zöld átállás városi kereteit az elmúlt években több tematikus dokumentum is megerősítette. A 2024-ben felülvizsgált SECAP a városi energia- és klímapolitika stratégiai irányait határozza meg, míg a ZIFFA a zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztését, fenntartását és ökológiai szerepének erősítését alapozza meg. A SUMP és a Kerékpárforgalmi Hálózati Terv a fenntartható mobilitás oldaláról kapcsolódik a zöldülő város céljaihoz, különösen a gyalogos, kerékpáros és közösségi közlekedés szerepének növelésén keresztül. A KHT alapján Szombathelyen a kerékpáros közlekedésnek kedvező adottságai vannak, a városban mintegy 63 km kerékpáros, illetve kerékpárosbarát létesítmény található, ugyanakkor a hálózati hiányok pótlása és a térségi kapcsolatok erősítése továbbra is fontos fejlesztési feladat.

11. táblázat Zöldülő város - helyzetértékelés

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség szolgáltatási mixe	Z1: Zöld hálózatok és zöld szolgáltatások térségi kiterjedése: energiatermelés és tárolás kiépítettsége, körforgásos gazdaság jelenléte, a városban elérhető éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodást ösztönző tevékenységek bemutatása: Szombathelyen is kiemelt hangsúlyt kap a zöld- és környezetbarát technológiák elterjedésének támogatása, ami konkrét fejlesztési programokban is tetten érhető. Az önkormányzat komoly erőfeszítéseket tesz a helyi közösségi közlekedési infrastruktúra környezetbaráttá tétele érdekében, továbbá kifejezetten támogatja az olyan alternatív közlekedési módokat, mint a kerékpározás, vagy az e-roller. A lakossági kérdőívet kitöltők 86,2%-a mondta, hogy fontos számára a környezettudatos életvitel (takarékoság az erőforrások igénybevételeiben, pl. víz, áram stb.), 81,5% mondta, hogy fontosnak tartja a szelektív hulladékgyűjtést otthon és a hulladékok újrahasznosítását, illetve 73,7%-uk számára fontos a megújuló energiaforrások használata a háztartásban.

A város, várostérség gazdasága	Z2: Városi és várostérségi gazdasági vállalkozások környezetre gyakorolt hatásai (légszennyezés, talajszennyezés, zaj, szag, teherforgalom stb.) Egyes elemek környezeti terhelési értéke, környezetvédelmi intézkedések: A gazdasági tevékenységek környezeti hatásai Szombathelyen elsősorban az ipari területekhez, a logisztikai folyamatokhoz, valamint a közúti személy- és teherforgalomhoz kapcsolódnak. A város keleti és északi iparterületeinek fejlődése gazdasági szempontból kedvező, ugyanakkor a kapcsolódó közlekedési igények – különösen a munkába járás, az áruszállítás és a várostérségi ingázás – a közúti terhelés, zaj- és levegőszennyezés szempontjából is relevánsak. A SUMP ezért a mobilitási igények tudatos kezelését, a fenntartható közlekedési módok szerepének növelését és a közlekedés okozta környezeti terhelés csökkentését kiemelt célként kezeli. A lakossági kérdőívet kitöltők 18%-a jelezte, hogy a közlekedéssel kapcsolatban gondot jelentenek a zajos utak, illetve 20,1%-uk mondta, hogy rossz a levegőminőség a városban.
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	Z3: önkormányzat és intézményeinek energiagazdálkodása (Önkormányzati ingatlan állomány energia tanúsítványa, megvalósult energetikai fejlesztések), Településüzemeltetés: energiahatékonyságot támogató intézkedések bemutatása: Az önkormányzati és városi tulajdonú intézményi ingatlanállomány energiahatékonysági fejlesztése továbbra is fontos eszköze a működési költségek mérséklésének és a városi kibocsátáscsökkentési célok teljesítésének. A korábbi időszakban a városban főleg EU-s támogatások segítségével az alábbi önkormányzati ingatlanok energetikai fejlesztése valósult meg: - Neumann János Általános Iskola felújítása - Kiskar utcai orvosi rendelők felújítása - Százszorszép Bölcsőde és Mocorgó Óvoda fejlesztése Szombathelyen - Weöres Sándor és Pipitér Óvoda fejlesztése Szombathelyen - Bölcsőde fejlesztések Szombathelyen - AGORA központ energetikai korszerűsítése - Egészségügyi intézmények energetikai korszerűsítése - Új Egészségügyi Alapellátó központ kialakítása - Hétszínvirág, Margaréta, Napsugár és Micimackó óvoda energetikai korszerűsítése - Szombathelyi Vásárcsarnok felújítása - Maros és Pipitér óvoda energetikai korszerűsítése A modernizálás alapvetően az épületek szigetelését, nyílászárók cseréjét és fűtésrendszerek korszerűsítését foglalta magába. A korábbi óvodai, bölcsődei, egészségügyi és közösségi intézményi energetikai korszerűsítések mellett az elmúlt időszakban gazdasági

	célú önkormányzati ingatlanokat érintő fejlesztések is megjelentek. A Petőfi Sándor utca 1/D. szám alatti Vállalkozói Központ energetikai korszerűsítése az épület energiahatékonyabb működését és az üzemeltetési költségek csökkentését szolgálta.
Városi és várostérségi közművek	Z4: Közműhálózat: Energiaközművek – megújuló energia jelenléte, aránya, Csapadékvíz hasznosítása, Vízgazdálkodás, Szennyvízelvezetés rendszere A jelenlegi villamos energia infrastruktúra jellemzője, hogy a 2006-ban megvalósult 400 kV-os alaphálózati fejlesztések és a város határánál a 400/120 kV-os alállomás kiépítése biztosította a város villamos energia ellátásának stabilitását. A 120 kV-os ellátó hálózat és a sűrűn kiépített és megfelelő kapacitású 120/20 kV-os transzformátor alállomás-hálózat sűrítése, fejlesztése nélkül ma már egy térség biztonságos hálózati ellátása sem biztosítható. A kisfeszültségű transzformátorok a 20, 10 és a főleg ipari parkokban kiépített 6 kV-os feszültségszintre kapcsolódnak, ezek stabil rendszerműködtetését a lehető legkisebb ellátási körök kialakítása tudja megnyugtatóan elősegíteni. A város ellátásának gerincét a nagy-középnymású körvezetékek adják. Egy nagyobb és kisebb körvezeték került kialakításra. A kisebb kör a városi körút, míg a nagyobb a külsőbb városrészek irányában épült ki. A vezetékes gázellátás mennyiségileg kielégítő, a mai igényeket fedezi, minőségével szemben vannak néha kifogások, elsősorban a fűtőértéket tekintve. Ma a város egész területe lefedett gázvezeték hálózattal. Szombathelyen a távhőszolgáltatás általános kedvezőbb képet mutat, mint az országos átlag. A saját tulajdonban lévő távhővezeték hossza 22 km, a hőközpontok, hőátadó állomások száma 370 db. A szombathelyi távhőszolgáltatásban már a hetvenes évek közepén áttértek a széntüzelésről a földgázra. A város 2003-ban, országosan is az elsők között építette meg biomassza fűtőművét, amely a teljes beépített 91 MW kapacitáson belül 7,5 MW névleges teljesítményű. A távvezetékek 70%-a hagyományos technológiával készült, és 84%-ban 1995 előtti építésű. Mind technológiai színvonalát tekintve, mind életkora alapján létezik már ezeknél energiahatékonyabb, korszerűbb megoldás. Az utóbbi években több szakaszon épült új összekötő vezeték, és újult meg több szakasz, de a feladatok mértékéhez képest ennek mértéke még nem okozott változást a fenti megállapításban. A távhővezetékek energiahatékonyasága fokozható és fokozandó a jövőben, ami klímavédelmi és gazdaságossági szempontok szerint is indokolt. A belvíz és csapadékvíz elvezető rendszer lényegében teljeskörűen kiépített, folyamatos fejlesztését, az esetleges szűk keresztmetszetek megszüntetését az önkormányzat részben EU-s forrásból oldotta meg. A város csatornahálózata a XIX. és a XX. század fordulóján épült ki, a hálózat hossza mintegy 800-850 km Szombathelyen. A belvárosi hálózat 1/3-a közel 100 éves, ezek cseréje egyre sürgetőbb feladat.

	Szombathelyen regionális, biológiai szennyvíztisztító működik, amely 95 % hatásfokkal bontja le a biológiailag aktív alkotóelemeire a szennyvizet. Kapacitása elegendő, a szolgáltatás minősége megfelelő. Az egyedüli gond a szennyvíziszap megfelelő kezelése és elhelyezése. A cél az újrahasznosítás, azaz az iszapnak gázként való hasznosítása, annak energetikai hasznosítása, végül a fennmaradó anyagnak a komposztálása. Mivel az így hasznosított gáz megújuló energiaforrásnak számít, és földgázt képes kiváltani, egy zárt, biogáz-termelő rendszer kiépítése kívánatos volna. Szombathely teljes területére átfogó üzemeltetési terv és tanulmányterv, csapadékvíz elvezetésre 1986-ban készült. A város árvízvédelme a Lukácsházi és a Dozmat árvízcsúcs csökkentő tározók megépítésével nagy részben megoldódott, ezen túl a város területén belvizek megjelenése csak néhány területen, egyértelműen szakszerűtlen emberi beavatkozások, fejlesztések következtében fordult elő. A klímaváltozás hatásai miatt a csapadékvíz-kezelés és a vízrendezés szerepe felértékelődik. A szélsőségesebb csapadékesemények a városi burkolt felületek növekedésével együtt fokozott terhelést jelenthetnek a meglévő csapadékvíz-elvezető rendszerre, ezért a jövőben a hálózat fenntartása mellett a vízviisszatartást, a zöldfelületi beszívárogtatást és a természetalapú megoldásokat is erősíteni szükséges. Célzott beavatkozásként valósult meg a Dolgozók úti csapadékvíz-elvezetési fejlesztés, amely hozzájárult a helyi vízelvezetési problémák mérsékléséhez és a településüzemeltetési kockázatok csökkentéséhez.
Városi és várostérségi közlekedés	Z5: Jellemző közösségi közlekedési módok szolgáltatási oldalon (e-járművek, sharing szolgáltatások stb.): A közösségi közlekedés modernizálása, környezeti szempontból fenntarthatóbbá tétele, valamint az alternatív közlekedési módok helyi rendszerbe illesztése továbbra is fontos városi cél. A helyi közösségi közlekedést a Blaguss Agora Hungary Kft. biztosítja; a 2022-es szolgáltatóváltás eredményeként a járműpark megújult, és 33 új, alacsonypadlós, klimatizált, EURO 6 környezetvédelmi besorolású autóbusz állt forgalomba. A hálózat 87 km hosszú, 27 viszonylattal és 624 munkanapi indulással működik. A szolgáltatás digitális elemei is bővültek: a helyi buszmenetrend elérhető a Google Maps rendszerében, a Savaria Utas alkalmazás pedig valós idejű járműkövetést biztosít. A fejlesztések ellenére a közösségi közlekedés részaránya továbbra is alacsony: a SUMP alapján 2021-ben 10% alatt maradt, miközben a városon belüli utazások közel fele autóval történt. Ez indokolja a közösségi közlekedés vonzerejének további növelését, különösen a járatsűrűség, az újonnan beépülő területek kiszolgálása, a városrészek közötti kapcsolatok és az intermodalitás fejlesztése terén. A zöldülő város szempontjából hosszabb távon kiemelt irány lehet a belső égésű

	motorral hajtott buszállomány fokozatos kiváltása alacsonyabb kibocsátású, illetve elektromos járművekkel. A fenntartható mobilitásban a kerékpáros és mikromobilitási megoldások szerepe is növekszik. Jelenleg nincs teljes körű, városi szinten működő járműmegosztó rendszer, ugyanakkor a közösségi elektromos rollerhasználat lehetősége már megjelent a városban. A jövőben ezek hosszú távú szerepét, szabályozását és közterületi integrációját célszerű tovább vizsgálni. A lakossági visszajelzések alapján a közlekedési problémák közül továbbra is kiemelkednek a forgalmi torlódások, a járdák és útburkolatok állapota, valamint a parkolóhelyek hiánya, ezért a közösségi, gyalogos, kerékpáros és mikromobilitási fejlesztések együttes kezelése indokolt. A közösségi közlekedés fejlesztésére irányuló szándékot mi sem igazolja jobban, mint a lakossági kérdőíves felmérés, melyben a válaszadók arra a kérdésre, hogy milyen közlekedéssel kapcsolatos gondokat látnak a városban, a második legnagyobb számban (59,1%) a forgalmi dugókat, torlódásokat jelölték meg, mint probléma a városba bevezető utakon és magában a belvárosban. A lakosság túlnyomó többsége (88,3%) a legnagyobb problémának a járdák, útburkolatok hiányát, leromlott állapotát látja. Ezek mellett a válaszadók a harmadik legjelentősebb problémának a parkoló férőhelyek hiányát jelölték meg a városban (52,6%), illetve a közvetlen lakókörnyezetükben (49,9%).
Környezet- és természetvédelem	Z6: Zöldfelületi ellátottság: A zöldfelületi ellátottság Szombathelyen mennyiségi szempontból kedvező, ugyanakkor a jövőbeni fejlesztések szempontjából egyre fontosabb a zöldfelületek minősége, elérhetősége, ökológiai állapota és hálózati kapcsolódása. A lakossági visszajelzések alapján továbbra is jelentős igény mutatkozik a fásításra, virágosításra, a pihenésre, játékokra és sportolásra alkalmas közterületi zöldfelületek fejlesztésére, valamint a vízparti területek jobb közösségi hasznosítására. Ez összhangban van a zöld- és kékinfrastruktúra-fejlesztési iránnyal, amely a parkok, patakparti sávok és rekreációs zöldterületek összekapcsolását, klímaadaptációs szerepük erősítését és használati értékük növelését célozza. Az önkormányzat releváns cége a közterületeken található fák állapotát folyamatosan ellenőrzi, felméri és a szükséges beavatkozásokat elvégzi. Ennek ellenére a lakossági kérdőívre válaszolók 70,6%-a fásítást, virágosítást jelölte meg, mint a település szebbé tételéhez szükséges második legfontosabb lépés. 29,1% problémának jelölte meg a pihenésre, játékokra, sportolásra alkalmas közcélú zöldfelületek, parkok hiányát, illetve 22,8% a vízparti területek elzártságát, parti sétányok, közcélú pihenőhelyek hiányát. Z7: Természeti ökoszisztémák helyzete: A helyi természetes ökoszisztémák védelme, a biológiai sokféleség megóvása a városfejlesztés kiemelt terepe. A zöldfelületi ellátottságból

már kitűnik, hogy Szombathely kedvező adottságú zöldfelületi rendszerrel rendelkező város. Ökológiai hálózatának kiemelkedő jelentőségű eleme a „város zöld szívének”, a Csónakázó-tó szigete és környéke. Az ökológiai hálózat övezetéhez tartozó területek, amelyek a város nyugati részén helyezkednek el, az Arany-patak jobb oldalát kísérő meredek felszíni domboldal és az Oladi fennsík erdőterületei tartoznak ide.

Az erdőterületek a város kiskertes övezetét veszik körül és biztosítják a rekreációs és sportcélokat (pl.: Parkerdő).

A nyugati oldali erdőterületek és a város zöldfelületi rendszere szoros kapcsolatban áll, melyek a belterületi városi célú közparkok és Csónakázó-tó természetes folytatásai.

A Szombathely területén találhatóak országos jelentőségű védett területek, mint például a Kámoni arborétum természetvédelmi területe 25 hektáron.

A város digitalizációja nem lehet öncélú technológiai fejlesztés. Kizárólag azok a megoldások tekinthetők indokoltnak, amelyek valós helyi problémákra és felhasználói igényekre reagálnak, továbbá társadalmi, műszaki, szervezeti és pénzügyi szempontból is fenntarthatóan működtethetők. A digitális átállás ezért nem csupán új eszközök és rendszerek bevezetését jelenti, hanem az önkormányzati és szolgáltatói folyamatok átalakítását, az adatvagyon tudatos kezelését, az egyes rendszerek közötti együttműködés javítását, valamint az érintett szereplők közötti koordináció erősítését is.

A digitális megoldások hatékonysága csak akkor biztosítható, ha a technológiai fejlesztésekkel párhuzamosan a humán feltételek is fejlődnek. Ez egyaránt magában foglalja az önkormányzati, intézményi, közszolgáltatói és vállalkozói szereplők digitális kompetenciáinak bővítését, valamint a lakosság digitális felkészültségének és befogadókészségének erősítését. Különös figyelmet kell fordítani azokra a társadalmi csoportokra, amelyek számára a digitális ügyintézéshez, tájékozódáshoz vagy közszolgáltatásokhoz való hozzáférés nehézséget jelenthet.

A digitális város megközelítésének fókuszában ezért egyrészt a település üzemeltetésében és működtetésében részt vevő önkormányzati, intézményi, közszolgáltatói és vállalkozói szereplők meglévő és fejlesztendő digitális megoldásai, másrészt az ezek használatához szükséges adatmenedzsment-, szervezeti, partnerségi és kompetenciafeltételek állnak. A cél olyan összehangolt városi digitális ökoszisztéma kialakítása, amely a technológiai lehetőségeket a helyi szükségletekhez igazítva támogatja a város hatékonyabb, élhetőbb és fenntarthatóbb működését.

12. táblázat Digitális város - helyzetértékelés

Szakági területek	Értékelési szempontok
Város és térsége gazdasága	D1: Digitális technológia-szolgáltatók helyi jelenléte: Szombathely telekommunikációs infrastruktúrája az országos viszonyoknak megfelelően kiépült, a városban több országos és helyi szélessávú internet- és mobilszolgáltató van jelen. A szolgáltatói körbe tartozik többek között a Magyar Telekom, a One Magyarország, a Yettel Magyarország, valamint helyi és térségi szolgáltatók is. A több szereplő jelenléte kedvező alapot biztosít a lakossági, vállalkozói és intézményi digitális szolgáltatások elérhetőségéhez. A további fejlesztések szempontjából ugyanakkor indokolt a lefedettség és a szolgáltatásminőség városrészi szintű vizsgálata, különösen a nagyobb adatkapacitást igénylő digitális megoldások terjedése miatt. D2: Digitális technológiát alkalmazó cégek jelenléte (közszolgáltatók (beléptető, kamera, irányítórendszerek stb.), ipar 4.0, szolgáltató szektor):

	Az önkormányzati és közszolgáltatási létesítmények működésében egyre több helyen jelennek meg digitális és szenzoros megoldások, így többek között beléptető-, kamera-, irányítási és nyilvántartási rendszerek. A városi működésben emellett forgalmi és környezeti szenzorok, közterületi kamerák, valamint térinformatikai és elektronikus ügyviteli rendszerek is támogatják a feladatellátást. Szombathely gazdaságában meghatározó szerepet töltenek be azok a nemzetközi nagyvállalatok, amelyek termelési, fejlesztési és szolgáltatási folyamataikban automatizálási, robotikai, szenzoros, adatfeldolgozási és egyéb ipar 4.0 technológiákat alkalmaznak. A jelentősebb szereplők közé tartozik többek között a BPW-Hungária, az Aptiv Services Hungary, a TDK, az Ivy Technology és a Schaeffler Savaria. Jelenlétük hozzájárul a fejlett gyártási technológiák terjedéséhez, és folyamatosan új követelményeket támaszt a helyi munkaerő képzésével, digitális kompetenciáival, valamint a felsőoktatási és vállalati együttműködésekkel szemben.
A város és várostérség társadalma	D3: A lakosság digitális eszköz ellátottsága, kompetenciák, felhasználói szokások (szolgáltatói adatokra és felmérésre alapozva): A 2022-es népszámlálási adatok alapján Szombathely lakosságának többsége rendszeresen végez valamilyen digitális tevékenységet. A lakosság mintegy 26%-a alapszintű, közel 45%-a középszintű, körülbelül 9%-a pedig magas szintű digitális tevékenységet folytat, ugyanakkor hozzávetőleg 16% egyáltalán nem vesz részt a digitális térben. A digitális aktivitás szintje erősen összefügg az életkorral. A fiatalabb és középkorú korosztályokban a közép- és magas szintű digitális tevékenység jellemzőbb, míg az idősebb korcsoportokban fokozatosan emelkedik azok aránya, akik nem vagy csak korlátozottan használnak digitális eszközöket és szolgáltatásokat. Különösen a 65 év feletti lakosság esetében figyelhető meg jelentősebb digitális lemaradás, ezért a digitális közszolgáltatások fejlesztése során kiemelt figyelmet kell fordítani az egyszerű használhatóságra, az akadálymentes hozzáférésre és a személyes támogatás biztosítására. A 2022-ben készült lakossági kérdőív eredményei szerint az okostelefon-használat szinte általánosnak tekinthető, emellett széles körben elterjedt a laptopok, asztali számítógépek, okostelevisziók és egyéb okoseszközök használata is. Az internetet a válaszadók elsősorban információszerzésre, kapcsolattartásra, ügyintézésre, szolgáltatások igénybevételeire és munkavégzésre használták. A válaszadók többsége saját digitális jártasságát legalább átlagos szintűnek ítélte.

	Az adatok összességében kedvező digitális alapokat jeleznek, ugyanakkor a lakosság egyes csoportjai továbbra is célzott kompetenciafejlesztést és segítséget igényelnek. Különösen fontos az idősebb, hátrányos helyzetű vagy digitális ügyintézésben kevésbé magabiztos lakosok bevonása, hogy a digitális szolgáltatások fejlődése ne növelje, hanem csökkentse a hozzáférési különbségeket.
A város, várostérség szolgáltatási mixe	D4: A digitális átállást lehetővé tevő infrastruktúra mennyiségi és minőségi jellemzői a humán erőforrás digitális felkészültsége a közszolgáltatásokat végző helyi intézményeknél: Az önkormányzati intézmények és gazdasági társaságok IKT-infrastruktúrája eltérő fejlettségi szintet mutat. Több szervezet rendelkezik a napi működéshez szükséges asztali számítógépekkel, notebookokkal, mobiltelefonokkal, belső hálózattal, valamint egyes esetekben saját szerverinfrastruktúrával is. Az eszközellátottság az alapvető feladatellátást jellemzően biztosítja, ugyanakkor az intézmények technológiai háttere, a rendszerek integráltsága és a folyamatok digitalizáltsága nem egységes. A további fejlesztések megalapozásához indokolt egy egységes szempontrendszer szerinti, rendszeresen aktualizált intézményi eszköz- és rendszerleltár kialakítása. A hivatali állomány alapvető digitális felkészültsége megfelelő, a munkavállalók 85%-a vesz részt rendszeres informatikai továbbképzéseken. Évente biztonságtudatossági oktatásra, valamint a hivatali szakrendszerek használatához kapcsolódó képzésekre is sor kerül. Fejlesztendő területet jelentenek ugyanakkor a haladó digitális, adatkezelési, folyamatdigitalizációs és kiberbiztonsági kompetenciák. A digitális átállás következő szakaszában ezért az eszközfejlesztés mellett az intézmények digitális érettségének felmérése és a munkatársak célzott kompetenciafejlesztése is szükséges. D5: Digitális ügyintézési lehetőségek a (köz)szolgáltatások területén, digitális felkészültségi állapot (ügyintézésre koncentrálva: infrastruktúra és HR felkészültség): Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata az országos digitális közigazgatási infrastruktúrához kapcsolódva biztosít elektronikus ügyintézési lehetőségeket. Az ügyfelek az E-Önkormányzat Portálon, az e-Papír szolgáltatáson és a Személyre Szabott Ügyintézési Felületen keresztül intézhetnek egyes önkormányzati, adóügyi és egyéb hivatali ügyeket. Az önkormányzat hivatalos honlapján külön ügyintézési felületek és tájékoztatók érhetők el, többek között az elektronikus ügyintézéshez, az

önkormányzati támogatásokhoz, a közszolgáltatásokhoz, valamint egyes hibabejelentésekhez és közérdekű beadványokhoz kapcsolódóan.

Az önkormányzati intézmények és gazdasági társaságok több digitális kapcsolattartási és online ügyintézési lehetőséget működtetnek, ezek fejlettsége és integráltsága azonban szervezetenként eltérő. Egyes ügyek teljes egészében online intézhetők, míg más esetekben csak tájékoztatás, formanyomtatvány-letöltés, elektronikus beadványküldés vagy hibabejelentés érhető el. A további fejlesztések szempontjából ezért indokolt az ügyféloldali digitális szolgáltatások egységesebb, áttekinthetőbb és felhasználóbarátabb kialakítása, valamint az online ügyindítás, a digitális melléketkezelés, az ügyállapot-követés és az elektronikus visszajelzés lehetőségeinek bővítése.

D6: Digitális (adat alapú) feladatszerzés helyzete a közfeladat ellátásban (egészségügy, szociális ellátás, hulladékkezelés stb.):

Az önkormányzati, intézményi és közszolgáltatói feladatellátás során jelentős mennyiségű adminisztratív, pénzügyi, ügyfélkapcsolati és szakmai adat keletkezik. A hivatali és közszolgáltatási működést több ügyviteli, nyilvántartási és szakági rendszer támogatja, az adatok pedig egyes területeken a napi feladatszerzéshez, jelentések készítéséhez és a döntések előkészítéséhez is felhasználhatók. A városi térinformatikai rendszer szintén fontos munkatámogató és döntéstámogató eszközt jelent a városüzemeltetési és fejlesztési feladatok során. Az adatvezérelt működés ugyanakkor jelenleg nem tekinthető egységesnek. Az adatok több, egymástól elkülönülő rendszerben és szervezetnél találhatók, az önkormányzati osztályok, intézmények és gazdasági társaságok közötti adatmegosztás, valamint a szakrendszerek közötti adatkapcsolatok csak részben megoldottak. Nincs kijelölt adatintegrátor és egységes városi adatplatform sem. A továbblépéshez ezért az adatvagyon feltérképezése, az adatgazdai felelősségek meghatározása, az adatmegosztási szabályok kialakítása és az adatok fokozatos integrálása szükséges annak érdekében, hogy azok az egészségügyi, szociális, városüzemeltetési, hulladékgazdálkodási és más közfeladatok szervezését hatékonyabban támogassák.

Az önkormányzat(ok) gazdálkodása

D7: Digitális adatbázisok és adatfeldolgozás az önkormányzati tulajdonú, fenntartású épület-infrastruktúrák esetében, digitális épületüzemeltetés:

Az önkormányzati szervezetek működéséhez, fenntartásához kapcsolódó érzékelőkre vonatkozó kérdésre adott válaszaiból kiderül, hogy biztonsághoz kapcsolódó szenzorok a válaszadó szervezetek

	100%-ánál (27 db), energetikai paramétereket rögzítő szenzorok 22,2%-ánál (6 db) található meg. Hőmérsékletet 3 szervezetben monitoroznak, fogyasztást (villamos energia, víz, gáz, stb.) pedig 18 szervezetnél is.
Környezetvédelem, városi klíma	D8: Környezeti szenzorok fajtái, egyéb jellemzői, kapcsolódó adatmenedzsment: Szombathelyen környezeti és közlekedési célú szenzoros adatgyűjtés egyaránt működik. Az önkormányzati adatbekérés alapján jelenleg 2 környezeti és 4 forgalmi szenzor, továbbá 84 közterületi digitális kamera támogatja a városi állapotok és folyamatok megfigyelését. A környezeti adatgyűjtés kapcsolódik többek között a levegőminőség és az időjárási jellemzők vizsgálatához, míg a forgalmi eszközök a közlekedési folyamatok és kapacitások nyomon követését segítik. A levegőszennyezettség mértékét egy országosan kiépített légszennyezettségi mérőhálózat monitorozza folyamatosan, melynek szakmai irányítását, valamint a minőségirányítás feladatait az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) alá tartozó Levegőtisztaság-védelmi Referencia Központ (LRK) látja el. A rendszer két mérőhálózatból áll: Manuális (RIV) és automatikus mérőhálózat.
Városi és várostérségi közlekedés	D9: Digitális megoldások a helyi közösségi és közúti közlekedésben (lakossági applikációk, forgalomirányítás, parkolást támogató megoldások stb.): A helyi közlekedésben már elektronikusan, mobiljegy formájában is lehet jegyet és bérletet váltani a szerződött viszonteladók mobilapplikációin keresztül, időponttól és helyszíntől függetlenül. A mobilfizetési jegyvásárlás elterjedése jelentős mértékben fogja a személyes, vagy helyhez kötött jegyvásárlást a következő években csökkenteni. A vasúti közlekedésben is már az országos szinten működő online felületeken (jegy.mav.hu, MÁV mobilalkalmazás) is lehetséges a jegyvásárlás, az online váltott termékek kedvezményes áron kaphatók. A helyközi autóbuszokra is mobiljegy a Nemzeti Mobilfizetési Zrt. szerződött partnereinek alkalmazásain keresztül. A városban nem került kialakításra parkolásirányítási rendszer, de már SMS, telefonhívás, mobil applikáció segítségével is kiegyenlíthető a parkolási díj. Bár a városban vannak lokális, jellemzően nagyobb saját parkolóval rendelkező kereskedelmi létesítmények, illetve önkormányzati kezelésű esetében egyszerű visszajelzés: piros jelzőlámpa világít, ha a parkoló megtelt, már ennél fejlettebb dinamikus foglaltság kijelzők azonban mindenképpen szükségesek lennének, amelyek segítséget

	nyújthatnak a tervezett parkoláshoz, emellett hozzájárulhatnak a parkolóhelyek jobb kihasználásához is.
Városi és várostérségi közművek	D10: Közmű-működtetés szenzoros követése: A szenzoros mérési rendszerek kiépítése minél több területen indokolt akár a fogyasztási eltérések okainak feltárásához, akár a szabályozás, akár a felújítási beruházások megtervezéséhez. D11: Lakossági digitális megoldások (applikációk, közterületi okos megoldások stb.): Szombathelyen már több okos gyalogos átkelőhely működik, például a 11-es Huszár úton, a Hunyadi János utca (51. szám előtt), a Váci Mihály utca, a Sörház és Hollán Ernő utca, valamint a Kodály és Simon utca térségében, és további helyszínek kialakítása van tervben. A gyalogosbiztonságot az okoszebrák jelzései segítik, növelve az átkelés biztonságát a közutakon. A város közösségi közlekedését mobilapplikációval támogatják, mely lehetővé teszi az optimális útvonaltervezést, és a valós idejű járműkövetést, integrálva a Google Maps-be és a Savaria Utas alkalmazásba. A közterületi forgalomfigyelő kamerák telepítése is folyamatos, amelyek a közlekedésbiztonságot és a forgalomszabályozást segítik. A városban a parkolás kiegyenlítése SMS, telefonhívás és mobilapplikáció segítségével is lehetséges, bár a dinamikus parkolóhely-foglaltság kijelzők még hiányoznak. A fenntartható mobilitás előmozdítása érdekében a kerékpáros és mikromobilitási lehetőségek is bővülnek, a városban megjelent a közösségi elektromos roller használat lehetősége. A SUMP és KHT dokumentumok alapján a digitális megoldások kiemelten támogatják a közlekedési, környezeti és fenntarthatósági célokat, ösztönözve a gyalogos, kerékpáros és közösségi közlekedési módok használatát, és javítva a lakosság hozzáférését az intelligens városi szolgáltatásokhoz.

2.3.4 Megtartó város

A megtartó város olyan szolgáltatásokat, oktatási-képzési lehetőségeket, munkahelyeket, szolgáltatásokat, lakhatási körülményeket és városi környezetet biztosít, amelyek megfelelnek a városi lakosság eltérő igényeinek, s mások számára is megfelelő vonzerőt jelenthet. A helyi lakosság ugyanakkor rendkívül heterogén akár az életkor, a jövedelmi helyzet, vagy az életkörülmények, de számos egyéb ismerv tekintetében is. Ha a város a köz- és piaci szolgáltatók, civil szervezetek együttes bevonásával képes a különféle igényekre szabott szolgáltatások biztosítására, azzal egyrészt biztosítja a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést, másrészt a fizetőképes kereslet számára plusz szolgáltatásokat is képes biztosítani, ami az elvándorlás ellen hat. A megtartó város tehát a jól-létet, azaz a település és térségének társadalmát, köz- és piaci szolgáltatásait, a szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőséget, a lakhatási feltételeket helyezi a fókuszba.

13. táblázat Megtartó város - helyzetértékelés

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség társadalma	M1: Demográfiai helyzet: Évtizedes átlagban a lakónépesség csökken Szombathelyen. A népességcsökkenés összhangban van az országos és vármegyei folyamatokkal. 2025-ben a város népessége 73. 808 fő volt, amely a vármegye népességének csaknem 30%-a. Az adatokból kirajzolódó trend szerint a természetes szaporodás/fogyás egyenlege szempontjából fogyó népességen belül a helyi társadalom legnépesebb korcsoportjait egyre magasabb korú népesség alkotja. Az előregedés folyamatának megállítása és visszafordítása alapvető kihívás. A felülvizsgálathoz kapcsolódó szakmai fórumon érkezett visszajelzés alapján fontos kiemelni, hogy az idősebb korosztály arányának növekedése önmagában nem jelent magasabb életminőséget: az egészségben eltöltött évek száma, a krónikus betegségek jelenléte és az ellátórendszer terhelhetősége szintén meghatározó szempont. Ezért a város számára kiemelten fontos a prevenció erősítése már a fiatalabb és középkorú korosztályok körében, az egészségipari szolgáltatások és megoldások megtelepítésében rejlő lehetőségek tudatos kihasználása, illetve a privátszféra bevonása az idősellátásba.
	M2: Helyi identitást meghatározó tényezők és szerepük a helyi /térségi közösség alakításában: Szombathelyen a helyi identitás megőrzéséhez kulcsfontosságú alapot jelentenek az – egyébként országosan is ismert és elismert – helyi kulturális, gasztronómia értékek, a szellemi-, természeti és építészeti örökség, valamint a helyi emlékezetet meghatározó kiemelt történelmi események. A városban működő kulturális intézmények és a gyakori

kulturális rendezvények aktív szerepet játszanak a helyi közösségek építésében, a kulturális értékek átadásában. A lakossági kérdőívet kitöltő válaszadók körében 63,4% esetén a helyi kötődés alapján az jelenti, hogy a városban születtek, illetve 58,2% esetén itt alapítottak családot és otthont. 41,6% a nyugodt városi létet jelölte meg, mint a kötődése okát, 33% pedig a biztos egzisztenciát, amit a város nyújt számára. A válaszadók 25%-ának jelent kötődési alapot a táj és természeti adottságok, 20,9%-nak a helyi szokások ismerete, 15,5%-ának egy helyi közösséghez való tartozás.
M3: Térségi mobilitási trendek (várostérségi ingázás): Szombathely városa Vas vármegye oktatási, kulturális és gazdasági központja, amely jelentős vonzerőt gyakorol a környező települések munkavállalóira. A lakossági kérdőíves felmérés alapján a válaszadók 83,6%-a a városban jelölte meg munkavégzése helyszínéül, míg 3-3% más Szombathelyi járáshoz tartozó települést, egyéb települést a megyében, illetve az országban. Az ingázási adatok szerint a város vonzáskörzetében a napi munkavégzés céljából ingázók száma jelentős: a városba irányuló munkavégzési célú utazások főként a Szombathelyi járás településeiről érkeznek, de a Vas megye más településeiről, sőt kisebb mértékben az ország távolabbi pontjairól is történik ingázás. Szombathely vonzereje a várostérségben nemcsak a közeli települések munkavállalóit érinti, hanem a határmenti fekvés következtében jelentős számú munkavállaló ingázik Ausztriába is. Az SUMP és a városi fejlesztési dokumentumok alapján a városból a közeli osztrák településekre irányuló napi ingázás növekvő tendenciát mutat, különösen a feldolgozóipari, logisztikai és szolgáltató szektorokban, ami a munkaerő megtartása és a fenntartható, multimodális közlekedési lehetőségek biztosítása szempontjából kihívásokat is jelent.
M4: Társadalmi rétegződés, konfliktusok: A társadalmi rétegződést Szombathelyen az iskolázottság és a foglalkoztatottság jelentősen befolyásolja. A legalább általános iskolát végzettek aránya a városban kedvezőbb, mint a megyei és országos átlag, míg a középfokú érettségi nélküli végzettséggel rendelkezőké hasonló mértékben jelenik meg. Az egyetemi vagy főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya 2022-ben férfiaknál 22%, nőknél 20%, ami az országos és megyei adatoknál jelentősen magasabb, így Szombathely a képzett munkaerő tekintetében országosan az élmezőnybe tartozik. A foglalkoztatási helyzet összességében kedvező: a helyben dolgozó foglalkoztatottak száma 31 261 fő, a városban foglalkoztatottak közül 22 136 fő ingázik más településről, ami a helyi munkaerő közel 35%-

	a. A magas foglalkoztatottsági szint ellenére érzékeny csoportként azonosíthatók az alacsonyabb végzettségű munkavállalók és a nyilvántartott álláskeresőik között a nők, akiknek aránya folyamatosan magasabb. Társadalmi konfliktus vagy jelentős feszültség a városban nem azonosítható, és az antiszegregációs programoknak köszönhetően folyamatosan szűkül a szegregációval veszélyeztetett területek kiterjedése, miközben az érintett lakosság reintegrálása is zajlik. A magas képzettségi szint és a kedvező foglalkoztatási mutatók együtt a helyi társadalom fenntartható fejlődésének kedvező lehetőségét biztosítják, ugyanakkor a nők és az alacsony végzettségűek munkaerőpiaci helyzetére továbbra is kiemelt figyelmet szükséges fordítani.
Város és térsége humán infrastruktúrája	M5: Civil tevékenység jelenléte, szerepvállalása a közfeladatok ellátásában – térségi (tematikus) civil hálózatok jellemzői: A civil szervezetek száma Szombathelyen a KSH adatai alapján 2011 és 2024 között összességében mérséklődött: a 2011-es 568 darabról 2024-re 507 darabra csökkent. A visszaesés ellenére a városban továbbra is jelentős és sokszínű civil szervezeti háttér működik. A civil szervezetek fontos szerepet töltenek be többek között a kulturális, oktatási, sport-, szociális és közösségi területeken, ezáltal hozzájárulnak a helyi társadalmi részvételhez és a városi identitás erősítéséhez.
	M6: Esélyegyenlőség biztosítása és a humán közszolgáltatások elérhetősége területén (pl. szociális bérlakás rendelet): A város önkormányzata aktívan törekszik az esélyegyenlőség biztosítására, különösen a Helyi Esélyegyenlőségi Programban nevesített célcsoportok – így a nők, idősek, gyermekes családok, fogyatékkal élők, romák és társadalmilag hátrányos helyzetű csoportok – helyzetének javítására. Az önkormányzat különféle támogatásokat és kedvezményeket nyújt a rászorulóknak, azonban saját forrásai nem elegendőek a teljes körű problémakezeléshez. Ezért a program a pályázati források bevonását, a gazdasági élet szereplőinek és civil szervezeteknek az aktív részvételét, valamint a lakosság közreműködését is hangsúlyozza. Az önkormányzat több civil szervezettel, helyi intézménnyel és közösségi szereplővel működik együtt a társadalmi befogadás és integráció erősítése érdekében, biztosítva, hogy a programban megfogalmazott célok gyakorlati szinten is megvalósuljanak. Szombathely városa folyamatosan törekszik az önálló lakásvásárlásra nem képes társadalmi csoportok lakhatási helyzetének javítására. A városban működik a Szombathelyi Községi Bérlakás Rendszer (KBR), amely üresen álló magántulajdonú lakásokat von be a bérlakás-

	gazdálkodásba, enyhítve a szociálisan rászoruló családok lakhatási feszültségeit. 2023-ban a városban 2 127 önkormányzati bérlakás található, amelyek közül 1 193 db összkomfortos, 734 db komfortos, 74 db félkomfortos, 123 db komfort nélküli és 3 db szükség- vagy egyéb lakás. A KBR révén jelenleg mintegy 150–170 család részesül bérlakásban, miközben az önkormányzat támogatja az iskolás gyermekek szüleit, és pályázati/ösztöndíj-lehetőségeket biztosít a tehetséges és rászoruló fiatalok számára. A rendszer célja a lakhatási feltételek javítása, a bérlakások felújítása és a társadalmilag hátrányos helyzetű családok integrációjának támogatása.
	M7: A leszakadó / veszélyeztetett társadalmi csoportok felzárkózást biztosító városi és térségi akciók, projektek, szervezetek (összhangban az antiszegregációs terv tartalmával): A városban nincs szegregátumnak minősített terület. Azonban vannak olyan ingatlanok, illetve kisebb területek, ahol nagyobb számban élnek együtt hátrányos helyzetű emberek. Az elmúlt években megvalósult intézkedések és beavatkozások a város aktualizált helyi esélyegyenlőségi programjában leírtakkal összhangban kerültek megvalósításra. Fontos célkitűzés továbbá az esélyegyenlőség érdekében egy nappali intézmény létrehozására autizmus spektrum zavarral élők számára.
A város, várostérség szolgáltatási mixe	M8: A szolgáltatások elérhetőségének elemzése a lakossági hozzáférés oldaláról, elégedettség (elégedettségi és /vagy igény felmérés): Szombathelyen az alapvető közszolgáltatások mindenki számára elérhetőek. Ezek egy részénél már az online történő kapcsolatfelvétel is lehetséges, sőt az ilyen típusú közszolgáltatások köre folyamatosan bővül. A humán közszolgáltatások infrastrukturális hátterét (óvoda energetika, alapfokú egészségügyi ellátás) az önkormányzat Európai Unió források bevonásával folyamatosan fejleszti, a további beruházások előkészítése és megvalósítása a következő időszak feladatai közé tartozik. A szolgáltatások fejlesztését a lakossági kérdőívet kitöltők is fontosnak érzik. Arra a kérdésre, hogy „A felsorolt tényezők mennyiben játszanak szerepet helyi életminőségével való elégedettségének növelésében?” 82% jelölte meg a kedvezőbb közlekedési körülményeket, 78% a jelenleginél is magasabb színvonalú közszolgáltatásokat, 72% a jobb közbiztonságot, míg 68% a magas jövedelmet biztosító munkalehetőségeket.

**A város,
várostérség
gazdasága**

M9: Társadalmi vállalkozások helyzete (tevékenység, munkaerő vonzáskörzet, piac):

A társadalmi vállalkozások a nonprofit és a for-profit szektor között helyezkednek el, egyaránt rendelkeznek a for-profit szektorokra jellemző termékértékesítésből vagy szolgáltatásnyújtásból származó bevétellel és a nonprofit szektorokra jellemző társadalmi céllal.

A társadalmi vállalkozások és a társadalmi vállalkozók szerepe rendkívül fontos, hiszen olyan problémára keresik a megoldást, ami tartósan jelen van a közösség életében, ezért a termékértékesítésből, szolgáltatásnyújtásból származó bevételük egy részét (vagy egészét) a cél elérésére fordítják.

Az ilyen típusú vállalkozások száma a városban jelenleg alacsony, azonban ennek ellenére Szombathely2030 Stratégia, a város tízéves fejlesztési programja dedikált intézkedéseket tartalmaz a csoport támogatására. Emellett az önkormányzat az Európai Unió támogatásával projektet is megvalósított a vállalkozói csoport láthatóságának növelése és számukra nyújtott támogatás területén.

2.3.5 Kiszolgáló város

A kiszolgáló város a fenntartható területhasználatot, az épített és művi környezetet, a városi zöldfelületeket és természeti ökoszisztémát, valamint a városi közműrendszereket, infrastruktúrákat, azok optimális területi leképeződését jelenti.

14. táblázat Kiszolgáló város - helyzetértékelés

Szakági területek	Értékelési szempontok
Településfejlesztési és rendezési tervi összefüggések	K1: A magasabb szintű területfejlesztési dokumentumokkal való tervezési összhang a településhálózatban elfoglalt szerepe, város és várostérség fejlesztését érintő területspecifikus célok alapján: Szombathely városának kapcsolódása a magasabb szintű tervezési dokumentumokban leírtakhoz egyértelműen beazonosítható. Az OFTK értelmében Szombathely az osztrák-magyar határtérség régiójának kulturális, tudományos, oktatási központja pozíció megszilárdítása érdekében a meglévő gépipari, kiskereskedelmi, autóipari, textilipari, faipari és turisztikai húzóágazatok megerősítése mellett kitörési pontnak határozza meg az IKT iparágak, logisztika, a sportgazdaság és diverzifikált turizmus területeit. Gazdasági térszerkezet megvalósításában tölt be kiemelkedő szerepet. A Vas megyei Területfejlesztési Koncepció és Program Szombathelyt, mint a vármegye gazdasági, oktatási, sport és vállalkozásélénkítő központját definiálja. K2: A várost és várostérséget érintő területfelhasználási kategóriák és a műszaki infrastruktúra hálózatok főbb elemeinek bemutatása: Az országos és vármegyei területrendezési tervek értelmében Szombathelyt az országos és vármegyei területfelhasználási kategóriák mindegyike érinti.

	K3: Városi és városkörnyéki települések településfejlesztési és rendezési tervi összhangja a településhatáron érintkező beruházások terén kiemelten: Szombathely Megyei Jogú Város településfejlesztési beruházásai, melyek a településhatáron érintkezőek, alapvetően három csoportba sorolhatóak – úthálózat, kerékpáros közlekedés és iparterület fejlesztés. Söpte önkormányzatával folyamatos együttműködés révén konszenzusos megközelítéssel történik az új beruházások megvalósítása, illetve a fejlesztések végrehajtása. A kerékpáros közlekedés infrastruktúrájának fejlesztése vonatkozásában a vármegyei területfejlesztési rendszer szerves részeként, a szombathelyi városi közlekedési hálózathoz illeszkedően, szakaszoltan történnek a tervezések és megvalósítások.
A város, várostérség társadalma	K4: Társadalmi konfliktusok által érintett városrészek műszaki-infrastrukturális érintettsége: A KSH 2022-es népszámlálási adatai szerint Szombathelyen jelenleg nincs hivatalosan szegregátumnak minősített terület, így a város szociális célú városrehabilitáció szempontjából jogosult területtel nem rendelkezik. Ugyanakkor az előző évek adatai alapján továbbra is azonosíthatók olyan kisebb területek és egyes lakóépületek, ahol a hátrányos helyzetű lakosság koncentráltan él, és az épületállomány fizikai állapota fokozott figyelmet igényel. Ilyen érzékeny pontok találhatók például a Körmen di út térségében (Körmen di u. 38–40., Györffy u. 5–7., 18–20., 33–35.) és egyes önkormányzati tulajdonú, felújítást igénylő épületekben (Károly Róbert u. 1., Dr. Szabolcs Zoltán u. 1., Paragvári u. 86.). Az elmúlt években megvalósult szociális városrehabilitációs beavatkozások – többek között szociális bérlakások felújítása, közösségi terek kialakítása, közlekedésbiztonsági fejlesztések, közterületek és utak megújítása – hozzájárultak a hátrányos helyzetű lakók társadalmi reintegrációjához és a városrészek fizikai környezetének javításához. A folyamatot magánberuházások is erősítették: új lakóparkok, társasházak és családi házak épültek, amelyek a terület társadalmi összetételének és fizikai állapotának változásához is hozzájárultak. A Helyi Esélyegyenlőségi Program hangsúlyozza, hogy az önkormányzat a civil szervezetek és a lakosság bevonásával folyamatosan támogatja a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatását. Bár a korábbi problémás épületek és kisebb területek továbbra is jelen vannak, ezek nem összefüggő, hanem elszórt, érzékeny pontok, amelyek célzott fejlesztést és figyelmet

	igényelnek. A város célja, hogy a meglévő beavatkozások, a fenntartási intézkedések és a közösségi programok révén a hátrányos helyzetű lakók életkörülményei folyamatosan javuljanak, és a városrészek fokozatosan integrálódjanak a településszövetbe.
A város, várostérség szolgáltatási mixe	K5: A városi/várostérségi közmű szolgáltatási lefedettsége, infrastrukturális háttere: Szombathely közműellátottsága jelenleg megfelelő, minden alapvető infrastrukturális hálózat kiépült, beleértve az ivóvíz-, szennyvíz-, csapadékvíz-, fűtés- és villamos energia hálózatokat. Ezeket a szolgáltató cégek folyamatosan karbantartják és fejlesztik, a vízelvezető rendszerek fejlesztését és karbantartását az önkormányzat végzi, különös figyelmet fordítva a hirtelen nagy mennyiségű csapadékvíz elvezetésére és tárolására. A távközlési hálózatok is kiépítésre kerültek Szombathelyen és vonzaskörzetében, így a jelentősebb szolgáltatók mindenütt elérhetők. A közművek elérhetősége és kapacitása térségi szinten is biztosított, ami lehetővé teszi a hátrányos helyzetű csoportok számára a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést, és támogatja a város szociális célú rehabilitációs és fenntartási programjait.
	K6: Városi hősziget jelenség a városban vagy térségében, a városi klíma kialakulásában és hatásainak mérséklésében meghatározó építészeti-műszaki megoldások: A városi klimatikus viszonyok javításában komoly előrelépést lehet elérni a zöldfelületek minőségi és mennyiségi fejlesztésével, ily módon csökkenthető például a hőszigetek formájában jelentkező hőtöbblet mértéke is. E hőtöbblet – a közepes földrajzi szélességeken, így hazánkban is – egyrészt befolyásolja a fűtésre és hűtésre használt energia mennyiségét, másrészt nyáron növeli a környezet hőterhelését. A hőérzet nem csupán a hőmérséklet függvénye, Szombathely földrajzi helyzetében legalább ennyire fontos tényező a napsugárzás is, de nem elhanyagolható a szél és a légnedvesség szerepe sem. E négy alaptényező (együttes vagy egyenkénti) befolyásolásával lehet klimatikusan komfortosabb környezetet kialakítani a városok szabadterein, a mindennapi városi életet szolgáló közterületeken, azaz utcákon, sétányokon, tereken, közkertekben és parkokban. A nyári extrém hőség kezelését célzó beavatkozások különösen indokoltak, amennyiben bizonyos sérülékeny társadalmi csoportok (beteg és idős lakosok) esetében a mindennapi tevékenységeket korlátozhatja a rendkívüli időjárás.

	Szombathely városában a városi hősziget jelenség jelen van, amely a beépített területeken a környezeti átlaghoz képest nappal 3–4 °C, éjjel akár 5–6 °C hőmérséklet-emelkedést okozhat. A város a klímaadaptáció és a fenntartható városfejlesztés részeként a hősziget hatás mérséklésére a jövőben több intézkedést tervez bevezetni: a zöldfelületek hálózatos fejlesztését, fasorok, parkok és vízfolyások menti zöldfolyosók kialakítását, klímaadaptív közterületek létrehozását, valamint zöldtetők és természetalapú megoldások alkalmazását. Ezek a tervezett beavatkozások hozzájárulnak a mikroklima javításához, a hőterhelés csökkentéséhez, a levegőminőség javításához és a városi életminőség növeléséhez.
A város, várostérség gazdasága	K7: A gazdasági területek fekvése, kihasználtsága, közlekedési kapcsolatai, ingatlanpiaci viszonyok alakulása (kereslet-kínálat vizsgálata): Az elmúlt években Szombathelyen a gazdasági és lakóingatlanok árai folyamatos növekedést mutattak, amihez hozzájárultak az állami ösztönzők, lakhatást támogató intézkedések, a kedvező hitellehetőségek. A családi házak helyén létesülő többlakásos társasházak építésének erősödő trendje figyelhető meg a városban. Ez főleg a kertvárosias városrészek képének erőteljes megváltozásával jár együtt és az adott városrészek terheltségét, az infrastruktúrák és közszolgáltatások kapacitásának határait feszegeti.
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	K8: Ingatlan gazdálkodás, kereslet-kínálat elemzés, önkormányzati vagyonkataszter szerkezete, intézményfenntartás meghatározó pozitív és negatív műszaki feltételek: Szombathely kifejezetten kedvező helyzetben van az önkormányzati tulajdonú, ipari és kereskedelmi célra alkalmas területek vonatkozásában. A Claudius Ipari Park az északi iparterület fejlesztése és integrálása előtt is az ország egyik legnagyobb területű ipari parkja volt, mely a többszáz hektáros fejlesztés révén egyedi vonzerőt képvisel. Az önkormányzat tulajdonában álló üzlethelyiségek vonatkozásában a pandémiás időszak jelentett kihívást, mind bérlői oldalon, mind pedig a nyújtott pénzügyi kedvezmények okozta bevétel-csökkenés okán. Az önkormányzat aktív fejlesztőként jelenik meg az ingatlan-piacon, mely elsősorban a Szova Zrt. fejlesztéseihez kapcsolódik.

**Városi és
várostérségi
közlekedés**

K9: Közlekedési infrastruktúra általános állapota, kedvező és kedvezőtlen feltételek valamennyi közlekedési módban (utak minősége, forgalomterhelése, parkolóhelyek; közösségi közlekedési hálózatok: területi lefedettség, járatsűrűség, járműpark állapota, E-járművek aránya, Sharing-rendszerek bemutatása (amennyiben vannak szolgáltatások, Kerékpárúthálózat hossza, minősége, kihasználtsága, lakossági igények gyalogos közlekedés feltételei):

Szombathely közlekedési infrastruktúrája több szempontból jól kiépített, ugyanakkor bizonyos területeken fejlesztésre szorul. A városba bevezető utak és a belváros forgalma továbbra is terheltséget mutat, a parkolóhelyek korlátozott száma miatt a lakosság és a közlekedők egyaránt tapasztalnak problémákat. A gyalogos infrastruktúra fejlesztésre szorul: a lakossági visszajelzések szerint a gyalogutak minősége még nem kielégítő, különösen a belterületi szakaszokon.

A közösségi közlekedés a 2022-es szolgáltatóváltás után modern járműparkot kapott, és a menetrendek, járatsűrűség folyamatos fejlesztés alatt állnak. A kerékpáros infrastruktúra 63 km hosszú, különböző típusú létesítményekkel, és a SUMP valamint KHT dokumentumok alapján további fejlesztések tervezettek a hálózat összefüggőbbé tétele, a B+R (Bike and Ride) rendszerek, valamint a multimodális kapcsolatok kiépítése érdekében.

A fenntartható mobilitás szempontjából a város kiemelten kezeli a gyalogos, kerékpáros és közösségi közlekedési módok bővítését, az intelligens közlekedési megoldások, például forgalomfigyelő kamerák, okos zebra és mobilapplikációk integrációját, ugyanakkor a városban még nem működik járműmegosztó vagy közösségi kerékpárszolgáltatás. A lakossági visszajelzések alapján a jobb minőségű utak, járdák, kerékpárutak és a forgalmi dugók csökkentése továbbra is elsődleges igény, amely a helyi életminőség növelésének kulcsfontosságú eleme.

**Városi és
várostérségi
közműhálózat**

K10: Közművesítettség mértéke, állapota, kedvező és kedvezőtlen feltételek, közműellátottság kapacitási helyzetét, bővítési lehetőségei:

Szombathely közmű ellátottsága megfelelőnek mondható. Minden alapvető infrastrukturális hálózat (ivóvíz, szennyvíz, fűtés, áram, csapadékvíz stb.) kiépült, ezeket folyamatosan fejlesztik, karbantartják a szolgáltatók. A vízelvezető hálózat karbantartását, fejlesztését az önkormányzat végzi, a kapcsolódó beruházások a vonalas infrastruktúrát és a tározó kapacitást egyaránt érintik. A fejlesztések során kiemelt figyelmet kell fordítani az elmúlt időszakokra sokszor jellemző hirtelen nagymennyiségben jelentkező csapadékvíz megfelelő elvezetésére és tárolására.

A távközlési hálózatok ugyancsak kiépítésre kerültek Szombathely és vonzáskörzetében egyaránt, így minden jelentősebb szolgáltató elérhető helyben.

A lakossági kérdőíves felmérés során vizsgálat tárgyát képezte a helyi fogyasztási szokások kapcsán a háztartások környezettudatos eszközökkel, megoldásokkal való ellátottsága, a környezettudatos szemléletmód érvényesülése is. A kérdésre, hogy „Milyen környezettudatos eszközökkel, megoldásokkal rendelkezik otthonában?” a válaszadók 39,5%-a jelölte meg a házi komposztálót. A válaszadók otthonának 28,7%-ában található okos fogyasztásmérő (pl. elektromos áram, víz, gáz stb. szolgáltatás), 16,5% pedig megújuló energiát (földhő, napenergia stb.) is hasznosít. A kérdőívet kitöltők 14,2%-a rendelkezik okos lakás irányító rendszerrel, 11,3% pedig rendelkezik hibrid vagy elektromos hajtású autóval.

Zöldfelületi rendszer vizsgálata	K11: Zöld infrastruktúra hálózat nagysága, betöltött szerepe: Szombathely a zöldfelületekkel legjobban ellátott magyarországi városok közé tartozik az abszolút és a fajlagos mutatók értékei alapján. A közterületek és a közterületek által határolt területek zöldfelületi hálózatának nagysága, térbeli kiterjedése, konkrét mennyiségi és minőségi jellemzőkkel leírható összetétele mégsem alkalmas a jelenlegi állapotában arra, hogy a zöldfelületek kedvező mikroklimatikus hatásának tényleges érvényesítésével gátat vessen a globális felmelegedéssel együtt járó városi hősziget hatás fokozódásának. Nem segíti elő a szükséges és elvileg lehetséges mértékben annak az alapvető célkitűzésnek a valóra váltását, hogy a várost, és különösen annak belső városrészeit, központját és városmagját, tartósan vonzóvá tegyük a lakosság és a vállalkozások számára. Ennek a problémakörnek az egyik lényeges tényezője az is, hogy a város területén belül a kisebb, lakóterületbe ékelődő és befektetésre is alkalmas zöldterületeket gyakran a megszűnés és beépítés veszélye fenyegeti a befektetői érdek alapján. Az egyes tervezett lakóterületek megvalósítása során általában az tapasztalható, hogy nem, vagy alig létesült új, ténylegesen érvényesülő kedvező mikroklimatikus hatással járó, és használati értékkel is bíró zöldfelület.
Az épített környezet vizsgálata	K12: Területhasználat elemzése, funkció nélküli ingatlanok, kihasználatlan ingatlanok nagysága, státuszuk okainak bemutatása, beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek nagysága, elhelyezkedése, funkcionalitása, beépítés, beruházás megvalósulását veszélyeztető egyéb építési korlátozások, potenciális fejlesztési területeket összesítő kataszter: Szombathelyen a következő terület-típusokat lehet megkülönböztetni. • Lakóterületeken belül: nagyvárosias, kisvárosias, kertvárosias és falusias. • Vegyes területeken belül intézményi és településközponti. • Gazdasági területeken belül kereskedelmi és szolgáltató, valamint egyéb ipari. • Különleges területeknek pedig hat típusa különül el: nagy bevásárlóközpont és nagyterjedésű kereskedelmi terület, oktatási központ, egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület, idegenforgalmi terület, nagyterjedésű sportolási célú terület és rekreációs terület. Szombathelyen a beépítésre szánt és nem szánt területek mellett előfordulnak funkció nélküli vagy kihasználatlan, akár szlömösödő ingatlanok. A város stratégiai fejlesztési célja ezek bevonása a

gazdasági és lakófunkciókba, az akcióterületek és ipari parkok funkcióinak optimalizálása, valamint a fenntartható, integrált városfejlesztés támogatása.

K13: Települési identitást meghatározó épített-művi környezeti elemek (beleértve a védettséget élvező elemeket is):

Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlésének a 26/2017. (XII.20.) önkormányzati rendeletének „Szombathely MJV egyedi védelem alatt álló épületei” című mellékletében rögzíti a helyi védettség alatt álló épületek, épületrészek körét, melyben 240 db helyrajzi számot sorol fel.

A városban jelentős számú építészeti emlék és műemlék maradt fent. Ezek közé tartoznak többek között a város római kori emlékei, mint az Iseum Savariense Régészeti Műhely és Tárház Szombathely, a Borostyánkő út, illetve a Járdányi Paulovics István Romkertben található mozaikpadló. Az Iseumban található szentély maradványai véletlenül kerültek napvilágra. A napjainkig tartó ásatások során fokozatosan került elő Isis istennő savariai szentély együttesének jelentős része és más leletek, amelyek Pannonia ma ismert legfontosabb szakrális leletegyüttesét képezik. A városban található egy neológ zsinagóga, mely hatszáz főnek épült 1880-ban, területe is része volt az 1944. május 9-étől június 29-ig működő szombathelyi gettónak. A megépülésekor modernnek számító templom Magyarország első tornyos zsinagógái közé tartozik. A Vasi Skanzen (eredetileg Vasi Múzeumfalu) 1973-ban nyitotta meg kapuit, mellyen a másodikként létesült szabadtéri néprajzi múzeum lett az országban. A skanzenben nincsenek helyszínen megőrzött épületek, minden áttelepített, rekonstruált vagy másolat objektuma műszaki dokumentáció, tudományos koncepció és beépítési programterv felhasználásával készült. A város jelentős építészeti értékei köze tartozik a Sárkány Boldogasszony Székesegyház és a késő barokk Püspöki Palota. A székesegyház Magyarország harmadik legnagyobb csarnoktemploma, 5000 főt képes befogadni. A város műemlékei közé tartozik a Megyeháza épülete, mely barokk stílusban épült a Berzsenyi téren és megépítése óta már több jelentős változtatáson is átesett. További jelentős műemlékek a városban a Gothard-kastély, az Ernuszt-kripta, az Eölbey-ház, a Bölcséleti Líceum is, de ide tartozik a város főterén megtalálható Bloom-ház, a Bagolyvár, a Bogáti-kastély, de még a bíróság épülete is. Szombathelyen világörökségi vagy világörökségi várományos helyszín nincs.

**A táji és természeti
adottságok
vizsgálata**

**K14: Tájhasználat értékelése, tájhasználati konfliktusok
kezelése:**

Zöldfelületi ellátottság szempontjából Szombathely az egyik legkedvezőbb helyzetben lévő megyei jogú város.

A zöldfelületi rendszert érintő konfliktusok közül kiemelendő, hogy a város közparkjainak, védett fasorainak növényállománya elöregedett, s bár pótlásuk, karbantartásuk folyamatos, a minőségi fenntartásuk költséges és a beteg fák sok esetben balesetveszélyt jelentenek.

A város közműhálózattal sűrűn beszótt közterületein a növényzet – elsősorban a fák – élettere egyre csökken, miközben a felszín alatt vezetett közművek iránti igény és szükséglet növekszik.

A fejlesztési irányokat a 2025-ös ZIFFA tartalmazza:

- a városon átfolyó felszíni vizek (Perint, Arany-patak, Gyöngyös-patak) medrének és partjainak revitalizációja, zöldút és rekreációs sétányok kialakítása;
- a belváros tömbbelsőinek zöldfelületi fejlesztése, parkosítás, közösségi terek kialakítása;
- alulhasznosított magánkertek és kisebb zöldterületek bevonása a városi zöldhálózatba.

Ezáltal nagy mértékben előre mozdítható a környezeti szempontból fenntartható fejlődés globális kihívásainak lokális, konkrét megválaszolása és az összes többi városfejlesztési célkitűzés teljesítése. Ez utóbbiaknak ugyanis elengedhetetlen fizikai előfeltételét jelenti, hogy a város a maga fizikai valóságában lakható, sőt vonzó legyen.

2.4 A város irányítási és működési modellje

2.4.1 Irányítási modell

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata olyan települési önkormányzat, amely - törvényben meghatározottak szerint, az abban foglalt kivételekkel - azokat a közszolgáltatásokat is biztosítja, melyek saját területén túl a vármegye egészére vagy nagy részére kiterjednek. A megyei jogú város képviselő-testülete a közgyűlés.

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának feladata tehát a helyi közügyek és a helyben biztosítható közfeladatok ellátása. A feladatok ellátását a közgyűlés és szervei biztosítják, a feladatok elvégzésére pedig költségvetési szervet, gazdálkodó szervezetet, nonprofit szervezetet és egyéb szervezetet hozhat létre. A közgyűlés hatásköreit – bizonyos kivételektől eltekintve – a polgármesterre, a bizottságra, a jegyzőre, a társulására átruházhatja.

A városfejlesztés irányvonalainak kijelölése és a fejlesztési tevékenység kereteinek meghatározása is a közgyűlés feladata. A közgyűlés fogadja el többek között a Településfejlesztési Konceptiót, az Építési Szabályzatot és Szerkezeti Szabályozási Tervet, valamint az Integrált Településfejlesztési Stratégiát.

A közgyűlés elnöke a polgármester, aki összehívja és vezeti a közgyűlés üléseit, tagjainak száma, a polgármesterrel együtt, 21 fő. A polgármester a megbízatását főállásban látja el. Munkáját alpolgármesterek és tanácsnokok segítik.

A közgyűlés az alábbi bizottságokat hozta létre és létszámukat a következőkben állapította meg:

1. Gazdasági és Jogi Bizottság: 13 fő
2. Kulturális, Oktatási és Civil Bizottság: 9 fő
3. Szociális és Lakás Bizottság: 9 fő
4. Városstratégiai, Idegenforgalmi és Sport Bizottság: 11 fő
5. Bűnmegelőzési, Közbiztonsági és Közrendvédelmi Bizottság: 17 fő
6. Közbeszerzési Bíráló Bizottság: 6 fő
7. Egészségügyi Szakmai Bizottság: 14 fő
8. Költségvetési Ellenőrző Szakmai Bizottság: 9 fő
9. Fenntarthatósági és Klímastratégiai Szakmai Bizottság 9 fő
10. Szellemi örökség, Nemzetiségi és Térségi Kapcsolatok Szakmai Bizottsága 7 fő

Az állandó bizottságok azonos jogokkal és kötelezettségekkel bírnak. A bizottságok döntési, véleményezési és javaslattevési jogkörökkel rendelkeznek a különböző szakági témákban. A bizottságok a választott képviselőkől és külsős bizottsági tagokból állnak. A külsős bizottsági tagok szerepe kiemelt jelentőségű, hiszen ők biztosítják az ágazati működés szakmaiságát.

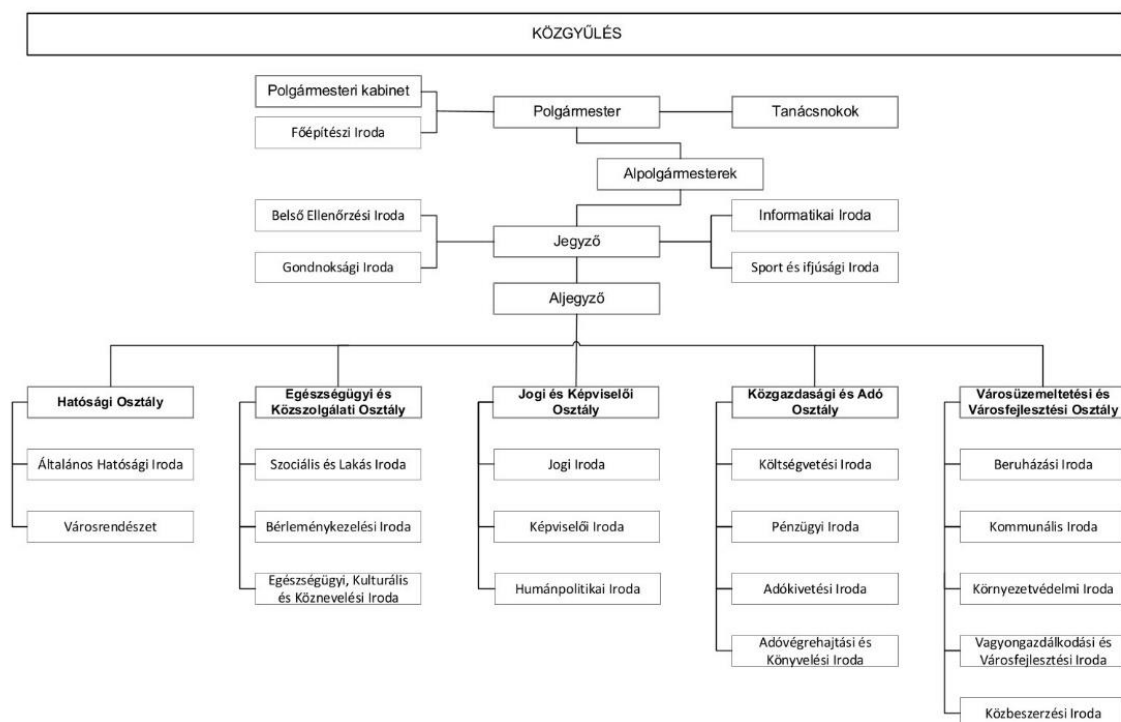
A közgyűlés hivatalának megnevezése: Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala. Feladata az önkormányzat működésével, valamint az államigazgatási ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok, valamint a nemzetiségek jogairól szóló törvényben meghatározott feladatok ellátása.

A jelenleg hatályos szervezeti ábra:

Szombathely Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2021-2027

Megrendelő: Szombathely Megyei Jogú Város
Készítette: Pannon Gazdasági Hálózat

22. ábra - Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata szervezeti ábrája 2026

2.4.2 Működési modell

Szombathelyen a város működését biztosító szolgáltatásokat alapvetően önkormányzati, illetve kisebb részben állami tulajdonú cégek biztosítják.

Az önkormányzat irányítása, felügyelete vagy ellenőrzése alatt álló, vagy alárendeltségében működő más közfeladatot ellátó szervek:

- Berzsényi Dániel Könyvtár
- EBI - Szombathelyi Egyesített Bölcsődei Intézmény
- Mesebólt Bábszínház
- Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekegészségügyi Szolgálat
- Savaria Múzeum
- Savaria Szimfonikus Zenekar
- Szombathely Városi Vásárcsarnok (Piac)
- Szombathelyi Aréna Óvoda
- Szombathelyi Barátság Óvoda
- Szombathelyi Benczúr Gyula Utcai Óvoda
- Szombathelyi Donászy Magda Óvoda
- Szombathelyi Egészségügyi és Kulturális Intézmények Gazdasági Ellátó Szervezete
- Szombathelyi Gazdag Erzsébet Óvoda

- Szombathelyi Hétszínvirág Óvoda
- Szombathelyi Játéksziget Óvoda
- Szombathelyi Körösi Óvoda
- Szombathelyi Köznevelési GAMESZ
- Szombathelyi Margaréta Óvoda
- Szombathelyi Maros Óvoda
- Szombathelyi Mesevár Óvoda
- Szombathelyi Mocorgó Óvoda
- Szombathelyi Napsugár Óvoda
- Szombathelyi Parkfenntartó Intézmény
- Szombathelyi Pipitér Óvoda
- Szombathelyi Szivárvány Óvoda
- Szombathelyi Szűrűsapó Óvoda
- Szombathelyi Vadvirág Óvoda
- Szombathelyi Weöres Sándor Óvoda

Az önkormányzati tulajdonú társaságok:

- AGORA Savaria Kulturális és Médiaközpont Nonprofit Kft.- (Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság)
- FALCO KC Szombathely Kft. - (Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság)
- FÉHE Fogytékossággal Élőket és Hajléktalanokat Ellátó Közhataln Nonprofit Kft. - (Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság)
- Haladás 1919 Labdarúgó Kft.
- Savaria Turizmus Nonprofit Kft. - (Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság)
- Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft. - (Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság)
- Szombathelyi Sportközpont és Sportiskola Nonprofit Kft. - (Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság)
- Szombathelyi Távhőszolgáltató Kft. - (Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság)
- SZOVA Szombathelyi Vagyonhasznosító és Városgazdálkodási Nonprofit Zrt. - (Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság)
- Vas Megyei Temetkezési Kft.- (Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság)
- VASIVÍZ Zrt.- (Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság)
- Weöres Sándor Színház Nonprofit Kft. - (Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság)

Az FVS megvalósításával kapcsolatos stratégiai szintű döntés előkészítési folyamatot operatív szinten a fenti társaságok közül a Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft. koordinálja a hivatal Jogi és Képviselői Osztályával együttműködve.

Humán közszolgáltatások esetében több szereplő elégti ki a helyi és környékbeli lakosok igényeit, ezek közül a legfontosabbak:

- városüzemeltetés meglehetősen komplex feladat, meghatározó szereplő a Szova Zrt.,
- az ivóvíz ellátást, szennyvízelvezetést, valamint a helyi tömegközlekedést üzemeltetési szerződés alapján a Vasivíz Zrt., valamint a Blaguss Agora Hungary Kft. biztosítja,
- a közvilágítást az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. látja el,
- a távhőszolgáltatást ugyanakkor az önkormányzati tulajdonú kft. üzemelteti, a Szombathelyi Távhőszolgáltató Kft.,

- a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást közszolgáltatási szerződés alapján az önkormányzat által alapított gazdasági társaság látja el.
- A parkolási feladatokat a Szova Zrt. biztosítja,
- A parkokkal, zöldfelületek gondozásával kapcsolatos tevékenységek ellátása a Szombathelyi Parkfenntartási Kft. feladata.

2.4.3 Várostérségi koordináció

Szombathely városa, mint megyei jogú város Vas vármegye székhelyeként a hazai funkcionális városhierarchia harmadik szintjén helyezkedik el, térségi szerepeit tekintve ugyanakkor egyértelműen túlmutat szűkebb környezetén. Fekvése lehetőséget biztosít a szomszédos Ausztriával a Nyugat-Pannónia Eurégió belüli további megyén túlmutató együttműködésekre.

A többcélú kistérségi társulások megszűnésével annak döntéshozó szerve, a polgármesterek tanácsa is megszűnt, ezért Szombathely önkormányzata több esetben kezdeményez informális egyeztetéseket a környező településekkel a kölcsönös tájékoztatás és a fejlesztési elképzelések összehangolása érdekében.

A város törekszik az együttműködésre a vármegyei önkormányzattal is. A Vas Vármegyei Önkormányzattal és hivatalával is folyamatosak az egyeztetések többek között területfejlesztés kapcsán.

A városban megvalósuló fejlesztések a város térségére, sőt egyes esetben az egész megyére is hatással lehetnek. Például a belterületi utak, kerékpárutak a város környékéről a városba munka vagy szabadidő okán bejövő lakosság számára is előnyt jelentenek. Míg a gazdaságélénkítő beruházások a környék munkavállalóinak elhelyezkedését is segítik. A különböző programok, rendezvények az egész megyéből vonzzák a látogatókat.

A város így többször nem csak a városban, hanem a város vonzáskörzetében élőket is megkérdezi elképzeléseikről, javaslataikról. Ezek általában online és papír alapú kérdőívek formájában tudnak megvalósulni. Például az FVS tervezésében - ahhoz kapcsolódó észrevételekkel való hozzájárulás útján - ezer fő feletti lakos és közel 30 intézmény vett részt. Az online kérdőívet például kitölthette olyan is, aki nem a városban lakik, de ott dolgozik. Mellette a várostérségek képviselőivel és a környező települések polgármestereivel történtek egyeztetések.

Mindezek olyan tudatos és átgondolt széleskörű elfogadottságot és hitelességet adnak a stratégiának, melyet mindenképpen javasolt a jövőben is értékes információforrásként, szakmai és civil referenciaként érvényesíteni. Ezért a kialakult kapcsolatrendszert és kommunikációs csatornákat a jövőben, a megvalósítás során is hasznosítani kívánja a város. A partnerség (akár online kérdőívek, akár személyes lakossági fórumok, akár egyéb csatorna útján) az FVS megvalósítása során is megvalósul, mint a stratégiai ciklus egészére kiterjedő folyamat. A stratégia végrehajtását, a kapcsolódó projektek előkészítését és megvalósítását, valamint az elért eredmények fenntartását is végig kíséri. A város ezzel a megvalósítás során is képes a széleskörű társadalmi bevonást érvényesíteni és az alulról jövő kezdeményezéseket felkarolni.

Az irányítás különböző szintjei közötti beavatkozások koordinációja és összehangolása már a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia elkészítése során is érvényesült: a – kérdőíves megkérdezés alapján - becsatornázott lakossági észrevételek mellett a szakmai intézmények és társadalmi szervezetek szempontjai is artikulálódtak, elősegítve a széleskörű szakmai és lakossági konszenzust egyaránt. Ezen információk megismerése és beépítése a Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft. feladata volt, illetve az utánkövetés révén ez jelenleg is tart.

Szombathely Megyei Jogú Város Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Irodája látja el a koordinálási feladatokat a különböző szereplők között. Mellette a Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft. fogja össze a stratégiai tervezési folyamatot operatív szinten, de feladatköre, és településfejlesztési folyamatokban betöltött szerepe ennél jóval szélesebb. A döntéshozatali folyamatot Szombathely város esetében Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Iroda felügyeli. A formális véleményezés és döntéshozatal legmagasabb legitim szintjét az illetékes szakbizottság és a közgyűlés képviseli. Az FVS elfogadása határozati formában, a közgyűlés által valósul meg, határozat révén.

2.5 Kockázatok és lehetőségek értékelése

2.5.1 Prosperáló város

Kockázat
Szombathelyen az oktatási kínálat rendkívül széles, annak ellenére, hogy székhelyként felsőoktatási intézmény nem található Szombathelyen. A hagyományos, humán területeken megvalósuló felsőoktatás rendelkezik a legszélesebb portfólióval, de a műszaki felsőoktatás is sikeresen működik, a szociális területen történő oktatással egyetemben. A kockázat abban rejlik, hogy amennyiben a telephelyként funkcionáló oktatási intézmények nem tudnak sikeresen lobbizni a központjaikban forrásokért, a helyi igényekhez igazodó kompetenciákért, akkor veszélybe kerülhetnek a következő időszak fejlesztései. Az önkormányzat folyamatosan együttműködik az intézményi szereplőkkel, minden vezetői szinten, elősegítve a helyi érdekek érvényesülését. A város gazdasági erejét egyértelműen az autóipar adja, mely a foglalkoztatásnak, az ipari termelési értéknek és a beruházásoknak is a meghatározó szereplője. Ennek jelenkori kihívásai (például a dízel és benzines autók gyártásának visszaszorítása, hidrid és elektromos autók gyártása) befolyásolják a helyi autóipari szereplők gazdálkodását, fejlesztéseit is. Ugyanakkor az ágazati több lábbon állás is rendkívül fontos a válságállóság és rugalmasság, valamint a vonzó és fenntartható foglalkoztatási struktúra megteremtése érdekében. Ezért indult el az egészségipar megtelepülésének tudatos ösztönzése, a logisztikai szolgáltató szektor támogatása, akárcsak az egészségipari vállalkozásokkal történő stratégiai együttműködés. Iparterületek szempontjából a város rendkívül kedvező helyzetben van, hiszen a telephelyek és ipari területek teljes spektrumát fel tudja vonultatni. Így kiemelkedően vonzó adottság a rendezett jogviszonnyal és elérhető infrastruktúrával rendelkező ipari park, mely technológiai parki minősítés elérését célozza. Barnamezős területek is megtalálhatóak, valamint rehabilitációs célú övezetek, magánfejlesztői tulajdonviszony mellett. Új ipari területek esetén a kockázat alacsony szintű – amennyiben nem egy nagybefektető vásárolja meg a teljes területet -, azonban a szükséges közszolgáltatások kiépítésének költsége, a közműrendszerek potenciális túlterheltsége jelentős veszélyforrást hordoz magában. A város nagyfoglalkoztatói folyamatos beruházásokat és fejlesztéseket eszközölnek, így az ő kivonulásuk nem kockázati tényező középtávon sem. Gyengeség, illetve további kockázat ugyanakkor a városi, hazai tulajdonú közép- és nagyvállalkozói réteg hiánya, mely a további nagyvállalati beágyazottságot és multiplikatív hatást erősíteni tudná.

Kockázati tényező továbbá, hogy fejleszthető mértékű jelenleg a helyi szolgáltatói részarány a városban aktív nagyvállalatok hozzáadott értékének növeléséhez. Így a kutatás-fejlesztési és innovációs potenciál nem megfelelően kihasznált, mely vállalati elégedetlenséghez vezethet.

A folyamatos fejlesztések, gyártás-automatizáció növeli a helyi szolgáltatói, beszállítói infrastruktúra jelentőségét, annak hiányában újabb fejlesztéseket nem lehet a városba csábítani a nagyvállalatok helyi menedzsmentjének.

Szombathely gazdasági és munkaerőpiaci adottságai kedvezőek, ugyanakkor több tényező hosszú távon kockázatot jelent a város prosperitására. A fiatal, képzett munkaerő elvándorlása, különösen a főváros és a határmenti osztrák munkaerőpiac felé, a helyi vállalkozások munkaerő-utánpótlását és versenyképességét veszélyezteti. A térségi ingázás és a bevezető utak terheltsége folyamatos nyomást gyakorol az infrastruktúrára, míg a közszolgáltatások kapacitása a növekvő kereslethez képest korlátozott. A gazdaság rugalmasságát befolyásolja a globális piacok ingadozása, valamint az ipari és szolgáltatási ágazatok munkaerő- és technológiai igényeinek gyors változása. A belső és külső fejlesztési források, a bérlakás-állomány és az esélyegyenlőségi intézkedések hiányosságai további kockázatot jelentenek a társadalmi stabilitás és a gazdasági növekedés szempontjából.

Lehetőség

A felsőoktatás területén lehetőség a helyi intézmények további erősítése, szervezeti együttműködések tovább-erősítése. Az önkormányzat és a rektori, dékáni szintű vezetői párbeszéd, a közös stratégiai gondolkodás a korábban aláírt együttműködési megállapodásokkal együtt segíthetnek a városi szervezeti egységeknek hozzáférést engedni a 2021-2027-es európai uniós költségvetési időszak felsőoktatással kapcsolatos forrásaihoz. A sikeres együttműködések új képzési kínálat és kampusz kialakítását is eredményezhetik, akár zöldmezős, akár barnamezős formában.

Az önkormányzati, nagyvállalati, oktatási intézményi és gazdaság-fejlesztési szereplők közötti párbeszéd az ökoszisztéma tudatos fejlesztésének vonzó bázisát tudja adni a jövőben is. Ennek erőteljes és stabil alapot ad a rendszeres partneri találkozók kialakult rendszere. Így a hozzáadott érték növelése a meglévő ipar foglalkoztatók esetében hatékonyabban válik megvalósíthatóvá, és új iparág megteremtésének kutatás-fejlesztési, innovációs alapjai is meg tudnak valósulni.

A középvállalkozói réteg megerősítése céljából a helyi gyártó, kutató-fejlesztő és mérnöki szolgáltató vállalkozások felkarolása, támogatása, beszállítói pozícióinak támogatása fontos kihívása a következő időszak önkormányzati feladatainak, ami a város foglalkoztatásának reziliens karakteréhez jelentős mértékben tudna hozzájárulni.

Szombathely kiemelkedő képzettségi mutatói és a magas felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosság lehetőséget biztosít a tudásintenzív és innovációorientált gazdasági tevékenységek fejlesztésére. A város térségi központi szerepe, valamint a határmenti elhelyezkedés előnyt jelent a vállalkozások, befektetések és logisztikai kapcsolatok vonzásában. A helyi iparterületek és barnamezős területek fejlesztése, a dedikált ipari és innovációs parkok, valamint a felsőoktatási intézményekkel való partnerség lehetővé teszi a duális képzések, K+F projektek és startupok integrációját a városi gazdaságba.

Kockázat
Szombathely önkormányzata számára a közszolgáltatások folyamatos fejlesztése prioritás. A távhőrendszer a lakásállomány jelentős részét látja el, és szükséges megújuló energiával – elsősorban napenergiával - történő kombinálása. Kockázat ugyanakkor a megfelelő napenergia rendszer létrehozásában a rendkívüli beruházási tétel, mely a költséghatékonyság érdekében jelentős pályázati forrás megszerzését feltételezi. Fontos feltétel a megfelelő kiterjedtségű alapterület rendelkezésre állása ilyen léptékű beruházás megvalósításához. Kockázat továbbá a távhőrendszer szállítási infrastruktúrájának elavultsága és a szigetelések elavult jellege. Elektromos energia előállítására alkalmas lehet a hulladék és szennyvíz, melynek megvalósítása nem megfelelő kommunikáció esetén indokolatlan lakossági ellenállásba ütközhet. Az alternatív zöld energiaforrások fontos bázisát tudják képviselni a zöldülő város koncepciójának, és ezen energiaforrások között többek között a hidrogén fontos szerepet tud betölteni. Azonban jelentős induló beruházást feltételez, ami piaci alapon nem tud létrejönni, ezért mindenképpen szükséges pályázati forrás bevonása. Ennek elmaradása visszavetheti az ezirányú fejlesztési lendületet. A városi és önkormányzati épületállomány jelentős részében energiahatékonyságot javító intézkedések szükségesek, melyeknek elmaradása jelentős üzemeltetési többletköltséggel jár. Ugyanakkor a beruházásokat pályázati forrásból lehetséges megoldani, melyeknek az elnyerése alapvető fontosságú. A város tulajdonában álló szervezetek, illetve általa szerződött partnerek jelentős flotta-üzemeltetők. Ezen járművek zöld energiájú üzemeltetése – akár elektromos, akár hidrogén-meghajtással valósul meg – egyértelmű üzenetet tud képviselni a helyi közösség felé. Azonban a meglévő szolgáltatói szerződések, az esetleges szervizelési feladatok, az induló beruházások megfinanszírozása akadályozhatják az ezirányú tevékenységek megvalósulását. Jelentős igény a lakosság részéről a zöldterületek, parkok területének növelése, az aktív szabadidő eltöltésének természetközeli megvalósítása. Kockázat, ha nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű forrás akár a kialakításokra, akár a megfelelő minőségű megvalósításra. Az energiatudatosság és környezeti szempontok alkalmazásának növelése a lakosság körében fontos előfeltétele a sikeres változásoknak. A lakossági felmérés alapján ennek a tudatossági szintje fejleszthető, és amennyiben nem sikerül a város közösségével ennek fontosságát elfogadtatni, az jelentős kockázattal jár a megvalósítás sikerességével kapcsolatosan.

Kockázat végül az is, hogy a globális klímaváltozás olyan helyzetet teremt, mely a hétköznapi működési, üzemeltetési, életviteli környezetet drasztikusan negatív irányba befolyásolja.

A szombathelyi Erdei iskola úti hulladéklerakó kapacitása teljesen kihasznált, ezért a telep korlátlan ideig nem tud további hulladékot fogadni a közvetlenül a lakosság részéről. Ez a helyzet jelentős kockázatot jelent a városi hulladékgazdálkodásban, különösen a növekvő települési hulladékmennyiség és a fenntartható kezelés szempontjából. A város folyamatosan törekszik a hulladékkezelési kapacitások optimalizálására, a szelektív gyűjtés, újrahasznosítás és energia-visszanyerés fejlesztésére, de ennek a helyzetnek a kezelése prioritást kell, hogy élvezzen.

Lehetőség

A távhőrendszer esetében kettős lehetőség adott. Egyrészt az energiaellátás napenergia formájában történő megoldása révén korszerű, környezetbarát és hatékony megoldás tud létrejönni. Másrészt a meglévő infrastruktúra klimatizálási célra történő alkalmassá tétele jelentős, pozitív életviteli hatással is tudna bírni.

Hulladékból és szennyvízből történő elektromos energia kinyerés a fenntartható hulladékgazdálkodáshoz és a zöld energia térnyeréséhez egyaránt hozzá tud járulni. Alternatív zöld energiaforrások népszerűsítése, demonstrációs célú alkalmazások megvalósítása a lakossági igények felkeltésére, szemléletformálására is kiválóan megfelelő, miközben gyakorlati energiaforrásként is tud hasznosulni. A lehetőségek között kiemelkedő a hidrogén potenciális jelentősége.

A városi és önkormányzati tulajdonban lévő épületek komplex energetikai megújítása révén jelentősen tud javulni az üzemeltetés költséghatékonysága.

A városi tulajdonban lévő, illetve általa vagy szolgáltatói által üzemeltetett közlekedési eszközök zöld energiával történő üzemeltetésére történő átállás hozzájárul a környezeti fenntarthatósághoz, miközben a közösségi közlekedési eszközök promócióját is elhozza.

A zöld tetők, vertikális kültéri zöldfalak, összességében a zöldfelületek és parkok növelése olyan stratégiai cél és lehetőség, mely nemcsak racionális, hanem széleskörű lakossági támogatással is bír.

A körkörös gazdaság, a zero hulladék elvével kapcsolatos alkalmazások, megoldások már jelen vannak a városban, és további fokozásukkal a város zöld karaktere erősödik.

Végezetül a szemléletformálással kapcsolatos programok, események, fórumok jelentős mértékben tudnak hozzájárulni a tudatossághoz a lakosság széles körében.

Kockázat
Az önkormányzati intézmények és tulajdonú gazdasági társaságok digitális felkészültsége és technológiai háttere eltérő szintű. A fejlesztések elmaradása vagy széttagolt megvalósítása tovább növelheti az egyes szervezetek közötti különbségeket, és korlátozhatja az egységes, hatékony digitális közszolgáltatások kialakítását. Kockázatot jelent továbbá, ha a fejlesztésekhez nem áll rendelkezésre megfelelő beruházási és fenntartási forrás, illetve az üzemeltetéshez szükséges szakmai kapacitás. Az önkormányzati és intézményi adatvagyon több, egymástól elkülönülő szakrendszerben található. Az adatmegosztás, az adatintegráció, az adatgazdai felelőségek és az egységes adatmenedzsment hiánya akadályozhatja az adatalapú döntéshozatalt és a közfeladatok hatékonyabb szervezését. Az integráció elmaradása esetén a digitális fejlesztések továbbra is elszigetelt megoldásokként működhetnek. A lakosság digitális eszközellátottsága és internethasználata összességében kedvező, ugyanakkor jelentős különbségek figyelhetők meg az egyes korosztályok és társadalmi csoportok között. Különösen az idősebb, hátrányos helyzetű és digitális ügyintézésben kevésbé magabiztos lakosok lemaradása jelent kockázatot. A digitális készségek fejlesztésének elmaradása növelheti a szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeit. A digitális szolgáltatások terjedésével párhuzamosan nőnek az adatvédelmi, kiberbiztonsági és online visszaélésekhez kapcsolódó kockázatok. A lakossági bizalom csökkenhet, ha a felhasználók nem érzik biztonságosnak a digitális ügyintézés, vagy nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel az adatok és eszközök tudatos használatához. A vállalati digitalizáció, az automatizáció, a robotika és az adatalapú termelés fejlődése egyre magasabb szintű szakmai tudást igényel. Kockázatot jelenthet, ha a helyi oktatási és képzési rendszer, valamint a munkaerő digitális kompetenciái nem tudnak megfelelő ütemben alkalmazkodni a vállalati igényekhez.

Lehetőség

Szombathely digitális átállása több már meglévő technológiai és szervezeti alapra építhet. A városban működő szakrendszerek, térinformatikai megoldások, szenzoros és kamerás adatforrások, elektronikus ügyintézési felületek, valamint a vállalati digitalizáció kedvező kiindulópontot jelentenek a fejlesztésekhez.

A városi adatvagyon feltérképezése, az adatgazdai felelősségek meghatározása, az adatmegosztási szabályok kialakítása és egy integrált városi adatplatform fokozatos létrehozása lehetőséget biztosít az adatalapú döntéshozatal erősítésére. Az egységesebb adatkezelés támogatja többek között a közlekedés, a parkolás, az energetika, a városüzemeltetés, a környezetvédelem és a humán szolgáltatások hatékonyabb szervezését.

A digitális iker, az okosmérési rendszerek, a forgalmi és környezeti szenzorok, valamint az integrált térinformatikai megoldások alkalmazásával modellezhetők és értékelhetők a városi folyamatok. Ezek révén javítható a közlekedésszervezés, az energiafelhasználás, a közterület-fenntartás, a környezeti monitoring és a fejlesztési döntések megalapozottsága.

A digitális ügyintézési és közszolgáltatási felületek fejlesztése egyszerűbbé, gyorsabbá és átláthatóbbá teheti a lakossági és vállalkozói ügyintézés. A digitális szolgáltatások fejlesztése akkor jelent valódi lehetőséget, ha azok felhasználóbarátak, hozzáférhetők, és szükség esetén személyes vagy oktatási támogatással egészülnek ki.

A lakosság digitális kompetenciáinak fejlesztése, a generációk közötti tudásátadás, valamint a kiberbiztonsági és mesterségesintelligencia-tudatosságot erősítő programok csökkenthetik a digitális lemaradást és növelhetik a szolgáltatások elfogadottságát.

A helyi nagyvállalatok, felsőoktatási intézmények, gazdaságfejlesztési szervezetek és technológiai szolgáltatók együttműködése lehetőséget biztosít a digitális innovációk tesztelésére, a vállalati és közszolgáltatási megoldások fejlesztésére, valamint a helyi szakember-utánpótlás erősítésére. A fejlesztési források összehangolt bevonása és a működtetési költségek előzetes tervezése elősegítheti, hogy a digitális projektek hosszú távon is fenntarthatóan működjenek.

Kockázat
Szombathely demográfiai helyzete jelentősen nem tér el a régió többi vármegyeszékhelyétől, és a folyamatos idősödés mellett kiemelkedő kockázatot jelent az osztrák munkaerőpiac elszívó hatása. Mivel a város erős versenyben van a tehetséges munkaerő megnyeréséért és megtartásáért, szükséges tudatos lépések megvalósítása ezen a területen. Amennyiben ez elmarad, a város nem lesz képes fenntarthatóan és folyamatosan biztosítani a szükséges munkaerőt a gazdasági tevékenységekhez. Szükséges megfelelő tartalommal megtöltött közösségi tereket működtetni, a lakossági igényekre reflektálva tematikus és szabadidős programokat szervezni, és azokon a lakossági részvételt folyamatosan ösztönözni. Folyamatos igényként jelentkezik a rendezvények szervezése, a turizmus újragondolása, mert rendkívül erős versenyben kell a városnak megtalálnia a szerepét. A helyi kultúra megjelenítésére folyamatosan vannak erőfeszítések, igény is megmutatkozik a felmérések szerint, a járványhelyzet utáni újraindulások fokozott kommunikációt, promóciót igényelnek, akár digitális technológiák fokozott alkalmazásával. Ennek elmaradása esetén nem lesz elég érdeklődés, és lefelé menő spirál miatt az események leépülnek, a társadalmi elidegenedés fokozódik. A lakosság lakhatási körülményeit jelentős mértékben befolyásolta, és várhatóan még jobban fogja a lakáspiaci árrobbanás. Olyan rétegek is kiszorulnak az ingatlan-tulajdonosi körből – fiatal pályakezdők, alacsony jövedelműek –, akiknek jelentős részét ez a probléma korábban nem érintette. Ezért a bérlakások kérdésében történő előrelépés, az önkormányzat aktív szerepvállalásával történő megoldások, a jelenlegi szűkös kínálat drasztikus bővítése nélkül nem képzelhető el a város megtartó képességének növelése, vagy akár megtartása sem. A demográfiai helyzettel összefüggésben a szociális szolgáltatók tevékenysége, mind önkormányzati, mind egyházi oldalról, meghatározó jelentőségű. Amennyiben a finanszírozásuk, folyamatos fejlesztésük, működésük erősítése nem valósul meg – ismételten különösen az osztrák határ elszívó hatása miatt – a város lakosságmegtartó képessége sérülni fog.

Lehetőség

Szombathely megtartó képességének kulcseleme, hogy megfelelően értse a lakosok igényeit, és ahhoz maximálisan tudjon alkalmazkodni. Ilyen igény a közösségi terek tartalommal megtöltése, illetve programok, események szervezése, és így a kínálat folyamatos bővítése, új elemekkel megtöltése.

A szociális ellátórendszer szereplőinek támogatása, az idősellátás fejlesztése, a szociális szolgáltatók támogatása lehetővé teszi az élhető város funkció betöltését.

A bérlakások kialakításának, folyamatos erősítésének, beruházások kezdeményezésének tevékenysége széleskörű és megalapozott igénnyel találkozik a város polgárainak széles köre részéről.

Szombathelyen komoly tradíciókkal bírnak a különböző civil szervezetek, és a lakosság széles rétegét képesek elérni. Bevonásuk, a velük való konzultáció a városvezetés bevált gyakorlata, és hozzáadott értékkel bír a lakosság felé.

A tevékenységek eredményeképpen a város megtartó erejének növekedése, és a nem kedvező demográfiai folyamatok lassítása, esetleg visszafordítása várható. Viszont folyamatosan szükséges az igények vizsgálata, azok beépítése az önkormányzat fejlesztéseibe.

Kockázat
Az első számú kérdés, mely valamennyi lakossági fórumon, platformon megjelenik, az a belterületi utak, útburkolatok, járdák és kerékpárutak kérdése. A legnagyobb kockázat, hogy a nagy ráfordítás-igényű beruházások csak lassú ütemben tudnak megvalósulni. Az északkeleti elkerülő út és a Szombathely-Kőszeg új gyorsforgalmi útvonal jelentik a város közlekedés-leterheltségének fontos kapcsolódó csillapítási elemeit, az Intermodális Csomóponttal és vasúti fejlesztésekkel kiegészítve. A fejlesztések elmaradása jelentősen gátolná a város fejlődésének potenciálját. A város zöldfelületeinek folyamatos fejlesztése kifejezett lakossági elvárás, mely összhangban van a végbemenő klimatikus változások okozta követelményekkel, illetve a megváltozott életkörülményekkel. Kockázat, hogy nem sikerül a parkosítások folyamatos fejlesztése, a várost átszelő patakok értékeinek kihasználása, illetve a belvárosi tömbbelső szükséges átalakításainak, zöldfelületi rendszerének modernizálása. A városi hőszigetek kezelésének kérdéskörében jelenleg is folyamatban vannak projektek, melyek közül a legjelentősebb az 1000 fa ültetése, valamint a Horizon2020-as forrásból megvalósuló természetalapú megoldások bevezetése (JustNature projekt – zöldfelület, zöldfal, magaságyások, multifunkcionális városi erdő és környezetvédelmi témapark megvalósítása). További tervezett fejlesztések a városi hőtérkép elkészítése – környezeti hatásokat mérő szenzorok telepítésével – a célzott zöldítés beavatkozási pontjainak kijelöléséhez és ennek megfelelően a természetalapú megoldásoknak a magas hősziget-intenzitású területeken való koncentrálásához. Az épített környezet vonatkozásában óriási fejlesztések valósultak meg az elmúlt években. Folyamatosan újult meg a lakásállomány, és új lakóövezetek alakultak ki, rendkívül dinamikus. Jelenleg is kihívás több esetben a közművekkel és utakkal történő megfelelő ellátás biztosítása – körforgalmak igénye, közüzemi kapacitások, szolgáltató létesítmények stb. Amennyiben nem sikerül ezt megfelelő ütemben lekövetni fizikai szolgáltató infrastruktúrával, az jelentős lakossági elégedetlenséghez vezethet. A város barnamezős területei között meghatározó az ún. Huszárlaktanya területe. Az 'A épületkomplexum' továbbra is műemléki védettség alatt áll, a 'B épületkomplexum' viszont már nem, így ez utóbbi terület megfejleszthető és/vagy értékesíthető. Kockázat, hogy továbbra sem sikerül a hasznosításra megfelelő megoldást találni, és tovább rombolja a városképet és kihasználatlan lehetőség marad.

A közösségi közlekedésben jelentős előrelépést tudott realizálni a város, az új szolgáltató révén. Kockázat, hogy amennyiben központi finanszírozással valósulnak meg fejlesztések ezen a területen, akkor a város nem fog tudni ezekből profitálni.

Lehetőség

A városi közlekedési infrastruktúra fejlesztések előkészítettek, szakmailag átgondoltak. A megvalósítások révén mind lakossági elégedettségben, mind fenntartható városi működésben érzékelhető előrelépést lehet megvalósítani. A kulcselemek egyrészt az utak, útburkolatok felújítása, kerékpárutak kialakítása, másrészt pedig az elkerülő út, a kőszegi gyorsforgalmi út és az intermodális csomópont megépítése.

A város zöldterületeinek folyamatos fejlesztése, a városon átívelő patakok lehetőségeire alapozó beruházások hozzájárulnak a városi mikroklíma kedvezővé válásához. Ehhez a célhoz a belvárosi tömbbelső hőszigeteinek tudatos menedzselése is jelentősen hozzá fog tudni járulni. Ezt erősíti a parkok, zöldfelületek továbbfejlesztése, az ott elérhető szolgáltatások – sétautak, játszóterek – bővítése.

Az új lakóövezetek környezetében, illetve a megkezdett fejlesztések vonatkozásában megkezdődött a széleskörű párbeszéd, így a közszolgáltatók fogják tudni követni a követelmény-változásokat.

Az új közösségi közlekedési szolgáltatóval folyamatos egyeztetések révén a lakossági igények a jövőben is be fognak tudni épülni a nyújtott szolgáltatásokba.

3 Stratégiai munkarész

3.1 Forgatókönyv elemzés

Ebben a fejezetben számba vettük azokat a kockázatokat és lehetőségeket, amelyekre a városnak és szűkebb térségének a következő években kiemelt figyelmet kell fordítania. A település képes lesz intézkedéseket hozni egyes kockázati tényezők mérséklésére, azonban a kockázatok túlnyomó többsége a településen messze túlmutató folyamatokból, valamint azok származtatott hatásaiból ered. A települések sikere, fejlődési pályája a következő években döntő mértékben függhet attól, hogy milyen gyorsan és milyen hatékonyan tudnak reagálni a folyamatosan változó külső körülményekre, így például az egészségügyi, avagy gazdasági válsághelyzetekre, a fokozódó elvándorlásra, a gazdasági konjunktúra ciklusokra vagy éppen visszaesésekre, egyes foglalkoztatók megszűnésére és az egyre szélsőségesebb időjárási helyzetekre.

A forgatókönyvelemzésben kétféle megközelítés alkalmazása elvart a helyzetfeltárásban bemutatott adottságokból, a dimenziókénti helyzetértékelés megállapításaiból, az azonosított kockázatokból, a jövőben várható külső folyamatokból és mindezek számszerűsíthető trendjeiből kiindulva:

- a standard forgatókönyvhöz kapcsolódó ún. kitettségi mátrixban azt kell megvizsgálni, hogy az egyes kockázatok milyen gyakorisággal következhetnek be, illetve mekkora az általuk kiváltott hatás becsült mértéke – feltételezve, hogy ezeket a települések korlátozottan tudják befolyásolni;
- az adaptív forgatókönyvet megalapozó ún. felkészültségi mátrixban azt kell bemutatni, hogy a település mennyire van felkészülve, illetve hogyan tud reagálni ezekre a negatív hatásokra.

15. táblázat A külső hatások és a vizsgálandó kockázati tényezők

Forgatókönyv-elemzési kockázati területek azonosítása dimenzióként	Vizsgálandó kockázati tényezők
Prosperáló város	
Térségi gazdasági és innovációs környezetet érintő kockázatok, mint például az autóipar helyzetének változása.	Ágazati együttműködések megléte – térségi hálózatosodás mértéke, beszállítói együttműködések megléte.
A humán erőforrás keresleti és kínálati feltételeinek megváltozásának kockázata, mint például a megfelelő szakemberek száma.	Megfelelően kvalifikált munkaerő jelenléte az egyes gazdasági ágakban, a helyben lévő munkaerő foglalkoztatottsági viszonyai ágazonként vizsgálva.
A gazdasági igényeken alapuló humán infrastruktúra helyzetében bekövetkező kockázati tényezők, mint például a piaci igényekhez alkalmazkodó szakember képzés.	A város közép és felső oktatási intézményei által nyújtott képzések, szakképzési feltételek, adottságok.

Helyi gazdasági beruházások megvalósulását befolyásoló kockázati tényezők, mint például az infrastruktúra hiánya.	A városban rendelkezésre álló barna és zöldmezős fejlesztési területek rendelkezésre állása, a gazdasági területek közművesítettsége, várható kihasználtsága.
Önkormányzat gazdálkodását befolyásoló kockázati tényezők, mint például válság okozta forráshiány.	Az önkormányzat település- és gazdaságfejlesztési pénzeszközeinek rendelkezésre állása, tőkebevonás lehetőségei.
Zöldülő város	
Az éghajlatváltozáshoz való helyi alkalmazkodóképességben rejlő kockázatok.	Energiatermelés összetétele, energiatárolási kapacitások, az éghajlatváltozás hatásaira való cselekvési terv, klímastratégia várható intézkedései.
Gazdasági szereplők környezetre gyakorolt hatásában rejlő kockázatok, különösen a város belterületén.	Környezetszennyező tevékenységek (levegő, talaj, víz, zajterhelés) környezeti terhelési értékei, környezetvédelmi intézkedések, programok, megelőzés lehetőségei.
Önkormányzati energiagazdálkodással szemben támasztott követelmények szigorodásának kockázata.	Önkormányzati energetikai fejlesztések, saját tulajdonú ingatlanok energiatanúsítványa, településüzemeltetés hatékonysága.
Nem megújuló energia magas települési részarányának kockázata.	Energiaközmű-hálózat fejlesztéseiből a megújuló energia aránya.
Városi zöldfelületek állapotában bekövetkező változások kockázata.	Zöldfelületi rendszer területe, rekreációs terek fejlesztései (játszótér, kültéri fitness-parkok stb.).
Digitális város	
Digitális technológia városi jelenléte.	A városban digitális szolgáltatást nyújtó vállalkozások száma, a városi digitális szolgáltatások elérhetősége.
Megtartó város	
Demográfiai trendekben rejlő kockázatok.	Természetes szaporodás/fogyás, belföldi vándorlási különbözet mutatói.
Kiszolgáló város	
A város helyi közlekedési lehetőségei, valamint a térségi-regionális közlekedési kapcsolatokban rejlő kockázatok.	Közúti, kötöttpályás, közösségi, kerékpáros és gyalogos infrastruktúra állapota, kihasználtsága, elérhetőség jellemzői.
A város ingatlanpiaci helyzetéből adódó kockázatok.	Az ingatlanárak piaci alakulása, szabad építési telkek száma.

3.1.1 Standard forgatókönyv

A kitettségi mátrix alapozza meg a standard forgatókönyvet, melyben a begyűrűző potenciális negatív, kiküszöbölendő hatásokat veszi figyelembe a város.

Az ún. Kitettségi Mátrix célja az azonosított kockázati és lehetőségbeni tényezők vizsgálata, mely tartalmazza számszerűsített módon a külső tényezők begyűrűzésének valószínűségét, és annak lehetséges hatását.

A kockázati besorolás 5-ös szintje a rendkívül magas kockázatot jelenti. A Kitettségi Mátrix kockázat szempontból megvizsgált elemei a 2. fejezet 2.5. Kockázatok és lehetőségek c. alfejezet alapján kerültek összeállításra.

16. táblázat Kitettségi mátrix

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
Prosperáló város			
Egyetemi fejlesztések elmaradnak kedvezőtlen központ döntések miatt	4	3	4
Autóipari beruházások üteme csökken globális átalakulás miatt	4	3	5
Új iparágak megtelepítése nem sikeres érdeklődés hiánya miatt	3	2	3
Új iparterületek közműellátottságát nem sikerül biztosítani elmaradt rendszer-beruházások miatt	3	3	3

Helyi ökoszisztéma szereplői között a rendszeres dialógus megmarad	2	3	3
Középvállalkozói réteg nem erősödik meg, mert nincsen beszállítói lehetőség	3	1	3
Kutatás-fejlesztési potenciált nem sikerül erősíteni, mivel nincsen igény helyi innovációs szolgáltatásra	4	2	4

A gazdasági kockázatok továbbra is jelentősek a gyártás területén. Az autóiparban, valamint a hozzá kapcsolódó globális ellátási láncokban fennálló alapanyag- és alkatrészellátási nehézségek, a chip-hiány és a munkaerőhiány továbbra is hatással vannak a vállalati fejlesztési tervek megvalósíthatóságára. Ezek a tényezők a helyi ipari parkokban és innovációs központokban tervezett beruházásokra is kockázatot jelentenek, ezért a projektek tervezése során a rugalmasság, a beszállítói lánc diverzifikálása és a képzett munkaerő megtartása kiemelt figyelmet igényel.

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
Zöldülő város			
Önkormányzat energetikai fejlesztései (távhőrendszer, szennyvíz és hulladék) elmaradnak forráshiány miatt	4	2	5
Alternatív zöld energetikai beruházások (hidrogén) nem valósulnak meg hosszú megtérülési idő miatt	3	1	3
Önkormányzati és városi lakásállomány energetikai korszerűsítése elmarad forráshiány miatt	3	1	3
Önkormányzati közlekedési eszközök zöld energiájú cseréje nem jön létre	3	1	3
Új zöld területek, parkok kialakítása nem valósul meg	3	1	3

Zöld felületek nem növekednek, zöld tetők, zöld falak, új növényzet telepítése révén technológia nehézségek miatt	3	3	3
Körkörös gazdaság megerősödik, globális trend jellege révén	3	3	3
Energiatudatossággal kapcsolatos kampányok, rendezvények nem jönnek létre	3	3	3
Felmelegedés (városi klíma változása)	5	4	4

A zöldenergiára való áttérést és az ezzel kapcsolatos tervezést jelentősen megnehezíti a szabályozó rendszer nehezen kiszámítható változása. A nemzetközi energiahordozókkal kapcsolatos költségtényezők – beszerzési árak, szállítási költségek – előrejelezhetősége és tervezhetősége nehézségekbe ütközik. Ugyanakkor a nemzetközi és hazai támogatások rendszere is nagyban befolyásolja a reálisan elérhető célokat. Ezenkívül sem a közszféra, sem a gazdasági szereplők, sem a lakosság nem lesz képes maradéktalanul felkészülni a globális klímaváltozás negatív következményeire, ami nemcsak a települések életterét befolyásolhatja kedvezőtlenül (pl. időjárási szélsőségek), hanem pénzügyi és egészségügyi szinten is mérhető károkat okozhatnak.

Az egyik legaktuálisabb probléma a városban az azbesztszennyezés, amely elsősorban az Oladi-platót érinti, és több területen (egészségügy, pénzügy, ingatlanforgalom) is negatív hatással van. Ez Szombathely történetének egyik súlyosabb környezet-egészségügyi vészhelyzete, amelynek teljes felszámolása többmilliárd forintos költséget jelent, és csak állami támogatás mellett valósítható meg.

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
Digitális város			
Önkormányzati cégek digitális érettségének fejlesztése elmarad forráshiány miatt	3	3	3
Lakosság digitális készség-fejlesztésben elveszti versenyelőnyét mert más városok gyorsabban fejlesztenek	2	2	3
Képzési és digitalizációs szolgáltatási infrastruktúra sikeresen illeszkedik a digitális átalakulás igényéhez	4	3	4
Önkormányzati digitális adatvagyon és eszközök révén új szolgáltatások jönnek létre nemzetközi jó gyakorlatok alapján	3	2	3
Digitalizációt támogató új szolgáltató centrum nem kerül megépítésre forráshiány miatt	4	2	3
Szombathelyen aktív nagyvállalatok innovatívan fejlesztenek további digitális átalakulás érdekében	4	3	5

A szombathelyi digitális városfejlesztések jelentős mértékben alapoznak strukturális alap forrásokra. Ezen a területen nagy a hazai verseny és Szombathely térségi közelségében lévő nagyvárosok (Veszprém, Győr, Zalaegerszeg) sikereőbb forrás abszorpciója esetén a szombathelyi digitalizációval kapcsolatos tervekhez nehezebben lehet forrásokat mobilizálni. A térségi nagyvárosok 10 milliárdos nagyságrendű digitális ökoszisztéma és zóna típusú fejlesztési programokkal rendelkeznek.

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
Megtartó város			
Lakónépesség előregedése és számának csökkenése folytatódik	5	3	5
Bérlakások területén nem sikerül előbbre lépni	3	2	3
Szociális szolgáltatások minősége csökken	5	5	4
Civil szervezetekkel való együttműködés meggyengül	3	3	3

A város szociális ellátórendszere jelenleg is maximális kapacitáskihasználtság mellett működik, aminek következtében nem bírja a növekvő terhelést. Jelenleg minden ötödik városlakó 65 év feletti potenciálisan ellátásra szoruló személy, de ez a tendencia romlani látszik. 2030-ra minden negyedik és 2045-re minden harmadik ember 65 év feletti lesz várhatóan, ami azt jelenti, hogy a következő évtizedekben drasztikusan nő az eltartottak száma, és ennek a menedzselése nem kivitelezhető a jelenleg rendelkezésre álló infrastruktúrával és emberi erőforrással.

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
Kiszolgáló város			
Közút, útburkolatok, kerékpárutak fejlesztése elmarad forráshiány miatt	3	4	5
A környezetbarát közlekedésmódokra építő és tehermentesítő megoldások lassan valósulnak meg	3	3	3
Lakóingatlanok közművekkel való ellátottsága elmarad az igényektől	5	5	4

A város útburkolatainak állapota folyamatosan romlik, de a helyi önkormányzat rendszeresen keres és biztosít forrásokat az útépitésekre és javításokra. Hiányossággként említhető, hogy a város nyugati szélén nincs valós elkerülő út, és a legtöbb főút munkanapokon jelentős torlódásokkal terhelt. A fenntartható közlekedés érdekében kulcsfontosságú, hogy a tehermentesítő utak és alternatív közlekedési módok aránya növekedjen, ami azonban jelentős beruházási forrásokat igényel, és további támogatást feltételez a város részéről.

3.1.2 Adaptív forgatókönyv

Az ún. kitettségi mátrixok összefoglalták azokat a külső hatásokat, melyek befolyásolják a működési környezetet, illetve az abból fakadó változásokat. Így alakult ki a standard forgatókönyvet megalapozó kitettségi mátrix. A következő lépésben a magas kockázati kategóriában található (kockázati hatás 4-es és 5-ös szintű) elemekre való felkészültség szintjének vizsgálata történik meg. Ez a folyamat vezet a szükséges adaptációs fókuszterületek meghatározásához, mely az ún. adaptív forgatókönyv alapját jelenti, a rugalmas alkalmazkodóképesség elérését célozva.

17. táblázat Városi felkészültségi mátrix

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat; ...1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást...1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésre.... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
Prosperáló város			
Egyetemi fejlesztések elmaradnak kedvezőtlen központ döntések miatt	2	2	2
Autóipari beruházások üteme csökken globális átalakulás miatt	2	2	2
Kutatás-fejlesztési potenciált nem sikerül erősíteni, mivel nincsen igény helyi innovációs szolgáltatásra	3	3	3

A kiemelkedő kockázatok kezelésére a prosperáló város esetében a város igyekszik a helyi vállalkozásokat támogatni, lehetőségeihez mérten az innovációt elősegíteni.

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat; ...1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást...1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére.... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
Zöldülő város			
Önkormányzat energetikai fejlesztései (távhőrendszer, szennyvíz és hulladék) elmaradnak forráshiány miatt	3	3	3
Felmelegedés (városi klíma változása)	2	2	2

Fontos cél a környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása, ezt megalapozó fejlesztések előtérbe helyezése.

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat; ...1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást...1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére.... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
Digitális város			
Képzési és digitalizációs szolgáltatási infrastruktúra illeszkedik a digitális átalakulás igényéhez	4	3	4
Szombathelyen aktív nagyvállalatok nem fejlesztenek innovatívan a digitális átalakulás érdekében	3	2	2

A város a befektetőkért folyó versenyben akkor tud gazdaságilag vonzóbbá válni, ha rendelkezésre áll a szükséges képzettséggel és készségekkel rendelkező munkaerő. Ennek érdekében a közép és felsőfokú szakképzés fejlesztésére helyezi a hangsúlyt.

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat; ...1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást...1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére.... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
Megtartó város			
Lakónépeség előregedése és számának csökkenése folytatódik	2	3	3
Szociális szolgáltatások minősége csökken	2	2	2

Alapvető cél megtartó városként a szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer támogatása, lakhatási és idősellátási szolgáltatás javítása, fejlesztése. A város fontos célja, hogy az előregedés megálljon, melyhez az országos intézkedések mellett helyben a szociális szolgáltatások minőségének fejlesztése is elengedhetetlen.

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat; ...1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást...1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére.... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
Kiszolgáló város			
Közút, útburkolatok, kerékpárutak fejlesztése elmarad forráshiány miatt	1	2	2
Lakóingatlanok közművekkel való ellátottsága elmarad az igényektől	3	3	2

Kiszolgáló városként kiemelt cél a közlekedési, közösségi célú infrastruktúra fejlesztése és megújítása a lehető legnagyobb mértékben a következő évek során is, mivel a város lakosságának is ez a legfontosabb igénye.

Összességében megállapítható, hogy a város reziliencia képessége, válságállósága erősen korlátozott. A nemzetközi folyamatok kedvezőtlené válása esetén szűkös az önkormányzati mozgástér, akárcsak az olyan globális folyamatok esetében, mint az előregezés vagy a klímaváltozás hatása. Az aktívan bevethető kockázat-kezelési megoldásoknál pedig rendkívüli szereppel bírnak azok a fejlesztési források, melyeknek az abszorpciója eseti jellegű. A biztonságos fejlesztési program-megvalósítás érdekében hangsúlyosan kell a városnak minőségi megvalósítással élni a pályázati előkészítések és menedzselés területén. A helyi szereplőkre való fokozott építés, a partnerség elvének folytatása jelentős kockázati hatás mérséklő tevékenység, mivel így számos területen lehet alternatív megoldásokat, helyi kompetenciákat beépíteni, azokra alapozni. A város a befektetőkért folyó versenyben akkor tud gazdaságilag vonzóbbá válni, ha rendelkezésre áll a szükséges képzettséggel és készségekkel rendelkező munkaerő, fel tud kínálni komplex üzleti infrastruktúrát, szolgáltatásokat. A környezeti fenntarthatóság alapelveinek megfelelően egyéni és települési szinten is mindent meg kell tenni a globális klímaváltozás ütemének mérséklésére: előnyben kell részesíteni a klímasemleges megoldásokat, a megújuló energiaforrások alkalmazását. A kedvezőtlen demográfiai folyamatok megállításaiban törekedni kell.

3.2 Jövőkép

Szombathely jövőképe jelen dokumentum keretében a meglévő, hatályos Településfejlesztési Koncepcióra és Integrált Városfejlesztési Stratégiára alapozva, az aktuális elképzeléseket beépítve, került kidolgozásra, figyelembe véve a város fejlesztési dokumentumaiban kijelölt és a jelen dokumentum forgatókönyv elemzéseiben feltárt fejlődési irányokat is.

A 2000 éves múltra visszatekintő Szombathely és térsége virágzó kulturális, gazdasági és ipari központ, Szent Márton szellemi örökségére épülő vonzó és befogadó város, amely Magyarország nyugati kapujában Európa dinamikusan fejlődő Alpok körüli térségének szerves része. Ezt a jövőképet fogalmazzák meg a korábban elkészített, felülvizsgált és jóváhagyott településfejlesztési koncepciók.

A jövőképhez illeszkedő, a fejlesztési dokumentum szellemiségével összhangban megfogalmazható stratégiai cél – gazdaság- és közlekedésfejlesztés fókuszú komplex városfejlesztés Szombathely növekvő népességének és gazdaságának kiszolgálása, valamint fenntartható fejlődésének biztosítása céljából.

A megfogalmazott stratégiai cél reflektál a környezeti kihívásokra, és megfelelő beavatkozási eszköztár alkalmazásával képes arra, hogy fenntartható, vonzó, proaktív módon tudjon víziót adni a helyi társadalmi, gazdasági közösség számára.

Prosperáló városként Szombathely alkalmazkodni képes a globális értékláncbeli és digitalizációs transzformációkhoz, kiegyensúlyozott foglalkoztatási szerkezet révén, megvalósítva a folyamatosan erősödő hozzáadottérték-termelő képességet.

Mint zöldülő város, a környezetbarát energetikai megoldások melletti elköteleződéssel, a közszolgáltatásokba történő integrációjával, és a klímaváltozás okozta hatások mérséklését szolgáló zöld felületek növelésével tudja vonzerejét növelni.

Digitális városként a digitális érettség folyamatos növelésével, a lakosság digitális íráskészségének tovább-erősítésével, valamint a vállalkozások ezirányú erőfeszítéseinek holisztikus támogatásával és komplex szolgáltatás-portfólióval fog tudni tartós versenyelőnyre szert tenni.

Megtartó városként a szociális szolgáltatások folyamatos fejlesztése, a lakhatás támogatása, a közösségi terek vonzó tartalommal megtöltése a hangsúlyos.

Szombathely, mint kiszolgáló város, a lakóövezete ellátottságát támogatja, a város zöldterületeit folyamatosan növeli, a közlekedési infrastruktúráját karbantartja és fejleszti. Így élhető, kompakt, fejlődő város lehet, amely magas színvonalú nagyvárosi települési környezetet biztosít az itt élők és a letelepedni vágyók részére.

A fejlesztési program megvalósítás érdekében hangsúlyosan kell törekednie a városnak a szakszerűen kiválasztott, minőségi projektmegvalósításra. A város reziliencia képessége, válságállósága erősen korlátozott. Ezért a kockázatkezelési megoldásoknál rendkívüli szereppel bírnak a jól felhasznált külső (uniós és állami) fejlesztési források.

3.3 A stratégia célrendszere

18. táblázat FVS stratégiai célmátrix

1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél	4. Stratégiai cél
A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által	Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása	Fenntartható közlekedés	Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése
Kapcsolódó részcélok			
<i>Kutatás-fejlesztési ökoszisztéma fejlesztése, vállalati gyártási rendszerek automatizálási, digitalizációs átalakulásának támogatása</i>	<i>Épített környezet megújuló energetikai célú fejlesztése, körkörös gazdaság promóciója</i>	<i>Közlekedési, közösségi célú infrastruktúra fejlesztése és megújítása</i>	<i>A szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer támogatása, lakhatási és idősellátási szolgáltatás javítása, fejlesztése</i>
<i>A helyi vállalkozások versenyképességének erősítése</i>	<i>Közszolgáltatások megújuló energiára való átállásának ösztönzése, okos technológiákkal kiegészítve</i>	<i>A helyi közösségi közlekedési infrastruktúra környezetbarát megoldásokkal történő fejlesztése</i>	<i>Közösségi terek kínálatának bővítése, civil és önkormányzati szervezetek erősítése, közösségfejlesztés</i>
<i>Iparterületek és barnamezős területek infrastruktúrájának továbbfejlesztése</i>	<i>Parkok, zöld területek megújítása és innovatív megoldások fejlesztése, bővítése</i>	<i>Multimodális közlekedési megoldások és parkolási rendszerek fejlesztése</i>	<i>Aktív szabadidő eltöltés, sport és rekreáció, kulturális programok támogatása</i>

prosperáló város	zöldülő város	digitális város	megtartó város	kiszolgáló város
------------------	---------------	-----------------	----------------	------------------

Négy stratégiai cél alkotja a jövőkép elérését célzó célmátrixot, melyek az öt dimenzióhoz illeszkednek. A digitális város szempontja megjelenik kifejezetten hangsúlyosan a versenyképesség fejlesztését célzó stratégiai célban, de valamennyi területen megtalálható és szervesen beépül.

Az 1. stratégiai cél „A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” címet viseli. Fókusza a fenntartható, értéknövelő munkahelymegőrzés és munkahelyteremtés. Hangsúlyosan szerepet kap a kutatás-fejlesztési potenciál növelése, a gyártási transzformációk támogatása, kiszolgáló létesítmények létrehozása. A helyi középvállalkozói szektor megerősítése mellett a zöld és barnamezős iparterületek infrastruktúrájának fejlesztése jelenik meg. Szorosan kapcsolódik a prosperáló város és digitális város dimenziókhoz.

A 2. stratégiai cél a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” címet viseli. Három komponensből, részcélből épül fel, melyek közül az első két részterületre tagolódik az épített környezet megújuló energia célú fejlesztésére, valamint a városban immár hagyománnyal rendelkező körkörös gazdaság ösztönzésére. A stratégiai cél megvalósítása érdekében a közszolgáltatásokkal kapcsolatos zöld energiára való átállás bír nagy jelentőséggel – távhő, szennyvíz- és hulladékkezelés területein többek között. Az okos mérőórák, egyéb smart megoldások fontos elemét fogják adni a célok elérését szolgáló tevékenységeknek. Végül a záró rész cél parkok, zöldterületek kialakítása, és olyan innovatív környezetbarát energetikai megoldásokba történő beruházás, mint a hidrogén vagy a zöldtetők és zöldfalak. A célkitűzés a zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város dimenziókhoz is kapcsolódik.

A 3. stratégiai cél a „Fenntartható közlekedés”. Első eleme a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, valamint a meglévő infrastruktúra megújítása. Hangsúlyos, fontos eleme a fejlesztési program egészének, mely jelentős lakossági igénnyel is találkozunk. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése vonatkozik mind az önkormányzat által birtokolt közlekedési eszközök megújítására, mind pedig a vele szolgáltatói kapcsolatban álló szereplők esetére. Végül a záró eleme a 3. stratégiai célnak kettős, a multimodális közlekedés elősegítése, valamint a parkolási megoldások és rendszerek fejlesztése. A stratégiai cél négy dimenzióhoz is szorosan kapcsolódik, melyek a zöldülő, digitális, megtartó és kiszolgáló karakterek.

A 4. stratégiai cél a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése”. Szerves részét képezi a lakhatással, szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszerrel kapcsolatos részcélok, melyek a fokozódó igény miatt kaptak hangsúlyt.

A közösségi terek minőségi tartalommal megtöltése mellett a lakossági részvétel erősítése, a civil és önkormányzati szervezetek közösség-formáló szerepének fejlesztése jelentős eleme a cél teljesülésének. Végezetül a sport, rekreáció, kulturális és szabadidős programok szintén a helyi közösség megerősítését szolgálják. A megtartó és digitális dimenziókhoz kapcsolódik a rész cél.

19. táblázat FVS területi célmátrix - várostérségi összefüggések

1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél	4. Stratégiai cél
A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által	Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása	Fenntartható közlekedés	Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése
Kapcsolódó részcélok			
<i>Kutatás-fejlesztési ökoszisztéma fejlesztése, vállalati gyártási rendszerek automatizálási, digitalizációs átalakulásának támogatása</i>	<i>Épített környezet megújuló energetikai célú fejlesztése, körkörös gazdaság promóciója</i>	<i>Közlekedési, közösségi célú infrastruktúra fejlesztése és megújítása</i>	<i>A szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer támogatása, lakhatási és idősellátási szolgáltatás javítása, fejlesztése</i>
<i>A helyi vállalkozások versenyképességének erősítése</i>	<i>Közzolgáltatások megújuló energiára való átállásának ösztönzése, okos technológiákkal</i>	<i>A helyi közösségi közlekedési infrastruktúra környezetbarát megoldásokkal történő fejlesztése</i>	<i>Közösségi terek kínálatának bővítése, civil és önkormányzati szervezetek erősítése, közösségfejlesztés</i>
<i>Iparterületek és barnamezős területek infrastruktúrájának továbbfejlesztése</i>	<i>Parkok, zöld területek megújítása és innovatív megoldások fejlesztése, bővítése</i>	<i>Multimodális közlekedési megoldások és parkolási rendszerek fejlesztése</i>	<i>Aktív szabadidő eltöltés, sport és rekreáció, kulturális programok támogatása</i>
Várostérségi leképeződés			
Szombathely funkcionális várostérség			

Szombathely fejlesztési stratégiája nem értelmezhető a közvetlen környezetével való ráhatások és együttműködések nélkül. A szoros szimbiózis miatt mind a lehetőségek, mind pedig a stratégiai célok szorosan kapcsolódnak az agglomeráció adottságaihoz.

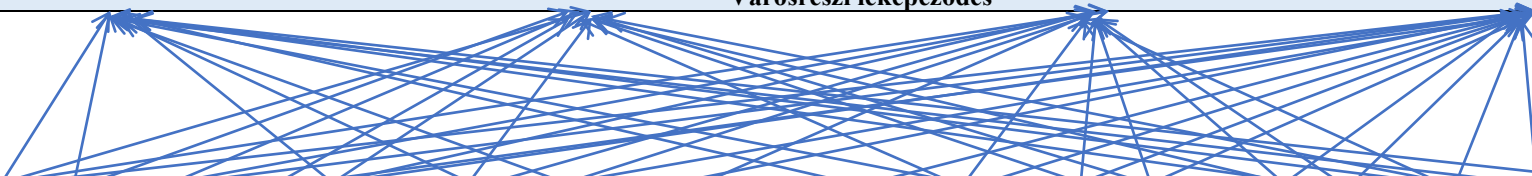
Az 1. stratégiai cél esetében az ipari parkkal kapcsolatos közműszolgáltatási és egyéb fejlesztések közvetlenül hatnak Söpte lehetőségeire is. A kutatás-fejlesztési ökoszisztéma fejlesztése pozitívan érinti a közvetlen települések vonzerejét is – Gencsapáti, Vép, Sé egyaránt profitálni tud belőle.

A 2. stratégiai cél, mely zöld energiára alapozó stratégiát fogalmaz meg, nagymértékben tud hozzájárulni az életminőség javulásához, miközben egyedi karaktert is biztosít a megújuló energia területén. Így a Szombathelyen dolgozó, tanuló agglomerációs településekről érkező lakosok is érezhetik ennek a pozitív hatását.

A fenntartható közlekedéssel kapcsolatos 3. stratégiai cél szintén számos települést érint az agglomerációban, közvetlen módon. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése az északi elkerülő út és a Kőszeg-Szombathely gyorsforgalmi út révén az ingázási feltételeket befolyásolja drasztikusan. Így a várostól Északra és Nyugatra elterülő települések mellett a teljes agglomeráció érezni fogja a fejlesztések jótékony hatását. Csökken a zaj- és forgalomterhelés Lukácsháza, Gyöngyösfalu irányában, miközben akár a keleti és déli irányból Ausztria felé tartók elérési ideje lecsökken.

A 4. stratégiai cél a közösségi karakter erősítése az agglomeráció tagjai számára is élményalapú programokat jelentenek, növelve településeik lakosság-megtartó képességét. Illetve egyúttal kapcsolódási pontokat képviselnek, ahol potenciálisan saját eseményeikkel is tudnak részt venni. Végül fontos eleme az egészségügyi és szociális ellátórendszerhez kapcsolódó fejlesztések, melyek a lakosság széles körének tudnak minőségi változást hozni.

20. táblázat FVS területi célmátrix– városrészi összefüggések

1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél	4. Stratégiai cél															
A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által	Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása	Fenntartható közlekedés	Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése															
Kapcsolódó részcélok																		
Kutatás-fejlesztési ökoszisztéma fejlesztése, vállalati gyártási rendszerek automatizálási, digitalizációs átalakulásának támogatása	Épített környezet megújuló energetikai célú fejlesztése, körkörös gazdaság promóciója	Közlekedési, közösségi célú infrastruktúra fejlesztése és megújítása	A szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer támogatása, lakhatási és idősellátási szolgáltatás javítása, fejlesztése															
A helyi vállalkozások versenyképességének erősítése	Közzolgáltatások megújuló energiára való átállásának ösztönzése, okos technológiákkal kiegészítve	A helyi közösségi közlekedési infrastruktúra környezetbarát megoldásokkal történő fejlesztése	Közösségi terek kínálatának bővítése, civil és önkormányzati szervezetek erősítése, közösségfejlesztés															
Iparterületek és barnamezős területek infrastruktúrájának továbbfejlesztése	Parkok, zöld területek megújítása és innovatív megoldások fejlesztése, bővítése	Multimodális közlekedési megoldások és parkolási rendszerek fejlesztése	Aktív szabadidő eltöltés, sport és rekreáció, kulturális programok támogatása															
Városrészi leképeződés																		
																		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

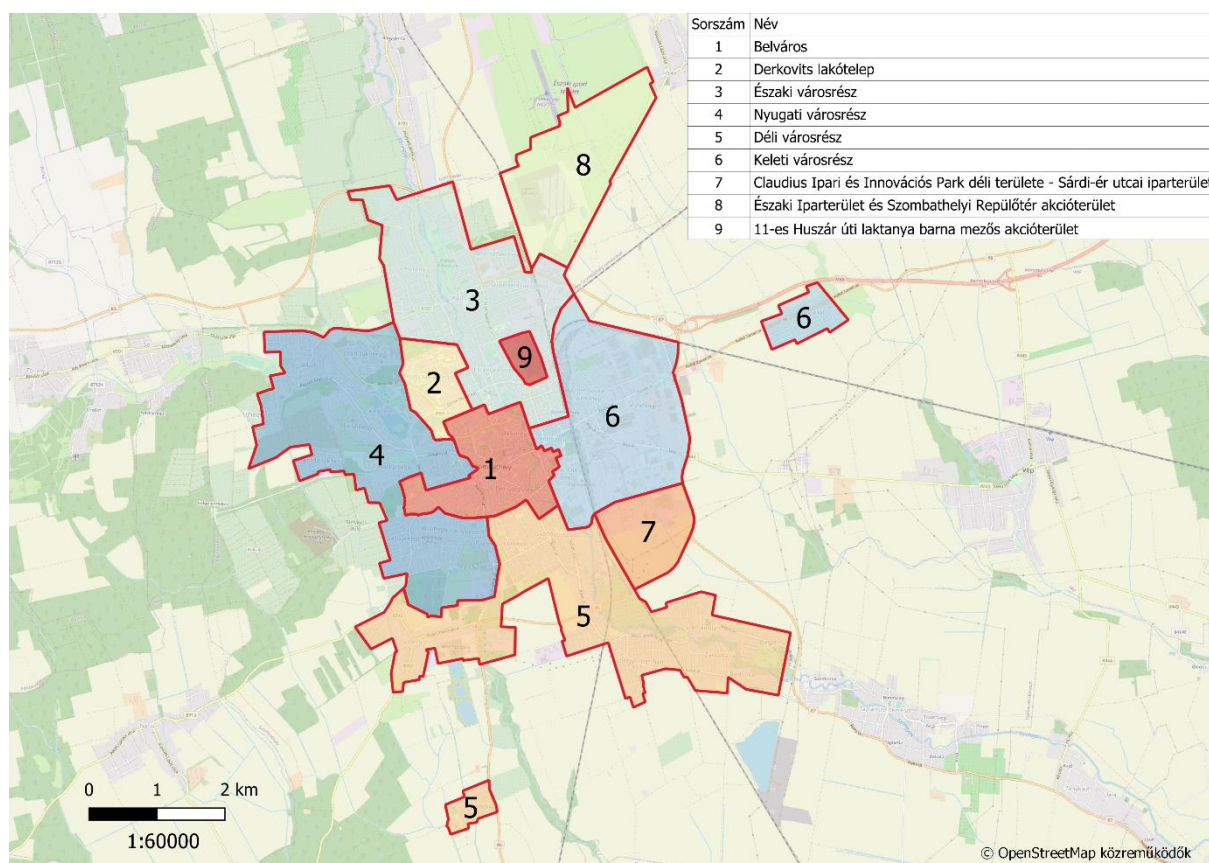
Szombathelyen 6 városrész került kialakításra. Ezek a következők:

1. Belváros
2. Derkovits lakótelep
3. Északi városrész
4. Nyugati városrész
5. Déli városrész
6. Keleti városrész

Megjelenik továbbá három olyan területi egység, melyek stratégiailag meghatározó jelentőségűek:

7. Claudius Ipari és Innovációs Park déli területe - Sárdi-ér utcai iparterület
8. Északi Iparterület és Szombathelyi Repülőtér
9. 11-es Huszár úti laktanya

23. ábra - Szombathely akcióterületei

Az FVS nem tér ki városrész szintű célmeghatározásra, azok Szombathely szintjén értelmezettek. A 4 stratégiai cél minden egyes városrész esetében tartalmaz releváns komponenseket, és vannak valamennyi városrészt általánosan érintők, illetve egy-egy városrész esetében hangsúlyosabban megjelenő elemek.

A stratégiai célok, részcélok, illetve az egyes városrészek közötti kapcsolatok pontosítása az alábbiakban található.

Belváros esetében

1. stratégiai célon belül a helyi vállalkozások versenyképességének erősítése a releváns. A 2. stratégiai cél mindhárom rész célja illeszkedik, azaz épített környezet megújuló energetikai célú fejlesztése, körkörös gazdaság promóciója, a közszolgáltatások megújuló energiára való átállásának ösztönzése, okos technológiákkal kiegészítve, valamint a parkok, zöld területek és innovatív megoldások fejlesztése, bővítése. A 3. stratégiai célon belül a közlekedési infrastruktúra fejlesztése és megújítása, a helyi közösségi közlekedési infrastruktúra környezetbarát megoldásokkal történő fejlesztése és a multimodális közlekedési megoldások és parkolási rendszerek fejlesztése. A 4. stratégiai cél vonatkozásában a szociális ellátórendszer támogatása, lakhatási és idősellátási szolgáltatás javítása, a közösségi terek kínálatának bővítése, civil és önkormányzati szervezetek erősítése és az aktív szabadidő eltöltés, sport és rekreáció, kulturális programok támogatása is.

Derkovits, Északi, Nyugati, Déli és Keleti városrészek városrész esetében

1. stratégiai célon belül a helyi vállalkozások versenyképességének erősítése a releváns. 2. stratégiai célok közül az épített környezet megújuló energetikai célú fejlesztése, körkörös gazdaság promóciója, a közszolgáltatások megújuló energiára való átállásának ösztönzése, okos technológiákkal kiegészítve, valamint a parkok, zöld területek és innovatív megoldások fejlesztése, bővítése. A 3. stratégiai célon belül a közlekedési infrastruktúra fejlesztése és megújítása, a helyi közösségi közlekedési infrastruktúra környezetbarát megoldásokkal történő fejlesztése. A 4. stratégiai cél vonatkozásában a szociális ellátórendszer támogatása, lakhatási és idősellátási szolgáltatás javítása, a közösségi terek kínálatának bővítése, civil és önkormányzati szervezetek erősítése és az aktív szabadidő eltöltés, sport és rekreáció, kulturális programok támogatása is.

Claudius Ipari és Innovációs Park déli területe - Sárdi-ér utcai iparterület, Északi Iparterület és Szombathelyi Repülőtér és 11-es Huszár úti laktanya esetében

1. stratégiai célon belül Kutatás-fejlesztési ökoszisztéma fejlesztése, vállalati gyártási rendszerek automatizálási, digitalizációs átalakulásának támogatása, a helyi vállalkozások versenyképességének erősítése és az iparterületek és barnamezős területek infrastruktúrájának továbbfejlesztése a releváns. A 2. stratégiai cél mindhárom rész célja illeszkedik, azaz épített környezet megújuló energetikai célú fejlesztése, körkörös gazdaság promóciója, a közszolgáltatások megújuló energiára való átállásának ösztönzése, okos technológiákkal kiegészítve. A 3. stratégiai célon belül a közlekedési infrastruktúra fejlesztése és megújítása, a helyi közösségi közlekedési infrastruktúra környezetbarát megoldásokkal történő fejlesztése és a multimodális közlekedési megoldások és parkolási rendszerek fejlesztése. Természetesen a kapcsolódó lakóterületek vonatkozásában valamennyi szociális, közösségi célú, és környezetbarát környezet kialakítását célzó rész célok is illeszkednek.

3.4 A reziliens város a stratégiai célrendszerben

Szombathely válságállóságának, rezilienciájának jellemzője, hogy milyen mértékben tud ellenállni a válságnak és visszatérni a válság előtti állapothoz (ez az ún. abszorpciós képesség), hogyan tudja a rugalmas reagálás rendszerét kialakítani (adaptációs képesség), illetve hogyan valósít meg rendszerszintű átalakítást (transzformációs képesség), hatékonyságnövelési céllal, a válság utáni új helyzetre reagálva.

Az útmutatóban megfogalmazott elvárások szerint a felkészültségi mátrix 1-es és 2-es értékekkel bíró elemeire vonatkozóan készül abszorpciós, adaptációs és transzformációs intézkedés típusokat.

21. táblázat Városi rezilienciát fejlesztő lépések mátrixa

Adaptív forgatókönyv jelentős tényezői	Alacsony abszorpciós képesség esetén tervezett beavatkozások	Alacsony adaptációs képesség esetén tervezett beavatkozások	Alacsony transzformációs képesség esetén tervezett beavatkozások
Egyetemi fejlesztések elmaradnak kedvezőtlen központi döntések miatt	A város a saját pénzügyi forrásainak terhére keres átmeneti megoldást	A város lobbitevékenységet végez a döntés kedvező irányú befolyásolására	Új felsőoktatási intézményi együttműködések azonosítása
Autóipari beruházások üteme csökken globális átalakulás miatt	Egyeztetések cégvezetőkkel lehetséges érvek, szolgáltatások kialakítására	Közös fejlesztési programok megfogalmazása	Lehetséges helyettesítő iparágak feltérképezése
Alternatív zöld energetikai beruházások nem valósulnak meg hosszú megtérülési idő miatt	Szakpolitikai vezetőkkel egyeztetés forrás- reallokáció érdekében	Vállalati, szakpolitikai és egyéb véleményformálókkal alternatív lehetőségek azonosítása	Fejlesztések lehetőség szerinti átütemezése
Felmelegedés (városi klíma változása)	Nem releváns	Releváns fejlesztési elemek megvalósításának felgyorsítása	Szombathely városi, energetikai és természeti környezetének megújítása

Adaptív forgatókönyv jelentős tényezői	Alacsony abszorpció képesség esetén tervezett beavatkozások	Alacsony adaptációs képesség esetén tervezett beavatkozások	Alacsony transzformációs képesség esetén tervezett beavatkozások
Lakónépesség előregedése és számának csökkenése folytatódik	Nem releváns	Városi lakosság körében elégedettség növelése, megtartó képesség fokozására	Demográfiai összetétel kedvező irányba változtatása komplex programmal
Szociális szolgáltatások minősége csökken	Egyeztetések releváns szervezeti vezetőkkel problémák kezelésére	Szolgáltatás-portfólió bővítése, igényekhez igazítása	Új szervezeti struktúrák kialakítása
Közút, útburkolatok, kerékpárutak fejlesztése elmarad forráshiány miatt	A város a saját pénzügyi forrásainak terhére keres átmeneti megoldást	Szakpolitikai vezetőkkel egyeztetés forrás-reallokáció érdekében	Fejlesztések lehetőség szerinti átütemezése
A környezetbarát közlekedésmódokra építő és tehermentesítő megoldások lassan valósulnak meg	A város a saját pénzügyi forrásainak terhére keres átmeneti megoldást	Szakpolitikai vezetőkkel egyeztetés forrás-reallokáció érdekében	Fejlesztések lehetőség szerinti átütemezése

Szombathely gazdasága erőteljesen beágyazott a nemzetközi értékteremtési folyamatokba. Ez lehetőséget kínál arra, hogy sikeres vállalati eredményesség esetén ennek hasznát élvezze, azonban egyúttal kockázat is. A legnagyobb kockázat, ha a városban aktív vállalatok nem képesek fejlesztések elnyerésére a saját vállalati központjaiktól, és így a beruházások elmaradnak a folyamatos versenyképességhez szükséges szinttől.

A felsőoktatás esetében hasonló a helyzet. Szombathely több egyetem helyi karával, intézetével is rendelkezik. Amennyiben azonban felsővezetői döntések hátrányosan érintik a városba helyezett képzéseket, szűk mozgástérrel rendelkezik csak a város.

A válságállóság fontos aspektusa, hogy a fejlesztések kis része valósul csak meg önerőből, és a fejlesztési forrásokról való döntés nemzeti, illetve európai szintű hatáskör. Amennyiben nem sikerül a fejlesztési támogatásokat elnyerni, a szűkös saját költségvetés csak átütemezést tesz lehetővé.

A szociális területen történő tudatos építkezés fontos eleme a városi vonzerő növelésének, akárcsak a közszolgáltatások folyamatos megújítása és a közlekedési körülmények állandó javítása.

3.4.1 Prosperáló város

22. táblázat A „prosperáló város” tervezési dimenzió kapcsolódása a célrendszerhez

Stratégiai cél 1.:	A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által
A cél bemutatása:	A stratégiai cél fókuszja a fenntartható, értéknövelő munkahelymegőrzés és munkahelyteremtés. Hangsúlyosan szerepet kap a kutatás-fejlesztési potenciál növelése, a gyártási transzformációk támogatása, kiszolgáló létesítmények létrehozása. A helyi középvállalkozói szektor megerősítése mellett a zöld és barnamezős iparterületek infrastruktúrájának fejlesztése jelenik meg. Szorosan kapcsolódik a prosperáló város és digitális város dimenziókhoz.
Releváns részcélok:	• Kutatás-fejlesztési ökoszisztéma fejlesztése, vállalati gyártási rendszerek automatizálási, digitalizációs átalakulásának támogatása • A helyi vállalkozások versenyképességének erősítése • Iparterületek és barnamezős területek infrastruktúrájának továbbfejlesztése
Kapcsolódás részletezése:	A versenyképesség fejlesztése során Szombathelyen elsősorban a gyártástechnológiai fejlesztések előmozdítása, a vállalati és szolgáltató szervezetek által nyújtott kutatás-fejlesztés hangsúlyos. Az általános cél a hozzáadott érték növelése, a robotikára, mesterséges intelligenciára és digitalizációra épülő ökoszisztéma erősítése, ami olyan komponensekből épül fel, mint kutató-fejlesztő központ kialakítása, a szereplők közötti együttműködés fokozása, a képzési-oktatási programok állandó fejlesztése és vállalati igényekhez igazítása. Új vállalkozások megtelepülésének segítése érdekében szempont a közműellátottság javítása a zöldmezős területeken, illetve sikeres barnamezős infrastruktúra fejlesztés.

Stratégiai cél 3.:	Fenntartható közlekedés
A cél bemutatása:	A stratégiai cél első eleme a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, valamint a meglévő infrastruktúra megújítása. Hangsúlyos, fontos eleme a fejlesztési program egészének, mely jelentős lakossági igénnyel is találkozik. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése vonatkozik mind az önkormányzat által birtokolt közlekedési eszközök megújítására, mind pedig a vele szolgáltatói kapcsolatban álló szereplők esetére. Végül a záró eleme a 3. stratégiai célnak kettős, a multimodális közlekedés elősegítése, valamint a parkolási megoldások és rendszerek fejlesztése. A stratégiai cél négy dimenzióhoz is szorosan kapcsolódik, melyek a zöldülő, digitális, megtartó és kiszolgáló karakterek.
Releváns részcélok:	• Közlekedési, közösségi célú infrastruktúra fejlesztése és megújítása • A helyi közösségi közlekedési infrastruktúra környezetbarát megoldásokkal történő fejlesztése • Multimodális közlekedési megoldások és parkolási rendszerek fejlesztése
Kapcsolódás részletezése:	A stratégiai cél megvalósítása során számos olyan komponens kerül realizálásra, mely beszállítói lehetőséget jelent helyi vállalkozások számára – például okos parkolórendszerek kialakítása. A relevancia másik aspektusa, hogy a fejlesztett közlekedési és logisztikai rendszerekkel a vállalkozások számára a munkaerő mobilitása javul, a vállalati logisztikai folyamatok pedig könnyebben lesznek optimalizálhatóak.

23. táblázat A „zöldülő város” tervezési dimenzió kapcsolódása a célrendszerhez

Stratégiai cél 2.:	Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása
A cél bemutatása:	A 2. stratégiai cél a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” címet viseli. Három komponensből, részcélből épül fel, melyek közül az első két részterületre tagolódik, az épített környezet megújuló energia célú fejlesztésére, valamint a városban immár hagyománnyal rendelkező körkörös gazdaság ösztönzésére. A stratégiai cél megvalósítása érdekében a közszolgáltatásokkal kapcsolatos zöld energiára való átállás bír nagy jelentőséggel – távhő, szennyvíz- és hulladékkezelés területein többek között. Az okos mérőórák, egyéb smart megoldások fontos elemét fogják adni a célok elérését szolgáló tevékenységeknek. Végül a záró rész cél parkok, zöldterületek kialakítása, és olyan innovatív környezetbarát energetikai megoldásokba történő beruházás, mint a hidrogén vagy a zöldtetők és zöldfalak. A célkitűzés a zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város dimenziókhoz is kapcsolódik.
Releváns részcélok:	• Épített környezet megújuló energetikai célú fejlesztése, körkörös gazdaság promóciója • Közszolgáltatások megújuló energiára való átállásának ösztönzése, okos technológiákkal kiegészítve • Parkok, zöld területek megújítása és innovatív megoldások fejlesztése, bővítése
Kapcsolódás részletezése:	A klímaváltozás hatásainak környezetbarát módon történő mérséklése, valamint a modern technológiákkal történő energia-előállítás növeli a város vonzerejét, miközben a fenntartási költségek optimalizálásához is hozzájárul. Az innovatív fejlesztések révén számos, akár digitalizáción alapuló fejlesztési projekt tud megvalósulni, ahol helyi szolgáltatók tudnak üzleti tevékenységet megvalósítani. A hőszigetek újszerű csökkentése, a zöldfelületek növelése a lakossági elégedettség szintjét is növelni tudják.

Stratégiai cél 3.:	Fenntartható közlekedés
A cél bemutatása:	A stratégiai cél első eleme a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, valamint a meglévő infrastruktúra megújítása. Hangsúlyos, fontos eleme a fejlesztési program egészének, mely jelentős lakossági igénnyel is találkozik. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése vonatkozik mind az önkormányzat által birtokolt közlekedési eszközök megújítására, mind pedig a vele szolgáltatói kapcsolatban álló szereplők esetére. Végül a záró eleme a 3. stratégiai célnak kettős, a multimodális közlekedés elősegítése, valamint a parkolási megoldások és rendszerek fejlesztése. A stratégiai cél négy dimenzióhoz is szorosan kapcsolódik, melyek a zöldülő, digitális, megtartó és kiszolgáló karakterek.
Releváns részcélok:	• Közlekedési, közösségi célú infrastruktúra fejlesztése és megújítása • A helyi közösségi közlekedési infrastruktúra környezetbarát megoldásokkal történő fejlesztése • Multimodális közlekedési megoldások és parkolási rendszerek fejlesztése
Kapcsolódás részletezése:	A közlekedés megújításában a megújuló energiáknak van fontos szerepe, akár elektromos, akár hidrogén-alapú fejlesztések valósulnak meg. A szemlélet-formáláson túlmenően a környezeti zaj- és légszennyezettség is csökken, miközben új munkahelyek, fejlesztői környezet is létre tud jönni.

24. táblázat A „digitális város” tervezési dimenzió kapcsolódása a célrendszerhez

Stratégiai cél 1.:	A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által
A cél bemutatása:	A stratégiai cél fókusza a fenntartható, értéknövelő munkahelymegőrzés és munkahelyteremtés. Hangsúlyosan szerepet kap a kutatás-fejlesztési potenciál növelése, a gyártási transzformációk támogatása, kiszolgáló létesítmények létrehozása. A helyi középvállalkozói szektor megerősítése mellett a zöld és barnamezős iparterületek infrastruktúrájának fejlesztése jelenik meg. Szorosan kapcsolódik a prosperáló város és digitális város dimenziókhoz.
Releváns részcélok:	• Kutatás-fejlesztési ökoszisztéma fejlesztése, vállalati gyártási rendszerek automatizálási, digitalizációs átalakulásának támogatása • A helyi vállalkozások versenyképességének erősítése • Iparterületek és barnamezős területek infrastruktúrájának továbbfejlesztése
Kapcsolódás részletezése:	A versenyképesség fejlesztésével kapcsolatos beruházásokat, fejlesztéseket teljes mértékben áthatja a digitalizáció. Készségfejlesztési programoktól kezdve a kompetencia-bővítésen és szemléletformáláson keresztül a célzott infrastruktúra fejlesztésig széles palettán mozog a releváns elemek sora. Az ipar4.0 alkalmazási területei közül az adattudomány, robotika szerepel kiemelt helyen, mivel a helyi ökoszisztéma gyártás-orientált.

Stratégiai cél 2.:	Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása
A cél bemutatása:	A 2. stratégiai cél a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” címet viseli. Három komponensből, részcélből épül fel, melyek közül az első két részterületre tagolódik, melyek az épített környezet megújuló energia célú fejlesztése, valamint a városban immár hagyománnyal rendelkező körkörös gazdaság ösztönzése. A stratégiai cél megvalósítása érdekében a közszolgáltatásokkal kapcsolatos zöld energiára való átállás bír nagy jelentőséggel – távhő, szennyvíz- és hulladékkezelés területein többek között. Az okos mérőórák, egyéb smart megoldások fontos elemét fogják adni a célok elérését szolgáló tevékenységeknek. Végül a záró rész cél parkok, zöldterületek kialakítása, és olyan innovatív környezetbarát energetikai megoldásokba történő beruházás, mint a hidrogén vagy a zöldtetők és zöldfalak. A célkitűzés a zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város dimenziókhoz is kapcsolódik.
Releváns részcélok:	• Épített környezet megújuló energetikai célú fejlesztése, körkörös gazdaság promóciója • Közszolgáltatások megújuló energiára való átállásának ösztönzése, okos technológiákkal kiegészítve • Parkok, zöldterületek megújítása és innovatív megoldások fejlesztése, bővítése
Kapcsolódás részletezése:	Okos mérőórák, szenzor-technológiával és gépi tanulással felszerelt közszolgáltatások, intelligens parkolási rendszerek, mint digitalizációs megoldáson alapuló tevékenységek. A digitális klón lehetősége jelenti a legkomplexebb szimulációs potenciált, de az elemek önmagukban, rendszerbe szervezettség nélkül is szorosan kapcsolódnak a digitalizációhoz.

Stratégiai cél 3.:	Fenntartható közlekedés
A cél bemutatása:	A stratégiai cél első eleme a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, valamint a meglévő infrastruktúra megújítása. Hangsúlyos, fontos eleme a fejlesztési program egészének, mely jelentős lakossági igénnyel is találkozik. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése vonatkozik mind az önkormányzat által birtokolt közlekedési eszközök megújítására, mind pedig a vele szolgáltatói kapcsolatban álló szereplők esetére. Végül a záró eleme a 3. stratégiai célnak kettős, a multimodális közlekedés elősegítése, valamint a parkolási megoldások és rendszerek fejlesztése. A stratégiai cél négy dimenzióhoz is szorosan kapcsolódik, melyek a zöldülő, digitális, megtartó és kiszolgáló karakterek.
Releváns részcélok:	• Közlekedési, közösségi célú infrastruktúra fejlesztése és megújítása • A helyi közösségi közlekedési infrastruktúra környezetbarát megoldásokkal történő fejlesztése • Multimodális közlekedési megoldások és parkolási rendszerek fejlesztése
Kapcsolódás részletezése:	A tervezett forgalomváltozásokkal kapcsolatos szimulációk, az összekapcsolt online parkolási rendszerek, a forgalomfigyelések mind lehetőséget teremtenek arra, hogy a digitalizáció értékteremtő módon tudjon összekapcsolódni a közlekedésfejlesztéssel.

Stratégiai cél 4.:	Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése
A cél bemutatása:	A 4. stratégiai cél a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése”. Szerves részét képezik a lakhatással és szociális ellátórendszerrel kapcsolatos részcélok, melyek a fokozódó igény miatt kaptak hangsúlyt. A közösségi terek minőségi tartalommal megtöltése mellett a lakossági részvétel erősítése, a civil és önkormányzati szervezetek közösségformáló szerepének fejlesztése jelentős eleme a cél teljesülésének. Végezetül a sport, rekreáció, kulturális és szabadidős programok szintén a helyi közösség megerősítését szolgálják. A megtartó és digitális dimenziókhöz kapcsolódik a rész cél.
Releváns részcélok:	• A szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer támogatása, lakhatási és idősellátási szolgáltatás javítása, fejlesztése • Községi terek kínálatának bővítése, civil és önkormányzati szervezetek erősítése, közösségfejlesztés • Aktív szabadidő eltöltés, sport és rekreáció, kulturális programok támogatása
Kapcsolódás részletezése:	A lakossággal való kapcsolattartás, az interaktív részvétel erősítése, az aktív életmód tudatosítása és egészségügyi monitoringozása, valamint a szervezett programokkal kapcsolatos információ, visszajelzések, intelligens megoldások mind digitalizáción alapuló komponensek beépítését feltételezik.

3.4.4 Megtartó város

25. táblázat A „megtartó város” tervezési dimenzió kapcsolódása a célrendszerhez

Stratégiai cél 3.:	Fenntartható közlekedés
A cél bemutatása:	A stratégiai cél első eleme a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, valamint a meglévő infrastruktúra megújítása. Hangsúlyos, fontos eleme a fejlesztési program egészének, mely jelentős lakossági igénnyel is találkozik. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése vonatkozik mind az önkormányzat által birtokolt közlekedési eszközök megújítására, mind pedig a vele szolgáltatói kapcsolatban álló szereplők esetére. Végül a záró eleme a 3. stratégiai célnak kettős, a multimodális közlekedés elősegítése, valamint a parkolási megoldások és rendszerek fejlesztése. A stratégiai cél négy dimenzióhoz is szorosan kapcsolódik, melyek a zöldülő, digitális, megtartó és kiszolgáló karakterek.
Releváns részcélok:	• Közlekedési, közösségi célú infrastruktúra fejlesztése és megújítása • A helyi közösségi közlekedési infrastruktúra környezetbarát megoldásokkal történő fejlesztése • Multimodális közlekedési megoldások és parkolási rendszerek fejlesztése
Kapcsolódás részletezése:	A minőségi közlekedés biztosítása alapfeladata az önkormányzatnak. A megfelelő színvonalú utak, az összekapcsolt és biztonságos kerékpárút-hálózat és a szolgáltató közösségi közlekedés jelentik a lakossági elégedettség, és így a megtartóképesség alapját. A kiszámítható, hatékony és biztonságos közlekedés az alapját képezi a szolgáltatásoknak.

Stratégiai cél 4.:	Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése
A cél bemutatása:	A 4. stratégiai cél a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése”. Szerves részét képezi a lakhatással és szociális ellátórendszerrel kapcsolatos részcélok, melyek a fokozódó igény miatt kaptak hangsúlyt. A közösségi terek minőségi tartalommal megtöltése mellett a lakossági részvétel erősítése, a civil és önkormányzati szervezetek közösség-formáló szerepének fejlesztése jelentős eleme a cél teljesülésének. Végezetül a sport, rekreáció, kulturális és szabadidős programok szintén a helyi közösség megerősítését szolgálják. A megtartó és digitális dimenziókhoz kapcsolódik a rész cél.
Releváns részcélok:	• A szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer támogatása, lakhatási és idősellátási szolgáltatás javítása, fejlesztése • Községi terek kínálatának bővítése, civil és önkormányzati szervezetek erősítése, közösségfejlesztés • Aktív szabadidő eltöltés, sport és rekreáció, kulturális programok támogatása
Kapcsolódás részletezése:	A lakhatás segítése a fiatalok, a szociális ellátások erősítése az idősek és társadalmilag perifériára szorultak számára egyre fokozódó szereppel bír a település vonzereje szempontjából. A fiatalok megtartása pedig a kedvezőtlen demográfiai folyamatok miatt különösen fontos. Ehhez, illetve a teljes lakossági közérzet szempontjából is a programok állandó fejlesztése elengedhetetlen.

26. táblázat A „kiszolgáló város” tervezési dimenzió kapcsolódása a célrendszerhez

Stratégiai cél 2.:	Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása
A cél bemutatása:	A 2. stratégiai cél a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” címet viseli. Három komponensből, részcélből épül fel, melyek közül az első két részterületre tagolódik, ezek az épített környezet megújuló energia célú fejlesztése, valamint a városban immár hagyománnyal rendelkező körkörös gazdaság ösztönzése. A stratégiai cél megvalósítása érdekében a közszolgáltatásokkal kapcsolatos zöld energiára való átállás bír nagy jelentőséggel – távhő, szennyvíz- és hulladékkezelés területein többek között. Az okos mérőórák, egyéb smart megoldások fontos elemét fogják adni a célok elérését szolgáló tevékenységeknek. Végül a záró rész cél parkok, zöldterületek kialakítása, és olyan innovatív környezetbarát energetikai megoldásokba történő beruházás, mint a hidrogén vagy a zöldtetők és zöldfalak. A célkitűzés a zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város dimenziókhoz is kapcsolódik.
Releváns részcélok:	• Épített környezet megújuló energetikai célú fejlesztése, körkörös gazdaság promóciója • Közszolgáltatások megújuló energiára való átállásának ösztönzése, okos technológiákkal kiegészítve • Parkok, zöldterületek megújítása és innovatív megoldások fejlesztése, bővítése
Kapcsolódás részletezése:	A városi szolgáltatások körébe mindenképpen beleértendő az okos technológiák alkalmazása, azokra alapozva lakossági kényelmi funkciók biztosítása. A zöldfelületek bővítése, illetve új megoldások bevezetése pedig meghatározó lakossági igényre alapoz, így tovább erősíti a város szolgáltató karakterét.

Stratégiai cél 3.:	Fenntartható közlekedés
A cél bemutatása:	A stratégiai cél első eleme a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, valamint a meglévő infrastruktúra megújítása. Hangsúlyos, fontos eleme a fejlesztési program egészének, mely jelentős lakossági igénnyel is találkozunk. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése vonatkozik mind az önkormányzat által birtokolt közlekedési eszközök megújítására, mind pedig a vele szolgáltatói kapcsolatban álló szereplők esetére. Végül a záró eleme a 3. stratégiai célnak kettős, a multimodális közlekedés elősegítése, valamint a parkolási megoldások és rendszerek fejlesztése. A stratégiai cél négy dimenzióhoz is szorosan kapcsolódik, melyek a zöldülő, digitális, megtartó és kiszolgáló karakterek.
Releváns részcélok:	• Közlekedési, közösségi célú infrastruktúra fejlesztése és megújítása • A helyi közösségi közlekedési infrastruktúra környezetbarát megoldásokkal történő fejlesztése • Multimodális közlekedési megoldások és parkolási rendszerek fejlesztése
Kapcsolódás részletezése:	A közlekedés hangsúlyos fejlesztése révén a lakosság elégedettsége növekszik, és így Szombathely kiszolgáló funkciója erősödik a helyi közösség irányába.

3.5 A stratégia összhangja más stratégiákkal

A jelen dokumentum „2.1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata” című alfejezetében áttekintésre kerültek az egyes szakmai dokumentumokban Szombathely kapcsán tett főbb releváns megállapítások.

Szombathely Megyei Jogú Város FVS-ében olyan hosszú és középtávú stratégiai célok kerültek meghatározásra, amelyek az EU fejlesztési forrásaival, illetve hazai forrásból támogatható beavatkozásokon keresztül lehetővé teszik a város kockázatainak és lehetőségeinek elemzése által alátámasztott, és a város igényeivel összhangban álló beruházások megvalósítását, miközben illeszkednek a felsőbb szintű stratégiák és tervek célrendszeréhez és a helyi közösség szándékaihoz.

Az FVS elkészítésénél a város Integrált Településfejlesztési Stratégiájával történő összhang biztosítása alapvető követelmény volt.

Ezt követően a vármegyei területfejlesztési programmal történő illeszkedés biztosítása a legfontosabb. A vármegyei területfejlesztési programon (és az arra épülő Integrált Területi Programon) keresztül a vármegyei önkormányzat meghatározó szerepet játszik az önkormányzatok TOP Plusz forrásokhoz történő hozzáféréseben, ezért ez a vármegyei stratégiai dokumentum meghatározó a városok számára is. Az önkormányzatok fejlesztési forrásait elsősorban a TOP Plusz forrásai biztosítják, ezért a TOP Plusz és a vármegyei Integrált Területi Program céljaihoz, prioritásaihoz való illeszkedés a forrásszerzés célját szem előtt tartva szintén elsődleges.

Az FVS az Európai Unió és a Magyar Kormány által megfogalmazott irányelvek és elvárások figyelembevételével készült, amely előírta a széleskörű partnerség biztosítását. A tervezés során rendkívüli jelentőséggel bírt a helyi társadalom és a gazdaság szereplőinek folyamatos tájékoztatása, az Önkormányzat és a partnerek közötti kommunikáció, és a résztvevők aktív, támogató közreműködése. A városfejlesztés sikeressége nagymértékben függ az integrált szemléletmód érvényesítésétől. Attól, hogy a városfejlesztés különböző szereplői - döntéshozók, beruházók, érintett lakosok, civil szervezetek - képesek-e saját közvetlen érdekeiken is túllépve megteremteni a közös társadalmi, gazdasági és környezeti célok érdekében szükséges összefogást, vagyis az integrált városfejlesztés optimális feltételeit.

27. táblázat FVS célrendszerének kapcsolódása más megyei és városi stratégiai dokumentumokhoz

A vizsgált dokumentum megnevezése	A dokumentum fontosabb céljai	FVS kapcsolódása
Vas Vármegye Területfejlesztési Programja 2021-2030	A stratégiai program alapvető célja egyrészt a fejlesztési programcsomagok stratégiai megalapozása, másrészt a területfejlesztési koncepcióban meghatározott célkitűzések és a későbbiekben kidolgozandó projektsomagok logikai összekapcsolása.	Az FVS a Szombathely és vonzáskörzetének dinamizálása és a város élhetőségének fokozása célterülethez kapcsolódik.
Vas vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027	Az ITP célja, hogy a Vas Vármegyei Önkormányzat a TOP Plusz keretében rendelkezésre álló forrásokat optimális és költséghatékony, a területfejlesztési dokumentumokban (területfejlesztési koncepció és területfejlesztési program) feltárt problémákhoz, illetve az azokra reflektáló célrendszerhez illeszkedő forrásfelhasználási módokon használhassa fel.	Szombathely MJV az FVS alapján felhasználható, önálló forráskeret keretében kapcsolódik a vármegyei tervezett fejlesztésekhez.
Szombathely Integrált Településfejlesztési Stratégiája	Az Integrált településfejlesztési stratégia (ITS) célja, hogy integrált, területeken és a szakágakon átvívelő szemlélet mentén, egy középtávú fejlesztési időszakra kijelölje a város fejlesztési elképzeléseit.	Az FVS két olyan témakört hoz be az FVS tárgyai közé, amelyek korábban ebben a formában és tartalmi mélységben, ezzel a jelentőséggel kiemelve és elkülönítve nem szerepeltek az ITS tárgyat képező, meghatározott témakörök között, ez a zöldülő város és a digitális város dimenziója.
Szombathely Fenntartható Városi Mobilitási Terve SUMP	Célja, hogy fenntartható és integrált megoldásokat kínáljon a városi közlekedési problémákra, hozzájárulva ezzel a klímavédelmi és energiahatékonysági célkitűzések teljesüléséhez.	Az FVS összehangoltsága biztosított a célok és beavatkozási elképzelések vonatkozásában a SUMP-hoz.
Szombathely Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterve SECAP	A Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv az a kulcsdokumentum, amelyben felvázolják, hogyan kívánja a város elérni 2030-ig a célként kitűzött, meghatározott mértékű, számszerűsített CO2 emisszió ütemezett csökkentését. A terv keretein belül meghatározza az ehhez szükséges tevékenységeket és intézkedéseket, valamint a hozzájuk tartozó határidőket és kötelezettségeket.	Az FVS összehangoltsága biztosított a célok és beavatkozási elképzelések vonatkozásában a SECAP-hoz.

4 Monitoring, kontrolling, indikátorok

4.1 FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során

A monitoring rendszer egy folyamatos adatgyűjtésen alapuló ellenőrző tevékenység annak érdekében, hogy az Önkormányzat információkhoz jusson az adott tevékenységekkel – jelen esetben a fenntartható fejlődési dokumentumokban foglalt célkitűzések, és projektek megvalósításával – kapcsolatban, és szükség esetén, akár menet közben is befolyásolhassa azok alakulását. A monitoring lényege az információk folyamatos visszacsatolása, és beépítése az éppen aktuális elemek, projektek, programok végrehajtásába.

A komplex monitoring rendszer kialakításával értékelhetők a városfejlesztés és működés eredményei, az esetleges beavatkozások révén alakítható a stratégiai fejlesztési folyamat, és így az hozzáigazítható a belső és külső környezet változásához. A korábban beazonosított stratégiai- és részcélokhoz számszerűsíthető, és mérhető eredmények rendelhetők, vagyis mind a stratégia cél, mind a részcélok esetében szükséges azonosítani annak, illetve azoknak a legjellemzőbb tulajdonságait, amelyek mentén a beavatkozásoknak köszönhető változások mérhetővé válnak.

A rendszer hatékony működéséhez elengedhetetlen egy szakmailag megalapozott indikátorkészlet meghatározása. A hosszú távú célok – projektekben realizálódó – megvalósulását hatás és eredmény indikátorok, az egyes projektek fizikai megvalósulását output indikátorok megadásával mérjük. A mérés alapja a kiinduló évben meghatározott bázis érték, melyhez a program végére elérendő célértéket kell meghatározni.

Fontos, hogy olyan mutató kerüljön kiválasztásra, amelynek mérése folyamatosan biztosítható, hiszen így garantálható, hogy a jelenség ugyanazon aspektusa kerül mérésre mindvégig, ezzel valóban a kívánt cél felé történő elmozdulás válik vizsgálhatóvá. Az adatok nyomon követése az önkormányzat szakembereinek, illetve az egyéb partnerek kompetenciája.

4.2 Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana

Természetesen az indikátorok értékeinek mérése folyamatosan biztosított lesz, ezek a megvalósítás és fenntartás időszakában is rendelkezésre állnak majd. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia Módszertani Kézikönyvének 8.5. pontja tartalmazza az indikátorok mérési módszertanát leíró adatlapokat.

A 2026-os felülvizsgálat során az indikátorok célértékei is áttekintésre kerültek. A módosítások a megvalósítás aktuális állapotához, a véglegesített TVP projektportfólióhoz, valamint a rendelkezésre álló friss adatokhoz igazodnak.

	indikátor típusa	indikátor neve és definíciója	mértékegység	bázisérték 2020	célérték 2027	mérés módszere	indikátor módosulás indoka
A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által	eredmény	Támogatott vállalkozások (ebből: mikro-, kis-, közép-, nagyvállalkozás)	db	0	0	Önkormányzati adatszolgáltatás	
A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által	eredmény	Vissza nem térítendő támogatások által támogatott vállalkozások	db	0	0	Önkormányzati adatszolgáltatás	
A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által	eredmény	Nem pénzügyi támogatásban részesített vállalkozások	db	0	1	SZOVA adatszolgáltatás	
Fenntartható közlekedés	eredmény	Átépített vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	km	0	11	Önkormányzati adatszolgáltatás	
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma	db	0	0	Önkormányzati adatszolgáltatás	
Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása	eredmény	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöld infrastruktúra	ha	0	0,9	Helyrajzi számok alapján becsült érték	
Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása	eredmény	Árvízvédelmi intézkedéssel érintett lakosság	fő	0	168 fő	Önkormányzati adatszolgáltatás	Az eredeti, Kodály utcai fejlesztési tervek nem valósultak meg, így az aktuális TVP meghatározása

							során az érintett terület lehatárolása módosult. Ennek megfelelően az indikátor korábbi célértéke (1952 fő) a ténylegesen érintett lakosság számhoz igazodik (168 fő).
Fenntartható közlekedés	eredmény	Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	km	0	3	Önkormányzati adatszolgáltatás	
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	Az új vagy korszerűsített szociális lakások kapacitása	fő	0	0	Önkormányzati adatszolgáltatás	
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	Az integrált területfejlesztési stratégiák keretébe tartozó projektek által érintett lakosság	fő	0	78522	KSH adat	A korábban szereplő 78 324 fős érték a 2020-as KSH-adaton alapult, míg a felülvizsgálat során már a 2022. évi népszámlálás aktuális adata vehető figyelembe. Ennek megfelelően az indikátor célértéke 78 522 főre módosul.
Szombathely fenntartható fejlesztése	eredmény	Támogatott integrált területfejlesztési stratégiák	db	0	1	Önkormányzati adatszolgáltatás	
Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása	hatás	Becsült üvegházhatású gáz kibocsátások	CO ₂ t/év	0	150	Energetikai számítás alapján becsült érték	
Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása	eredmény	Jobb energiahatékonyságú középületek	m ²	0	0	Fejlesztéssel érintett épületek alapterülete	A célérték 1 659 m²-ről 0 m²-re módosul, mert a korábban tervezett, jobb

							energiatakarékos épületek érintő fejlesztések kikerültek a végleges TVP projektportfóliójából, és a kapcsolódó prioritásról a források levételre kerültek.
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények osztálytermi kapacitása	db	0	0	Önkormányzati adatszolgáltatás	A célérték 1 056 db-ról 0 db-ra módosul, mivel a kapcsolódó fejlesztési tartalom az aktuális TVP-ben már nem szerepel.
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények éves felhasználói	fő	0	895	Önkormányzati adatszolgáltatás	A célérték 0 főről 895 főre módosul, mivel az új TVP alapján a fejlesztés 474 bölcsődei férőhelyet és 421 óvodáskorú gyermeket érint.
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (bennük: háziorvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskolaegészségügyi ellátás) száma	db	0	19	Önkormányzati adatszolgáltatás	
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	Az új vagy korszerűsített egészségügyi ellátó létesítmények éves felhasználói	fő	0	212 465 fő	Önkormányzati adatszolgáltatás	A célérték 2 000 főről 212 465 főre módosul, az aktuális TVP alapján.

Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások száma	db	0	4	Önkormányzati adatszolgáltatás	
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	hatás	Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények osztálytermi kapacitása	db	0	0	Önkormányzati adatszolgáltatás	
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma	db	0	1 786	Becsült érték	Módosult az indikátor neve, ennek megfelelően a kapcsolódó célérték is módosításra került
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	Egyéb, nem közösségi célú programok száma	fő	0	88 255	Becsült érték	Módosult az indikátor neve, ennek megfelelően a kapcsolódó célérték is módosításra került
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	Programban résztvevő munkanélküliek száma	fő	0	0	Önkormányzati adatszolgáltatás	
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	Programban résztvevő inaktív személyek száma	fő	0	0	Önkormányzati adatszolgáltatás	
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	A programokkal elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő	0	27	Becsült érték	Módosult az indikátor neve, ennek megfelelően a kapcsolódó célérték is módosításra került
Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése	eredmény	Program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – álló résztvevők száma	fő	0	0	Önkormányzati adatszolgáltatás	

Az FVS módszertanában leírtak szerint az Irányító Hatóság elvárja egy komplex mutató, valamint azok részmutatói, továbbá az öt tervezési dimenzióknak megfelelő mutatók mérését. Ezeket a városoknak a saját indikátoraik mellett mérniük kell és az éves előrehaladásukról az irányító hatóság felé be kell számolniuk. Az alábbi táblázat az FVS szintű egységes indikátorokat – a rezilienciát, illetve az öt tervezési dimenzió mentén történő eredményeket vizsgáló indikátorokat – rögzíti.

FVS szintű egységes indikátorok – a rezilienciát, illetve az öt tervezési dimenzió mentén történő eredményeket vizsgáló indikátorok az indikátor adatlapok alapján:

	indikátor	mérték-egység	bázis-érték	célérték 2029	mérés módszere	indikátor módosulás indoka
Reziliencia: a gazdaság több lábon állása	helyi gazdaság diverzifikációjának mértéke	%	71,2 (2019)	50	a legtöbb iparüzési adót befizető ágazat által befizetett iparüzési adó nagysága (Ft)/a város teljes iparüzési adó bevétele (Ft)	Szombathelyen a legtöbb iparüzési adót befizető ágazat a feldolgozóipar. A 2019. évi helyi iparüzési adóbevallások alapján a feldolgozóiparban érdekelt vállalkozások által befizetett helyi iparüzési adó az összes helyi iparüzési adóbevétele 71,2%-át képviselte. Ezt alapján történt a célérték 74%-ban történő megállapítása. 2020. adóévben az arány ezt a célt már el is érte (74,8%). Szombathely egyik legnagyobb adóerővel rendelkező gazdasági társasága azonban 2020. év végén áthelyezte székhelyét – a kedvezőbb adózás miatt – Írországba, így a szombathelyi telephelyén bér munka végzés maradt, ami miatt jelentősen lecsökkent a helyi iparüzési adója. Az ipari parkokban működő nagyvállalatok folyamatos fejlesztéseinek, beruházásainak eredményeként az 50% körüli teljesülés már 3 éve stabilnak mondható. Azonban az adókötelezettséget a jogszabályi változások, árfolyam változások is nagymértékben befolyásolják.
Reziliencia: energiatartósság és alternatív energiaforrásokkal való oldása	megújuló energiatermelés arányának növekedése	%	0,00025 (2020)	0,00028	a város területén az adott évben megtermelt megújuló energia összmenyisége (MW GJ)/a város területén az adott évben felhasznált energia	

					összmennyisége (MW GJ)	
Reziliencia: digitális város	digitális ügymenetek aránya	%	35,83 (2020)	40,00	digitálisan elindított hivatali ügyek száma (db/év)/az összes adott évben elindított ügy száma (db)	
Reziliencia: megtartó város	az életminőség et meghatározó szolgáltatásokkal való elégedettség	%	44 (2021)	50,00	kérdőív alapján, a megadott módszertan szerint számítva	
Reziliencia: zöldfelületek	zöld- és vízfelületek arányának változása	%	100 (2020)	100	települési zöld- és vízfelületek nagysága (ha) (aktuális év)/ a települési zöld- és vízfelületek nagysága (ha)(bázisév)	A célérték 101%-ról 100%-ra módosul, mivel a hangsúly a meglévő zöld- és vízfelületek arányának megőrzésére, valamint a zöldinfrastruktúra minőségi és nem területi fejlesztésére került át. A kapcsolódó vállalás külön indikátorban jelenik meg, 1,69 ha felújított zöldinfrastruktúra-területtel.
Prosperáló város	fejlesztések be bevont külső forrás aránya	%	0 (2021)	100	(bef. eszközök FVS (Ft) aktuális + megelőző évek kum. / bef. eszközök önkormányzati TOP Plusz forráskeretből (Ft) aktuális + megelőző évek kum.) (tervezett bef. eszközök FVS (Ft) / önkormányzati TOP Plusz forráskeret (Ft)	
Zöldülő város	éves ÜHG kibocsátás egyenérték (CO ₂ /t)	CO ₂ /t	487836 (2021)	487686	éves ÜHG kibocsátás egyenérték (CO ₂ /t)	
Digitális város	digitálisan mért adattípusok száma	db	0 (2020)	4	digitálisan mért adattípusok száma	
Megtartó város	vándorlási egyenleg	fő	-67	-60	vándorlási egyenleg	
Kiszolgáló város	újonnan belterületbe vont területek és	%	0 (2020)	1	újonnan belterületbe vont területek nagysága (ha)/a kihasználatlan városi	A célérték 11,5%-ról várhatóan 1%-ra módosul, mivel jelentősebb belterületbe vonás nem

	a kihasználatl an városi területek aránya				területek nagysága (ha)	reális, legfeljebb kisebb zárványterületek esetében várható minimális növekedés. A jelenleg ismert belterületbe vonás 5 497 m ² -t érint.
--	---	--	--	--	----------------------------	--

A TOP_Plusz-1.3.1-21 felhívás keretében benyújtott támogatási kérelemben 2 db OP indikátor került meghatározásra: - RCO74 monitoring mutató ("Az integrált területfejlesztési stratégiák keretébe tartozó projektek által érintett lakosság"), vállalt célváltozás 74.623 fő, céldőpont: 2027, - RCO75 ("Támogatott integrált területfejlesztési stratégiák"), vállalt célérték: 1 db, céldőpont: 2027.

4.3 A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana

A tervezett stratégia sikeres megvalósításának egyik fontos szegmense, hogy a célok eléréshez rendelt beavatkozások teljesülését folyamatosan nyomon lehet és kell követni. A nyomon követés a fejlesztések számszerűsített mutatói alapján történik és magában foglalja a tervek és a tényleges előrehaladás közötti eltérések lehetséges okainak feltárását, majd pedig a szükséges korrekciós javaslatok megtételét is. A stratégia előrehaladásának nyomon követéséhez ugyanakkor indokolt egy középtávú értékelési folyamat lebonyolítása, ahol az indikátorok teljesülésével összhangban a megvalósítási folyamat módosítására, adott esetben a tematikus súlypontok áthelyezésére nyílnak lehetőségek.

A monitoring adatok gyűjtése módszertani szempontból az alábbi megosztás szerint tervezett:

- output indikátorok: kimeneti indikátorok köre a fejlesztések (projektek) közvetlen megvalósulásának eredményeit tükrözik; a projektszintű kimenetek a megvalósulást követően azonnal mérhetőek, az indikátorok gyűjtésének alapját a projektgazdák által készített jelentések képezik, a mutatók és célértékek teljesülésének jóváhagyására a releváns irányító hatóságok jogosultak
- eredmény indikátorok: a fejlesztések közvetett eredményeit hivatottak mutatni; az output indikátorokkal ellentétben e mutatók nem a fejlesztések megvalósulását követően, hanem általában a fenntartási időszak során realizálódnak, az indikátorok gyűjtésének alapját a projektgazdák által készített fenntartási jelentések képezik, a mutatók és célértékek teljesülésének jóváhagyására a releváns irányító hatóságok jogosultak

A monitoring mutatók egy részéhez közhiteles külső adatbázis, míg más részéhez belső, önkormányzati adatszolgáltatás biztosítja majd az inputot. Az önkormányzati adatok esetében forrásként azonosíthatók be a Polgármesteri Hivatal szakirodái, illetve az önkormányzat közvetlen együttműködői körébe tartozó szervezetek, illetve releváns esetben önkormányzati tulajdonú cégek. A leírtak alapján a megvalósítás során jelentős szerep hárul az egyes fejlesztések során eljáró közvetlen menedzsment feladatokat ellátó szakemberekre. A gyűjtött adatok tárolása a hatályos adatvédelmi előírásokkal összhangban történik, így a későbbiekben meghatározásra kerül az adatokhoz való hozzáférés technikai háttere, az adatkezelő személyek köre, és az adatokhoz hozzáférő személyek jogosultsága is. Az adatbázisokban rögzített adatok, információk frissítése, aktualizálása rendszeresen megtörténik.

5 Az irányítási és működési modell

5.1 A városirányítási modell indokolt módosításai

A működési modell alapvetően a 2.4. alfejezetben megfogalmazottaknak megfelelően működik. Ebben a fejezetben az útmutató elvárásai alapján, a lehetséges vagy tervezett változtatások kerülnek bemutatásra.

5.1.1 Az átfogó városirányítási rendszer változásai

A városirányítási rendszerben alapvető, strukturális változtatás nem tervezett. Szombathely Megyei Jogú Város Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Irodája az irányítási terület felelőse. Mellette a Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft. fogja össze a stratégiai tervezési folyamatot operatív szinten, de feladatköre és településfejlesztési folyamatokban betöltött szerepe ennél jóval szélesebb:

- 2021. decemberben döntött SZMJV önkormányzata arról, hogy a jövőben a stratégiai városi projektek fókuszába a Savaria Városfejlesztési NKft. kerül. Ezen gazdasági társaság alapfeladata a nagyobb, fontosabb városi projektek menedzselése,
- több éve valamennyi TOP forrásból finanszírozott önkormányzati megvalósítású projekt hivatalos kapcsolattartójaként a Magyar Államkincstár felé a Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft.-t nevesítette az önkormányzat, továbbá az Irányító Hatósággal történő egyeztetéseket is a cég bonyolítja,
- projektek generálása, az előkészítő folyamatok aktív szereplője, kezdeményezője és bonyolítója is a Kft., ennek része a stakeholder team-ek azonosítása és a velük való kapcsolattartás, valamint a szükséges koordináció és összehangolás biztosítása a város középtávú településfejlesztési aktivitása terén,
- annak érdekében, hogy a stratégiai tervezés magas szinten tudjon megvalósulni, és minden érintett szakterület inputjai érvényesüljenek, a további szakmai funkciókért felelős társirodákkel és intézményekkel folyamatos kapcsolatban van a Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft., így jelentősen ki tud bővíteni a szakmai kompetenciák köre,
- a Kft. betölt egyfajta fejlesztéspolitikai információs hub szerepet is, a szakterületek szereplőivel való együttműködések során feltárt információk, a projektek megvalósítási folyamatában felhalmozódó tapasztalatok, illetve az egyes projektek stratégiai illeszkedései vonatkozásában felmerülő szempontok akkumulálásával megszerzett tudásbázisa az operatív feladatokon túlmutató kompetenciákkal ruházza fel,
- a rendelkezésre álló információ- és tudáskészletének folyamatos közvetítése a döntéshozók felé, mely szakmai funkció erősebb formalizálása (szabályozott kommunikációs fórumok, nevesített témafelelősségek) a településfejlesztés folyamatainak hatékonyságát tovább erősíti,
- a Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft. eddig is egyfajta városmenedzsment szervezetként működött, s a következő időszakban is hasonló struktúrát kíván az önkormányzat fenntartani, a Kft. funkcióinak megerősítésével.

Ahogy a jelen dokumentum 2.4.2. pontjában is bemutatásra került, az irányítás különböző szintjei közötti beavatkozások koordinációja és összehangolása már a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia elkészítése során is érvényesült: a – kérdőíves megkérdezés alapján – becsatornázott lakossági észrevételek mellett a szakmai intézmények és társadalmi szervezetek szempontjai is artikulálódtak, elősegítve a széleskörű szakmai és lakossági konszenzust egyaránt. Ezen információk megismerése és beépítése a Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft. feladata.

A döntéshozatali folyamatot a Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Iroda felügyeli. A formális véleményezés és döntéshozatal legmagasabb legitim szintjét az illetékes szakbizottság és a közgyűlés képviseli. Az FVS elfogadása határozati formában, a közgyűlés által valósul meg, határozat révén.

5.1.2 A térségi koordináció mechanizmusainak változásai

Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala hosszú évekre visszamenőleges gyakorlattal rendelkezik a térségi önkormányzatok vezetőivel való egyeztetésében. Mind lakossági szempontból, mind gazdaságilag szoros egységet alkot a térség, ezért rendszeres egyeztető fórum formájában történnek a két- és többoldalú megbeszélések. Mindezek azért is fontosak, mert igaz, hogy a jelen dokumentum a városra vonatkozik, viszont közvetett hatásai az egész térséget befolyásolják.

5.1.3 Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában

Az FVS beavatkozásainak jelentős része épít olyan szereplőkre, mint külső intézményi, illetve civil szervezeti entitások. A 2014-2020-as időszakban is kaptak fontos szerepet ezen résztvevők, és azok tapasztalataira építve, a résztvevők körét módosítva, illetve kibővítve egy hatékony partnerségi együttműködés tudja az FVS célkitűzéseit sikeresen szolgálni.

A folyamatos visszajelzésekre építő, a turbulens környezeti hatásokat maximálisan figyelembe vevő stratégia fontos eleme a párbeszéd. Ezért is került megfogalmazásra az 5.1.1. alfejezetben, hogy az FVS során kialakult együttműködések rendszere a megvalósítás fázisában is szerepet fog kapni. Megbeszélések, egyeztetések, megkérdezések révén lehet és kell biztosítani a reziliens végrehajtás konszenzuson és közösségi tudáson alapuló folyamatos adaptációját.

A partnerségi akcióknak alapvetően két fő célcsoport elérését és bevonását kell szolgálnia:

- Egyfelől a szakmai partnereket (állami és önkormányzati intézmények, gazdasági, egyházi és civil szervezetek), akik különböző tématerületeken releváns kompetenciával és felhatalmazással rendelkeznek a konkrét fejlesztési szükségletek azonosításához, a fejlesztések tartalmának kidolgozásához, illetve – részben konzorciumi partnerként vagy üzemeltetőként – felelnek a kapcsolódó szolgáltatások biztosításáért és/vagy az érintett létesítmények működtetéséért. Velük történő folyamatos kapcsolattartásért a Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Iroda felel. A

tervek szerint évente több alkalommal is személyes egyeztetés történik velük, különböző munkacsoportok keretében. A város hatékony működtetésében egyre nagyobb szerepet fognak játszani a fentiekben már bemutatott szakmai partnerségi formák: a különböző műhelyek, munkacsoportok és egyéb egyeztető fórumok megteremtik a folyamatos együttműködés részben formalizált platformjait, amelyek lehetőséget biztosítanak a város működéssel kapcsolatos hiányosságok és kihívások gyors azonosítására, valamint a működési folyamatok optimalizálására.

- Másfelől a helyi lakosokét, akik végső használói és hasznélvezői lesznek a fejlesztések eredményeként létrehozott vagy megújított szolgáltatásoknak, létesítményeknek – intenzív bevonásuk garantálja a szükségletorientált beavatkozások megvalósítását, valamint a fejlesztések elfogadottságát is. Részükre kérdőíves igény- és elégedettségmérések, lakossági fórumok és egyéb partnerségi rendezvények kerültek megvalósításra az alábbiak szerint:

Tevékenység	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Igény- és elégedettségmérések						
Lakossági fórumok						
Szemléletformáló akciók						
Egyéb partnerségi rendezvények						

5.2 A városi működési modellt érintő tervezett változtatások

A működési modell korábbi bevált gyakorlata alapján jelentős változtatásra nincsen szükség a kialakult struktúrában, mivel a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia nem indukál olyan alapvető változásokat, amelyek miatt módosítani kellene a 2.4.2 fejezetben bemutatott jelenlegi működési modellt. Ez a jelen dokumentum 5.1.1. pontjában is kifejtésre került.

Szombathely Megyei Jogú Város részéről a Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Iroda az irányítási terület felelőse. Mellette pedig továbbra is a legfontosabb szereplő a százszázalékos önkormányzati tulajdonú Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft., amelynek egyik fő feladata a nagyobb, fontosabb városi projektek menedzselése.

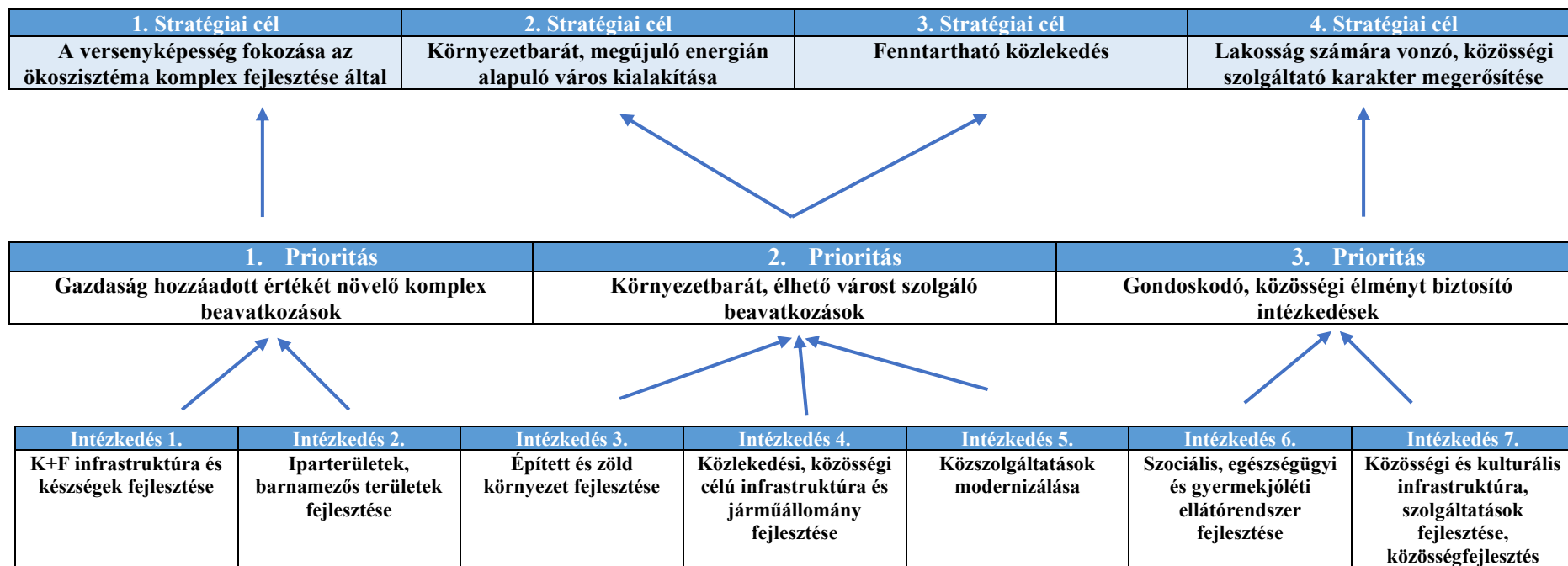
Érintett szervezeti egység	Tervezett változtatás	Felülvizsgálatkori állapot
Polgármesteri Hivatal Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Irodája	Az FVS megvalósítása során várható: - létszám-változtatás (szükség esetén létszám növekedés); - eszközigény	Létszámnövekedés nem történt, eszköz beszerzés nem valósult meg.
Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft.	Az FVS megvalósítása során várható: - létszám-változtatás (szükség esetén létszám növekedés - eszközigény	Létszámnövekedés nem történt, eszköz beszerzés nem valósult meg. Eszközbeszerzés tervezett 2026-ban.

A tervezett változások megvalósulása a következő évekre projektek előkészítésének és megvalósításának időbeli ütemezésétől függ, várhatóan 2026-tól válik reálisan megvalósíthatóvá.

6 Cselekvési terv

6.1 Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése

28. táblázat Stratégiai célok – prioritások és intézkedések kapcsolata

29. táblázat Az intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése

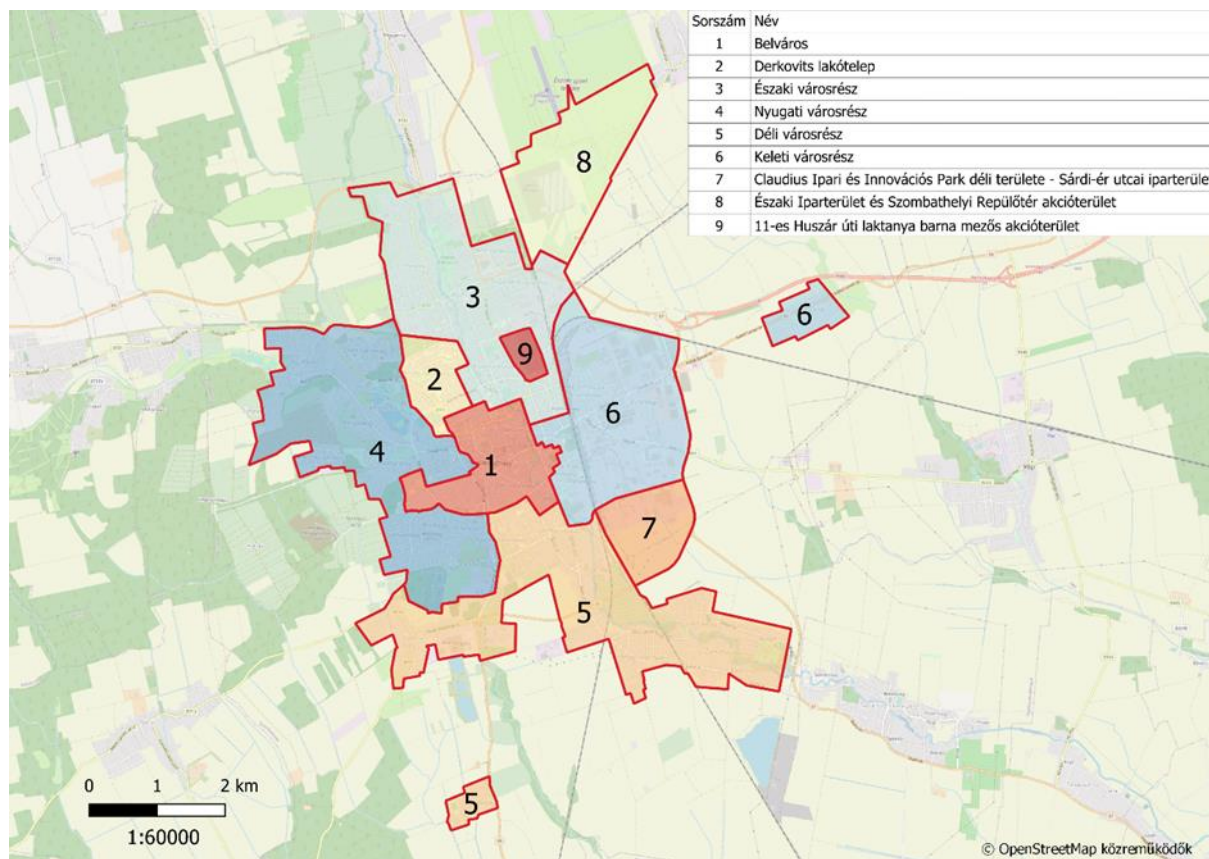
Intézkedés 1.	Intézkedés 2.	Intézkedés 3.	Intézkedés 4.	Intézkedés 5.	Intézkedés 6.	Intézkedés 7.
K+F infrastruktúra és innovációs készségek fejlesztése	Iparterületek, barnamezős területek fejlesztése	Épített és zöld környezet fejlesztése	Közlekedési, közösségi célú infrastruktúra és járműállomány fejlesztése	Közzolgáltatások modernizálása	Szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer fejlesztése	Közösségi és kulturális infrastruktúra, szolgáltatások fejlesztése, közösségfejlesztés
Beavatkozás 1.1.	Beavatkozás 2.1.	Beavatkozás 3.1.	Beavatkozás 4.1.	Beavatkozás 5.1.	Beavatkozás 6.1.	Beavatkozás 7.1.
K+F+I központ kialakítása és szolgáltatások szervezése	Zöldmezős ipari területek fejlesztése	Épületenergetikai és infrastrukturális fejlesztések	Közlekedési, közösségi infrastruktúra fejlesztése, megújítása	Közzolgáltatások megújuló energiára való átállása	Szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer fejlesztése	Közösségi terek kínálatának bővítése, együttműködések erősítése, közösségfejlesztés
Beavatkozás 1.2.	Beavatkozás 2.2.	Beavatkozás 3.2.	Beavatkozás 4.2.	Beavatkozás 5.2.	Beavatkozás 6.2.	Beavatkozás 7.2.
Innovációs ökoszisztéma támogatása	Barnamezős területek hasznosítása	Parkok, zöld- és vízfelületek fejlesztése	Közösségi közlekedés fejlesztése, zöld és okos megoldásokkal	Innovatív, zöld energetikai és körkörös gazdasági megoldások	Lakhatási megoldások nyújtása, megoldások ösztönzése	Aktív szabadidő, sport, rekreációs és kulturális programok nyújtása
Beavatkozás 1.3.		Beavatkozás 3.3.				Beavatkozás 7.3.
Digitális kompetenciák fejlesztése		Városi területek komplex megújítása				ESZA típusú projektek megvalósítása

6.2 Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása

Szombathelyen az FVS készítése során a város teljes területére vonatkozó, ún. hálózatos, illetve akcióterülethez rendelés szerinti lehatárolása történt meg.

A lehatárolásnál figyelembevételre került, hogy adott részterület lakosság számának, településrészek lélekszámának el kellett érnie a legalább 500 főt. A célterületek népessége a KSH 2016. évi helységnévkönyve ill. önkormányzat által nyilvántartott adatbázis alapján történt, utcaszintű lehatárolással. Figyelembevételre került a célterületet képező településrészek kapcsolati rendszere is, meghatározásra kerültek a településrészi központok. A projekt célterületének demográfiai, társadalmi (különösen közösségi), gazdasági, környezeti, valamint infrastrukturális jellemzőinek bemutatása, problémák feltárása is megtörtént. Ezeken túl a célterületi lehatárolás során figyelembe vettük Szombathely MJV városfejlesztési dokumentumaiban (IVS, ITS) meghatározott városrészi kijelöléseket, illetve az elmúlt években folytatott közösségi tervezési tevékenységek keretében kialakított célterületeket. Fentiek alapján 6 célterület és 3 stratégiailag meghatározó terület kijelölését tartottuk indokoltnak a különböző városrészek összevonásával, amelyek a fejlesztési beavatkozásokat komplex városfejlesztési akciókba integrálják.

A jelen dokumentum 3.3. pontjában szereplő 19. ábra az alábbiak szerint térképen is szemlélteti az akcióterületeket.

30. táblázat Akcióterületek összefoglaló táblázata

Akcióterület megnevezése	Akcióterület lehatárolása	A lehatárolás indoklása
1. számú akcióterület: Belváros	Középhegyi út – Nárai út – Brenner Tóbiás körút – Szent Flórián körút – Rumi út – Németújvár utca – Hunyadi János út – Pázmány Péter körút – Szent Márton utca – Wesselényi Miklós utca – Deák Ferenc utca – Paragvári utca – Engels Frigyes utca – Rohonci út – Perint patak – Óperint utca – Kálvária utca – Jókai Mór utca – Víztorony utca	A város történelmi központjának karakterét, egyedi jellegét a kulturális értékek széles köre határozza meg, mely egyértelműen elkülöníti a többi akcióterülettől. A 2014-2020-as időszakban már elindult fejlesztések szerves folytatása a cél. Lehetőségként merül fel az akcióterülettel kapcsolatosan a kulturális és szabadidős övezetnek bővítése, felújítása, buszpályaudvar komplex zöldfelületi rehabilitációja. A belváros esztétikus településképe kialakítása érdekében a műemlék és védett épületek homlokzati felújításának támogatása, épületek és épületegyüttesek felújítása. A későbbiekre nézve kockázatot jelent, ha a belváros forgalmi terhelésének redukálását nem sikerül megoldani.
2. számú akcióterület: Derkovits lakótelep	Paragvári utca – Szűrcsapó utca – Szabó Miklós utca – Engels Frigyes utca – Rohonci út – Perint patak – egykori Szombathely - Bucsú vasúti töltés	A terület egyedi jellege abból adódik, hogy a város egyik legjelentősebb dominánsan lakótelepi lakóövezete. Lehetőségként és szükségként merül fel az akcióterülettel kapcsolatban a rekonstrukció, a zöldfelületek növelése, kerékpáros és gyalogos közlekedés elősegítése, valamint a parkolási nehézségek menedzselése. Cél a lakosságon belül a fiatal, képzett korosztály arányának növelése, melynek eszközei a helyi közösség fejlesztése, a közlekedési – parkolási – kapacitás bővítése, összességében részleges városfejlesztés megvalósítása. Kockázatot jelenthet, hogy a fejlesztések nélkül a lakótelep az elszegényedő társadalmi rétegek, illetve az idős korosztály szegregátumává válhat.
3. számú akcióterület: Északi városrész	89-es út – Perint patak – egykori Szombathely - Bucsú vasúti töltés – Paragvári utca – Szűrcsapó utca – Szabó Miklós utca – Engels Frigyes utca – Paragvári utca – Deák Ferenc utca – Wesselényi Miklós utca – Széll Kálmán utca – Sopron – Szombathely vasútvonal – Volt határőr laktanya – 87-es út – Minerva lakótelep – 11-es huszár út	Az akcióterület lakókörnyezeti szempontból eltérő stílusjegyekkel rendelkezik. Területe nagy részét két kisközség adja, Herény és Kámon, mely a város meghatározó kertvárosi övezete, sok zöld övezettel. Az akcióterülethez tartozik még két lakótelep, a Stromfeld és az újabb építésű Minerva, ahol jellemzően társasházak, sorházak adják a lakóparki jellegét. A Stromfeld lakótelep több zöldfelülettel, játszótérrel rendelkezik, míg a Minerva lakópark meglehetősen zsúfolt. Az akcióterülettel a cél a közlekedési kihívások rendszerben történő kezelése, a patakparti területek rehabilitációja, zöldfelületek arányának növelése.

4. számú akcióterület: Nyugati városrész	Oladi lakótelep – Angolkert lakópark – Aranypatak lakópark – Olad falu – Oladi plató– Parkerdő lakópark – Lovasiskola lakópark – Sallai telep – Jáki úti temető – Hajnóczy József utca – Volán telephely – Perint patak – Brenner Tóbiás körút – Nárai utca – Erdei iskola utca – Középhegyi út – Víztorony utca – Jókai Mór utca – Kálvária utca – Óperint utca – Perint patak	Az akcióterületen belül a kertvárosi és lakótelepi különböző karakterjegyek erősen megjelennek. A terület erősen tagolt, a kertvárosias részek mellett megtalálhatóak a lakótelepek és az újépítésű lakóparkok is. A zöldterületek aránya magas. A Csónakázó-tó, illetve az Emlékmű domb, mint a legkedveltebb, leglátogatottabb zöldterületi rekreációs programhelyszínek itt találhatóak. A kerékpáros közlekedés ösztönzése lehetőség a város számára, hogy hozzájáruljon az autós közlekedés túlsúlyának csökkentéséhez, illetve a zöldfelületek fejlesztése általános célkitűzés. Az Aranypatak parti sávjának integrált fejlesztése, valamint szabadidő hasznos eltöltését célzó beruházások megvalósítása szükséges a következő időszakban.
5. számú akcióterület: Déli városrész	Szent Flórián körút – Perint patak – Hajnóczy József utca – Újperint – Újvilág utcai lakópark – Gyöngyöshermán – Zarkaháza – Bádonfa – Bogáti fasor – Szentkirály – Szombathely – Vasvár vasútvonal – Szent Gellért utca – Hunyadi János út – Németújvár utca – Rumi út, Petőfi telep	Az akcióterületet olyan jól elkülöníthető egységek alkotják, mint a Sallai-telep, Petőfi-telep, Újperint, KISZ-lakótelep, Szőlős, Gyöngyösszőlős, Gyöngyöshermán, Szentkirály, Zarkaháza, Bogát. A zöldterületek aránya a városrészen belül kiemelkedően magas. A kertvárosi egységekben rengeteg kisebb-nagyobb park, játszótér található. Ezek részben elhanyagoltak, de általában funkciójukat betöltik. A fejlesztési lehetőségek a területtel kapcsolatban a szociális és egyéb beruházások, mint gyermekjóléti fejlesztések (bölcsőde építése), kerékpárút folytatása, közlekedési infrastruktúra felújítása. Kockázatként jelenhet meg, ha nem sikerül a városrész vonzerejének és megtartó képességének növelése.
6. számú akcióterület: Keleti városrész	Széll Kálmán utca – Wesselényi Miklós utca – Szent Márton utca – Barátság utca – Kinizsi Pál utca – Pázmány Péter körút – Hunyadi János út – Szent Gellért utca – Csaba utca – 86, 87-es főút közös szakasza – 87-es főút – Szombathely – Sárvár vasútvonal – Szombathely – Sopron vasútvonal, Zanat	Az akcióterület magába foglalja Zanatot, az Éhen Gyula-, Bébic-, Pick-telepeket, Joskar-Ola lakótelepet. A terület nagy része családi házas övezet, illetve meghatározók a Joskar-Olán található panelházak is, a belvároshoz tartozó részen pedig klasszikus polgári társasházakat találunk. Az akcióterületen található a város legnagyobb forgalmat lebonyolító útja, a Zanati út és annak folytatása, a Szent Márton utca. Szombathelyre ebből az irányból érkeznek be az M86-os útról jövő autók. A terület közvetlen határán található a vasútállomás. Az akcióterület olyan lehetőségeket foglal magába, mint a zöldfelületi fejlesztés. Kihívásként jelentik meg, hogy a Zanati út forgalmának csökkentése, más irányba történő terelése nem megoldott. Ezentúl

		átfogó cél a kerékpáros közlekedés ösztönzése.
7. számú akcióterület: Claudius Ipari és Innovációs Park déli területe - Sárdi-ér utcai iparterület	Csaba utca – 86, 87-es főút közös szakasza - 86-os főút – Szombathely – Vasvár vasútvonal	Az akcióterület egy a város stratégiailag meghatározó területei közül. A Claudius Ipari és Innovációs Parkban évekkel ezelőtt elfogytak a közművesített telkek, így a megtelepedni szándékozó vállalkozások számára nem tudtak területet adni. Kockázatot jelenthet, ha terület nem tud tovább fejlődni, így mindképpen szükséges a zöldmezős ipari terület fejlesztése. Ennek érdekében valósult meg a Sárdi-ér utcai iparterület kialakítása. Cél a helyi vállalkozások tovább-fejlődésének elősegítése az iparterület infrastruktúrájának fejlesztése által, működő tőke és befektetések vonzása érdekében. Építési telkek kialakítása és ipari szereplők felé történő értékesítése.
8. számú akcióterület: Északi Iparterület és Szombathelyi Repülőtér akcióterület	Söptei út – Söpte – Gencsapáti – Szombathely-Kőszeg vasútvonal	Az akcióterület Szombathely második stratégiailag meghatározó területe, melyet délről a Szombathely - Söpte között haladó országos mellékút, keletről a Bogáca patak, északról a repülőtér déli határán elnyúló földút, nyugatról pedig a repülőtérre vezető út határolja. Zöldmezős beruházás formájában közműszolgáltatásokra vonatkozó beruházások révén ipari munkahelyteremtés valósul meg, a képzett munkaerő számának növelése érdekében. Kiépítésre kerültek a közművek (gáz, elektromos áram, víz- és szennyvíz, csapadékvíz-elvezetés, közvilágítás). Ennek eredményeképpen egy 16 hektárnyi közmű- és közúti infrastruktúrájával rendelkező, iparosításra, beruházásokra alkalmas terület áll rendelkezésre a repülőtér mellett.
9. számú akcióterület: 11-es Huszár úti laktanya barna mezős akcióterület	11-es huszár út – Bocskai István körút – Losonc utca – Söptei út – Lovas utca – egykori vasúti töltés	Az 1888/1889-ben készült műemléki komplexum a monarchia időszakának jellegzetes, pavilonos kialakítású kaszárnya épületegyüttese. Felújítása, új funkcióval való megtöltése (lakás, bérlakás, közintézmény stb.) eddig nem tudott sikeresen megvalósulni, pedig nagy lehetőség rejlik a területben a város számára, a barna mezős rehabilitáció városfejlesztési műveleteinek elvégzését követően a város legkedveltebb kreatív munkahelyi környezete alakítható ki. A kutatás-fejlesztés, az innováció, a szombathelyi startup és spin off cégek legkeresettebb működési helye létesülhet.

6.3 Városi szintű beavatkozási területek részletezése

A beavatkozási területek négy csoportban elkülönítve kerültek kialakításra, az útmutató iránymutatásaival összhangban. Ezek a stratégiai beavatkozási területek, az akcióterületiek, a hálózatos formában és a várostérségben megvalósulók.

6.3.1 Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások

31. táblázat Városi stratégiai beavatkozási területek

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	1.1. K+F+I központ kialakítása és szolgáltatások szervezése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	K+F+I infrastruktúra fejlesztése
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik „A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Szombathely nem rendelkezik modern, innovációs és kutatási szolgáltatásokat integráltan kínáló központtal, pedig a gazdasági versenyképességének hosszú távú erősítéséhez szükséges, hogy a város ne kizárólag ipari termelési helyszíneként, hanem innovációs és tudásalapú gazdasági központként is fejlődjön tovább. Jelenleg a kutatás-fejlesztési, innovációs, technológiai és vállalkozástámogatási funkciók részben szétagoltan, korlátozott kapacitással érhetők el a városban. Egy korszerű K+F+I központ kialakítása lehetőséget teremthet arra, hogy ezek a szolgáltatások koncentráltabban, láthatóbban és a vállalkozások számára könnyebben hozzáférhető módon jelenjenek meg. A beavatkozás stratégiai jellegét az adja, hogy egyszerre támogathatja a helyi vállalkozások innovációs képességének növelését, új technológiák kipróbálását, a gazdasági szereplők közötti együttműködést, valamint a magasabb képzettséget igénylő munkahelyek létrejöttét.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A beavatkozás célja egy modern, vonzó és jól megközelíthető K+F+I infrastruktúra kialakítása az Északi Iparterülethez kapcsolódóan, amely fizikai helyszínt és szolgáltatási háttérrel biztosíthat innovációs, technológiai, kutatás-fejlesztési és vállalkozásfejlesztési tevékenységek számára. A fejlesztés tartalmazhat közösségi és együttműködési tereket, tárgyaló- és rendezvényfunkciókat, demonstrációs vagy tesztelési célú helyiségeket, vállalkozói és innovációs tanácsadási szolgáltatásokat, valamint olyan programokat, amelyek elősegítik a vállalatok, kutatási szereplők, oktatási intézmények és gazdaságfejlesztési szervezetek közötti kapcsolatépítést. A központ hosszabb távon támogathatja új K+F+I projektek előkészítését, technológiai együttműködések elindítását, vállalkozói ötletek fejlesztését, valamint a város innovációs arculatának erősítését.
6.	Városrészi leképeződése	8. számú akcióterület - Északi Iparterület és Szombathelyi Repülőtér akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	1.3. Digitális kompetenciák fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Vállalati és lakossági digitális kompetencia-fejlesztés
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik „A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A cégek és a lakosság digitális készségeinek folyamatos naprakész szinten tartása nélkülözhetetlen a városi fejlesztési programok hatékony megvalósításához. A gyártásban megjelenő fokozódó igény miatt a pályaaorientációtól a munkavállalói képzésekig széles a szükséges képzési, szemléletformálási portfólió.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Gyakorlatorientált képzések, bemutatók, programok szervezése digitális készségek – ipar4.0, robotizáció, 3D technológiák stb. - ismeretek fejlesztése céljából.
6.	Városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	2.1. Zöldmezős ipari terület fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Claudius Technológiai és Ipari Park Északi Iparterületének komplex infrastruktúra- és közműfejlesztése
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik „A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A 2026-ban készült megvalósíthatósági tanulmány, valamint a szakmai visszajelzések alapján az Északi Iparterület fejlesztése Szombathely egyik meghatározó gazdaságfejlesztési beavatkozása. A terület jelentős nagyságú, még hasznosítható zöldmezős ipari fejlesztési potenciállal rendelkezik, ugyanakkor a további betelepülés és a meglévő vállalkozások bővülése csak az alpinfrastruktúra ütemezett fejlesztésével biztosítható. A jelenlegi közúti kapcsolatok a 87. sz. főútra és a Söptei útra koncentrálódnak, a belső feltárási úthálózat és a tehermentesítő kapcsolatok hiányosak, a gyalogos és kerékpáros megközelítés nem folytonos, a meglévő közműkapacitások pedig a további bővüléshez nem elegendőek. A beavatkozás stratégiai jelentőségét az adja, hogy csökkenti a befektetői és üzemeltetési kockázatokat, javítja a terület kiejánlhatóságát, és megalapozza egy fenntarthatóbb, innováció-orientált, magasabb hozzáadott értékű ipari-gazdasági zóna kialakulását.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A beavatkozás célja az Északi Iparterület olyan komplex, ütemezhető és skálázható infrastruktúra-fejlesztése, amely alkalmas a meglévő vállalkozások bővülésének támogatására, új beruházások fogadására, valamint célzottan zöldipari, egészségipari, K+F alapú, faipari, nem szennyező gépipari, logisztikai és technológiai szolgáltató tevékenységek vonzására. A fejlesztés tartalma kiterjed a közúti feltárási javítására, a belső és kapcsolódó közúti infrastruktúra fejlesztésére, a gyalogos és

		kerékpáros kapcsolatok biztonságosabbá tételére, az ipari parki vasúti kiszolgálás előkészítésére és kiépítésére, valamint a vízellátás, szennyvízelvezetés, csapadékvíz-kezelés, villamosenergia-ellátás és szükség szerint egyéb közművek fejlesztésére. A beavatkozás részeként figyelembe veendő a Bogáca-érhez kapcsolódó vízrendezési feladatok, a megújulóenergia-hasznosítás és energiaközösségi lehetőségek, az intelligens közmű- és kapacitásmenedzsment, valamint az ipari park hosszú távú működtetését támogató szolgáltatási és menedzsment elemek is. A fejlesztés megvalósítása a tényleges betelepülési, energia-, közmű- és szállítási igényekhez igazodó, fokozatos ütemezésben indokolt.
6.	Városrészi leképeződése	8. számú akcióterület - Északi Iparterület és Szombathelyi Repülőtér akcióterület. A fejlesztés várostérségi összefüggései miatt Söpte és Gencsapáti irányába is kapcsolódik, különösen a közlekedési, vízrendezési, területhasználati és térségi gazdaságszervezési hatások miatt.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	2.2. Barnamezős terület hasznosítása
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	11-es Huszár úti laktanya megújítása
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik „A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” stratégiai célokhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A 11-es Huszár úti laktanya Szombathely egyik legjelentősebb barnamezős, műemléki értékű területe, amely évtizedek óta alulhasznosított, részben leromlott állapotú épületegyüttes a városszerkezetben. A terület megújítása egyszerre örökségvédelmi, városrehabilitációs, közösségi és zöldfelület-fejlesztési feladat. Stratégiai jelentőségét az adja, hogy a lakóterületi környezetben fekvő, nagy kiterjedésű ingatlan új funkciókkal való megtöltése hozzájárulhat a városrész megújulásához, a közösségi és kulturális szolgáltatások bővítéséhez, az innovációs, oktatási és vállalkozásfejlesztési funkciók erősítéséhez. A terület fejlesztésére vonatkozóan döntéselőkészítő és megvalósíthatósági tanulmány készült. A felújított parancsnoki épület visszakerült önkormányzati kezelésbe, ezért annak rövid vagy középtávú hasznosítása a terület egészének fokozatos aktiválását is elősegítheti.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A cél, hogy az épületegyüttes és környezete közösségi, kulturális, rekreációs, oktatási, innovációs és gazdaságfejlesztési funkciókat kapjon. A projekt tartalmazhatja a terület környezeti és műszaki előkészítését, szükség szerinti kármentesítését, a közlekedési és közmű-infrastruktúra fejlesztését, a zöldfelületek és közösségi terek kialakítását, a meglévő, megőrzendő épületek rehabilitációját, valamint az egyes területrészek eltérő funkciók szerinti hasznosítását.
6.	Városrészi leképeződése	9. számú akcióterület: 11-es Huszár úti laktanya barna mezős akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	6.1. Szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Egészségügyi alapellátás fejlesztése
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Háziorvosi rendelőegységek felújítása a fenntartható humán infrastruktúra fejlesztése jegyében.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Építési, felújítási, akadálymentesítési munkálatok elvégzése egy rendelő-egy orvos elvnek megfelelően, valamint orvosi rendelők berendezésének cseréje, eszközbeszerzés.
6.	Városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	6.1. Szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Szociális alapszolgáltatás fejlesztése
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az önkormányzat által működtetett Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ És Gyermekjóléti Szolgálat a növekvő igények miatt leterhelt, és a munkatársak számának, eszközeinek bővítése szükséges. A Fogytékkel Élőket és Hajléktalanokat Ellátó Közhasznú Nonprofit Kft. esetében infrastrukturális és humánfejlesztések megvalósítása szükséges a feladatok ellátásának biztosítására.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Építési, felújítási, akadálymentesítési munkálatok elvégzése család-és gyermekjóléti központ kialakítása, Idősek klubjának felújítása és demens nappali ellátás kialakítása érdekében. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás fejlesztése. A szolgáltató központ munkatársai számára közlekedési eszköz biztosítása, hatékony kommunikációs és egyéb technikai eszközök kihelyezésének a lehetősége és a kapacitás bővítése. Hajléktalan ellátás kapcsán épületrész felújítása, - nappali melegedőhöz kapcsolódóan tálaló konyha kialakítása, étkezővel, eszközbeszerzéssel együtt. Alapellátáshoz kapcsolódó informatikai eszközpark megújítása, cseréje. A beavatkozás megvalósítása kapcsán előrelépés történt, mivel Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata támogatást nyert a TOP_PLUSZ-3.4.1-23-SH1-2024-00001 azonosítószámú, „Szociális alapszolgáltatások fejlesztése” című projekt megvalósítására. A fejlesztés keretében a Pozsony utca 47. szám alatt működő, 40 fős idősek klubja felújításra kerül, kapacitása további 14 fő demens ellátását biztosító férőhellyel

		bővül, valamint létrejön egy 24 férőhelyes nappali ellátás autizmussal élő felnőtt személyek számára. A projekt célja a szociális alapszolgáltatások infrastrukturális és funkcionális fejlesztése, az idősellátás és a fogyatékkal élő személyek közösségi alapú támogatásának erősítése. A projekt megvalósítási időszaka 2025. május 1-től 2027. december 31-ig tart.
6.	Városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	6.1. Szociális ellátórendszer fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Időotthon építése
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Szombathely népességszerkezete egyértelműen az idősödés irányába változik: a 65 éves és idősebb korosztály létszáma az elmúlt két évtizedben jelentősen növekedett, miközben az aktív korú népesség aránya csökkent. Ez hosszabb távon növekvő terhet jelent a város szociális, egészségügyi és gondozási ellátórendszerére. Bár a városban működnek nappali és bentlakásos idősellátási kapacitások, a demográfiai folyamatok alapján indokolt a szolgáltatások mennyiségi és minőségi fejlesztése, különösen a tartós gondozást, demens ellátást, nappali ellátást és otthonközeli támogatást igénylő célcsoportok esetében.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Időotthon építése, önkormányzati üzemeltetéssel biztosítva a hosszútávú működést. Az időskorú lakosság igényeihez igazodó, hosszú távon fenntartható idősellátási kapacitások és szolgáltatások fejlesztése. Ennek része lehet új időotthoni kapacitás kialakítása önkormányzati vagy önkormányzati szerepvállalással biztosított üzemeltetési modellben, valamint a meglévő idősellátási intézmények infrastrukturális és szolgáltatási színvonalának javítása.
6.	Városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	6.1. Szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Bölcsőde fejlesztése, építése
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A 2023-ban és 2024-ben megnyílt új bölcsődék jelentősen javították a városi bölcsődei ellátás kapacitáshelyzetét, ezért a beavatkozás stratégiai indoka a korábbi általános férőhelyhiány helyett elsősorban a meglévő intézményi infrastruktúra minőségi fejlesztése. A bölcsődei épületállomány korszerűsítése, a tornaszobák, játszóudvarok és eszközállomány fejlesztése, valamint a biztonságos, egészséges és családbarát intézményi környezet biztosítása továbbra is fontos feltétele a magas színvonalú kisgyermekkorai ellátásnak. A beavatkozás emellett hozzájárul a családok helyben tartásához, a kisgyermekes szülők munkavállalásának támogatásához.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A meglévő bölcsődei intézmények minőségi és infrastrukturális fejlesztése, a hosszú távon fenntartható, biztonságos és korszerű bölcsődei ellátás biztosítása érdekében. A projekt keretében megvalósulhat a bölcsődei épületek felújítása, szükség szerinti bővítése, tornaszobák és fejlesztő helyiségek kialakítása vagy korszerűsítése, játszóudvarok megújítása, kerékpártámaszok kihelyezése, valamint az ellátáshoz szükséges eszközök beszerzése. Az EBI jelzése alapján az északi városrész Stromfeld lakótelep – 11-es Huszár út – Minerva térsége esetében hosszabb távon új bölcsődei kapacitás kialakításának lehetősége is vizsgálható.
6.	Városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	6.1. Szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer fejlesztése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Óvoda fejlesztése, építése
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A jelenlegi óvodai kapacitás városi szinten alapvetően elegendő, ezért a beavatkozás stratégiai indoka elsősorban nem új férőhelyek létrehozása, hanem a meglévő intézményi infrastruktúra minőségi fejlesztése.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A meglévő óvodai intézmények infrastrukturális és funkcionális fejlesztése keretében megvalósulhat az óvodai épületek belső és külső felújítása, a gépészeti és villamos hálózati rendszerek korszerűsítése, az energiahatékonysági fejlesztések, a torna és fejlesztőszobák, udvarok felújítása, akadálymentesítés, mindennapi működéshez szükséges eszközök beszerzése.
6.	Városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	6.2. Lakhatási megoldások nyújtása, szolgáltatások ösztönzése
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Bérlakás építési program
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt ? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A megfizethető és megfelelő minőségű lakhatás biztosítása fontos kihívás, különösen a fiatalok első lakáshoz jutása, az idősek lakásfenntartása, valamint a szociálisan sérülékeny helyzetben lévő csoportok esetében. A bérlakásállomány fejlesztése stratégiai jelentőségű, mert hozzájárulhat a lakosság helyben tartásához, a társadalmi leszakadás mérsékléséhez, valamint a város szolgáltató és befogadó karakterének erősítéséhez.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A beavatkozás célja a városi bérlakásállomány fejlesztése, különösen a szociális célú lakhatási lehetőségek bővítése és minőségi javítása érdekében. A projekt keretében megvalósulhat új önkormányzati bérlakások építése, valamint a meglévő szociális bérlakások felújítása, komfortfokozatának növelése, energetikai korszerűsítése és műszaki állapotának javítása. A fejlesztés kapcsolódhat a TOP Plusz maradványforrások felhasználására benyújtott városi igényhez, amely a szociális bérlakások komfortfokozatának növelését célozza.
6.	Városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	7.1. Közösségi terek kínálatának bővítése, együttműködések erősítése, közösségfejlesztés
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	7.1. Közösségi terek kínálatának bővítése, együttműködések erősítése, közösségfejlesztés
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az önkormányzati tulajdonban álló közösségi célú épületek és helyszínek folyamatos korszerűsítése szükséges ahhoz, hogy a városlakók számára hosszú távon is megfelelő színvonalú, biztonságos, rugalmasan használható és többféle funkció befogadására alkalmas terek álljanak rendelkezésre.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A fejlesztés keretében megvalósulhat a meglévő közösségi épületek és helyiségek műszaki korszerűsítése, belső tereinek megújítása, akadálymentesítése, energetikai fejlesztése, eszközellátottságának javítása, valamint olyan többfunkciós terek kialakítása, amelyek alkalmasak civil programok, kulturális események, közösségi foglalkozások, képzések és partnerségi rendezvények befogadására. A fejlesztési lehetőségek között megjelenhet a 11-es Huszár úti laktanya felújított parancsnoki épületének közösségi célú hasznosítása is.
6.	Városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	7.1. Községi terek kínálatának bővítése, együttműködések erősítése, közösségfejlesztés
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Együttműködések erősítése, közösségfejlesztés
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A részvétel a városi közösségi programokban, a döntéshozatalokban jelentősen tudja elősegíteni a lakosok elkötelezettségét a város irányába. Ennek előmozdítása, folyamatos fejlesztése szükséges a részvételen alapuló közösség formálásához.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Együttműködési, részvételi programok finanszírozása.
6.	Városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	7.2. Aktív szabadidő, sport, rekreációs és kulturális programok nyújtása
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Helyi rekreációs és sportprogramok biztosítása
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az aktív szabadidős, sport-, rekreációs és kulturális programok fontos szerepet töltenek be a városi életminőség javításában, az egészségmegőrzésben, a prevencióban és a helyi közösségek erősítésében. A városi rendezvények és rendszeres programok nemcsak kikapcsolódási lehetőséget biztosítanak, hanem hozzájárulnak a lakosság fizikai és mentális jóllétéhez, az idősebb korosztály aktív bevonásához, valamint a lokálpatrióta kötődés és a városi identitás erősítéséhez.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Helyi rekreációs, sport-, egészségmegőrző és kulturális programok támogatása és összehangolt fejlesztése, a városlakók aktívabb, egészségesebb és közösségibb életmódjának elősegítése érdekében. A projekt keretében támogathatók rendszeres városi sport- és mozgásprogramok, közösségi rekreációs események, időseket célzó aktív életmódprogramok, családi és városrészi rendezvények, valamint olyan kulturális és közösségi programelemek, amelyek széles lakossági rétegek bevonását teszik lehetővé. A fejlesztés során célszerű építeni az elmúlt években elindult vagy megerősödött kezdeményezésekre, például az Ébredj Szombathely, a Viva Savaria kapcsolódó programelemei és az Aktív időskor program tapasztalataira.
6.	Városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	7.2. Aktív szabadidő, sport, rekreációs és kulturális programok nyújtása
2.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Kulturális programok biztosítása
3.	Beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	A beavatkozás illeszkedik a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” stratégiai célhoz.
4.	Miért stratégiai jellegű/kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Szombathely kulturális élete a város vonzerejének, identitásának és közösségi karakterének meghatározó eleme. A rendszeres városi kulturális programok hozzájárulnak a helyi közösségek erősítéséhez, a lakosság aktívabb városi jelenlétéhez, a generációk közötti kapcsolódásokhoz. A kulturális kínálat továbbfejlesztése nemcsak a lakosság életminőségét javítja, hanem a város külső megítélését, látogatottságát is erősítheti.
5.	A beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A városi kulturális programok támogatása, továbbfejlesztése és hosszú távú fenntartása, közösségi, identitáserősítő és szemléletformálási céllal. Városi rendezvények, tematikus kulturális és helyi értékeket bemutató események, közösségi kezdeményezések. A fejlesztés során célszerű építeni az Érezd Szombathelyt programsorozat tapasztalataira, amely alkalmas lehet a városi kulturális kínálat egységesebb, lakosságközelibb megjelenítésére és megalapozhatja a város esetleges Európa Kulturális Fővárosa pályázati ambícióit is.
6.	Városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	7.3. ESZA típusú projektek megvalósítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Közösségfejlesztés, fenntartható városfejlesztés kapcsolódó programok, helyi humánfejlesztési programok
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése”. Szerves részét képezi többek között a közösségi terek minőségi tartalommal megtöltése mellett a lakossági részvétel erősítése, a civil és önkormányzati szervezetek közösség-formáló szerepének fejlesztése, a sport, rekreáció, kulturális és szabadidős programok a helyi közösség megerősítése érdekében. A megtartó város dimenziókhoz kapcsolódik a rész cél.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	Szombathely teljes lakossága számára relevanciával bírnak a tervezett fejlesztések.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés a következő elemeket tartalmazza: közösségfejlesztés, fenntartható városfejlesztés kapcsolódó programok, helyi humánfejlesztési programok
7.	Városrészi leképeződése	Teljes város érintett

6.3.2 Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások

32. táblázat Városi akcióterületi fejlesztés

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	11-es Huszár út és Stromfeld lakótelep akcióterület fejlesztése
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Az akcióterületi fejlesztés illeszkedik „A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által”, a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása”, valamint a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” FVS stratégiai célokhoz.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	A 11-es Huszár út és a Stromfeld lakótelep térsége olyan összetett városi terület, ahol egyszerre jelennek meg lakóterületi, közösségi, közlekedési, zöldfelületi, intézményi és barnamezős fejlesztési kihívások. A városrészben szükség van a közterületek, zöldfelületek, játszó- és pihenőfunkciók megújítására, a parkolási helyzet rendezésére, valamint a helyi közösségi szolgáltatások és találkozási pontok erősítésére. A fejlesztési terület különös jelentőségét adja a 11-es Huszár úti laktanya megújításához való kapcsolódás, amely a térség egészének városszerkezeti és funkcionális újrapozicionálását is elősegítheti. Az akcióterület kijelölése lehetőséget teremt arra, hogy a korábban részben széttagolt fejlesztési igények egységes városrészi beavatkozásként jelenjenek meg.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A 11-es Huszár út és a Stromfeld lakótelep tágabb térségének komplex, lakosságközpontú megújítása, amely egyszerre javítja a városrész élhetőségét, zöldfelületi minőségét, közösségi funkcióit és szolgáltatási kínálatát. A fejlesztés részeként megvalósulhat a 11-es Huszár úti komplex játszótérfejlesztés, a Stromfeld pihenőpark kialakítása, a zöldfelületek rehabilitációja, közösségi kertek és magasságyások létrehozása, valamint a közösségi használatra alkalmas szabadtéri és beltéri terek fejlesztése. A projekt tartalmazhat parkolófejlesztési és közlekedésrendezési elemeket is, különösen ott, ahol a lakóterületi, intézményi és közösségi funkciók együttesen növelik a terhelést. A beavatkozás kapcsolódhat a 11-es Huszár úti laktanya megújításához, illetve annak közösségi, kulturális, rekreációs vagy szolgáltatási funkcióihoz. A fejlesztés kiegészülhet digitális és okos városi elemekkel is, például korszerű közvilágítással, információs felületekkel vagy fenntartható üzemeltetést támogató megoldásokkal. Az akcióterületen opcionális elemként vizsgálható új bölcsődei kapacitás kialakítása is, különösen a Stromfeld lakótelep – 11-es Huszár út – Minerva térségében jelentkező területi ellátási igények figyelembevételével. A beavatkozás kapcsolódhat a Szombathelyi Neumann János Általános Iskola fejlesztéséhez is, különösen az intézményi környezet, a megközelíthetőség, a

		közterületi kapcsolatok és a gyermekbarát városi környezet javítása szempontjából.
7.	Városrészi leképeződése	3. akcióterület: Északi városrész, 9. akcióterület: 11-es Huszár úti laktanya barna mezős akcióterület

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Vasútállomás környéke/Éhen Gyula tér
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Az akcióterületi fejlesztés illeszkedik „A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által”, a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása”, valamint a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” FVS stratégiai célokhoz.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	A vasútállomás környéke Szombathely egyik fontos városi kaputársága, amely közlekedési, városképi és közösségi szempontból is kiemelt jelentőségű. A terület megújítása azért indokolt, mert az állomás környezete nemcsak a napi ingázók és közlekedők számára meghatározó, hanem a városba érkezők első benyomását is erősen befolyásolja. Az Éhen Gyula tér és tágabb környezete zöldfelületi, rekreációs és közösségi potenciállal rendelkezik, ugyanakkor a terület komplex fejlesztése szükséges ahhoz, hogy városképi, közlekedési és használati szempontból is korszerűbb, rendezettebb és vonzóbb városi térré váljon. Az akcióterület kijelölését indokolja továbbá a közlekedési infrastruktúra fejlesztésének igénye, a közösségi térfunkciók erősítése, az Éhen Gyula- emlékhöz kapcsolódó városi identitáselemek hangsúlyosabb megjelenítése.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés keretében megvalósulhat az Éhen Gyula tér parkosítása, rendezése és a kapcsolódó közterületek megújítása, közösségi és pihenőfunkciók kialakítása, zöldfelületi rehabilitáció, gyalogos és kerékpáros kapcsolatok fejlesztése, a környező utcák zöldítése, valamint a közlekedési infrastruktúra rendezése. A projekt részeként megjelenhet a téren egy új Éhen Gyula szobor, valamint a szoborhoz és az emlékezethez kapcsolódó környezetrendezés, városi identitáserősítő elemek kialakítása, valamint a terület kulturáltabb, biztonságosabb és használhatóbb közösségi térré formálása. A fejlesztés kiegészülhet digitális és okos városi elemekkel, például korszerű közvilágítással, információs felületekkel, közlekedésbiztonsági, forgalomszervezési vagy fenntartható üzemeltetést támogató megoldásokkal.
7.	Városrészi leképeződése	6. akcióterület: Keleti városrész

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Szent Márton emlékhely és kegyeleti park
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	Kulturális örökség védelme valósul meg az akcióterületen történő fejlesztés által.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés három elemből épül fel: Szent Márton emlékhely és zarándokszállás kialakítása; Szent Márton látogatóközpont fejlesztése és Kegyeleti park kialakítása.
7.	Városrészi leképeződése	1. városrész: Belváros; 13. városrész: Joskar Ola lakótelep

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Joskar Ola lakótelep komplex városfejlesztési akció
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	A lakótelepi környezet fenntarthatóan élhető átalakítása, szolgáltatások (iskola fejlesztés, parkoló területek) megvalósítása szükséges.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés a következő elemekből épül fel: Gyöngyös medrének összekapcsolása a komplex zöldfelület rehabilitációval; közterület zöldítése, fásítása, komplex rehabilitációja; közterület rehabilitáció; komplex zöldfelület rehabilitáció, mely elemek részben megvalósultak a Százhold Park kialakításával, valamint iskola komplex fejlesztése közcélú multifunkcionális sport- és közművelődési központ kialakításával
7.	Városrészi leképeződése	1. városrész: Belváros; 3. városrész: Délnyugati városközpont; 13. városrész: Joskar Ola lakótelep

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Pelikán Park komplex városfejlesztési akció
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	A lakótelepi környezet fenntarthatóan élhető átalakítása, szolgáltatások (iskola fejlesztés, parkoló területek) megvalósítása szükséges.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés a következő elemekből épül fel: Gyöngyös medrének összekapcsolása a komplex zöldfelület rehabilitációval; Savaria Technikum és Kollégium fejlesztése.
7.	Városrészi leképeződése	1. városrész: Belváros; 2. városrész: Északi városközpont

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Meglévő belvárosi közparkok komplex fejlesztése
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	A belvárosi közparkok, zöldfelületek és vízparti területek komplex fejlesztése kiemelt jelentőségű Szombathely élhetősége, városképi minősége és közösségi használhatósága szempontjából. A Zrínyi – Aréna – Thököly térsége, a Gyöngyös-patak környezete, valamint a Víztorony és a hozzá kapcsolódó park olyan városi területek, amelyek egyszerre rendelkeznek zöldfelületi, rekreációs, közösségi és identitáserősítő potenciállal.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás keretében megvalósulhat a Gyöngyös-patak medrének zöldfelületi rehabilitációval összehangolt fejlesztése, gyalogos sétányok és pihenőfunkciók kialakítása, valamint a vízfelületek és zöldfelületi elemek jobb összekapcsolása, a Víztorony parkjának közösségi és rekreációs célú hasznosításának erősítése, szabadtéri funkciók kialakítása. A fejlesztés kapcsolódhat a Bartók Béla Zeneiskola és a Kanizsai Dorottya Gimnázium környezetéhez, valamint a tornacsarnok-fejlesztési igényekhez is.
7.	Városrészi leképeződése	1. városrész: Belváros; 3. városrész: Délnyugati városközpont

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Kibővített történelmi városmag fejlesztése
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	A tervezett zöldfelület rehabilitáció és az Ady téren megvalósításra kerülő új belvárosi zöldfelület kialakítása, az általa kínált rekreációs lehetőségek biztosítása által a tervezett fejlesztések nagy mértékben elősegítik a prioritás érvényesülését, mivel éppen azoknak a területeknek az egyikén valósulnak meg, ahol a legnagyobb szükség van rájuk a város vonzereje és élhető, egészséges városi környezete fenntartható biztosítása szempontjából.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés a következő elemekből épül fel: Perint rehabilitáció; komplex zöldfelület rehabilitáció; gyalogos sétány építése; többlakásos lakóépületek építése saját ingatlan fejlesztése keretében, idősothton és nyugdíjasok háza megépítése saját ingatlan hasznosítása keretében.
7.	Városrészi leképeződése	1. városrész: Belváros; 3. városrész: Délnyugati városközpont

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Perint – volt Epcos telephely környezet fejlesztése
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	A zöldfelületek rendszerébe integrált gyalogos hálózat kiterjesztésével megteremti a belváros gyalogos kapcsolatát a Szent István parkkal.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés a következő elemekből épül fel: Perint rehabilitáció; komplex zöldfelület rehabilitáció; gyalogos sétány építése; Aranyhíd Fejlesztő Iskola, Élelmiszeripari és Földmérési Szakképző Iskola és Kollégium, Szombathelyi Nagy Lajos Gimnázium, Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola fejlesztése és enegiahatékonysági felújítása.
7.	Városrészi leképeződése	3. városrész: Délnyugati városközpont; 6. városrész: Rigóvölgy – Új városliget – Középhegy városrész

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Derkovits lakótelep megújítása
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	A lakótelep komplex megújítása indokolt a városrész élhetőségének, zöldfelületi minőségének és közösségi használhatóságának javítása érdekében, illetve hogy ne váljon az elszegényedő társadalmi rétegek, illetve az idős korosztály szegregátumává. A beavatkozás hozzájárulhat ahhoz, hogy a lakótelep hosszú távon is vonzó, jól működő, több generáció számára élhető városrész maradjon, miközben mérsékelhetők a társadalmi leszakadás, az előregedés és a közterületi leromlás kockázatai. Az akcióterületen különösen fontos a zöldfelületek rehabilitációja, a gyalogos, kerékpáros és rekreációs kapcsolatok fejlesztése, valamint a parkolási problémák lehetőség szerinti kezelése
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés célja a terület közterületi, zöldfelületi és intézményi környezetének komplex megújítása. A beavatkozás része lehet a Perint menti területek rehabilitációja, a zöldfelületek megújítása, gyalogos sétányok, kerékpáros és futóútvonalak kialakítása, a volt vasúti töltés nyomvonalának rekreációs célú hasznosítása, valamint a felszíni parkolók lehetőség szerinti rendezése és bővítése. A fejlesztés kiterjedhet az akcióterületen működő intézmények, például a Váci Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola energetikai korszerűsítésére és kapcsolódó infrastrukturális fejlesztésére is.
7.	Városrészi leképeződése	4. városrész: Derkovits lakótelep; 19. városrész: Kámon-Herény városrész

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Oladi lakótelep megújítása
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	A rehabilitált, illetve fejlesztett zöldfelületek rendszerébe integrált gyalogos sétányok, kerékpárutak és futóutak a társadalmi szempontból fenntartható urbanizáció kihívásainak

		megválaszolásához, a lakosság számára vonzó város és lakótelep kialakításához és egyúttal az egészséges, és az egészség megőrzését elősegítő városi környezet összvárosi és lakótelepi szintű kialakításához egyaránt nélkülözhetetlenek.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés a következő elemekből épül fel: Perint rehabilitáció; komplex zöldfelület rehabilitáció; gyalogos sétányok kerékpár- és futóutak építése; felszíni parkolók lehetőség szerinti bővítése; Oladi Általános Iskola energiahatékonysági felújítása és fejlesztése.
7.	Városrészi leképeződése	5. városrész: Oladi lakótelep; 6. városrész: Rigóvölgy – Új városliget – Középhegy városrész; 19. városrész: Kámon-Herény városrész

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Oladi akcióterület megújítása
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	Indokolt a városrész élhetőségének, zöldfelületi minőségének és rekreációs lehetőségeinek javítása. A jellemzően családi házas és kertvárosias környezetben fontos cél a fiatal, képzett és aktív életet élő lakosság helyben tartása és vonzása, amelyet a hiányzó gyalogos és kerékpáros kapcsolatok fejlesztése, valamint közterületi fejlesztések is támogathatnak. Az Oladi-plató azbeszthelyzetének kezelése, valamint a környezetre káros anyagoktól való mentesítés kiemelt prioritásként jelenik meg a terület hosszú távú, biztonságos és fenntartható hasznosítása érdekében.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás része lehet az Arany-patak és környezetének rehabilitációja, a zöldfelületek megújítása, gyalogos sétányok, kerékpáros és futóútvonalak kialakítása, valamint a hiányzó városrészi kapcsolatok fejlesztése. A projekt keretében szükséges figyelembe venni az Oladi-plató környezetvédelmi problémáinak kezelését, különösen az azbeszttel érintett területek mentesítését és biztonságos rendezését. A fejlesztés kiegészülhet közterületi, intézményi vagy energiahatékonysági beavatkozásokkal is, amelyek hozzájárulnak a városrész fenntarthatóbb és vonzóbb működéséhez.
7.	Városrészi leképeződése	6. városrész: Rigóvölgy – Új városliget – Középhegy városrész; 7. városrész: Oladfalva – oladi plató városrész; 19. városrész: Kámon-Herény városrész

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Ifjúsági lakótelep megújítása
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	Zöldfelület növelésével, illetve közterületi rehabilitációval, társadalmi szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztésével lehetséges a megtartó képesség növelése az akcióterületen.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés a következő elemekből épül fel: Perint rehabilitáció; komplex zöldfelület rehabilitáció; komplex közterület rehabilitáció; Dési Huber István Általános Iskola energiahatékonysági felújítása és funkcionális fejlesztése
7.	Városrészi leképeződése	8. városrész: Nárai úti – Alsóhegyi úti lakóterület; 9. városrész: Ifjúsági lakótelep városrész; 11. városrész: Gyöngyösszőlős – Gyöngyöshermán városrész

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Szentkirály megújítása
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	Az akcióterület társadalmi megújulásának egyik eleme, a bölcsőde létrehozása megvalósult. A másik jellemzője a területnek az idősok magas aránya, és számukra szükséges szociális ellátó intézmény építése.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés a következő elemekből épül fel: Gyöngyös rehabilitáció; komplex zöldfelület rehabilitáció; új idősok otthona vagy a régi fejlesztése
7.	Városrészi leképeződése	12. városrész: Szentkirály – Bogát városrész

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.3. Városi területek komplex megújítása
2.	Akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Akcióterületi fejlesztés munkacíme	Kámon-Herény megújítása
4.	Akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Akcióterület kijelölésének indoklása	Kámon-Herény megújítása Szombathely zöldfelületi rendszerének erősítése szempontjából kiemelt jelentőségű. A Gyöngyös menti terület Szentkirálytól Kámonig olyan városi zöldfolyosóként értelmezhető, amely egyszerre szolgálhat rekreációs, ökológiai, közösségi és városképi célokat. Az akcióterület északi végpontjaként az arborétum különösen fontos kapcsolódási pont, ezért a városrész fejlesztése indokolt a zöldfelületek rehabilitációja, a közterületek megújítása, valamint a gyalogos és kerékpáros kapcsolatok erősítése érdekében. A jelenleg kihasználatlan zöldterületek aktiválása, különösen a tervezett Búzavirág Park kialakítása, hozzájárulhat a városrész élhetőségének és közösségi használhatóságának javításához.
6.	Az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás része lehet a Gyöngyös-patak és környezetének rehabilitációja, a kapcsolódó zöldfelületek és közterületek megújítása, valamint a városrész gyalogos és kerékpáros kapcsolatainak fejlesztése. A projekt kiemelt elemeként megjelenhet a Búzavirág Park kialakítása, amely pihenőparkként, játszóeszközökkel és közösségi használatra alkalmas zöldfelületi funkciókkal hasznosíthatja a jelenleg alulhasznosított területet. A fejlesztés kiegészülhet kerékpáros útfejlesztésekkel, pihenő- és rekreációs elemekkel, valamint olyan közterületi beavatkozásokkal, amelyek erősítik a városrész kapcsolódását a Gyöngyös menti zöldfolyosóhoz és az arborétum térségéhez.
7.	Városrészi leképeződése	19. városrész: Kámon-Herény városrész

6.3.3 Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)

33. táblázat Városi hálózatos beavatkozás

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	1.2. Innovációs ökoszisztéma támogatása
2.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város, digitális város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Beavatkozás munkacíme	Innovációs ökoszisztéma támogatása
4.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” FVS stratégiai célhoz illeszkedik a beavatkozás.
5.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Szombathely innovációs ökoszisztémáját az önkormányzat, vállalatok, egyetemek, gazdaságfejlesztő szervezetek összessége adja. Közöttük az együttműködés formalizált, több éves múlttal tekint vissza a Szombathely2030 stratégiai együttműködés nyomán.
6.	Beavatkozás célja és rövid tartalma	A város innovációban érdekelt szereplőinek tudatos, koordinált együttműködése, melynek révén a gazdasági válságállóság, több lábon állás, K+F projektek generálása és magasabb hozzáadott érték tud megvalósulni.
7.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.1. Épület energetikai és infrastrukturális fejlesztések
2.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Beavatkozás munkacíme	Önkormányzati épületek energiahatékonysági fejlesztése
4.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” és a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik az akcióterületi fejlesztés.
5.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A közszolgáltatásokat biztosító közcélú létesítmények esetében stratégiai szinten átgondolt energiahatékonysági program megvalósítására van szükség.
6.	Beavatkozás célja és rövid tartalma	Komplett energetikai megújítások, tetőszigetelés, falszigetelés, belsőépítészeti fejlesztések, fűtőkorszerűsítés és energiatermelő rendszerbe integrált napelem fejlesztések alkotják a beavatkozást.
7.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.2. Parkok, zöld- és vízfelületek fejlesztése
2.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város, megtartó város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Beavatkozás munkacíme	Parkok és zöldfelületek fejlesztése
4.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” és a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik a beavatkozás.
5.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Szombathely számára meghatározóak a parkok, zöldterületek, mind vízfelületek mentén, mind pedig különállóan. A város összesen 269 ha közterületi zöldfelülettel rendelkezik, kb. 30000-es faállománnyal, 11 nagy parkkal, 77 db játszótérrel, 165 m2 egynyári és 5560 m2 évelő virágaggal, 63 db köztéri műalkotással és 7 db szökőkúttal. Mind az aktív közösségi lét és egyéni egészségtudatosság, mind pedig a város klimatikus állapotának megőrzése céljából kiemelkedően fontos a zöldterületek folyamatos fejlesztése, összekapcsolása.
6.	Beavatkozás célja és rövid tartalma	A beavatkozás során új belvárosi park kerül kialakításra, a meglévő parkok fejlesztése történik meg, illetve a patakparti területek megújulnak. Cél a város meglévő zöldterületeinek bővítése és felújítása, új parkok és közösségi zöldterületek kialakítása, a városi környezet fenntarthatóságának erősítése, valamint a rekreációs és közlekedési funkciók integrálása a zöldinfrastruktúrába.
7.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	3.2. Parkok, zöld- és vízfelületek fejlesztése
2.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város, digitális város, megtartó város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Beavatkozás munkacíme	Vízgazdálkodás és vízfelület fejlesztése
4.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” és a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik a beavatkozás.
5.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A vízgazdálkodással kapcsolatos fejlesztések folyamatosan valósulnak meg a városban. A belvíz és csapadékvíz-elvezetések, tárolók kiemelt jelentőségű, hálózatos jellegű feladat. Ugyanakkor a várost két meghatározó két patak adottságaival még nem élt a város, amelyek fejlesztése szintén jelentős feladat a következő évek során.
6.	Beavatkozás célja és rövid tartalma	A beavatkozás elemei a következők: csatornahálózatba be nem kötött ingatlanok hálózatba integrálása a vizek védelme érdekében; az egyesített rendszer szétválasztása; a hagyományos rendszerekről való átállás az új szemléletű megközelítésekre; a lakossági vízgazdálkodás népszerűsítése; patakok környezetének rehabilitációja.
7.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.1. Közlekedési, közösségi infrastruktúra fejlesztése, megújítása
2.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város, zöldülő város, digitális város, megtartó város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Beavatkozás munkacíme	Belterületi utak fejlesztése a kertvárosokban
4.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„Versenyképesség fokozása”, „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása”, „Fenntartható közlekedés” és a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik a beavatkozás.
5.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás a város összefüggő rendszert alkotó közúti közlekedéshálózatának megújítása érdekében történik műszaki-fizikai, illetve funkcionális szempontból korszerűtlen szakaszok korszerűsítésével.
6.	Beavatkozás célja és rövid tartalma	Cél: a kertvárosi utak, utcák korszerűsítése burkolatok korszerűsítésével, a csapadékvíz- elvezetés fejlesztésével
7.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	6. Rigóvölgy – Új városliget – Közép-hegy városrész; 10. Újperint – Petőfi-telep városrész; 11. Gyöngyösszőlős – Gyöngyöshermán városrész; 14. Éhen Gyula kertváros

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.1. Közlekedési, közösségi infrastruktúra fejlesztése, megújítása
2.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város, zöldülő város, digitális város, megtartó város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Beavatkozás munkacíme	A közúti közlekedési hálózat fejlesztése az elkerülő és tehermentesítő utak, városi főutak, gyűjtőutak és hiányzó úthálózati elemek kiépítésével
4.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„Versenyképesség fokozása”, „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása”, „Fenntartható közlekedés” és a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik a beavatkozás.
5.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás a város összefüggő rendszert alkotó közúti közlekedéshálózatának fejlesztése érdekében történik hiányzó elkerülő és tehermentesítő utak, városi főutak, gyűjtőutak, városszerkezeti jelentőségű úthálózati elemek megépítésével.
6.	Beavatkozás célja és rövid tartalma	Cél: a város elérhetőségének javítása, a zaj- és egyéb környezetterhelés csökkentése, közlekedési folyamatok optimalizációja.
7.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.1. Közlekedési, közösségi infrastruktúra fejlesztése, megújítása
2.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város, zöldülő város, digitális város, megtartó város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Beavatkozás munkacíme	A kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztése
4.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„Versenyképesség fokozása”, „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása”, „Fenntartható közlekedés” és a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik a beavatkozás.
5.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás révén összefüggő, biztonságos, környezetbarát közlekedési modalitás jön létre a városban, illetve a környező településekkel integráltan.
6.	Beavatkozás célja és rövid tartalma	Cél: a város személygépjármű-forgalmi terheltségének csökkentése, a város széles közönsége számára vonzóvá tétele. A beavatkozás tartalmát a 2025-ben elkészült Kerékpárforgalmi Hálózati Terv pontosítja. A dokumentum alapján a fejlesztések célja az összefüggő, biztonságos és kényelmes kerékpáros hálózat kialakítása, a hiányzó szakaszok pótlása és a városi, illetve várostérségi kapcsolatok erősítése. A tervezett fejlesztések között szerepel a Rumi út és Rumi Külső út hiányzó szakaszainak kiépítése, az északi városrészt érintő Paragvári utca – felhagyott Szombathely–Pinkafő vasútvonal – Muskátli utca – Perintparti-sétány térségében tervezett gyalog- és kerékpárút, valamint a Szombathely–Söpte közötti kerékpárút előkészített megvalósítása. A kapcsolódó útfelújításokkal együtt a Bartók Béla körút, a Horváth Boldizsár körút és a Szűrscsapó utca kerékpáros létesítményeinek megújítása is hozzájárul a hálózat minőségi fejlesztéséhez.
7.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.1. Közlekedési, közösségi infrastruktúra fejlesztése, megújítása
2.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város, zöldülő város, digitális város, megtartó város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Beavatkozás munkacíme	Gyalogos útvonalak hálózatának fejlesztése
4.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása”, „Fenntartható közlekedés” és a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik a beavatkozás.
5.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás révén egyrészt a történelmi városmag gyalogos elérhetősége és bejárhatósága lesz biztosított, másrészt a parkolási rendszerrel összekapcsolva a

		környezeti terhelés csökkenthető. Végezetül az aktív szabadidő eltöltésének hatékony módja is meg tud valósulni a korábbiaknál magasabb szinten.
6.	Beavatkozás célja és rövid tartalma	Cél: a városközpont és a különböző városrészek gyalogos kapcsolatának megteremtése, a városi sétányok fejlesztése, a városközponti gyűrűn belüli gyalogos közlekedés ösztönzése.
7.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	4.2. Közösségi közlekedés fejlesztése, zöld és okos megoldásokkal
2.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város, zöldülő város, digitális város, megtartó város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Beavatkozás munkacíme	Közösségi közlekedés fejlesztése okos megoldásokkal
4.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása”, „Fenntartható közlekedés” és a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik a beavatkozás.
5.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás hálózatos jellegét az adja, hogy a közösségi közlekedés fejlesztése a város egészének elérhetőségét, a városrészek közötti kapcsolatokat, valamint a közlekedési módok közötti átjárhatóságot javítja. Az adatalapú és okos megoldások alkalmazása lehetővé teszi a forgalmi igények, utazási szokások és szolgáltatási tapasztalatok folyamatos nyomon követését, ezáltal a menetrendek, megállóhelyek, kapcsolódási pontok és kiegészítő közlekedési szolgáltatások hatékonyabb tervezését.
6.	Beavatkozás célja és rövid tartalma	A közösségi közlekedés adatalapú, zöld és okos megoldásokkal támogatott fejlesztése, mind lakossági szolgáltatási, mind közszolgáltatási és városüzemeltetési szempontból. A projekt keretében megvalósulhatnak okos buszmegállók, okoszebrák, okospadok, utastájékoztatói és forgalommonitoring megoldások, valamint olyan digitális eszközök, amelyek javítják a közösségi közlekedés használhatóságát, biztonságát és átláthatóságát. A fejlesztés részeként vizsgálható a helyi közösségi közlekedés és a mikromobilitási szolgáltatások – például a Lime-rendszer – jobb összehangolása is, ideértve a megállóhelyekhez kapcsolódó mikromobilitási hotspotok kijelölését, az átszállási kapcsolatok erősítését, valamint hosszabb távon az integrált jegy- és bérletrendszeri lehetőségek előkészítését.
7.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	5.1. Közfzolgáltatások megújuló energiára történő átállása
2.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város, zöldülő város, digitális város, megtartó város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Beavatkozás munkacíme	Közfzolgáltatások megújuló energia alapú fejlesztése
4.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” és a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik a beavatkozás.
5.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás révén a távhő előállításának, a szennyvíz hasznosításának és a hulladék kezelésének területein történik váltás a zöldenergia irányába. Lehetővé válik a hatékony gazdálkodás, miközben a lakossági elégedettség és szolgáltatási színvonal egyaránt jelentősen emelkedik.
6.	Beavatkozás célja és rövid tartalma	Cél: a költséghatékony és megújuló energiákon alapuló közfzolgáltatási rendszerek kialakítása, az ahhoz szükséges beruházásokkal és szemléletformálási akciókkal.
7.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozási terület megnevezése	5.2. Innovatív, zöld energetikai és körkörös gazdasági megoldások
2.	Beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város, zöldülő város, digitális város, megtartó város és kiszolgáló város tervezési dimenziókhoz illeszkedik.
3.	Beavatkozás munkacíme	Innovatív megújuló energia és körkörös gazdaság alapú fejlesztések
4.	Beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által”, a „Környezetbarát, megújuló energián alapuló város kialakítása” és a „Lakosság számára vonzó, közösségi szolgáltató karakter megerősítése” FVS stratégiai célokhoz illeszkedik a beavatkozás.
5.	Beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás hálózatos jellegét az adja, hogy az innovatív energetikai, körforgásos gazdasági és digitális megoldások több városi alrendszerrel kapcsolhatók össze: az energiaellátást, a közlekedést, a városüzemeltetést, a környezeti monitoringot, a vállalkozásfejlesztést és a lakossági szemléletformálást. A fejlesztések hozzájárulhatnak ahhoz, hogy Szombathelyben olyan mintarendszerek jöjjenek létre, amelyek egyszerre támogatják a város ökológiai lábnyomának csökkentését, az erőforrások hatékonyabb felhasználását és az adatvezérelt városi döntéshozatalt.
6.	Beavatkozás célja és rövid tartalma	A beavatkozás célja innovatív megújuló energetikai, körforgásos gazdasági és digitális városüzemeltetési megoldások előkészítése és megvalósítása, amelyek javíthatják a lakosság életminőségét, csökkenthetik a város környezeti terhelését, és támogathatják a fenntarthatóbb működést. A fejlesztés elemei lehetnek többek között zöldtetők és zöldfalak kialakítása, körforgásos gazdasági projektek fejlesztése, valamint a zöld hidrogén ökoszisztéma-fejlesztés előkészítése, például helyi megújuló energiatermelésre, hidrogéntermelésre, tárolásra, töltőinfrastruktúrára és közlekedési vagy városüzemeltetési felhasználásra épülő mintarendszerként. A beavatkozás részeként megjelenhet a városi digitális iker pilot továbbfejlesztése is, amely egy 3D alapú, szenzoros adatokkal támogatott városi modellként környezeti, közlekedési és energetikai rétegek elemzését segítheti, elsőként kisebb pilot területen, majd fokozatos bővítéssel.
7.	A hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Város egésze érintett.

6.4 Városterégi szintű beavatkozási területek részletezése

6.4.1 Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)

34. táblázat Térségi hálózatos beavatkozás

	Kérdés	Kifejtés
1.	Beavatkozás tematikus fókusz	Ipari létesítmények megvalósításához szükséges iparterület fejlesztése
2.	Illeszkedés munkacíme	Északi Iparterület fejlesztése
3.	Illeszkedés a vármegyei program céljaihoz	Stabil, válságálló, versenyképes gazdaság - Szombathely és vonzáskörzetének dinamizálása és a város élhetőségének fokozása
4.	Illeszkedés az FVS céljaihoz	„A versenyképesség fokozása az ökoszisztéma komplex fejlesztése által” FVS stratégiai célhoz illeszkedik a beavatkozás.
5.	Beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozás kiemelésével)	Cél: az ipari parkba történő folyamatos betelepülések révén fejleszteni szükséges a rendelkezésre álló infrastruktúrát. Söpte település közvetlenül érintett az ipari parkban.
6.	Tevékenységek	A 680 hektáros területen kiszolgáló infrastruktúra építése és építési telkek kialakítása a feladat.
7.	Tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Szombathely és Söpte. A söptei terület jelentős része átkerült Szombathely közigazgatási területére. Folyamatos egyeztetések szükségesek a testületek között.
8.	Hatások és hatásokban érintett települések köre	Szombathely
9.	Koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	Az érintett önkormányzati vezetők, illetve illetékes szakkollégák rendszeres személyes egyeztető fórumokat tartanak.
10.	Városhatáron túlmutató, térségi kihatás	A város vonzáskörzetében élők munkalehetőségei is bővülnek.

6.5 Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend)

6.5.1 Zöld átállás menetrend

Napjainkra a klímaváltozás megkérdőjelezhetetlen tény, ahogy ma már az is, hogy ennek az oka az emberi tevékenységünk miatt a CO₂ ekvivalens gázok feldúsulása a légkörben. Az emberiségre nézve azonban a legtöbb klímaváltozási forgatókönyvek bekövetkezése esetén a hatás végzetes lehet. Emiatt minimum erkölcsi kötelezettsége mindenkinek, hogy tegyen az élhető környezet fenntartásáért a gyermekeink és magunk számára is. Magyarország és az EU konkrét célokat fogalmazott meg, programokat dolgozott ki a klímaváltozás várható mértékének a csökkentése, a bekövetkező hatásokhoz való alkalmazkodás elősegítése érdekében.

Szombathely városának esetében a zöld és digitális átállás menetrend előkészítése részvételi tervezés keretében a releváns intézkedéscsoport tagjainak aktív közreműködésével zajlott. A beérkezett észrevételek, javaslatok az alábbi fejezetekbe beépítésre kerültek.

Előkészítés:

Az éghajlatváltozás mérséklése az üvegházhatású gázok csökkentésére irányul. A kibocsátások legnagyobb része a település épületállományának üzemeltetéséből, a közlekedésből, kisebb része a nagyiparból és a hulladékgazdálkodásból származik. Mindezek háttérében döntően a fosszilis energiahordozók energiatermelési célú közvetlen, vagy közvetett (ld. felhasznált villamosenergia előállítása során felhasznált energiahordozók) felhasználása áll.

Szombathely város teljes CO₂ kibocsátásából a KSH és a város saját adatai alapján a legnagyobb részt az utóbbi évtizedben jelentősen megnövekedett villamos energia fogyasztás és az egyébként csökkenő mértékű földgáz felhasználás okozza. Nem elhanyagolható ugyanakkor a közlekedés kibocsátása sem, amely az országos átlagnál nagyobb arányt képvisel helyben az üvegházhatású gázok kibocsátásából. A város üvegházhatású gázkibocsátásában mára a villamos energia szerepe a legjelentősebb. Ez elsősorban az erős gazdasági, ipari szektor technológiai energiaigényének a növekedéséből fakad, másrészt a földgáz iránti kereslet főként lakosság felőli keresletének csökkenéséből, ami a változó klíma miatt enyhülő teleknek és már az energiakorszerűsítési beruházásoknak köszönhető. A lakosság villamos energia iránti igénye ugyanakkor évek óta folyamatosan nő. Arányaiban és abszolút értékben is nőtt emellett a közlekedés kibocsátása, ami a jelentősen növekvő számú gépjárműállománynak és a teherjárművek terén elmaradt kibocsátás korlátozásnak az eredménye.

Tématerület	Jelenlegi helyzet fő jellemzői	Főbb kihívások	Eddig megvalósult intézkedések, beavatkozások
Villamos-energia felhasználás	a legnagyobb villamosenergia-felhasználó az ipar	egyre több elektronikai eszközt használnak	a korszerűtlen elektromos berendezések cseréje
Földgáz-felhasználás	az ipar a legnagyobb felhasználó, de a közintézmények és a lakosság is jelentős szereplő	a lakóépület-állomány jelentős része energetikai szempontból korszerűtlen	energia-korszerűsítési programok megvalósítása

A városi zöld átállást meghatározó hatályban levő stratégiai és akciótervi dokumentumok:

- Vas megye Területfejlesztési Koncepciója és Stratégiai Programja
- Vas Megye Klímastratégiája
- Szombathely Megyei Jogú Város Klímavédelmi és Energia Stratégiája
- Szombathely Város Fenntartható Energia-és Klíma akcióterve (SECAP)

A 2014–2020-as, valamint a 2021–2027-es programozási időszakban megvalósult és megkezdett zöld, energetikai és klímaalkalmazkodási intézkedések a városban:

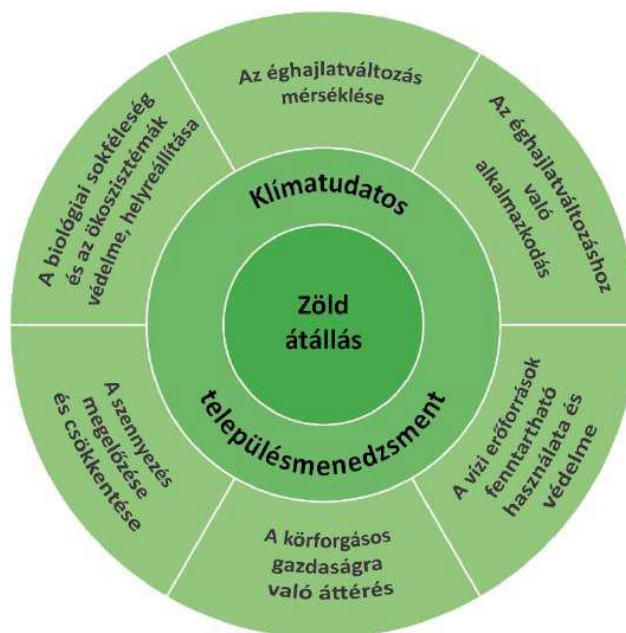
A 2014-2020-as ciklus EU által közvetett finanszírozásból megvalósuló számos projektje energetikai korszerűsítésre irányult, így: óvodák felújítása (Hétszínvirág, Margaréta, Napsugár, Micimackó, Maros, Pipitér), iskolák felújítása (Neumann János, Vas Megyei SZC Oladi Technikum), egészségügyi intézmények (Váci és Jáki úti orvosi rendelő), illetve az AGORA központ felújítása. Folyamatban van egy napelempark létesítését célzó projekt. Az európai uniós finanszírozású JUSTNature projekt 2026-ban lezárult. A projekt keretében természetalapú városi megoldások, zöldfelületi fejlesztések és szemléletformáló tevékenységek valósultak meg, többek között létrejött a Százhold park, valamint zöldítési beavatkozások történtek oktatási és közterületi helyszíneken. Modern Városok Program keretében, állami finanszírozásból valósult meg a szombathelyi uszodafejlesztéshez kapcsolódó közműrekonstrukció és megújuló rendszer kiépítése. A klímaalkalmazkodást segíti elő a Vadvirágos Szombathely projekt, melynek keretében mesterséges vadvirágos réteket alakítottak ki. A város az „1000 fa” lakossági faültetési programot 2023 óta évente megvalósítja; a program 2026-ban is folytatódott. A lakossági energiahatékonyság javítása érdekében a város több ütemben ingyenes lakossági LED-csere programot valósított meg. A városi mikromobilitás egyik elemeként 2022-ben megjelent az elektromosroller-megosztási szolgáltatás (Lime). Ezentúl az Önkormányzat novemberben felkerült a Brit Nagykövetség által előterjesztett nyilatkozat aláírói listájára, amivel vállalja a zéró kibocsátásra való törekvést a saját vagy lízingelt autóflojtája esetén.

Célok megfogalmazása és rendszerezése

A zöld átállás célkitűzései szervesen illeszkednek az FVS zöldülő város reziliencia dimenziójához, ebből kifolyólag elősegítik a stratégia jövőképekének teljesülését is. A célrendszer alapvető eleme a klímatudatos településmenedzsment, amelynek keretében a klímatudatosság a településfejlesztés minden szegmensében meghatározó vezérlőelvűvé válik.

Az éghajlatváltozás mérséklése az üvegházhatású gázok csökkentésére vagy ezek hatásának elkerülésére irányul többek között a megújuló energiatermeléssel, az energiahatékonyság növelésével, a klímasemleges közlekedéshez való hozzájárulással. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás stratégiai szinten hozzájárul a jelenlegi éghajlat és a várható jövőbeli éghajlat által a gazdasági tevékenységre gyakorolt kedvezőtlen hatások kockázatának csökkentéséhez, anélkül, hogy növelnék a kedvezőtlen hatások kockázatát az emberekre, a természetre vagy az eszközökre. A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme keretében a felszíni és felszín alatti víztestek stratégiai szintű védelme valósul meg, kezelve a települési és ipari szennyvíz problémákat, és javítva a vízgazdálkodás hatékonyságát, a vízi ökoszisztémák állapotát. A szennyezés megelőzése és csökkentése az üvegházhatású gázoktól eltérő szennyező anyagoknak a levegőbe, a vízbe vagy talajba történő kibocsátásának megelőzésére, csökkentésére irányul. A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása a természeti és biológiai sokféleség megőrzésére, a fenntartható földhasználatra és területgazdálkodásra, fenntartható mezőgazdálkodásra és erdőgazdálkodásra irányuló stratégiát mutatja be.

24. ábra - A zöld átállás általános célrendszere

Átfogó cél, hogy Szombathely tudatos, klíma- és energiapolitikával rendelkező európai várossá váljon, amely gyakorlati környezetpolitikai lépésekkel teszi élhetőbbé, szerethetőbbé lakóközösségét. A mitigációs stratégiai cél a 2006-os bázis évhez képest 2030-ra 35 %-kal csökkenteni a város CO₂ kibocsátását.

A fő mitigációs tevékenységek egy országosan is kiemelkedő hatékonyságú és nagyrészt megújulóakra épülő távhő rendszer kialakítását, felére csökkenő fosszilis energiaigényű intézményi és lakossági épületállomány, és csökkenő kibocsátású helyi tömegközlekedés kialakítását és a megújuló energiaforrások egyre növekvő arányú hasznosítását célozza meg mitigációs akcióival. A város hatásköre ugyan korlátozott, de a belsőégésű motorizáció visszaszorítását, lakossági és ipari épületenergetikai korszerűsítéseket és az ipar fosszilis villamosenergia igényének csökkentését ösztönző intézkedéseket is megfogalmaz.

Az új innovációs eredmények alkalmazása nélkülözhetetlen a városi hálózatos infrastruktúrák megújítása kapcsán, legyen szó akár a közösségi közlekedés fejlesztéséről, akár a környezeti szempontból fenntartható közlekedési módok (kerékpár, car-sharing stb.) népszerűsítéséről. A városi infrastruktúra fejlesztése kapcsán kiemelt szempont a környezetterhelés, a környezetszennyezés (levegő-, zaj-, talajszennyezés) csökkentése, így elsődleges szempont az energetikai szempontból hatékony, fenntartható technológiák alkalmazása.

Az adaptációs stratégia célja, hogy a város felkészüljön a klímaváltozás várható, tudományos alaposságú előrejelzéseken alapuló hatásaira, csökkentve azok városra kifejtett negatív hatásait, továbbá felkészülve az azokhoz való erőteljes alkalmazkodásra.

A klímaváltozás hatására a következő évtizedek átlagos éves hőmérséklete tovább emelkedik; az extrém meleg napok száma várhatóan növekedni fog, valamint a csapadék éves eloszlása is egyértelműen szélsőségesebbé válik, így az özvízszerű esőzések és az aszályos periódusok gyakorisága is minden bizonnyal nőni fog. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, azaz az adaptáció ezekhez a megváltozott és egyre szélsőségesebbé váló klimatikus viszonyokhoz való felkészülést segíti elő, különösen a társadalom, a gazdaság, az infrastrukturális elemek és a települési zöldfelületek tekintetében.

A körforgásos gazdaság az európai zöld megállapodás elérésére irányuló uniós stratégia egyik legfontosabb eleme. Lényege, hogy a környezeti elemek túlzott mértékű igénybevételéhez és terheléséhez vezető eddigi lineáris gazdasági modellt, amely az erőforrások felhasználásán, valamint a hulladékká váló termékek ártalmatlanításán alapul, fel kell váltania a körforgásos megközelítésnek. Ennek alapja az anyagkörforgás kialakítása, azaz a keletkező hulladékok másodnyersanyagként történő, lehetőség szerint minél nagyobb arányú hasznosítása. Ezzel összhangban a körforgásos megközelítés nagy hangsúlyt fektet a keletkező hulladék mennyiségének csökkentésére a teljes gazdasági szektorban (beleértve az ipar és mezőgazdaság mellett a szolgáltatásokat is), ennek érdekében ösztönzi a termékek élettartamának növelését; a javítás, karbantartás szerepének erősítését új termékek beszerzése helyett; közös, megosztott szolgáltatások nyújtását (beleértve pl. a közösségi közlekedést, bérlakások fenntartását is); a rövid ellátási láncok erősítését; és általában véve a helyi gazdasági és termelési szereplők közötti szorosabb gazdasági kapcsolatok kialakítását. Ennek feltétele a társadalom ilyen irányú szemléletformálása is. Említést érdemel, hogy a körforgásos gazdaság felé történő elmozdulás számos kulcsterületén a város nem rendelkezik közvetlen hatáskörrel, ösztönző, koordináló szerepe kihasználásával azonban mégis eredményesen járulhat hozzá Szombathely is a körforgásos szemléletű megújulásához. A körforgásos gazdaságra való áttérés megfogalmazza a város stratégiai irányát a hulladék keletkezésének megelőzéséhez vagy annak újrafelhasználásához, növeli a termékek élettartamát, a melléktermékek másodlagos felhasználását és a veszélyes anyagok környezetbarátabb anyagokkal történő helyettesíthetőségét.

A célrendszer véglegesítésére a zöld finanszírozási keretrendszerben kerül majd sor 2026-ban.

A zöld fejlesztések beavatkozási területeinek meghatározása

Az éghajlatváltozás mérséklése

Tervezett beavatkozási irányok:	Az éghajlatváltozást kiváltó tényezők negatív hatásainak csökkentése
Előzetesen tervezett projektek/projekttypusok:	Az éghajlatváltozás negatív hatásainak mérséklésében kiemelt szerep jut a közsféra fejlesztéseinek is. A beavatkozási irányhoz illeszkedve épületenergetikai és korszerűsítési projektek, kapcsolódó – elsősorban a megújuló energia hasznosítását segítő – infrastrukturális beavatkozások tervezettek.
Projekt(ek) előkészítettsége:	Egyes projektek előkészítése folyamatban.
Környezeti hatás:	pozitív (X), semleges (X), negatív hatású (X)
A projektcsoporthoz/projekt tartalmaz-e megtakarítást és/ vagy megtérülő jellegű tevékenységet:	A projektcsoporthoz megtérülő tevékenységet nem tartalmaz, költség- és energiamegtakarítást ugyanakkor a tervezett fejlesztések lehetővé tesznek.
Szoft jellegű, a zöld átállást támogató akciók:	A beavatkozási irányhoz illeszkedő közösségi akciók, szemléletformáló programok, workshopok lebonyolítása tervezett.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás

Tervezett beavatkozási irányok:	Az éghajlatváltozás folyamatához való alkalmazkodást segítő beavatkozások
Előzetesen tervezett projektek/projekttypusok:	A beavatkozási irányhoz kapcsolódva a városi zöldfelületek, zöld hálózatok megújítása, kapcsolódó – akár integrált program keretében lebonyolított – közterületi fejlesztések, épület rekonstrukciós munkák megvalósítása tervezett.
Projekt(ek) előkészítettsége:	Egyes projektek előkészítése folyamatban.
Környezeti hatás:	pozitív (X), semleges (X), negatív hatású (X)
A projektcsoporthoz/projekt tartalmaz-e megtakarítást és/ vagy megtérülő jellegű tevékenységet:	A projektcsoporthoz egyes elemei (pl. zöld város fejlesztési program gazdaságfejlesztési tevékenysége) megtérülő elemeket tartalmazhatnak, költség- és energia megtakarítást a tervezett fejlesztések egyértelműen lehetővé tesznek.
Szoft jellegű, a zöld átállást támogató akciók:	A beavatkozási irányhoz illeszkedő közösségi akciók (pl. közösségi tervezés bevezetése), szemléletformáló programok, workshopok lebonyolítása tervezett.

A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása

Tervezett beavatkozási irányok:	A helyi ökoszisztémát védő városi környezet kialakítása
Előzetesen tervezett projektek/projekt típusok:	A városi természetes élőhelyek megóvását, a városokban élő növény- és állatfajok védelmét célzó részben infrastrukturális, részben ún. szoft projektek megvalósítására kerül sor a beavatkozás keretében.
Projekt(ek) előkészítettsége:	Egyes projektek előkészítése folyamatban.
Környezeti hatás:	pozitív (X), semleges (X), negatív hatású (X)
A projektcsoporthoz/projekt tartalmaz-e megtakarítást és/vagy megtérülő jellegű tevékenységet:	A projektcsoporthoz megtérülő tevékenységet nem tartalmaz, költség- és energiamegtakarítást ugyanakkor a tervezett fejlesztések lehetővé tesznek.
Szoft jellegű, a zöld átállást támogató akciók:	A természeti értékek megóvására, a biodiverzitás védelmére, a helyi közösségek bevonására, figyelemfelhívásra és lokális kezdeményezések megvalósítására lehetőséget adó, a lakosok által indított programok, rendezvények lebonyolítása tervezett a beavatkozási irányhoz kapcsolódva.

A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme

Tervezett beavatkozási irányok:	Szombathelyi kék infrastruktúra hálózatának fejlesztése
Előzetesen tervezett projektek/projekt típusok:	A beavatkozási irányhoz illeszkedve olyan infrastrukturális fejlesztések megvalósítása a cél, ahol a hangsúly nem a csapadékvíz gyors levezetésén, hanem a csatornába jutó csapadékvíz és belvíz mennyiségének a csökkentésén, illetve a lefolyási idő növelésén van. Ezt a csapadékvíz egy részének elszívárogatásával, növényzet telepítésével, csatornahálózati tározók építésével, valamint a csapadékvíz lehetőség szerinti újra-hasznosításával lehet elérni.
Projekt(ek) előkészítettsége:	Egyes projektek előkészítése folyamatban.
Környezeti hatás:	pozitív (X), semleges (X), negatív hatású (X)
A projektcsoporthoz/projekt tartalmaz-e megtakarítást és/vagy megtérülő jellegű tevékenységet:	A projektcsoporthoz megtérülő tevékenységet nem tartalmaz, költség- és energia megtakarítást ugyanakkor a tervezett fejlesztések lehetővé tesznek.
Szoft jellegű, a zöld átállást támogató akciók:	Nem releváns.

A szennyezés megelőzése és csökkentése

Tervezett beavatkozási irányok:	A környezetszennyezés csökkentését célzó közlekedési beavatkozások
Előzetesen tervezett projektek/projekttypusok:	A városi környezetszennyezés egyik egyértelmű forrása a helyi közlekedés. A közlekedési infrastruktúrájának fejlesztését, a közösségi közlekedés magasabb szintű digitalizációját, általában a közlekedési szolgáltatások minőségének javítását célzó projektek megvalósítása tervezett.
Projekt(ek) előkészítettsége:	Egyes projektek előkészítése folyamatban.
Környezeti hatás:	pozitív (X), semleges (X), negatív hatású (X)
A projektcsoport/projekt tartalmaz-e megtakarítást és/ vagy megtérülő jellegű tevékenységet:	A projektcsoport megtérülő tevékenységet nem tartalmaz, költség- és energiamegtakarítást ugyanakkor a tervezett fejlesztések lehetővé tesznek.
Szoft jellegű, a zöld átállást támogató akciók:	Az alternatív közlekedési módokat népszerűsítő, a modern, okos technológiák és alkalmazások népszerűsítését szolgáló programok, rendezvények, képzések lebonyolítása tervezett a beavatkozási irányhoz kapcsolódva.

A körforgásos gazdaságra való áttérés

Tervezett beavatkozási irányok:	A helyi gazdasági környezet fejlesztése, a körforgásos gazdaságra való átállás feltételeinek megteremtése
Előzetesen tervezett projektek/projekttypusok:	A vállalkozások által bevezetendő új termelési folyamatok, gyártástechnológiák széleskörű elterjedését, az új ismeretek elsajátítását támogató projektek megvalósítása tervezett a beavatkozási irány keretében.
Projekt(ek) előkészítettsége:	Elektromos tömegközlekedés fejlesztéséhez kapcsolódó (troli, villamos modernizáció) egyedi, előzményekkel rendelkező projektötlet
Környezeti hatás:	pozitív (X), semleges (X), negatív hatású (X)
A projektcsoport/projekt tartalmaz-e megtakarítást és/ vagy megtérülő jellegű tevékenységet:	A projektcsoport keretében tervezett fejlesztések megtérülő tevékenységet tartalmazhatnak, továbbá költség- és energiamegtakarítást is eredményezhetnek.
Szoft jellegű, a zöld átállást támogató akciók:	Az önkormányzati és a vállalkozói szféra közötti együttműködést erősítő képzések, workshopok lebonyolítása tervezett a beavatkozási irányhoz kapcsolódva.

A zöld átállás kidolgozásának szervezeti kérdései és ütemezése

A zöld átállás folyamatának előkészítő lépéseként – kapcsolódva az FVS tervezési munkáihoz – széleskörű intézményi felmérés zajlott, ami elsősorban az önkormányzati szervezeteket érintette. Ezek azok az önkormányzati partnerek, melyekre a későbbiekben, a zöld átállás menetrend megvalósítása során is partnerként számít az önkormányzat.

A Zöld Átállási és Finanszírozási Keretrendszer az FVS 2026. évi felülvizsgálatával párhuzamosan készül. A dokumentum részletesen meghatározza a város zöld átállási céljait, a kapcsolódó beavatkozásokat, azok finanszírozási lehetőségeit, ütemezését és végrehajtási feltételeit.

A zöld átállás kapcsán – illeszkedve a partnerségi folyamat alapelveihez – kiemelt prioritást élvez a helyi érintetti kör bevonása és aktív részvételének biztosítása már a tervezés korai szakaszában, különös tekintettel a zöld átálláshoz kapcsolódó feladatok felmérésére. A bevont érintetti körbe tartoznak a polgármesteri hivatal releváns osztályai (pl. városüzemeltetési osztály), a releváns városi cégek (pl. SZOVA Szombathelyi Vagyonhasznosító és Városgazdálkodási Nonprofit Zrt., Szombathelyi Távhőszolgáltató Kft., SZOMHULL Szombathelyi Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft., VASIVÍZ Zrt, Szombathelyi Parkfenntartási Kft.), helyi civil és gazdasági szervezetek (pl. Nyugat-Dunántúli Környezetvédelmi Központ, Pro Natura Egyesület, Együtt Szombathelyért Egyesület, Éljen Szombathely Egyesület, Szombathelyi Civil Kerekasztal, FALCO), valamint a lakosság. A menetrend lebonyolítását koordináló folyamatban kiemelt szerep jut a polgármesteri hivatal munkatársainak.

35. táblázat Városi zöld finanszírozási keretrendszer elkészítésének tervezett ütemezése

Tevékenység	2025		2026		2027	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Közreműködő partneri kör beazonosítás és az együttműködési keretek kialakítása						
Városi zöld finanszírozási keretrendszer elkészítése						
Partnerség, kommunikáció						

6.5.2 Digitális átállás menetrend

A digitális átállás célja, hogy a digitális technológiák alkalmazásával elősegítse Szombathely lakosságának és teljes ökoszisztémájának hatékonyabb, élhetőbb és fenntarthatóbb élet- és működési feltételeit. A közszolgáltatások hatékonyabbá tétele, a digitalizációval kapcsolatos ismeretek és kompetenciák széleskörű bővítése a cél, előmozdítva a digitalizációban rejlő lehetőségek kihasználását.

A digitális város és az okos város (smart city) közötti tartalmi különbség, hogy az okos város megoldások a digitális technológiának a városi környezet hatékonyságának növelésére alkalmazott eszköze. Azaz a digitális eszközök az okos megoldások alapját képezik.

Annak érdekében, hogy Szombathely hatékonyan tudjon digitális technológiákat magas szinten alkalmazni, elkötelezett városvezetés és véleményformáló közösség szükséges. Az elmúlt években kialakult közös fejlesztési stratégiaalkotás, partnerségi együttműködések, okos város minták jelentős mértékben tudnak hozzájárulni ahhoz, hogy Szombathely sikeresen haladjon a digitalizációs átállás útján. Hat tematikus terület alkotja ezen fogalmi témakör elemeit: kormányzás, mobilitás, emberek, gazdaság, környezet és életkörülmények (humán szolgáltatások).

Az FVS keretében a digitális átállás menetrend megfogalmazása valósul meg, az ún. digitális átállás akcióterv 2026-ban készül el.

Szombathely Megyei Jogú Város fent jelzett elkötelezettségét mutatja, hogy tanácsnoki szinten van képviselve a digitális átállás, okos város tématerület a városvezetésben. Az általa koordinált szakmai munkacsoport ajánlásokat, tíz éves programtervet dolgozott ki a digitalizáció és okos város területre is kiterjedően, valamint több releváns kezdeményezést is megvalósított. A lakosság széles körének bevonása, a 200 főt meghaladó tematikus konferencia, az átállás célját elősegítő közösségi pályázatok aktív megvalósítása mind tényszerűen támasztják alá ezt az elkötelezettséget.

A város digitális átállására való felkészültségét alátámasztó releváns kezdeményezések, Szombathely város tízéves stratégiai fejlesztési programja alapján:

- A városban működő foglalkoztatók növekvő hozzáadott értékének támogatására céljából:
 - Gyártásszimulációs Központ, Digitális Módszertani Központ és Tudományos és Technológiai Park létrehozása: az előkészületek megkezdődtek, kijelölésre került a városban az a terület, melyen a komplexum meg tud valósulni, rendelkezésre áll az épületegyüttes látványterve. Ehhez kapcsolódóan benyújtásra került egy pályázat az Innovációs és Technológiai Minisztérium részére, mely befogadásra került, elbírálása folyamatban van.
- Smart city megoldások:
 - szenzoros parkolás és forgalomszabályozás applikációval: koncepcionális szinten van a kezdeményezés,
 - levegőminőség- és zajszenzoros figyelés, applikációba illesztés: 2023-ban közel 10 millió forintból valósul meg a szenzorok LORA hálózatba való kötése,
 - városléptékű modellezés – digitális ikertestvér: koncepcionális szinten van a kezdeményezés,

- okoszebra – gyalogosvédelmi rendszer: a városban megvalósult több ilyen zebra kialakítása is 2022-es évben, a következő években további okoszebrák kialakítása fog megvalósulni,
- egészségügy és idősgondozás támogatása: előkészítő kutatás készült a területen, mely a városban és környékén élő idősök mindennapi életének legmeghatározóbb problémáit mérte fel, illetve a viszonyulásukat a digitális eszközhasználathoz, annak érdekében, hogy a később számukra kialakított programokhoz megfelelő információ álljon rendelkezésre, illetve megvalósult a helyi egyetemmel (ELTE) közös igényfelmérés is a Társadalmi Innovációs Nemzeti Laboratórium programja keretében,
- intelligens közösségi kártyarendszerek bevezetése: koncepcionális szinten van a kezdeményezés,
- parkfenntartás-monitoring: koncepcionális szinten van a kezdeményezés.

I. Előkészítés

Szombathely Megyei Jogú Város ciklusprogramjában megfogalmazásra került, hogy az okos város megoldások és a digitalizáció horizontálisan, minden elemet átható szempontok. „A digitalizáció vonatkozásában a prioritás, hogy Szombathely ennek a globális megatrendnek a haszonélvezője legyen. A gyártástól kezdve a lakossági szemléletformáláson át az egészségügyi szolgáltatásokig mindent átható transzformáció, melyet le kell tudni fordítani a hétköznapi nyelvére, megismertetni vele a teljes lokális ökoszisztémát, és megkeresni azokat a pontokat, ahol Szombathely regionálisan is vezető szerepet tud betölteni.”

Az okos város és digitális fejlesztések első fázisában ismertté vált, hogy a legnagyobb kihívás a megfelelő mennyiségű és minőségű adat rendelkezésre állása. Ezért olyan területeken indultak el az első digitalizációs fejlesztések, ahol szenzorokból, mérőeszközökből elérhetőek voltak információk. Elemei a közlekedési rendszer optimalizációja, GPS koordináta adatok alapján, szociális ellátás területének elemzése egyéni riasztási információk révén.

Ezt egészítette ki a lakosság széles körét elérő közlekedésbiztonsági megoldás, az okos zebra, melyet a továbbiakban számos helyszínen történő megvalósítás követ.

Stratégiai oldalon első lépésként Szombathely Megyei Jogú Város Helyi Gazdaságfejlesztési Konferenciát szervezett, a gazdasági élet szereplőivel történő dialógus céljából, ahol programismertetés, vállalkozói bemutatkozások egyaránt megtörténtek. A rendezvény hangsúlyos eleme volt a digitalizációs transzformáció, mely a gazdasági élet szereplőit érinti.

Ezt követte a 100 Intelligens Város Kihívás Program, melynek keretében Szombathely – egyetlen hazai vidéki városként – kiválasztásra került, és elkezdődött egy kétéves fejlesztési mentorálás. A mentorálás keretében a helyi gazdasági élet meghatározó véleményformálóival – egyetemek, kereskedelmi és iparkamara, nagyvállalati képviselők, önkormányzati cégvezetők, gazdaságfejlesztési szervezet – Szombathely koordinációja mellett egy 10 éves fejlesztési program, a Szombathely2030 készült el. A program középpontjában a digitalizáció állt. Több, mint ezer lakos és valamennyi helyi nagyvállalati vezető, kereskedelmi és

iparkamarai elnökség fejtette ki véleményét, tudott hangot adni elképzeléseinek. A program jelentős mértékben járult hozzá a lakosság edukációjához is.

Következő lépésként az Európai Unió szakértő tanácsadó programja keretében kétnapos interaktív fórumra választották ki Szombathelyt. Négy külföldi régió szakértői, illetve az Európai Bizottság szakemberei dolgoztak együtt a városvezetéssel és helyi szakértőkkel, hogy egy európai szinten is vonzó stratégiai irány alakuljon ki a város digitalizációs átalakulásában. Ekkor került megfogalmazásra hangsúlyosan, hogy Szombathelyen szükséges fizikailag is létrehozni egy innovációs központot, digitalizációs fókusszal.

A nemzetközi tanulási folyamat a későbbiekben további európai jó gyakorlatok megismerésével is kiegészült, amelyek megerősítették Szombathely digitális átállási irányainak relevanciáját. A BEST-DIH projekt keretében megismert finnországi FMS Képzési Központ példája rámutatott arra, hogy a mérnökképzés, az alkalmazott kutatás, a mesterséges intelligencia, a robotika, az okos gyártás és az ipari szereplők együttműködése összehangolt tudásökoszisztémaként is fejleszthető. Ez különösen fontos tanulság Szombathely számára az innovációs és digitalizációs fókuszú központi fejlesztési elképzelések, valamint az egyetem–vállalat–önkormányzat együttműködésének erősítése szempontjából. A finn ipari kerekasztal kézikönyve ehhez kapcsolódóan a vállalkozások, kutatóintézetek, innovációs szereplők és döntéshozók közötti folyamatos, strukturált együttműködés jelentőségére hívta fel a figyelmet, amely mintaként szolgálhat a helyi innovációs hálózat – Szombathely2030 - további intézményesítéséhez. Temesvár Smart City Stratégiája pedig azt mutatta meg, hogy a digitális átállás akkor tud tartósan beépülni a város működésébe, ha nem önálló technológiai fejlesztésként, hanem a városfejlesztési, szolgáltatásfejlesztési, fenntarthatósági és kormányzási célokkal összehangolt stratégiai keretként jelenik meg.

A lakosság körében történő ismeretbővítés, szemléletformálás szempontjából fontos közösségi kezdeményezések indultak, Szombathely város aktív részvételével. A robotizáció, a programozás, a digitális technológia elemeire építő bemutatók, programok, események révén több, mint ezer főt tudott a város megszólítani.

A kulturális elemek egyre nagyobb arányban egészültek ki digitális tartalommal, a múzeumok, közösségi terek, kulturális helyszínek kaptak és folyamatosan bővülő körben kapnak interaktív digitális – elsősorban kiterjesztett valóság alapú – tartalmakat.

II. Célok megfogalmazása és rendszerezése

A korábbiakban megfogalmazottakkal összhangban, a digitális város dimenzió az 1. számú stratégiai célt szolgálja, azaz a versenyképesség fokozását az ökoszisztéma komplex fejlesztése által. Ahogy leírásra is került, ugyanakkor szorosan kapcsolódik a prosperáló város tervezési dimenzióhoz is. A célok az okos és digitális város nemzetközi tematikus bontása szerint a következőképpen megfogalmazhatók:

Tematikus elemek	Célok
Okos kormányzás	Önkormányzati intézmények szolgáltatásainak és egyéb közszolgáltatásoknak a széleskörű online elérhetőség biztosítása
Okos mobilitás	Közlekedéssel kapcsolatos fejlesztések, beruházások digitális eszközökkel történő szimulálása, demonstrálása, környezeti hatásvizsgálata; közlekedésbiztonság növelése
Okos emberek	Lakosság digitális felkészültséggel kapcsolatos széles körű képzése, pályaaorientációban való hatékony megjelenítése
Okos gazdaság	Digitális érettség növelése, ipar4.0 megoldások promóciója, vállalati kutatás-fejlesztés ösztönzése
Okos környezet	Környezetterhelés vizsgálata, karbon lábnyom csökkentését szolgáló digitális megoldások ösztönzése
Okos életkörülmények (humán szolgáltatások)	Szociális szolgáltatások online térben történő kibővítése, azoknak a fizikailag megvalósulókkal történő hatékony integrációja

III. A digitális fejlesztések beavatkozási területeinek meghatározása

Az FVS-ben megfogalmazott beavatkozási területek közül elsősorban a digitális város tervezési dimenzióban megjelenítettek, de horizontális jellege miatt a többi dimenzióban is megjelennek a releváns elemek.

Tematikus elemek	Kapcsolódó beavatkozás	Szűkebb fejlesztési terület	Rendelkezésre állás szintje
Kormányzás	Közszolgáltatások modernizálása	Teljeskörűen online elérhető önkormányzati szolgáltatások	Részben már megvalósult
Mobilitás	Közösségi közlekedés fejlesztése, zöld és okos megoldásokkal	Közösségi közlekedés digitális elemekkel történő további bővítése; Intelligens parkolási rendszer továbbfejlesztése	Igény szintjén megfogalmazódott
Emberek	Digitális kompetenciák fejlesztése	Lakossági és vállalkozói képzések, programok szervezése	Részben már megvalósult
Gazdaság	Innovációs ökoszisztéma támogatása; Kutatás-fejlesztési központ létrehozása	Partnerségi együttműködés ösztönzése, erősítése Koncentrált formában megjelenő innovációs kínálat, digitalizációs fókusszal	Korábban már a kezdeményezés elindult, kibővítés alatt a partnerség Konceptió elkészült, terület előzetesen kijelölésre került
Környezet	Innovatív, zöld energetikai és körkörös gazdasági megoldások	Információs és mérőrendszerekkel ellátott	Igény szintjén megfogalmazódott
Életkörülmények (humán szolgáltatások)	Szociális ellátórendszer fejlesztése	Szociális ellátórendszer digitális eszközökkel történő támogatása	Előkészítő elemei megvalósultak

Kapcsolódó beavatkozás	Szűkebb fejlesztési terület	Megvalósításhoz szükséges fejlesztések
Közzolgáltatások modernizálása	Teljeskörűen online elérhető önkormányzati szolgáltatások	- Lakosság ösztönzése az online szolgáltatások használatára a személyes ügyintézés helyett, - Informatikai háttér folyamatos fejlesztése, új szolgáltatásokkal való kibővítése
Közösségi közlekedés fejlesztése, zöld és okos megoldásokkal	Közösségi közlekedés digitális elemekkel történő további bővítése; Intelligens parkolási rendszer továbbfejlesztése	- Informatikai háttér kialakítása, fejlesztése, - Lakosság számára felhasználóbarát applikációk elkészítése, fenntartása, naprakész információkkal való feltöltése
Digitális kompetenciák fejlesztése	Lakossági és vállalkozói képzések, programok szervezése	- Mind az infrastruktúra, mind a megvalósító személyzet rendelkezésre áll
Innovációs ökoszisztéma támogatása; Kutatás-fejlesztési központ létrehozása	Partnerségi együttműködés ösztönzése, erősítése Koncentrált formában megjelenő innovációs kínálat, digitalizációs fókusszal	- Zöldmezős beruházás keretében innovációs központ létrehozása
Innovatív, zöld energetikai és körkörös gazdasági megoldások	Információs és mérőrendszerekkel ellátott	- Hidrogén alapú komplex energetikai fejlesztés kialakítása van előkészítés alatt, - Napelempark három helyszínen való kiépítése 2023-ban, - A kettő összekapcsolása napenergia alapú hidrolízis révén
Szociális ellátórendszer fejlesztése	Szociális ellátórendszer digitális eszközökkel történő támogatása	- Humán erőforrás (ápolók, szociális gondozók stb.) digitális készségeinek fejlesztése, szemléletformálása, - Idősek és hozzátartozóik digitális készségeinek fejlesztése, - Digitális eszközpark kialakítása, - Központ kialakítása a kezelő és koordináló személyzet számára

36. táblázat Városi digitális átállás beavatkozásainak tervezett ütemezése

Tevékenység	2026		2027		2028	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Közzolgáltatások modernizálása						
Közösségi közlekedés fejlesztése, zöld és okos megoldásokkal						
Digitális kompetenciák fejlesztése						
Innovációs ökoszisztéma támogatása; Kutatás-fejlesztési központ létrehozása						
Innovatív, zöld energetikai és körkörös gazdasági megoldások						
Szociális ellátórendszer fejlesztése						

A közzolgáltatások modernizálása elkezdődött a városban, ennek folytatása is tervezett. A közösségi közlekedés fejlesztése szintén elkezdődött a korábban ismertetett autóbusz állomány megújítással, menetrend felülvizsgálattal, de további fejlesztések fognak megvalósulni 2026-tól. A digitális kompetenciák fejlesztése évek óta folyamatos a város életében, melyet különböző korosztályoknak szánt tematikus programsorozatok segítségével valósít meg és fog továbbra is megvalósítani. Szintén már folyamatban van a fejlesztés a szociális ellátórendszerrel kapcsolatosan, ennek folytatása a korábban ismertetett demográfiai kihívások miatt továbbra is prioritás. Az innovatív, zöld energetikai és körkörös gazdasági megoldások megvalósítása is elindult az ismertetett napelemparkok kiépítésével. Az innovációs ökoszisztéma támogatása kutatás-fejlesztési központ létrehozása révén előkészítése alatt van. A tervek szerint ez a beruházás 2027-ben tud elkezdődni a szükséges forrás rendelkezésre állása esetén.

7 Finanszírozási terv

7.1 Elérhető és bevonható források számbavétele

A fejezet célja az útmutató megfogalmazása alapján, hogy segítse abban a helyi ökoszisztéma szereplőit, hogy átgondolják, milyen rendelkezésre álló forrásokkal tudják segíteni a stratégia megvalósítását szolgáló beavatkozásokat. A fejezet során valamennyi lehetséges forrás számbavétele a feladat, azok feltérképezése, összegzése.

Szombathely Megyei Jogú Város kiegyensúlyozott gazdálkodással működik, fejlesztésekre minden évben tud változó mennyiségű saját forrást is biztosítani. Ennek alapvető bázisát a helyi iparűzési adó jelenti, melynek mértéke az aktuális szabályozói környezet változásától függ.

A saját források másik, változó mértékű, de meghatározó nagyságrendű pillérét az ipari parki területek értékesítése, valamint ingatlanok eladása alkotják.

Az FVS keretében tervezett beavatkozások továbbforrását

- az európai uniós támogatások,
- a hazai állami források,
- valamint a megvalósításért felelős szervezetek saját forrásai jelentik.

Az EU-s támogatások finanszírozási keretét a 2021 és 2027 közötti periódus operatív programjai jelentik:

- Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz),
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz),
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz),
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz),
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz),
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz),
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz).

A fejlesztéseknek fontos bázisa tehát Európai Unió költségvetési időszakaihoz kötött Kohéziós és Strukturális Alap források. Meg kell említeni a Next Generation EU programot, amelynek célja a COVID-19 világjárvány utáni rehabilitáció és megújulás. Ennek indikatív magyarországi keretösszege 16,2 milliárd euró. A program az ún. Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszközre (RRF) és az ahhoz kapcsolódó Magyarország Helyreállítási és Alkalmazkodási Tervére (HET) épül. A HET tervezete az alábbi komponenseket tartalmazza: demográfia és köznevelés; magasan képzett, versenyképes munkaerő; felzárkózó települések; vízgazdálkodás; fenntartható zöld közlekedés; energia – zöld átállás; átállás a körforgásos gazdaságra; egészségügy.

A 2021-2027-es a város szempontjából meghatározó, releváns programok a különböző operatív programok (elsődlegesen TOP+) keretében érhetők el. Közvetlen források tekintetében a város folyamatosan pályázik nemzetközi Horizon és Interreg projektekre, melyek szerves kiegészítései tudnak lenni a megvalósításnak.

A hazai állami források többféleképpen realizálódhatnak:

- a települések pályázhatnak magyarországi költségvetésből finanszírozott programok felhívásaira,
- egyes települések célzottan is kaphatnak forrást bizonyos nagyobb volumenű fejlesztéseik megtervezéséhez, illetve megvalósításához,
- a hazai források beépülnek az EU-s projektekbe is tagállami társfinanszírozásként.

A fenti programok forrásai mellett a helyi partnerségi forrás-abszorpció is rendkívül fontos. Ebben az egyetemek, stratégiai partnerek által mobilizált források is szerves részét képezik a stratégia elérésének.

Természetesen a fejlesztési források részét alkotják a magánforrások is, akár az üzleti szereplők által önállóan megvalósított, de a stratégiához szervesen és tudatosan illeszkedő komponensek alkotják, akár közös, konzorciumi formában történő realizálásról van szó.

7.1.1 Aktorok, meghatározó szereplők

Az alábbiakban találhatóak azok a szereplők, akik a Szombathely FVS-ben megfogalmazott beavatkozások, projektek megvalósításába be tudnak csatlakozni.

37. táblázat Meghatározó szereplők az FVS finanszírozásának megvalósításában

Szereplő szervezeti típusa	Szerep a megvalósításban
Kormányzati szervek	Megjelennek finanszírozóként, konzorciumi partnerként, illetve kedvezményezettként egyaránt. Szerepük kiterjed az infrastrukturális projektektől az egészségügyin át az egyes közszolgáltatások fejlesztéséig.
Egyetemek	Szerepük az oktatás területén meghatározó, melyhez kapcsolódóan infrastrukturális és eszköz-fejlesztések is megvalósulnak, ahol akár közvetlen kedvezményezettként, akár konzorciumi partnerként jelennek meg.
Gazdaság-fejlesztési szervezetek	A fejlesztési stratégia aktív fejlesztés-politikai eszközeként szerepelnek, és hozzájárulnak egyes beavatkozások közvetlen vagy közvetett kedvezményezett, illetve konzorciális partnereiként.
Pénzügyintézetek	Szerepük van a folyamatos, likvid projektmegvalósítás támogatásában, amennyiben ezt az adott pályázati konstrukció finanszírozási megoldása szükségessé teszi.
Üzleti szektor szereplői	Megjelennek önerőt biztosító szereplőként, közvetett kedvezményezettként, ahol a finanszírozás révén saját, munkahely- és értékteremtő beruházásaik révén járulnak hozzá az FVS megvalósulásához.
Megvalósításért felelős szervezetek saját forrása	Helyi önkormányzatok és azok intézményei, illetve a helyi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok hozzájárulása. Állami tulajdonú gazdasági társaságok és egyéb központi költségvetési szervek hozzájárulásai.

7.1.2 Kitekintés

Az útmutatóban megfogalmazott aspektusok szerint a következő térségi szempontokat kell figyelembe venni a finanszírozási tervhez kapcsolódóan.

38. táblázat A kitekintés területi horizontja

Területi szint	Leírás
Agglomeráció	Relevanciája elsősorban az útfejlesztéseknek – elkerülő út, kerékpáros útkapcsolatok -, a közüzemi fejlesztéseknek, az ipari parki fejlesztésnek, valamint a közszolgáltatásokra vonatkozó programoknak van.
Vármegye	A Vas Vármegyei ITP részeként a közlekedésfejlesztések, az energetikai korszerűsítési beruházások jelentik a közvetlen kapcsolatot. A TOP+ a legmeghatározóbb keretrendszer, mely tartalmilag és szerkezetileg is orientálja a városi fejlesztési elképzelések jelentős részét.
Térség	Az osztrák-magyar és szlovén-magyar programok szempontjából van jelentősége a nemzetközi térségi szintnek.
Modern Városok Program	Mindenképpen szükséges a Modern Városok Program és az FVS közötti tartalmi összehangolás megvalósítása.
Magyarország Helyreállítási És Ellenállóképességi Terve (RRF)	A lehető legtöbb forrás elhozatala lehet a cél a városi fejlesztési elképzeléseinek megvalósítása érdekében.

7.1.3 Egyéb kötöttségek és lehetőségek

A piaci változások nehéz tervezhetősége nagyban befolyásolja az önkormányzat fejlesztésekkel kapcsolatos mozgásterét. A Covid utáni időszak megújulását akadályozza az ukrán-orosz háború által kiváltott bizonytalanság, a hitelezési bőség utáni kamatemelési és inflációs nyomás, valamint strukturálisan a gyártási folyamatok transzformációja és a nemzetközi ellátási láncok átalakulása.

További tényező a kormányzati szándék nem megfelelő ismerete, mely a finanszírozással kapcsolatos kiszámíthatóságot szintén csökkenti.

7.2 Az üzleti modell bemutatása

A finanszírozási összetételre vonatkozóan a legfontosabb szempont, hogy Szombathely tudatosan törekszik a több lábon állásra. Az önerő az iparűzési adó révén, valamint az ipari park területeinek további értékesítése révén folyamatosan stabil, kiszámítható alapot tud jelenteni, miközben a 2021-2027-es források tekintetében szintén a több operatív programra való alapozás a meghatározó.

Rugalmasság szempontjából a kialakult partnerségi elvnek van szerepe, ahol a kompetens partnerekkel való kommunikáció kialakult rendszere lehetővé teszi, hogy az egyes beavatkozások, valamint az azokhoz illeszkedő projektek reagálni tudjanak a külső körülményekben bekövetkezett változásokra.

Pénzügyi fenntarthatóság szempontjából meghatározó, hogy csak olyan beruházások és fejlesztések valósulnak meg, melyek közvetlen életminőségbeli hatással vannak a lakosokra, vagy pedig részletes előzetes pénzügyi megfontolásokon alapulnak.

A projektek olyan módon kerülnek kiválasztásra, hogy illeszkedjenek a prioritás-intézkedés-beavatkozás logikai folyamatába, és megfelelő előkészítettséggel, előzménnyel rendelkezzenek. A cél az ad-hoc jellegű projektek elkerülése, és a hosszútávú, tudatos építkezés megvalósítása.

Az eredményesség szempontja, hogy milyen módon és mértékben tudnak a projektek hozzájárulni a lakosság életszínvonalához és a városban aktív ökoszisztéma szereplők értékteremtő képességéhez. Az előkészítő dokumentációk – üzleti terv, megtérülési számítások – szintén szerves részét képezik az eredményesség mérésének.

A megtérülő fejlesztéseknek alapvetően két típusa lehet:

- a jövedelemtermelő beruházások esetében a működtetés során olyan bevételek generálódhatnak, amelyek valamilyen mértékben meghaladják a kiadások mértékét (pl. ipari területek fejlesztése, szálláshelyek és turisztikai attrakciók fejlesztése);
- lehetnek olyan projektek, amelyek bevételt nem, viszont akár már rövid távon jelentős megtakarítást eredményeznek (pl. megújuló energia használatára vagy energiahatékonyság növelésére irányuló beavatkozások).

Azonban a megtérülő beruházásokkal szemben a legtöbb fejlesztés „csak” társadalmi és környezeti hasznokat eredményez, és fenntartásuk költségeit is biztosítani kell (pl. közlekedési infrastruktúra vagy zöldfelületek fejlesztése, szociális városrehabilitáció, kulturális és rekreációs beavatkozások).

Úgy szükséges kialakítani az FVS üzleti modelljét, hogy a különböző típusú és gazdasági hasznosságú beavatkozások megvalósíthatók, eredményeik pedig hosszú távon fenntarthatók legyenek.

7.2.1 Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve

A beavatkozások adatgyűjtése a korábbi fejezet szerkezetét követi.

39. táblázat Beavatkozásokkal kapcsolatos adatok, gyűjtések ismertetése

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Prosperáló város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	10,5 Mrd Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van-e már most olyan része a projektnek, ami bevételt termel: nem kiegészíthető-e a projekt a későbbiekben ilyen elemmel: igen
Források	milyen források rendelkezhetők a beavatkozáshoz: viSSza nem térítendő és üzleti befektető
Finanszírozás elemek aránya	jelenleg nem ismert, az egyes projektek kidolgozása után lesz megismerhető
Várható vagy elvárt eredmények	társadalmi hasznok: Szombathely gazdasági vonzereje növekszik, lakosság életszínvonala nő pénzügyi hasznok: jelenleg nem ismert részleteiben externáliák: vállalatok beruházási potenciálja növekszik
Kockázatok	megvalósítás kockázatai: nem sikerül új beruházásokat, fejlesztéseket generálni finanszírozási kockázatok: pályázati források lehívása nem lesz sikeres fenntartási kockázatok: nem sikerül megfelelő mennyiségű kutatás-fejlesztési projektet generálni
Érdekeltek	vállalkozások, egyetem, gazdaság-fejlesztő szervezetek, önkormányzat

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Zöldülő város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	9,0 Mrd Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van-e már most olyan része a projektnek, ami bevételt termel: nem kiegészíthető-e a projekt a későbbiekben ilyen elemmel: nem
Források	milyen források rendelkezhetők a beavatkozáshoz: vissza nem térítendő
Finanszírozás elemek aránya	teljes mértékben vissza nem térítendő
Várható vagy elvárt eredmények	társadalmi hasznok: lakosság életszínvonala nő pénzügyi hasznok: jelenleg nem ismert részleteiben externáliák: csökken a város ökológiai lábnyoma, lakosság elégedettsége növekszik
Kockázatok	megvalósítás kockázatai: nem sikerül megfelelő módon menedzselni a projekteket finanszírozási kockázatok: pályázati források lehívása nem lesz sikeres, a megvalósítás költségei emelkednek és nem lesznek elegendő fedezet fenntartási kockázatok: pályázati kötelezettségek teljesítése nem lesz elégséges
Érdekeltek	lakosok, vállalkozások, önkormányzat

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Digitális város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	1 Mrd Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van-e már most olyan része a projektnek, ami bevételt termel: nem kiegészíthető-e a projekt a későbbiekben ilyen elemmel: igen
Források	milyen források rendelkezhetők a beavatkozáshoz: vissza nem térítendő és üzleti befektető
Finanszírozás elemek aránya	jelenleg nem ismert
Várható vagy elvárt eredmények	társadalmi hasznok: lakosság digitális érettsége növekszik pénzügyi hasznok: releváns vállalati beruházások megvalósulnak, ami iparűzési adó bevételt generál externáliák: digitalizációs célú vállalati fejlesztések megvalósulnak
Kockázatok	megvalósítás kockázatai: a túl sok program minősége heterogén lesz, és az érdekeltek elveszítik a bizalmukat finanszírozási kockázatok: pályázati források lehívása nem lesz sikeres fenntartási kockázatok: pályázati kötelezettségek teljesítése nem lesz elégséges
Érdekeltek	lakosok, vállalkozások, önkormányzat, oktató és képzőszervezetek

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Megtartó város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	4,5 Mrd Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van-e már most olyan része a projektnek, ami bevételt termel: nem kiegészíthető-e a projekt a későbbiekben ilyen elemmel: nem
Források	milyen források rendelkezhetők a beavatkozáshoz: vissza nem térítendő
Finanszírozás elemek aránya	jelenleg nem ismert
Várható vagy elvárt eredmények	társadalmi hasznok: lakosság elégedettsége növekszik, javul Szombathelyről kialakult kép pénzügyi hasznok: nem releváns externáliák: a lakosság elégedettsége a minőségi életszínvonal miatt emelkedik, környezetterhelés csökken
Kockázatok	megvalósítás kockázatai: a beruházások és fejlesztések elmaradnak az igényektől finanszírozási kockázatok: pályázati források lehívása nem lesz sikeres fenntartási kockázatok: pályázati kötelezettségek teljesítése nem lesz elégséges
Érdekeltek	lakosok, vállalkozások, önkormányzat

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Kiszolgáló város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	10 Mrd Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van-e már most olyan része a projektnek, ami bevételt termel: nem kiegészíthető-e a projekt a későbbiekben ilyen elemmel: nem
Források	milyen források rendelkezhetők a beavatkozáshoz: viszsa nem térítendő, saját forrás
Finanszírozás elemek aránya	jelenleg nem ismert
Várható vagy elvárt eredmények	társadalmi hasznok: közösségi élmény révén a lakosság elégedettsége növekszik pénzügyi hasznok: nem releváns externáliák: sokszínű helyi kulturális élet tovább erősödik, a lakosság életszínvonala emelkedik
Kockázatok	megvalósítás kockázatai: nem sikerül megfelelő mennyiségű igényt generálni, lakosokat bevonni, a beruházások és fejlesztések elmaradnak az igényektől finanszírozási kockázatok: pályázati források lehívása nem lesz sikeres fenntartási kockázatok: pályázati kötelezettségek teljesítése nem lesz elégséges
Érdekeltek	lakosok, vállalkozások, önkormányzat, civil szervezetek

Az FVS felülvizsgálatakor rendelkezésre álló információk alapján összegezhető a tervezett beavatkozások becsült költsége dimenzióként.

táblázat 41 Összesítő pénzügyi tábla

Megvizsgálandó szempontok	Tervezett beruházási költség (mrd Ft)
Prosperáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	10,5
Zöldülő dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	9,0
Digitális dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	1,0
Megtartó dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	4,5
Kiszolgáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	10,0
FVS összesített tervezett beruházási költsége	35

7.2.2 A finanszírozási terv összefoglalója

40. táblázat Prosperáló város tervezési dimenzió

	beavatkozás 1.1.	beavatkozás 1.2.	beavatkozás 2.1	beavatkozás 2.2.
A beavatkozás megnevezése	K+F+I központ kialakítása és szolgáltatások szervezése	Innovációs ökoszisztéma támogatása	Zöldmezős ipari terület fejlesztése	Barnamezős terület hasznosítása
Beavatkozás gazda	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata
Megvalósító partnerek	gazdaság-fejlesztő szervezetek, egyetemek, kereskedelmi és iparkamara, vállalkozások	gazdaság-fejlesztő szervezetek, egyetemek, kereskedelmi és iparkamara, vállalkozások	vállalkozások	gazdaságfejlesztő szervezetek, egyetemek, kereskedelmi és iparkamara, vállalkozások
Előkészítettség állapota	koncepció	tervek	tervek	ötlet
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)	2027. I.-2029. I.	2027.I. – folyamatos	2025. I.-2029. I	2027. II.-2028. II.
Finanszírozási információk	nem ismert	nem ismert	TOP PLUSZ (ebből csak tartalék soron 3,8 Mrd Ft)	nem ismert
A beavatkozás tervezett beruházási költsége	6.0 Mrd Ft	0.3 Mrd Ft	4.0 Mrd FT	0.2 Mrd Ft
Bevételtermelő/ jövedelemtermelő elemet tartalmaz a beavatkozás, kiegészíthető ilyen tartalommal a beavatkozás	Igen	Nem	Igen	Igen
Milyen finanszírozás vonható be	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető
Finanszírozás elemek aránya	Jelenleg nem ismert	Jelenleg nem ismert	Jelenleg nem ismert	Jelenleg nem ismert
Eredménymérés történt megadott kategória szerint	mérhető pénzügyi haszon	társadalmi haszon	mérhető pénzügyi haszon	mérhető pénzügyi haszon
Kockázatok nevesítése	Támogatási forrás bizonytalan	Támogatási forrás bizonytalan	Vállalkozások érdeklődése lecsökken	Forrás bizonytalan

41. táblázat Zöldülő város tervezési dimenzió

	beavatkozás 3.1.	beavatkozás 3.2.	beavatkozás 5.1.	beavatkozás 5.2.
A beavatkozás megnevezése	Épület energetikai és infrastrukturális fejlesztések	Parkok, zöld és vízfelületek fejlesztése, azbesztmentesítés	Közzolgáltatások megújuló energia alapú fejlesztése	Innovatív, zöld energetikai és körkörös gazdasági megoldások
Beavatkozás gazda	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata
Megvalósító partnerek	lakosság, civil szervezetek, vállalkozások	lakosság, civil szervezetek, vállalkozások	lakosság, civil szervezetek, vállalkozások	lakosság, civil szervezetek, vállalkozások
Előkészítettség állapota	részben tervek	részben tervek	részben tervek	részben tervek
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)	2027. I.- folyamatos	2026. I.- folyamatos	2023. I.- folyamatos	2023. I.- folyamatos
Finanszírozási információk	RRF Önkormányzat	TOP PLUSZ, KEHOP PLUSZ Önkormányzat, állami vis major	Nem ismert.	Nem ismert.
A beavatkozás tervezett beruházási költsége	0.5 Mrd Ft	6.5 Mrd Ft	0,5 Mrd Ft	0,5 Mrd Ft
Bevélteltermelő/ jövedelemtermelő elemet tartalmaz	Nem	Nem	Nem	Nem
Milyen finanszírozás vonható be	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás
Finanszírozás elemek aránya	100% vissza nem térítendő	100% vissza nem térítendő	100% vissza nem térítendő	100% vissza nem térítendő
Eredménymérés történt megadott kategória szerint	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon
Kockázatok nevesítése	pályázatok kiírása módosul időben, sikertelen a közbeszerzés, csúszik, kifizetések nem teljesülnek időben	pályázatok kiírása módosul időben, sikertelen a közbeszerzés, csúszik, kifizetések nem teljesülnek időben	pályázatok kiírása módosul időben, sikertelen a közbeszerzés, csúszik, kifizetések nem teljesülnek időben	pályázatok kiírása módosul időben, sikertelen a közbeszerzés, csúszik, kifizetések nem teljesülnek időben

42. táblázat Digitális város tervezési dimenzió

	beavatkozás 1.2.	beavatkozás 1.3.
A beavatkozás megnevezése	Innovációs ökoszisztéma támogatása	Digitális kompetenciák fejlesztése
Beavatkozás gazda	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata
Megvalósító partnerek	gazdaságfejlesztő szervezetek, egyetemek, kereskedelmi és iparkamara, vállalkozások	lakosok, gazdaságfejlesztő szervezetek, egyetemek, kereskedelmi és iparkamara, vállalkozások
Előkészítettség állapota	koncepció	tervek
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)	2027. III.-folyamatos.	2027. I.- folyamatos
Finanszírozási információk	GINOP PLUSZ, RRF, DIMOP PLUSZ	GINOP PLUSZ, RRF, DIMOP PLUSZ
A beavatkozás tervezett beruházási költsége	0.5 Mrd Ft	0.5 Mrd Ft
Bevételestermelő/ jövedelemtermelő elemet tartalmaz a beavatkozás, kiegészíthető ilyen tartalommal a beavatkozás	részben igen	nem
Milyen finanszírozás vonható be	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás
Finanszírozás elemek aránya	Jelenleg nem ismert	Jelenleg nem ismert
Eredménymérés történt megadott kategória szerint	mérhető pénzügyi haszon	csak társadalmi haszon
Kockázatok nevesítése	A folyamatos elkötelezettséget nem sikerül fenntartani, a résztvevők motiváltsága lecsökken	Lakosok és vállalkozások érdeklődése lecsökken

43. táblázat Megtartó város tervezési dimenzió

	beavatkozás 6.1.	beavatkozás 6.2.	beavatkozás 7.1.	beavatkozás 7.2.	beavatkozás 7.3.
A beavatkozás megnevezése	Szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer fejlesztése	Lakhatási megoldások nyújtása, megoldások ösztönzése	Közösségi terek kínálatának bővítése, együttműködések erősítése, közösségfejlesztés	Aktív szabadidő, sport, rekreációs és kulturális programok nyújtása	ESZA típusú projektek (közösségfejlesztés)
Beavatkozás gazda	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata
Megvalósító partnerek	lakosság, civil szervezetek, szociális intézmények	lakosság, civil szervezetek, szociális intézmények	lakosság, civil szervezetek, vállalkozások	lakosság, civil szervezetek, vállalkozások	lakosság, civil szervezetek, vállalkozások
Előkészítettség állapota	tervek	tervek	tervek	tervek	tervek
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)	2025. I.- folyamatos	2022. I.- folyamatos	2022. IV.- folyamatos	2023. II.- folyamatos	2023. I.- folyamatos
Finanszírozási információk	TOP PLUSZ, Önkormányzat, Állami költségvetés	Önkormányzat, Állami költségvetés	TOP PLUSZ, Önkormányzat, Állami költségvetés	TOP PLUSZ, Önkormányzat, Állami költségvetés	TOP PLUSZ, Önkormányzat, Állami költségvetés
A beavatkozás tervezett beruházási költsége	2.3 Mrd Ft	0.1 Mrd Ft	0.8 Mrd Ft	1.0 Mrd Ft	0.3 Mrd Ft
Bevélteltermelő/ jövedelemtermelő elemet tartalmaz	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem

	beavatkozás 6.1.	beavatkozás 6.2.	beavatkozás 7.1.	beavatkozás 7.2.	beavatkozás 7.3.
A beavatkozás megnevezése	Szociális, egészségügyi és gyermekjóléti ellátórendszer fejlesztése	Lakhatási megoldások nyújtása, megoldások ösztönzése	Közösségi terek kínálatának bővítése, együttműködések erősítése, közösségfejlesztés	Aktív szabadidő, sport, rekreációs és kulturális programok nyújtása	ESZA típusú projektek (közösségfejlesztés)
Milyen finanszírozás vonható be	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás
Finanszírozás elemek aránya	100% vissza nem térítendő	100% vissza nem térítendő	100% vissza nem térítendő	100% vissza nem térítendő	100% vissza nem térítendő
Eredmény mérés történt megadott kategória szerint	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon	csak társadalmi haszon
Kockázatok nevesítése	pályázatok kiírása módosul időben, sikertelen a közbeszerzés, csúszik, kifizetések nem teljesülnek időben	pályázatok kiírása módosul időben, sikertelen a közbeszerzés, csúszik, kifizetések nem teljesülnek időben	pályázatok kiírása módosul időben, sikertelen a közbeszerzés, csúszik, kifizetések nem teljesülnek időben	pályázatok kiírása módosul időben, sikertelen a közbeszerzés, csúszik, kifizetések nem teljesülnek időben	pályázatok kiírása módosul időben, sikertelen a közbeszerzés, csúszik, kifizetések nem teljesülnek időben

44. táblázat Kiszolgáló város tervezési dimenzió

	beavatkozás 3.3.	beavatkozás 4.1.	beavatkozás 4.2.
A beavatkozás megnevezése	Városi területek komplex megújítása	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése, megújítása	Közösségi közlekedés fejlesztése, zöld és okos megoldásokkal
Beavatkozás gazda	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata	Szombathely MJV Önkormányzata
Megvalósító partnerek	lakosok, vállalkozások, civil szervezetek	lakosság, civil szervezetek, vállalkozások	lakosság, civil szervezetek, vállalkozások
Előkészítettség állapota	tervek	tervek	tervek
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)	2025. III.-2027. IV.	2023. I.- folyamatos	2025. III.- folyamatos
Finanszírozási információk	Versenyképes járárok Program, Önkormányzat	TOP PLUSZ, Önkormányzat	TOP PLUSZ, Közlekedési társaság
A beavatkozás tervezett beruházási költsége	0,7 Mrd Ft	8.6 Mrd Ft	0,7 Mrd Ft
Bevélteltermelő/ jövedelemtermelő elemet tartalmaz a beavatkozás , kiegészíthető ilyen tartalommal a beavatkozás	nem	Nem	Nem
Milyen finanszírozás vonható be	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás
Finanszírozás elemek aránya	100% vissza nem térítendő	100% vissza nem térítendő	100% vissza nem térítendő
Eredménymérés történt megadott kategória szerint	társadalmi haszon	mérhető pénzügyi haszon	Minimális pénzügyi haszon
Kockázatok nevesítése	pályázatok kiírása módosul időben, sikertelen a közbeszerzés, csúszik, kifizetések nem teljesülnek időben	pályázatok kiírása módosul időben, sikertelen a közbeszerzés, csúszik, kifizetések nem teljesülnek időben	pályázatok kiírása módosul időben, sikertelen a közbeszerzés, csúszik, kifizetések nem teljesülnek időben

7.3 Fenntartható üzemeltetés

Kiemelt szempont a fejlesztéssel érintett létesítmények fenntartható üzemeltetése. A bevételek és kiadások alakulását nagymértékben befolyásolja az adott létesítmény funkciója, mérete, felszereltsége, valamint az üzemeltetéshez szükséges munkaerő létszáma és elvárt képzettségi szintje.

A jelenleg rendelkezésre álló információk alapján a következő bevételekkel és kiadásokkal lehet számolni: - potenciális egyedi bevételek, -szolgáltatásért fizetett díj, - bérleti díj.

A potenciális kiadások lehetnek többek között bér- és járulékköltségek, rezsiköltségek, karbantartási, pótlási, javítási költségek, takarítási költségek, közterületek fenntartási költségei, egyéb szolgáltatások költségei.

Az üzemeltetési költségeket beavatkozásokként is figyelembe tudjuk venni, miközben a jövőben az egyes projektek generálása, értékelése során hangsúlyosan kell a fenntarthatósági szempontot alkalmazni.

45. táblázat Prosperáló város tervezési dimenzió

	beavatkozás 1.1.	beavatkozás 1.2.	beavatkozás 2.1	beavatkozás 2.2.
A beavatkozás alapadatai				
A beavatkozás megnevezése	K+F+I központ kialakítása és szolgáltatások szervezése	Innovációs ökoszisztéma támogatása	Zöldmezős ipari terület fejlesztése	Barnamezős terület hasznosítása
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról	nem	nem	nem	nem
Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető, keresztfinanszírozás	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető,	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető	vissza nem térítendő támogatás, tőkealap, piaci befektető, keresztfinanszírozás
Externáliák (pozitív, negatív)	a komplex szolgáltatás folyamatosan bővülő keresletet generál; nemzetközi K+F+I szolgáltatók is betelepülnek; negatív: a működtetési költségek miatt a bérleti díjak túl magasak lesznek		olyan nagybefektető érkezik, aki a teljes területet lefoglalja	továbbra sem sikerül racionális megoldást találni, és a barnamezős fejlesztős irreálisan meghaladja a zöldmezős beruházás költségigényét

46. táblázat Zöldülő város tervezési dimenzió

	beavatkozás 3.1.	beavatkozás 3.2.	beavatkozás 5.1.	beavatkozás 5.2.	beavatkozás 3.3.	beavatkozás 4.1.	beavatkozás 4.2.
A beavatkozás alapadatai							
A beavatkozás megnevezése	Épület energetikai és infrastrukturális fejlesztések	Parkok, zöld- és vízfelületek fejlesztése	Közzolgáltatások megújuló energiára való átállása	Innovatív, zöld energetikai és körkörös gazdasági megoldások	Városi területek komplex megújítása	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése, megújítása	Közösségi közlekedés fejlesztése, zöld és okos megoldásokkal
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető, keresztfinanszírozás
Externáliák (pozitív, negatív)	a megújuló energiákkal kapcsolatos szabályozás változása hátrányosan érinti a fejlesztés megtérülését	a klímaváltozás hatásának felgyorsulásával nem sikerül a megfelelő lépést tartani	A megújuló energiára építő fenntartási, üzemeltetési költségek meghaladják a tervezettet	a nagy kezdeti beruházási, fejlesztési költségek nem teszik vonzóvá az üzemeltetést	a lakossági igények meghaladják a nyújtott szolgáltatásokat; nem sikerül megfelelő léptékű átalakítás	a magnövekedett igényekkel nem tudnak lépést tartani a fejlesztések	a lakosság nem értékeli a beruházásokat, nem nyitott alternatív fejlesztésekre

47. táblázat Digitális város tervezési dimenzió

	beavatkozás 1.2.	beavatkozás 1.3.
A beavatkozás alapadatai		
A beavatkozás megnevezése	Innovációs ökoszisztéma támogatása	Digitális kompetenciák fejlesztése
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról	nem	nem
Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás
Externáliák (pozitív, negatív)	nem sikerül forrást szerezni a fejlesztett projektekre és a résztvevők motivációjukat veszítik; a partnerségi együttműködésben számos új kezdeményezés indul, és kihívás a koordinációjuk	a lakosság számára nem lesz eléggé megújuló a kínálat, és nem lesznek motiváltak a részvételben, ami aláássa a megvalósítás hitelességét és így a finanszírozhatóságát

48. táblázat Megtartó város tervezési dimenzió

	beavatkozás 6.1.	beavatkozás 6.2.	beavatkozás 7.1.	beavatkozás 7.2.	beavatkozás 7.3.
A beavatkozás alapadatai					
A beavatkozás megnevezése	Szociális ellátórendszer fejlesztése	Lakhatási megoldások nyújtása, megoldások ösztönzése	Közösségi terek kínálatának bővítése, együttműködések erősítése	Aktív szabadidő, sport, rekreációs és kulturális programok nyújtása	ESZA típusú projektek (közösségfejlesztés)
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról	nem	nem	nem	nem	nem
Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető	
Externáliák (pozitív, negatív)	Az idősödő lakosság arányának és igényeinek növekedésével nem tud lépést tartani az ellátórendszer. A szolgáltatásban részt vevők nyugdíjba vonulnak, illetve Ausztriában vállalnak munkát.	Az igények növekedésével nem tud lépést tartani a kínálat és ez feszültséghez vezet.	A lakossági igényeket nem sikerül felkelteni	A kínálat szigetszerű lesz, és nem alkotnak egységes, attraktív kínálatot.	

49. táblázat Kiszolgáló város tervezési dimenzió

	beavatkozás 3.3.	beavatkozás 4.1.	beavatkozás 4.2.
A beavatkozás alapadatai			
A beavatkozás megnevezése	Városi területek komplex megújítása	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése, megújítása	Közösségi közlekedés fejlesztése, zöld és okos megoldásokkal
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról	nem	nem	nem
Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert	Jelenlegi fázisban pontosan nem ismert
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető	vissza nem térítendő támogatás	vissza nem térítendő támogatás, piaci befektető, keresztfinanszírozás
Externáliák (pozitív, negatív)	a lakossági igények meghaladják a nyújtott szolgáltatásokat; nem sikerül megfelelő léptékű átalakítás, és szigetszerűek lesznek a fejlesztések	a megnövekedett igényekkel nem tudnak lépést tartani a fejlesztések	a lakosság nem értékeli a beruházásokat, nem nyitott alternatív fejlesztésekre

7.4 Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése

7.4.1 Ellátandó funkciók

Az előkészítés során a szakmailag felügyelt programalkotás, a kapcsolódó stratégiákhoz illeszkedés, a társadalmasítás, az intézményi konzultáció, üzleti befektetőkkel egyeztetés a meghatározó tevékenységek.

A megvalósítás során a kommunikáció, a projektek fejlesztése, azok értékelése, a megvalósítás támogatása, monitoring és az eredmények visszacsatolása mind beletartozik az ellátandó feladatok körébe.

7.4.2 Kulcsszereplők nevesítése

A projektcsatorna kulcsszereplői között ki kell emelni Szombathely MJV Polgármesteri Hivatalát, ezen belül a Jogi és Képviselői Osztályt, illetve a Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Irodát.

A fontosabb bizottságok: Gazdasági és Jogi Bizottság, illetve Városstratégiai, Idegenforgalmi és Sport Bizottság.

Az FVS jóváhagyása a Közgyűlés hatáskörébe tartozik oly módon, hogy a Közgyűlést megelőzően a Jogi és Gazdasági Bizottság, illetve a Városstratégiai, Idegenforgalmi és Sport Bizottság tárgyalja. A Közgyűlés döntését követően a végrehajtás előkészítése pedig a Jogi és Képviselői Osztály, azon belül a Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Iroda feladata.

A meghatározó szereplő még a Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft. A stratégiai döntéshozatal támogatása, a befektetőkkel tárgyalás a Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Iroda feladata, míg a projektek generálása, értékelésre előkészítése, intézményi operatív kapcsolattartás a Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft. munkatársai révén valósul meg.

Az FVS, illetve a TVP keretében tervezett projektek megfelelő ütemezése révén a megvalósítás során nem várható kapacitáshiány. A tervezett megvalósítás, az ütemezett forráslehívás az előző uniós ciklushoz hasonlóan a 2021-2027-es időszak esetében biztosított lesz. Az egymásra épülő projektek esetében mindig figyelembevételre került az ütemterv készítése során a megelőző projekt előkészítésének ideje is. Az egymástól eltérő projektek párhuzamos megvalósítása sem okoz akadályt. A város, valamint annak különböző szervezetei - ahogy már a jelen dokumentumban is bemutatásra került – biztosítják a megfelelő humán erőforrást. Ezenfelül a város hosszú évek alatt megfelelő külső szakértői bázist is kiépített, amely szintén hozzájárul a projektek szakmailag magas színvonalú megvalósítására.

7.4.3 Intézményi modell bemutatása

50. táblázat Projektszatsarna fejlesztés intézményi modellje

Projektciklus tevékenység	Szereplő megnevezése	Feladatkör
Projektgenerálás	Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft.	Projektek tudatos, széleskörű gyűjtése, ösztönzése
Projekt műszaki előkészítése	Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Iroda, Beruházási Iroda, Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft.	A műszaki megvalósítás, dokumentáció elkészítése
Projekt finanszírozásának kidolgozása	Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Iroda, Közbizserzési Iroda Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft.	Pénzügyi dokumentáció és számítások elkészítése
Projekttel kapcsolatos döntéshozatal koordinációja	Jogi Iroda, Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Iroda	Megfelelő döntéshozatali szint számára előterjesztés készítése, előzetes egyeztetések
Projekt lebonyolítása	Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Iroda, Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft.	Szerződés szerinti megvalósítás biztosítása
Tapasztalatok visszacsatolása	Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Iroda, Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft.	Visszajelzések beépítése a követő projektek megvalósításába
Üzleti befektetőkkel, piaci szereplőkkel tárgyalások	Polgármesteri Kabinet, Vagyongazdálkodási és Városfejlesztési Iroda	Piaci szereplők mobilizálása, bevonásának ösztönzése

8 Mellékletek

8.1 Antiszegregációs Terv

8.1.1 Helyzetelemzés és értékelés

8.1.1.1 A szegregáció társadalmi jelenségeinek horizontális elemzése – a változások értékelése

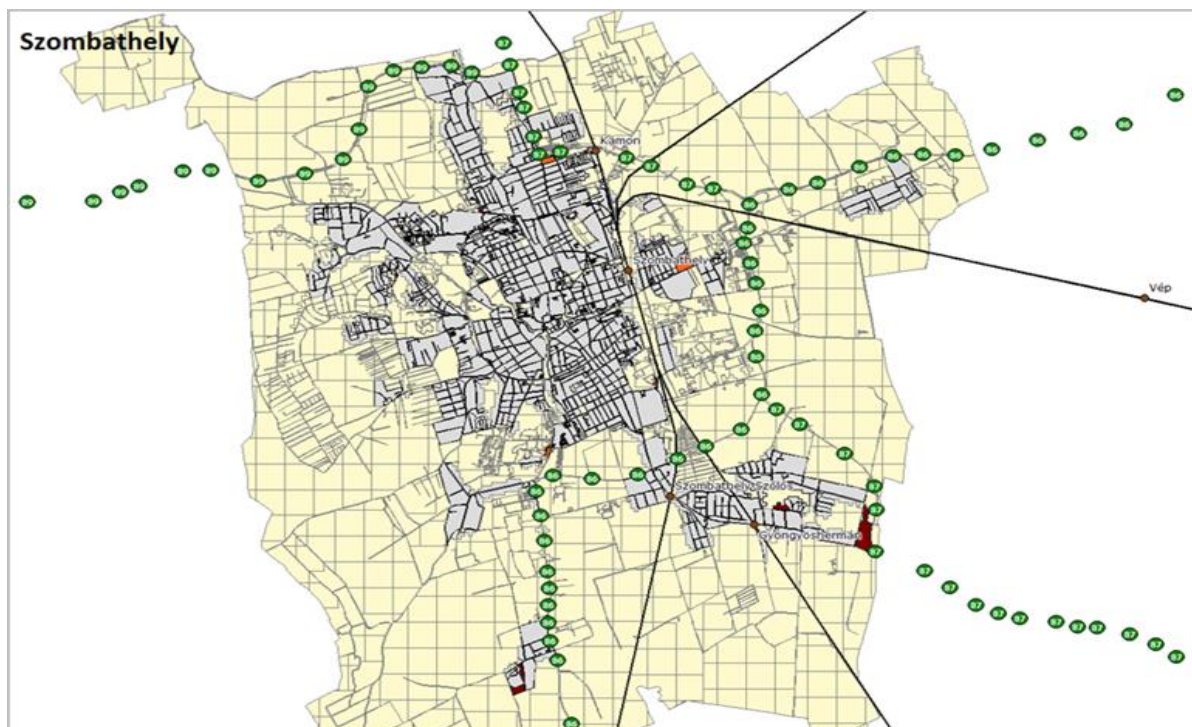
2014-ben Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata megbízásából a Városfejlesztés Zrt. elkészítette Szombathely Megyei Jogú Város Településfejlesztési Koncepcióját és Integrált Településfejlesztési Stratégiáját, valamint a hozzá tartozó Megalapozó Vizsgálatot. 2017-ben elkészült Szombathely Megyei Jogú Város Településfejlesztési Koncepciója és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának módosítása. A 2014-ben az elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia 3. fejezete tartalmazta Szombathely Antiszegregációs Tervét.

A városi népesség a társadalmi hovatartozás szempontjából közel sem homogén. A demográfiai, kultúrföldrajzi, gazdasági aktivitásbeli jellemzők egy adott társadalom szerkezetéről adnak információt. A társadalom tagjai koruknál, ismereteiknél, képességeiknél fogva eltérő anyagi megbecsültséggel és lehetőségekkel rendelkeznek. Ezt, a társadalom egyenlőtlenségi rendszerében elfoglalt relatív helyzetet nevezzük társadalmi státusznak. A városokon belül az egyes társadalmi csoportok között lévő társadalmi távolság jellemzően összefügg a térbeli, lakóhelyi távolságukkal. A társadalmi csoportok térbeli távolsága, illetve a területi megoszlásukban levő különbségek a disszimilitási index segítségével mérhetők, míg egy adott csoportnak az összes többihez viszonyított elkülönülését a szegregációs index adja meg.

A KSH 2022-es népszámlálási adatai alapján a városban nincs sem szegregátumnak minősített terület, sem pedig szegregációval veszélyeztetett terület. Azonban vannak olyan ingatlanok, illetve kisebb területek, ahol nagyobb számban és koncentrációban élnek együtt hátrányos helyzetű emberek. Vannak területek, amelyek szociális és környezeti szempontból problémásnak tekinthetők. A szegregációs területi mutatókat mérő komplex indikátorok alapján a társadalmi-gazdasági problémák elszórtan, szigetszerűen jelennek meg a 2022-es adatok alapján is.

Az FVS elkészítéséhez a Központi Statisztikai Hivatal a város rendelkezésére bocsátotta a 2011-es népszámlálási adatok alapján elkészített települési kartogramot, amely jelzi, hogy mely területek tesznek eleget a szegregátum alapkritériumainak, vagyis ahol a szegregációs mutató 50%, illetve a fölötti értéket vesz fel. A térkép azt is mutatja, hogy melyek azok a területek, ahol a szegregációs mutató 40% feletti, az ilyen területek szegregáció szempontjából veszélyeztetett területnek számítanak. (Jelmagyarázat: a szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik: 0-39% = szürke, 40-49%=narancs, 50-100%=barna). A térkép olyan területeket is megjelenít, amelyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk, vagy intézeti háztartásban élők miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak.

25. ábra - Szombathely szegregációs területi értékének térképes ábrázolása

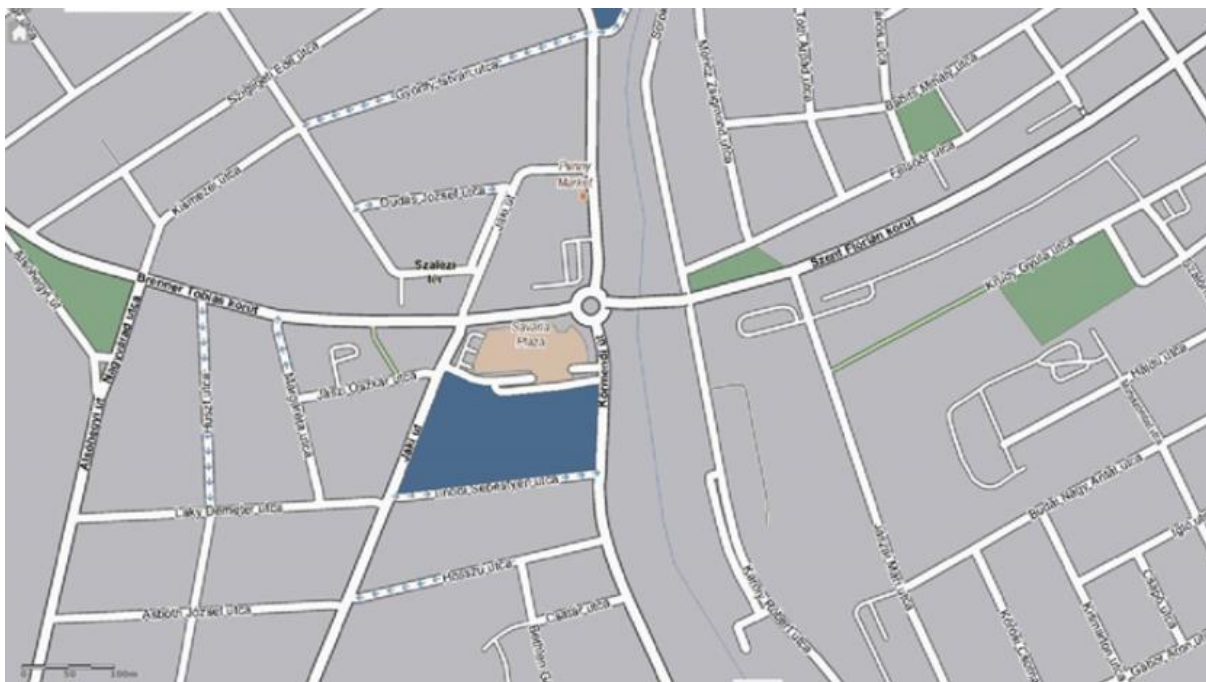

A szegregációs mutató kritériumainak (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) a lehatárolt területek közül az alábbi övezetek felel meg:

26. ábra - Óperint utca – Szabadságharcos utca - Dózsa György utca által határolt terület:

27. ábra - Tinódi Lantos Sebestyén utca – Körömdi út – Savaria Pláza parkoló – Jáki út által határolt terület:

Az érintett területek nagysága és népessége miatt azonban nem tekinthető sem szegregátumnak, sem pedig szegregációval veszélyeztetett területnek.

Az akcióterületen a Kálvária u. – Dózsa György u. – Óperint u. – Körömdi út találkozásánál körforgalmi csomópont kialakítása valósult meg a „Körömdi út – Óperint utcai szociális célú rehabilitáció” című projekt keretében. A közelben viszonylag nagy a gyalogos forgalom az evangélikus templomnak, valamint a közeli iskoláknak köszönhetően. A csomópont fogadja be továbbá a délről Körömd irányból érkező és északi irányba haladó autókat, valamint biztosít összeköttetést a belváros és a nyugati városrész között. A felsorolt utcák a terület legforgalmasabb utcai, ahol magasabb a zajérték, illetve közúti közlekedésből következő levegőszennyezés is. A területet keleti irányból a Perint patak övezi. A patak part mentén halad el a városi kerékpárút-hálózat egy vonala.

A területen a nagyszámú és sokféle városi szolgáltatási kört is magában foglaló intézmények jelenlétével változatos a funkciók köre. A döntően lakófunkcióknak helyet adó területen egyaránt megtalálhatók szociális, oktatási és egyházi intézmények is. A terület sajátossága, hogy az intézményei többsége nemcsak a helyi lakosságot szolgálja ki, hanem legalább városi, vagy pl. az egyetem, ill. szociális intézet esetében a városi határokon is túlnyúló hatáskörrel bír.

A terület infrastrukturális állapota folyamatosan fejlesztendő, mivel az itt lakók társadalmi helyzete, foglalkoztatási színvonala, életkörülményei szegényesek, melynek következtében az érintett városrész csak korlátozottan képes bekapcsolódni a város gazdasági-társadalmi vérkeringésébe. A területen koncentráltan a városi átlaghoz képest nagyobb arányban jelentkezik a munkanélküliség, melyet tovább súlyosbítanak a hátrányos helyzetű csoportok jelenlétéből származó problémák.

Az elmúlt években megvalósításra került tevékenységek – szociális lakások felújítása, közösségi terek kialakítása, közlekedésbiztonsági fejlesztések, közterek és utak felújítása - által a leszakadással veszélyeztetett városrészen koncentráltan megnyilvánuló társadalmi-fizikai-

gazdasági problémák komplex módon kerültek kezelése a területen élők társadalmi integrációjának elősegítése érdekében. A megvalósult beavatkozások által az érintett városrész lakófunkciójának erősítése, meglévő funkcióinak bővítése, fejlesztése, szociális, közösségi és közterületi funkciók megújítása, melynek köszönhetően a lehatárolt terület a rehabilitáció segítségével egyre jobban integrálódik a településszövetbe.

28. ábra - Óperint utca – Szabadságharcos utca - Dózsa György utca által határolt terület (2021)

A megvalósult intézkedések és beavatkozások a város aktualizált helyi esélyegyenlőségi programjában leírtakkal összhangban kerültek megvalósításra.

A másik területen is igaz, hogy az elmúlt évek során magánberuházásokból valósultak meg itt fejlesztések. Új lakóparkok, társasházak, családi házak épültek, melyek által a terület jelentős fejlődésen ment át, a lakosság jelentős része is kicserélődött. Ezen tényezők által mára a terület szegregációs értékei jelentősen javultak.

29. ábra - Tinódi Lantos Sebestyén utca – Körmendi út – Savaria Pláza parkoló – Jáki út által határolt terület (2021)

8.1.1.2 A szegregáció területi vonatkozásai (szegregátumok) – a változások értékelése

Ahogy már többször megállapításra került, a KSH 2011-es népszámlálási adatai alapján a városban nincs szegregátumnak minősített terület, ebben változást a 2022-es adatok alapján sem jelzett a KSH. Azonban vannak olyan ingatlanok, illetve kisebb területek, ahol nagyobb számban, koncentrációban élnek együtt hátrányos helyzetű emberek. Vannak területek (pl. Jászai Mari utca és környéke, Zanati út és a keleti ipari zóna belső zárványai), amelyek szociális és környezeti szempontból problémásnak tekinthetők még mindig akár az alacsony komfortfokozatú vagy elavult fűtésrendszerű lakások száma miatt, vagy egyes idős, egyedülálló, alacsony nyugdíjjal rendelkező lakosok elszegényedése miatt, vagy az átlagnál magasabb munkanélküliség miatt, vagy koncentráltabban jelentkező alacsony iskolai végzettség miatt.

Azonban összességében Szombathely lakásállománya alapvetően rendkívül modern: a 2022-es népszámlálás szerint a lakások elenyésző része (országos átlag alatti) számít komfort nélkülinek vagy szükségférőhelynek. Továbbá Szombathelyen a gazdasági aktivitás kiemelkedően magas, a tényleges munkanélküliségi ráta tartósan 2-3% körül (országos átlag alatt) mozog. Ennek fényében a tartós munkanélküliség területi megjelenése sem tömeges, hanem egyedi élethelyzetekhez kötődik elsősorban a városban. A munkanélküliség és az alacsony iskolai végzettség (8 általános vagy az alatti) is a Jászai Mari utca és a 11-es Huszár út bizonyos szociális bérlakásaiba szorult vissza az évek során.

A jelzett lakosság felzárkóztatásának kulcsa, az infrastrukturális beavatkozásokat kiegészítő, a társadalmi hátrányok kompenzálását célzó szociális, oktatási, foglalkoztatási, egészségügyi,

közösségfejlesztési, antidiszkriminációs és közbiztonsági programok megvalósítása a közvetlen célcsoport bevonásával.

Az elmúlt időszakban az alábbi infrastrukturális és soft típusú szociális városrehabilitációs projektek valósultak meg, amelyek hozzájárultak a hátrányos helyzetű célcsoport élethelyzetének javításához és társadalmi integrációjához.

Az elmúlt években megvalósításra került tevékenységek – szociális lakások felújítása, közösségi terek kialakítása, közlekedésbiztonsági fejlesztések, közterek és utak felújítása - által a leszakadással veszélyeztetett városrészen koncentráltan megnyilvánuló társadalmi-fizikai-gazdasági problémák komplex módon kerültek kezelése a területen élők társadalmi integrációjának elősegítése érdekében. A megvalósult beavatkozások által az érintett városrész lakófunkciójának erősítése, meglévő funkcióinak bővítése, fejlesztése, szociális, közösségi és közterületi funkciók megújítása, melynek köszönhetően a lehatárolt terület a rehabilitáció segítségével egyre jobban integrálódik a településszövetbe. Továbbá az elmúlt évek során magánberuházásokból is valósultak meg fejlesztések: új lakóparkok, társasházak, családi házak épültek, melyek által a terület jelentős fejlődésen ment át, a lakosság jelentős része is kicserélődött. Ezen tényezők által mára a területek szegregációs értékei jelentősen javultak.

A város saját erőből, illetve az alábbi projekteken keresztül fejlesztette az érintett területeket:

- NYDOP-3.1.1/B2-13-k2-2013-0003 - Körmendi út - Óperint utcai szociális célú rehabilitáció
- TOP-6.7.1-15-SH1-2016-00001 - Szociális városrehabilitáció II. ütem
- TOP-6.9.1-15-SH1-2016-00001 - Társadalmi együttműködést elősegítő komplex programok az Óperint városrészen

A két érintett terület releváns fejlesztési tartalma:

- a szociális bérlakások korszerűsítése az akcióterületen belül az alábbi helyszíneken valósult meg: Szabadságharcos u. 4. (12 db), Óperint u. 15. (4 db), Óperint u. 17. (4 db), Körmendi út 5. (5 db), Összesen: 25 db bérlakás korszerűsítés
- közösségi tér kialakítása a Nárai u. 1. sz. alatt. A fejlesztés eredményeként közösségi célra hasznosítható tér jött létre célzottan az alacsony társadalmi státuszú lakosság felzárkózása érdekében
- Szigligeti utca felújítása a közlekedés biztonságának növelése érdekében.
- a Brenner János Nevelési Központ megközelítésének javítása a Brenner krt. felől egy leállósáv megépítésével
- a Szalézi tér zöldfelületeinek fejlesztése egy kulturált pihenőpark kialakításával
- a Tóth István parkban egy modern, mai kor igényeit kielégítő játszótér létesítése
- az Evangélikus kápolna felújítása a Körmenti úton
- a Szalézi templom leromlott állapotú lépcsőjének teljes elbontása és újjáépítése
- a „Társadalmi együttműködést elősegítő komplex programok az Óperint városrészen” című projekt keretében soft programok, tevékenységek megvalósítására, valamint közösségi életet elősegítő és támogató akciók lebonyolítására is sor került. Ezek a helyi közösség kohézióját erősítették például esélyegyenlőségi iroda működtetésével, családsegítő jelenlétével, szellemi és sport programok, egészség-megőrzési programok, bűnmegelőzési és közbiztonsági programok, nemzeti identitás megőrzését elősegítő programok, képzési programok megvalósításával. Ezen akciók és beavatkozások eredményeként a hátrányos helyzetű emberek életlehetőségei javultak, helyben

elérhetővé váltak számukra a társadalmi integrációt, közösségfejlesztést biztosító programok, melyek a személyek, csoportok foglalkoztathatóságát, a gyermekek készség és képességfejlesztésének elősegítését szolgálják.

8.1.2 Antiszegregációs terv

8.1.2.1 Az antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok

A 2021-2027-es célok között szerepel a hátrányos helyzetű lakosság lakhatási körülményeinek javítása. A 2022-es népszámlálási adatok alapján Szombathelyen nincs szegregátumnak minősített terület, sem pedig szegregációval veszélyeztetett terület. Így a hosszú távon tervezett célok, mint például a sérülékeny társadalmi rétegek életminőségének javítása, munkaerőpiaci integráció támogatása, közösségfejlesztési programok a társadalmi integráció erősítése elsődlegesen a valamely okból hátrányos helyzetű emberek helyzetének javítását szolgálhatják.

A város továbbra is elkötelezett a veszélyeztetett rétegek és területek kapcsán saját forrásokkal is a támogatások mellett.

A legfontosabb futó programok és rehabilitációs irányok a következők: Szent Márton Esélyegyenlőségi Támogatási Program (egyéni felzárkóztatás), Önkormányzati bérlet-állomány felülvizsgálata és elszórt rehabilitációja, Integrált Szociális és Humán Szolgáltatások a Pálos Károly Központ révén, Szombathely2030 – Egészségipari és Komplex Rehabilitációs Fókusz kiemelése.

Horizontális antiszegregációs célok és beavatkozások

	Célok	A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség tervezett forrása
1.	Sérülékeny társadalmi rétegek életminőségének javítása	- Munkahelyi integrációt segítő programok - Egészségügyi- és szociális ellátáshoz való jobb hozzáférést biztosító beavatkozások (különös tekintettel a kiszolgáltatott társadalmi csoportok esetében, pl. hajléktalanok) - Szociális bérlakás rendelet felülvizsgálata indokolt esetben	önkormányzati saját forrás, EFOP Plusz, TOP Plusz

Területi fókuszú antiszegregációs célok és beavatkozások

	Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség tervezett forrása
1.	Nem releváns	Lakhatási körülmények javítása	Épületek korszerűsítése, alpinfrastruktúra fejlesztése, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, higiénés feltételek javítása.	önkormányzati saját forrás, EFOP Plusz
2.	Nem releváns	Munkaerőpiaci integráció támogatása	Munkaerő-piaci beilleszkedést segítő programok.	önkormányzati saját forrás, EFOP Plusz
3.	Nem releváns	Közösségfejlesztési programok	Oktatás, képzés, rendezvények célirányosan.	önkormányzati saját forrás, EFOP Plusz

A város által elkészített TOP Plusz Városfejlesztési Programterve (2021-2027) elnevezésű dokumentumban szereplő projektek mindegyike csökkentti a szegregáció kockázatát, de ezek közül az alábbiakkal kívánja kifejezetten elősegíteni a szegregációs kockázat csökkentését a város:

- P3.V7 Szociális alapszolgáltatások fejlesztése
- P3.V8 Gyermejjóléti és szociális alapszolgáltatások fejlesztése
- P3.V9 Egészségügyi alapellátás fejlesztése
- P3.V1 Községfejlesztés Szombathelyen
- P3.V2 Fenntartható városfejlesztéshez kapcsolódó folyamatok támogatása, programok megvalósítása
- P3.V3 Helyi humán fejlesztéseket célzó programok megvalósítása

8.1.2.2 A szociális városrehabilitáció akcióterületének meghatározása és a választás indoklása (amennyiben releváns)

A 2022-es népszámlálási adatok alapján Szombathelyen 2011-hez hasonlóan továbbra sincs szegregátumnak minősített terület, sem pedig szegregációval veszélyeztetett terület, így nem releváns a szociális városrehabilitáció akcióterületének meghatározása és a választás indoklása. A TOP források felhasználásának egyik eleme a szociális célú városrehabilitációs projektek megvalósítása, amely szegregátummal vagy szegregációval veszélyeztetett területtel rendelkező városok esetében kötelezően tervezendő beavatkozás. Szombathely ilyen területtel nem rendelkező város, ezért szociális célú városrehabilitációs projektek tervezése a TVP-ben nem történt.

8.1.2.3 A két antiszegregációs beavatkozási dimenzió kapcsolata

A 2022-es népszámlálási adatok alapján Szombathelyen nincs szegregátumnak minősített terület. Ennek értelmében antiszegregációs beavatkozási dimenzió kapcsolatának vizsgálata nem releváns.

8.1.2.4 A beavatkozások ütemezése

A forrástervezés kapcsán ki kell emelni, hogy az FVS véglegesítésének és felülvizsgálatának időpontjában az EFOP Plusz tartalmához illeszkedő felhívások még nem voltak ismertek. A beavatkozások ütemezése ezért a későbbi felülvizsgálat tárgyát képezi.

8.1.2.5 Az antiszegregációs terv pénzügyi terve

A forrástervezés kapcsán ki kell emelni, hogy az FVS véglegesítésének és felülvizsgálatának időpontjában az EFOP Plusz tartalmához illeszkedő felhívások még nem voltak ismertek. A pénzügyi terv ezért a későbbi felülvizsgálat tárgyát képezi.

8.2 Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása

A fenntartható városfejlesztési stratégia elkészítését támogató FVS módszertanban leírtakkal összhangban kérdőíves felmérés lebonyolítására is sor került. A két célcsoport – lakosság, illetve önkormányzati intézmények – eltérő struktúrájú kérdőívet töltött ki.

A lakossági és az intézményi kérdőívek előkészítése a megadott módszertan alapján 2021. decemberében kezdődött meg. Az önkormányzat szakértői javaslat alapján véglegesítette a kérdőíveket, melyekhez közvetlen online hozzáférést biztosított. Az intézményi kérdőív célcsoportját célzott üzenettel kereste meg a kérdőív kitöltése érdekében.

A rendelkezésre álló időszak alatt a lakossági kérdőívet összesen 1 009 fő töltötte ki. Az intézményi kérdőívet 27 db szervezet (intézmény vagy cég) képviselőjében töltötték ki.

A kitöltött kérdőívek alapján gyűjtött adatok feldolgozásra kerültek, a kapott eredményeket pedig az FVS vonatkozó fejezeteiben részletesen bemutattuk, így a jelen fejezetben az alapinformációk bemutatására térünk ki.

8.2.1 Lakossági felmérés

A kérdőívet kitöltők megkeresése többféle módszerrel történt. A lakossági kérdőív megjelent a város hivatalos honlapján, valamint a Nyugat.hu regionális hírportálon, illetve online közösségi média kampány keretében került meghirdetésre. A kérdőív kitöltése a Google Form platformon keresztül valósult meg és a kitöltés minden esetben anonim módon történt. A felmérés végére 1009 fő töltötte ki a kérdőívet.

A kérdőív mintája a következő volt:

Lakossági kérdőív

Szombathely fenntartható városfejlesztési stratégiájához

Tisztelt Városlakó!

Az alábbi kérdőív kitöltésével lehetősége van hozzájárulni városunk Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának kialakításához, mely dokumentum a 2021-2027-es uniós költségvetési időszak forrásfelhasználásának feltétele.

Célunk, hogy minél szélesebb körű információkra támaszkodva alakítsuk ki fejlesztési stratégiánkat.

Tájékoztatjuk, hogy a kérdőív anonim módon kerül kitöltésre, személyes adatok gyűjtésére azonosítható módon nem kerül sor.

Köszönjük, hogy véleményével és javaslataival Ön is hozzájárul városunk fejlődéséhez!

I. ALAPADATOK

Kérjük adjon meg pár alap információt, amely segítséget nyújt számunkra a válaszok elemzésében!

1.) Kérjük adja meg a nemét!

- ☐ *Nő*
- ☐ *Férfi*

2.) Kérjük adja meg életkorát!

- ☐ *18 év alatt*
- ☐ *18-25 év*
- ☐ *26-50 év*
- ☐ *51-64 év*
- ☐ *65+ év*

3.) Kérjük adja meg legmagasabb iskolai végzettségét!

- ☐ *Általános (elemi, polgári) iskola 8. Osztálynál, évfolyamnál alacsonyabb*
- ☐ *Általános (elemi, polgári) iskola 8. Osztály, évfolyam*
- ☐ *Szakképesítés érettségi nélkül (pl. Szakmunkásképző, szakiskola)*
- ☐ *Érettségi*
- ☐ *Érettségi szakképesítéssel vagy érettségire épülő szakképesítés*
- ☐ *Felsőfokú szakképesítés (OKJ, felsőfokú szakképzés)*
- ☐ *Főiskolai (vagy azzal egyenértékű, pl. BA/BSc)*
- ☐ *Egyetemi (vagy azzal egyenértékű, pl. MA/MSc)*
- ☐ *Doktori (PhD- vagy DLA-) fokozat*

4.) Kérjük válassza ki, hogy az alábbi kategóriák közül melyik illik Önre a leginkább?

- ☐ *Tanuló*
- ☐ *Alkalmazott*
- ☐ *Alkalmazott, középvezető*
- ☐ *Alkalmazott, felsővezető*
- ☐ *Vállalkozó (egyéni vagy cégvezető)*
- ☐ *Munkanélküli*
- ☐ *Nyugdíjas*
- ☐ *Rokkantnyugdíjas*
- ☐ *GYES-en vagy GYED-en*
- ☐ *Háztartásbeli*
- ☐ *Inaktív*
- ☐ *Egyéb: ...*

5.) Kérjük válassza ki munkahelye típusát!

- ☐ Nagyvállalat
- ☐ Kis és középvállalkozás (KKV)
- ☐ Egyéni vagy mikrovállalkozás
- ☐ Közintézmény/közhivatal
- ☐ Nonprofit/civil szervezet
- ☐ Nem releváns

6.) Kérjük adja meg munkavégzése földrajzi helyét!

- ☐ Szombathely
- ☐ Szombathely járáshoz tartozó település
- ☐ Egyéb település a megyében
- ☐ Egyéb település az országban
- ☐ Külföld
- ☐ Egyéb: ...

7.) Kérjük adja meg lakhelyét!

- ☐ Belváros
- ☐ Északi városközpont
- ☐ Délnyugati városközpont
- ☐ Derkovits lakótelep
- ☐ Oladi lakótelep
- ☐ Rigóvölgy – Új városliget – Közép-hely városrész
- ☐ Oladfalu – Oladi plató városrész
- ☐ Nárai úti – Alsóhegyi úti lakóterület
- ☐ Ifjúsági lakótelep (KISZ – Százhold) városrész
- ☐ Újperint – Petőfi telep városrész
- ☐ Gyöngyösszőlős – Gyöngyöshermán városrész
- ☐ Szentkirály – Bogát városrész
- ☐ Joskar Ola lakótelep
- ☐ Éhen Gyula lakótelep
- ☐ Zanat városrész
- ☐ Picktelep, Bébictelep
- ☐ Minerva- Stromfeld lakótelep
- ☐ Északi Iparterület városrész
- ☐ Kámon – Herény városrész

II. VÁROSFEJLESZTÉSI JAVASLATOK

1.) Kérjük sorolja fel a város legsikeresebb beruházásait, fejlesztéseit, amelyek az elmúlt 5 évben megvalósultak!

.....

.....

.....

.....

.....

2.) Ön miért szeret a településen élni?

.....

.....

.....

.....

.....

3.) Ön szerint mi mindenben lehetne még javítani a városban?

.....

.....

.....

.....

.....

4.) Milyen közlekedéssel kapcsolatos gondokat lát a városban?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Csapadékvíz elvezetés hiánya
- ☐ Járdák, útburkolatok hiánya, leromlott állapota
- ☐ Közterületek elhanyagoltsága
- ☐ Pihenésre, játékra, sportolásra alkalmas közcélú zöldfelületek, parkok hiánya
- ☐ A vízparti területek elzártsága, parti sétány, közcélú pihenőhelyek hiánya
- ☐ Igénytelen, vegyes képet mutató, egységes karakter nélküli lakókörnyezet
- ☐ Közlekedésbiztonság növelését szolgáló elemek hiánya (pl. Körforgalom, gyalogátkelőhelyek)
- ☐ Zajos utak
- ☐ Parkoló férőhelyek hiánya a lakókörnyezetben
- ☐ Parkoló férőhelyek hiánya a belvárosban
- ☐ Forgalmi dugók, torlódások a városba bevezető utakon
- ☐ Forgalmi dugók, torlódások a belvárosban
- ☐ Rossz levegőminőség
- ☐ Egyéb: ...

5.) Mit lehetne tenni azért, hogy a település még szebb legyen?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Útburkolat felújítása, járdák javítása, kerékpárutak kialakítása
- ☐ Parkolóhelyek férőhelyszámának növelése
- ☐ Fásítás, virágosítás
- ☐ Zöldterületek, játszóterek felújítása/fejlesztése
- ☐ Sportolási lehetőségek biztosítása megfelelő környezetben
- ☐ Utcajelzések, hulladékgyűjtők, padok elhelyezése
- ☐ Köztéri okos eszközök kihelyezése, telepítése
- ☐ Szennyvíz és csapadékelvezetés megoldása
- ☐ Egyéb: ...

6.) Ön szerint milyen fejlesztés illik leginkább Szombathely jövőképebe? Milyennek képzei el Szombathely jövőjét 10 év múlva?

5: nagyon fontos, 4: fontos, 3: szükséges, 2: kevésbé fontos, 1: egyáltalán nem fontos

	1	2	3	4	5
Hagyományos, új lakókörnyezeti fejlesztések					
A zöld környezet (közparkok, sétányok) fejlesztése					
Megújuló energiaforrások használatának ösztönzése					
Környezetvédelmi fejlesztések (pl. szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztése)					
Meglévő lakóterületek, üdülőterületek minőségi fejlesztése (út, közmű, közszolgáltatások, stb.)					
Kerékpárutak fejlesztése					
Szórakozási lehetőségek, kapcsolódási helyszínek befogadására alkalmas település					
Bölcsődei és óvodai ellátást nyújtó intézmények fejlesztése					
Egészségügyi és szociális intézmények fejlesztése					
Sportlétesítmények fejlesztése					
Kereskedelmi területek fejlesztése, iparfejlesztés, munkahelyteremtés					
Vállalkozások támogatása					
Természet alapú megoldások bevezetése (zöldtetők, zöldfalak, zöldtetős parkolóház)					
Okos város megoldások bevezetése (okos gyalogátkelőhelyek, okos parkolás, levegőminőség és zajszint mérés)					

7.) Részt venne-e Ön térítésmentesen az alábbi programok bármelyikén?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ *Helyi közösségi, kulturális program*
- ☐ *Hátrányos helyzetűeket érintő szemléletformáló rendezvény*
- ☐ *Egészségmegőrző, prevenciós célú előadás, szűrővizsgálat*
- ☐ *Városfejlesztés (zöld és digitális átállás) tervezésével kapcsolatos program*
- ☐ *Szemléletformáló rendezvény (pl. bűnmegelőzés, kerékpáros közlekedés)*
- ☐ *Közösség- és egészségfejlesztést célzó sportprogram*
- ☐ *Ifjúság megtartását célzó rendezvény (pl. táborok, programok)*

III. MEGTARTÓ VÁROS

1.) Mi jelenti az Ön helyi kötődésének alapját?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Itt született
- ☐ Itt alapított családot és otthont
- ☐ Ismeri és gyakorolja a helyi szokásokat
- ☐ A nyugodt városi lét
- ☐ A helyi identitásúak összetartása
- ☐ Tagja valamilyen helyi kisebb közösségnek, akikkel szívesen tölti szabadidejét
- ☐ Táj és természeti adottságok
- ☐ Itt talált biztos egzisztenciára (munkalehetőségek)
- ☐ Egyéb: ...

2.) A felsorolt tényezők mennyiben játszanak szerepet helyi életminőségével való elégedettségének növelésében?

5: nagyon jelentős szerepet játszanak, 4: jelentős szerepet játszanak, 3: közepesen jelentős szerepet játszanak, 2: kis szerepet játszanak, 1: nem játszanak szerepet, 0: nem tudom megítélni/nem kívánok válaszolni

	0	1	2	3	4	5
Változatosabb munkahelyek						
Magas jövedelmet biztosító munkalehetőségek						
A jelenleginél is magasabb színvonalú közszolgáltatások (iskola, egészségügyi, szociális ellátás stb.)						
Minőségi közösségi terek a városközpontban és a lakóhelyem közelében						
Gazdagabb és magasabb színvonalú, igényekre szabott kulturális kínálat						
Sportolási lehetőségek további bővítése						
Magas színvonalú kiskereskedelmi és vendéglátóipari szolgáltatások						
Kedvezőbb lakhatási lehetőségek						
Kedvezőbb közlekedési körülmények (jobb minőségű utak, járdák, kerékpárutak, kevesebb forgalmi dugó, több parkolóhely)						
Jobb közbiztonság						

3.) Kérjük értékelje a városban elérhető humán közszolgáltatásokat és egyéb városi életminőséget befolyásoló tényezőket egy 1-től 5-ig tartó skálán!

5: nagyon elégedett, 4: elégedett, 3: közepesen elégedett, 2: alig elégedett, 1: egyáltalán nem elégedett, 0: nem elérhető a városban/nem tudom megítélni/nem vagyok érintett/nem kívánok válaszolni

	0	1	2	3	4	5
Óvodai ellátás (családtagja által igénybe vett)						
Általános iskola, infrastruktúra, felszereltség (családtagja által igénybe vett)						
Általános iskolai oktatás (családtagja által igénybe vett)						
Egészségügyi alapellátás minősége (Ön és családtagja által igénybe vett)						
Egészségügyi szakellátás minősége (Ön és családtagja által igénybe vett)						
Kulturális szolgáltatások (intézményekhez kötött pl. mozi, kulturális központ stb.) minősége (Ön és családtagja által igénybe vett)						
Szociális ellátás („akár saját, akár valamely családtag okán pl. idősellátás”)						
Bölcsődei ellátás (családtagja által igénybe vett)						
Közterületek minősége általában (közterek, utak stb.)						
Zöldfelületek mennyisége és minősége (parkok, ligetek fasorok)						
Zöldfelületi ellátottság a közvetlen lakókörnyezetében						
Közvilágítás közvetlen lakókörnyezetében						
Közbiztonság a városközpontban nappal						
Közbiztonság a városközpontban sötétedés után						
Közbiztonság a közvetlen lakókörnyezetében sötétedés után						
Járdák minősége közvetlen lakókörnyezetében						
Városi kerékpárutak hossza a városban						
Városi kerékpárutak minősége a városban						
Kerékpárosokat támogató infrastruktúra (pl. tárolók, esővédő beállók stb.)						
Utak minősége általában a városban						
Parkolás általában a kiemelt közintézmények közelében						
Parkolás kereskedelmi létesítmények közelében						
Busz közlekedés és alternatív közlekedési formák megfelelő biztosítása						

IV. DIGITÁLIS VÁROS

1.) Milyen elektronikus eszközöket használ a hétköznapi életben?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Asztali számítógép
- ☐ Notebook/laptop
- ☐ Táblagép (tablet)
- ☐ Okos televízió
- ☐ Okostelefon
- ☐ Okosóra
- ☐ Nincs ilyen eszközöm
- ☐

2.) Milyen céllal használja az internetet?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Napi munkavégzés részeként
- ☐ Ügyintézés céljából (pl. nyomtatványok letöltése és benyújtása)
- ☐ Rendelkezem ügyfélkapuval és rendszeresen használom
- ☐ Szolgáltatások igénybevétele (pl. elektronikus vásárlás, foglalások intézése)
- ☐ Kommunikációs, kapcsolattartási céllal (telefon, levelezés, Skype stb.)
- ☐ Információszerzés, tájékozódás céljából
- ☐ Tanulási céllal (oktatási anyagok letöltése, e-oktatás igénybevétele)
- ☐ Közösségi oldalak látogatása
- ☐ Szórakozás (video, film, zene letöltéshez)
- ☐ Játékok
- ☐ Egyáltalán nem használom internetet
- ☐ Egyéb: ...

3.) Hogyan értékeli az IT eszközök használatával kapcsolatos jártasságát a saját korosztályához képest?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Egyáltalán nincsenek ilyen készségeim
- ☐ Készségeim az átlagnál kevésbé erősek, rendszerint segítségre szorulok
- ☐ Készségeim átlagosak, okostelefont használok készség szinten és rendszeres internet használó vagyok
- ☐ Készségeim átlag feletti (e-ügyintézésre és egyéb, speciális IT használatra is képes vagyok)
- ☐ Nem tudom megítélni

4.) Milyen módon kerül Ön ügyfélként kapcsolatba a szolgáltatókkal?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

	<i>Hagyományos postai levelezés</i>	<i>Telefon</i>	<i>Személyes ügyintézés</i>	<i>Online ügyintézés/E- mail</i>	<i>Mobil applikáció</i>	<i>Digitális eszközökön keresztül</i>	<i>Nem kerültem velük kapcsolatba</i>
<i>Áramszolgáltatás</i>							
<i>Távhő/hőszolgáltatás</i>							
<i>Víz és csatorna szolgáltatás</i>							
<i>Hulladékszállítás</i>							
<i>Közösségi közlekedés</i>							
<i>Közhivatali ügyintézés (önkormányzat, kormányhivatal)</i>							
<i>Alapfokú oktatás (óvoda és általános iskola)</i>							
<i>Egészségügyi alapellátás</i>							
<i>Kulturális szolgáltatások (intézményekhez kötött pl. mozi, kulturális központ stb.)</i>							
<i>Szociális ellátás (valamely családtag okán pl. idősellátás)</i>							

V. KISZOLGÁLÓ VÁROS/ZÖLDÜLŐ VÁROS

1.) A saját életminősége szempontjából mennyire tartja fontosnak a felsoroltakat?

5: nagyon jelentős, 4: jelentős, 3: közepesen fontos, 2: majdnem jelentéktelen, 1: egyáltalán nem fontos, 0: nem elérhető a városban/nem tudom megítélni/nem vagyok érintett/nem kívánok válaszolni

	0	1	2	3	4	5
Környezettudatos életvitel (takarékoság az erőforrások igénybevételében: víz, áram stb.)						
Szelektív hulladékgyűjtés, hulladék hasznosítása otthon						
Közösségben való aktív részvétel, közös célokért való tevékenykedés						
Egészséges, a térségben megtermelt élelmiszerek fogyasztása						
Megújuló energiaforrások használata a háztartásban						

2.) Ha a város jövőjére gondol, ugyanezek a szempontok mennyire fontosak?

5: nagyon jelentős, 4: jelentős, 3: közepesen fontos, 2: majdnem jelentéktelen, 1: egyáltalán nem fontos, 0: nem elérhető a városban/nem tudom megítélni/nem vagyok érintett/nem kívánok válaszolni

	0	1	2	3	4	5
Környezettudatos életvitel (takarékoság az erőforrások igénybevételében: víz, áram stb.)						
Szelektív hulladékgyűjtés, hulladék hasznosítása otthon						
Közösségben való aktív részvétel, közös célokért való tevékenykedés						
Egészséges, a térségben megtermelt élelmiszerek fogyasztása						
Megújuló energiaforrások használata a háztartásban						

3.) Milyen gyakran látogat városi zöldterületeket, parkokat?

- ☐ Soha
- ☐ Havonta vagy annál ritkábban
- ☐ Hetente legalább egyszer
- ☐ Naponta
- ☐ Nem válaszol

4.) Amennyiben látogat, milyen céllal látogat városi zöldterületeket, parkokat?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Szabadidő eltöltés
- ☐ Rekreációs séta
- ☐ Testedzés
- ☐ Kültéri közösségi és kulturális programokon vesz részt
- ☐ Egyéb: ...

5.) Hogyan lehetne vonzóbbá tenni a belváros zöldfelületeit az Ön és családja számára (fejlesztések, új funkciók stb.)?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Sétautak fejlesztése
- ☐ Játsszóterek, testedző eszközök kihelyezése a parkokhoz kapcsolódóan
- ☐ Zenepavilon létesítése (térzene befogadására)
- ☐ Kiseb csoportok szabadtéri összejöveteleit lehetővé tevő utcabútorok kihelyezése
- ☐ Gyakoribb kültéri programok, amiért érdemes a parkba látogatni
- ☐ Több szolgáltatás a környéken (pl. büfé, fagyizó, nyilvános WC)
- ☐ Közvilágítás további javítása
- ☐ Egyéb: ...

6.) Milyen környezettudatos eszközökkel, megoldásokkal rendelkezik otthonában?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Okos fogyasztásmérő (pl. elektromos áram, víz, gáz stb. szolgáltatás)
- ☐ Okos lakás irányító rendszer (az okos lakás irányító rendszer automatikusan szabályozza a lakás hűtését, fűtését/távolról vezérelhető stb.)
- ☐ Okos, családi ház telkét fenntartó rendszer (pl. okos locsoló, ami a talajnedvességet méri és szükség szerint indítja el a locsolórendszert)
- ☐ Hibrid vagy elektromos hajtású autó vagy egyéb jármű
- ☐ Tudatos otthon (tájolás, klímatudatos növénytelepítés)
- ☐ Megújuló energia használata (földhő, napenergia stb.)
- ☐ Házi komposztáló
- ☐ Egyéb: ...

VI. PROSPERÁLÓ VÁROS

1.) Milyen helyben, illetve térségben létrehozott termékeket ismer?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Zöldség/gyümölcs
- ☐ Egyéb élelmiszer vagy ital
- ☐ Használati tárgyak (beleértve a kézműves termékeket)
- ☐ Műalkotások (helyi művészek alkotásai)
- ☐ Nem ismerek ilyeneket
- ☐ Egyéb: ...

2.) Hol vásárol Ön helyi vagy térségi termékeket?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Nem vásárol
- ☐ Közvetlen a termelőnél (agrártermék esetében)
- ☐ Közvetlen az alkotóknál (képzőművészeti termék esetében)
- ☐ A piacon
- ☐ Internetes felületeken (weboldal, közösségi média pl. Facebook)
- ☐ Kézműves/termelő saját üzletében

Köszönjük, hogy kitöltötte kérdőívünket!

A lakossági kérdőív az alábbi linken érhető el: <https://forms.gle/Kt8k1FeGGgoWrMxU9>

8.2.2 Intézményi/szervezeti felmérés

Az intézményi kérdőív a lakosságihoz hasonlóan szintén a Google Form platform segítségével történt, és közvetlenül az érintett szervezeteknek került kiküldésre, beleértve a Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata Partnerségi Egyeztetési Szabályzatában szereplő szervezeteket és személyeket, valamint más önkormányzati fenntartású intézményeket. A felmérést 27 intézmény képviselője töltötte ki.

A kérdőív mintája a következő volt:

Intézményi és vállalkozói kérdőív

Szombathely fenntartható városfejlesztési stratégiájához

Tisztelt Intézményvezető/Cégvezető!

Az alábbi kérdőív kitöltésével lehetősége van hozzájárulni városunk Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának kialakításához, mely dokumentum a 2021-2027-es uniós költségvetési időszak forrásfelhasználásának feltétele.

Célunk, hogy minél szélesebb körű információkra támaszkodva alakítsuk ki fejlesztési stratégiánkat.

Tájékoztatjuk, hogy a kérdőív anonim módon kerül kitöltésre, személyes adatok gyűjtésére azonosítható módon nem kerül sor.

Köszönjük, hogy véleményével és javaslataival Ön is hozzájárul városunk fejlődéséhez!

I. ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI SZÜKSÉGLETEK

1.) Mi szervezetének 5-7 évre vonatkozó jövőképe?

.....

.....

.....

.....

.....

2.) Ennek alapján milyen változtatásokat terveznek a működésben az elkövetkező években (profilbővítés vagy szűkítés, szervezeti átalakítás, finanszírozás átalakítása stb.)

.....

.....

.....

.....

.....

3.) Rendelkeznek intézményi/szervezeti szintű fejlesztési tervvel? Ha igen, mikor készült és mi a címe?

.....

.....

.....

.....

.....

4.) Az alábbi területek közül melyekben terveznek fejlesztéseket?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ *Infrastruktúrafejlesztés (épület karbantartás, bővítés, ingatlan vásárlás és fejlesztés, összevonás, ingatlan értékesítés)*
- ☐ *Eszközfejlesztés (nem digitális)*
- ☐ *Eszközfejlesztés (digitális)*
- ☐ *Szervezetfejlesztés*
- ☐ *Humán erőforrás állomány fejlesztés*
- ☐ *Kapcsolati hálózatok fejlesztése (helyi, hazai, külföldi)*
- ☐ *Egyéb: ...*

5.) Milyen konkrét fejlesztésekben gondolkodnak, amelyek az előző kérdésben megadott célok megvalósítását szolgálják vagy egyszerűen szükségessé váltak a működéshez?

Kérjük, fejtse ki röviden a fejlesztési elképzeléseiket (projekteket) egyenként a tartalom és indoklás megjelölésével. Kérjük NE csak az infrastrukturális, hanem a tartalmi, szervezeti fejlesztéseket is ossza meg. Fontos: a fejlesztési elképzelések megfontolásánál a finanszírozási korlátokat NE vegyék figyelembe, mivel a stratégiai tervezés feladata a jövőbeni források feltárása/feltérképezése is.

.....

.....

.....

.....

.....

6.) Az alábbiak közül milyen típusú forrásokat használtak fejlesztési céllal?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Önkormányzati
- ☐ Európai Unió (pl. TOP)
- ☐ Egyéb Operatív Program
- ☐ Közvetlen brüsszeli program
- ☐ Állami (célprogramok/céltámogatás)
- ☐ Önerős beruházás

7.) Kérjük, az előző kérdésben megadott kategóriákat fejtse ki bővebben!

Kérjük, alább kategóriánként pontosítsa ezeket!

.....

.....

.....

.....

.....

8.) Milyen a korábbiakhoz képest áttörő, újszerű fejlesztési elképzelései vannak az intézményével/ szervezetével kapcsolatban? Kik a partnerei ebben?

.....

.....

.....

.....

.....

II. INFORMÁCIÓS ÉS KOMMUNIKÁCIÓS TECHNOLÓGIÁK, ADATVAGYON ÉS OKOS ESZKÖZÖK (ELLÁTOTTSÁG – FELSZERELTSÉG)

1.) Kérjük adja meg szervezete IKT eszközállományát tételesen, az alaptevékenységben!

	0 db	1-5 db	6-10 db	11-15 db	16-20 db	21-30 db	31-40 db	41-50 db	50-100 db	100-200 db	> 200 db
Asztali számítógép											
Laptop											
Adattároló szerver											
Szerverszoba											
Működéshez kapcsolódó többfunkciós okostelefon											
Nyomtató											
Fénymásoló											
Helyi vezetékes hálózat (LAN)											
Helyi wifi											

2.) Kérjük adja meg szervezete IKT eszközállományát tételesen, az adminisztrációs tevékenységben!

	0 db	1-5 db	6-10 db	11-15 db	16-20 db	21-30 db	31-40 db	41-50 db	50-100 db	100-200 db	> 200 db
Asztali számítógép											
Laptop											
Adattároló szerver											
Szerverszoba											
Működéshez kapcsolódó többfunkciós okostelefon											
Nyomtató											
Fénymásoló											
Helyi vezetékes hálózat (LAN)											
Helyi wifi											

3.) Hálózatba vannak kapcsolva az IKT eszközök?

- ☐ Igen
- ☐ Nem
- ☐ Nem tudom
- ☐ Csak bizonyos eszközök

4.) Amennyiben csak bizonyos eszközeik vannak hálózatba kapcsolva, kérjük adja meg melyek ezek!

.....

.....

.....

.....

.....

5.) Milyen alaptevékenységeket segítenek IKT eszközök és milyen módon?

Például közterület felügyelet esetében adatrögzítés, fotódokumentáció készítés, küldés, tárolás stb.

.....

.....

.....

.....

.....

6.) Kérjük adja meg milyen IKT fejlesztést vagy azt is célzó projektjei vannak, ill. voltak a szervezetének az utóbbi 10 évben?

Minden esetben kérjük adja meg a projekt címét, finanszírozó konstrukciót, konkrét projekt outputokat!

.....

.....

.....

.....

.....

7.) Milyen kifejezetten energetikai célú projektek valósultak meg és milyen tartalommal?

Minden esetben kérjük adja meg a projekt címét, finanszírozó konstrukciót, konkrét projekt outputokat, különös tekintettel az IKT elemekre!

.....

.....

.....

.....

.....

8.) Kérjük adja meg a konkrétan előkészítés alatt álló (tervezett) vagy értékelés alatt álló projekteket!

Minden esetben kérjük adja meg a projekt címét, finanszírozó konstrukciót, konkrét projekt outputokat, különös tekintettel az IKT elemekre!

.....
.....
.....
.....
.....

9.) Milyen akadályokat kell még leküzdeni az intézményen belül az okos eszközök és rendszerek fejlődése és használatuk elterjedése érdekében?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Az alkalmazottak/munkatársak egyéni ellenállása
- ☐ Az alkalmazottak/munkatársak egyéni kompetenciáinak hiánya
- ☐ Eszközök beszerzését akadályozó forráshiány
- ☐ Szervezeti akadályok
- ☐ Egyéb: ...

10.) Milyen digitális adatvagyonnak rendelkezik a szervezet?

	<i>Rendelkezik vele a szervezet</i>	<i>Nem rendelkezik vele a szervezet</i>
<i>Adminisztratív és pénzügyi adatok</i>		
<i>Alaptevékenységhez kapcsolódó adatok</i>		
<i>Nyílt adatbázis</i>		

11.) Mi történik az alaptevékenység során keletkezett digitális adatokkal?

- ☐ Csak digitális adattárolás történik, feldolgozás nincs
- ☐ Adatfeldolgozás a napi szintű működést támogatja
- ☐ Megjelenítés belső használatra (pl. feldolgozás jelentések készítéséhez, prognózishoz)
- ☐ Bizonyos típusú alaptevékenységhez kapcsolódó adatok nyilvános megjelenítése (pl. honlapon a közszolgáltatást igénybe vevők felé)
- ☐ Egyéb: ...

12.) Hol kerülnek tárolásra az alaptevékenységhez kapcsolódó adatok?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Saját adatbázisban (szerver)
- ☐ Saját adatfelhőben
- ☐ Központi adatbázisban (szerver)
- ☐ Központi adatfelhőben
- ☐ Harmadik fél szolgáltató rendszerében
- ☐ Egyéb: ...

13.) Milyen módszereket használnak a belső (intézményen/cégen belüli) kommunikációhoz?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Digitális, zárt/belső posta, „üzenőfal”
- ☐ E-mail
- ☐ Telefon
- ☐ Chat
- ☐ Egyéb: ...

14.) Milyen módszereket használnak a külső (fenntartó, intézmények, ügyfelek stb. felé történő) kommunikációhoz?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Ügyfélszolgálat
- ☐ Hirdetőtábla
- ☐ Üzenőtábla
- ☐ Normál postai levél
- ☐ E-mail
- ☐ Telefon
- ☐ Mobiltelefonos applikáció
- ☐ Egyéb: ...

15.) Mi az intézmény honlapjának elérhetősége?

.....

.....

.....

.....

.....

16.) Mióta rendelkeznek honlappal?

.....

.....

.....

.....

.....

17.) Ha nem rendelkezik honlappal, annak mi az oka?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Hiányzó idő
- ☐ Hiányzó szakértelem
- ☐ Hiányzó forrás
- ☐ A szolgáltatás célcsoportja nem igényli
- ☐ Egyéb: ...

18.) Hogyan jellemezné a honlap tartalmát és működtetésének célját?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Egyoldalú információközlés történik (statikus pl. intézmény leírása)
- ☐ Egyoldalú információközlés történik (dinamikus pl. napi aktualitások, hírek)
- ☐ Egyoldalú információközlés történik (formanyomtatványok letölthetők)
- ☐ Kétoldalú információcsere történik (pl. rendelés leadása a felületen)
- ☐ Kétoldalú információcsere történik (pl. hibabejelentés, a szolgáltatásban jelentkező problémák jelzése)
- ☐ Többoldalú információcsere történik (pl. vélemények, igények megosztása, viták kezdeményezése)
- ☐ Egyéb:

19.) Az ügyfelekkel/a szolgáltatást igénybe vevőkkel való kapcsolattartásban milyen internetes kommunikációs felületeket használnak?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Honlap
- ☐ Applikáció
- ☐ Nem használunk ilyet

20.) Ha nem használnak ilyet, annak mi az oka?

.....

.....

.....

.....

.....

21.) Történt-e bármilyen igényfelmérés vagy elégedettségi vizsgálat az Önök által nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatban a szolgáltatást használók/ügyfelek körében?

- ☐ Igen
- ☐ Nem
- ☐ Nem tudom

22.) Ha volna rá lehetőségük szolgáltatásukat milyen tartalommal és funkciókkal jelenítenék meg egy városi mobiltelefonos applikációban?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Alapinformációk közlése
- ☐ Interaktív felület (pl. rendelés leadás)
- ☐ Figyelmeztetés (pl. valamilyen helyi közszolgáltatásokat érintő lakossági határidőkre, mint a lomtalanítás)
- ☐ Időpont foglalási lehetőségek
- ☐ Direkt kommunikációs felület a helyi lakosokkal
- ☐ Lakossági bejelentések fogadása és kezelése
- ☐ Egyéb: ...

23.) Milyen, az épületek és az érintett terület működési/fenntartási jellemzőit érzékelő szenzorok vannak az intézményben/telephelyen?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ Biztonsághoz kapcsolódó
- ☐ Energetikai jellemzőket monitorozó
- ☐ Hőmérséklet
- ☐ Fogyasztásmérő (villamos energia, víz, gáz, stb)
- ☐ Egyéb: ...

24.) Kérjük, az előző kérdésnél kiválasztott kategóriákat részletezze!

Kérjük, sorolja fel és jellemezze azokat (pl. hová futnak be az adatok?)

.....

.....

.....

.....

.....

25.) Használnak-e bármilyen, a működést/fenntartást/karbantartást segítő okos megoldást az intézményben/telephelyen, amelyek elősegítik a létesítmény működtetését ill. fenntartási költségeinek csökkentését?

Például okos beléptető rendszer, okos fűtési vagy szellőztetési rendszer, stb. Kérjük sorolja fel és adjon egy rövid technológiai és funkcionális leírást!

.....

.....

.....

.....

.....

26.) Az alábbi területeken használnak informatikai rendszert vagy szoftvert?

	<i>Használunk</i>	<i>Nem használunk</i>	<i>Nem tudom</i>
<i>Épületüzemeltetés támogatására</i>			
<i>Helyiséggazdálkodás támogatására</i>			

27.) Milyen adatállomány áll rendelkezésre az épületekről?

Több válasz megjelölése is lehetséges.

- ☐ *Papír alapú tervek*
- ☐ *Papír alapú tervek digitalizálva (pdf formátum)*
- ☐ *CAD formátum*
- ☐ *BIM modell*
- ☐ *Nem áll rendelkezésre ilyen*

III. HUMÁN ERŐFORRÁS FELKÉSZÜLTSEGE AZ OKOS ESZKÖZÖK (IKT) ÉS RENDSZEREK HASZNÁLATÁRA

1.) Kérjük adja meg a szervezete összesített személyi állományát!

.....
.....

2.) Kérjük adja meg szervezete alkalmazotti státuszban lévő személyi állományát!

.....
.....

3.) Kérjük adja meg szervezete szerződött (nem alkalmazotti státuszú) kollégáinak számát!

.....
.....

4.) Kérjük adja meg szervezete felsőfokú végzettséggel rendelkező kollégáinak számát!

.....
.....

5.) Kérjük adja meg szervezete középfokú végzettséggel rendelkező kollégáinak számát!

.....
.....

6.) Kérjük adja meg szervezete alacsony fokú végzettséggel rendelkező kollégáinak számát!

.....
.....

7.) Kérjük adja meg az IKT-val kapcsolatos szakirányú végzettséggel rendelkező kollégák számát!

.....
.....

8.) Milyen státuszban (alkalmazott vagy külső szerződött kolléga) dolgoznak az IKT-val kapcsolatos szakirányú végzettséggel rendelkező kollégák?

.....

.....

.....

.....

.....

9.) Milyen feladatkörben dolgoznak az IKT-val kapcsolatos szakirányú végzettséggel rendelkező kollégák?

.....

.....

.....

.....

.....

10.) Létezik az informatikai hálózat karbantartását, felügyeletét ellátó személy (kb. rendszergazda)?

- ☐ Igen
- ☐ Nem
- ☐ Nem tudom

11.) Amennyiben létezik az informatikai hálózat karbantartását, felügyeletét ellátó személy (kb. rendszergazda), hány fő?

.....

.....

12.) Amennyiben létezik az informatikai hálózat karbantartását, felügyeletét ellátó személy (kb. rendszergazda), milyen gyakorisággal végzi feladatát?

- ☐ Napi
- ☐ Heti
- ☐ Havi
- ☐ Igény szerint
- ☐ Egyéb: ...

13.) Amennyiben létezik az informatikai hálózat karbantartását, felügyeletét ellátó személy (kb. rendszergazda), milyen formában látja el az informatikai hálózat karbantartását, felügyeletét?

- ☐ Alkalmazott
- ☐ Szerződött cég
- ☐ Szerződött egyéni vállalkozó
- ☐ A fenntartó biztosítja
- ☐ Egyéb: ...

14.) Az Önök szervezete hány alkalommal szervezett IKT kompetenciák erősítését célzó tanfolyamot/képzést saját alkalmazottjaik számára?

Kérjük adja meg az események számát!

.....
.....

15.) Kérjük adja meg az egyéb IKT kompetenciák erősítését célzó tanfolyamok, képzések, továbbképzések számát!

.....
.....

16.) Kérjük adja meg az egyéb IKT kompetenciák erősítését célzó tanfolyamokon, képzéseken, továbbképzéseken résztvevő személyek számát!

.....
.....

17.) Kérjük adja meg az egyéb IKT kompetenciák erősítését célzó tanfolyamok, képzések, továbbképzések finanszírozóját!

.....
.....
.....
.....
.....
.....

18.) Amennyiben nem voltak korábban IKT kompetenciák erősítését célzó képzések szervezetükben, jeleztek a kollégák igényt ilyen témájú ismeretszerzésre?

- ☐ *Igen*
- ☐ *Nem*
- ☐ *Nem tudom*

Köszönjük, hogy kitöltötte kérdőívünket!

Az intézményi kérdőív az alábbi linken érhető el: <https://forms.gle/9RM8k83X5mLcDSf6A>

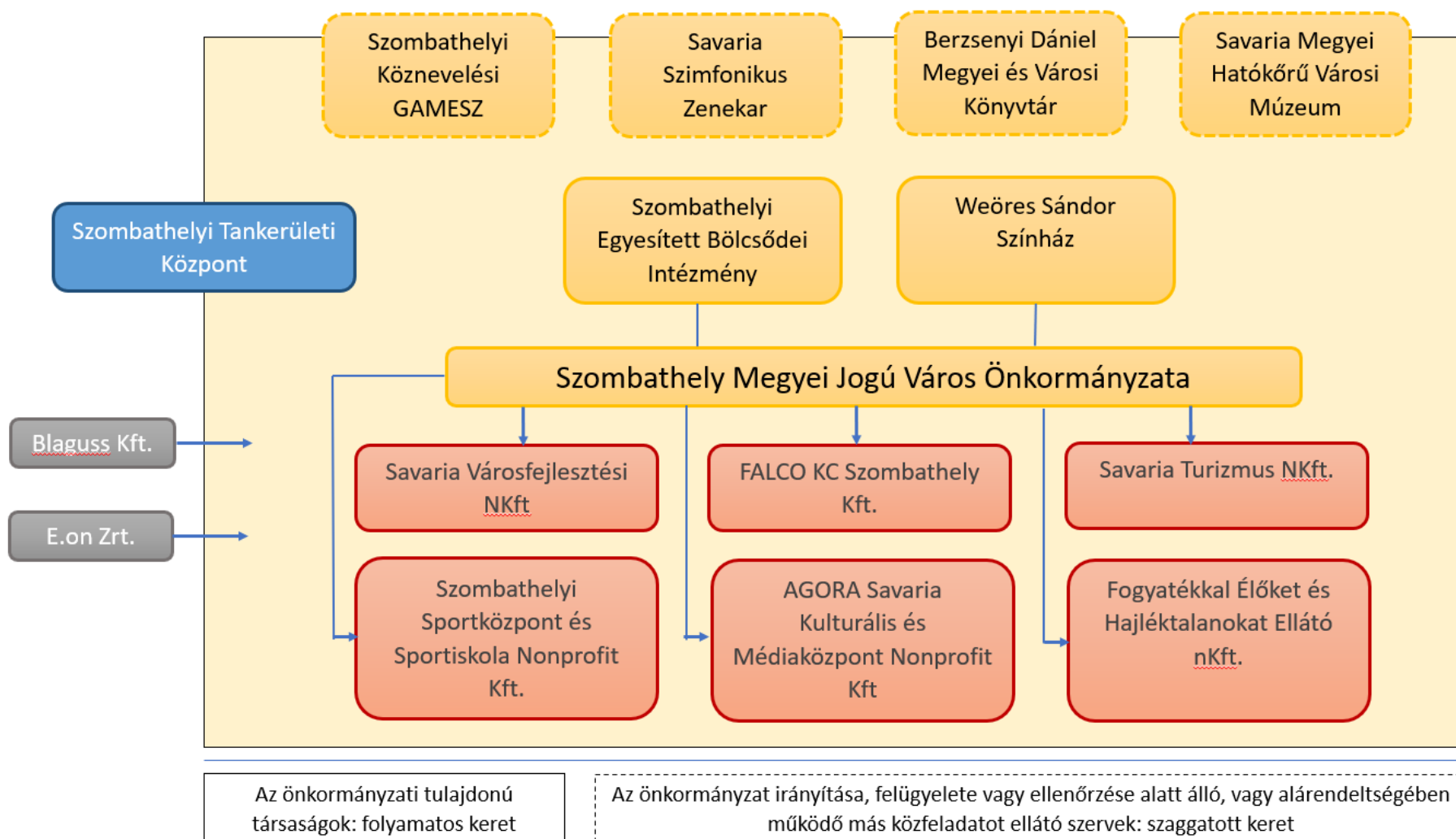
8.3 Finanszírozási terv beavatkozásonként

A cselekvési tervben azonosított beavatkozásokra az alábbi táblázat kerül kitöltésre, mely az FVS 6. fejezetében részletesen található meg. A tervezés jelenlegi fázisában a táblázatban szereplő kérdések nem mindegyikére volt válasz adható, ahogyan az az útmutatóban is megjelölésre került.

Finanszírozási
tervtábla_Szombathely

8.4 Működési térkép

8.5 Indikátor adatlapok

Fenntartható Városfejlesztési Stratégia Módszertani Kézikönyve részletesen bemutatja.

8.6 FVS-ITS fordítótáblák

Fenntartható Városfejlesztési Stratégia Módszertani Kézikönyve részletesen bemutatja

8.7 Önértékelési eszköz

Kézikönyv fejezete	1.3.1. értékelési szempont	Önértékelési szempont	A város önértékelése: megfelel/ nem felel meg alponként szöveges kiegészítéssel
1. A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan 1.1. Partnerek definiálása 1.2. Partnerségi akciók és azok tartalma 1.3. Partnerségi akciók ütemezése a tervezési	A stratégiaalkotás során a stratégiát részvételi tervezéssel készítette el és ezt dokumentálta	Bemutatásra került-e az FVS-ben: - hogyan vonták be a helyi szereplőket (beleértve a civil társadalmi csoportokat és a helyi lakosokat is) a fejlesztési igények és potenciál azonosításába, - az érdekeltek hogyan járultak hozzá a stratégia elkészítéséhez (pl. Közösségi találkozók, workshopok, részvételi tervezés, felmérések , együttdöntési és együtttervezési folyamatok stb.) - bemutatásra kerültek a különféle szervezeti egységek, ügynökségek és érdekelt felek, akik részt vesznek a stratégia kialakításában és végrehajtásában - bemutatásra került, hogyan vonták be a releváns szereplőket (ideértve a civil társadalmi csoportokat és a helyi lakosokat is) a stratégia	Megfelel. A helyi szereplők a tervezés során bevonásra kerültek. A partnerségi egyeztetés részletes szabályairól Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 25/2018. (XII. 19.) önkormányzati rendelete rendelkezik. A jelen dokumentum 1. pontjában a partnerek definiálása, a partnerségi akciók tartalma és ütemezése bemutatásra került. Ezek közül kiemelendő, hogy az FVS módszertani útmutató szerint elkészített kérdőívek kitöltése 2022 tavaszán valósult meg. A város közgyűlése döntést hoz a stratégia elfogadásáról a vármegyei önkormányzat ajánlásainak figyelembevételével.
2. Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés			Megfelel.

2.1. Helyzetfeltárás		A terület fejlesztési igényei és lehetőségei jól körülhatároltak és bemutatottak az öt dimenzió mentén A helyzetfeltárást megfelelő és naprakész adatok támasztják alá az adatforrások bemutatásával	Megfelel. A helyzetfeltárás során a kulcstémakörök bemutatásra kerültek, az ismert adatforrások és adatbázisok felhasználása mellett.
2.2. Területi lehatárolás A várostérség lehatárolása, bemutatása		A várostérség lehatárolása szerepel, és felülvizsgálata megtörtént és alátámasztott.	Megfelel. A várostérség lehatárolása, bemutatása a dokumentumban megtörtént.
2.3. Helyzetértékelés, szintézis (prosperáló város, zöldülő város, digitális város, megtartó város, kiszolgáló város)	a helyzetértékelés az öt tervezési dimenzió mentén elkészült	A helyi trendeket és jelenségeket a széles társadalmi, gazdasági és környezeti átalakulások összefüggésében tárgyalják az öt dimenzió mentén A stratégia integrált megközelítésben tárgyalja a terület fejlesztési igényeinek és potenciáljának kezelését	Megfelel. A helyzetértékelés az öt tervezési dimenzió mentén elkészült, annak bemutatása a dokumentumban megtörtént a módszertanban meghatározott szakági területek és értékelési szempontok szerint.
2.4. A város irányítási és működési modellje 2.4.1. Irányítási modell 2.4.2. Működési modell 2.4.3. Várostérségi koordináció		Bemutatásra kerül a stratégia irányítása menedzsment és politikai szinten Bemutatásra kerülnek a mechanizmusok a stratégia politikai szintű támogatásának biztosítására. Bemutatásra kerül a stratégia irányításáért felelős illetékes helyi hatóság (LA) vagy testület	Megfelel. A város irányítási és működési modelljének a bemutatása a dokumentumban megtörtént a módszertanban meghatározottak szerint. A működési térkép a dokumentum 8.4. számú mellékletben található.

2.5. Kockázatok és lehetőségek értékelése (prosperáló város, zöldülő város, digitális város, megtartó város, kiszolgáló város)		A kockázatok és lehetőségek értékelése széleskörű, alkalmas a forgatókönyvek megalapozására.	Megfelel. A kockázatok és lehetőségek értékelése a dokumentumban megtörtént a módszertanban meghatározottak szerint dimenziókra bontva.
3. Stratégiai munkarész			Megfelel
3.1. Forgatókönyv elemzés	adatokkal alátámasztott, prognózisokra épülő forgatókönyv elemzés készült, azonosított kockázatokra reflektál	Elkészült a standard és adaptív forgatókönyv is trendekre épülő prognózissal. A kívánt jövőbeli forgatókönyv elképzelése a helyi közösség számára mérhető valós eredmények formájában fogalmazódik meg	Megfelel. A dokumentumban elkészítésre került a standard és adaptív forgatókönyv is trendekre épülő prognózissal.
3.2. Jövőkép		A stratégiai jövőkép, reflektál a forgatókönyv elemzésre, világosan meghatározott és reálisan elérhető. Logikusan következnek az állításai a forgatókönyvelemzésből, és összhangban vannak a területi fókusszal.	Megfelel. A dokumentumban sor került jövőképalakításra is, amely reflektál a forgatókönyv elemzésben leírtakra.
3.3. A stratégia célrendszere		A stratégiai jövőkép, a célkitűzések és intézkedések világosan meghatározottak és elérhetőek. Logikusan következnek a helyzetértékelés és forgatókönyvelemzés alapján (az igények és a célok közötti megfelelés), és összhangban vannak a területi fókusszal.	Megfelel. A stratégia célrendszer a módszertani útmutató célmátrix táblázat sablonjának felhasználásával került bemutatásra dokumentumban, a városrészek meghatározásával együtt.

3.4. A reziliens város a stratégiai célrendszerben 3.4.1. Prosperáló város 3.4.2. Zöldülő város 3.4.3. Digitális város 3.4.4. Megtartó város 3.4.5. Kiszolgáló város	A stratégiai fejezet a városi rezilienciára épül és az 5 tervezési dimenzió mentén kidolgozott, a célok megfelelően alátámasztottak, indokoltak	A stratégia integrált megközelítésben mutatja be a terület fejlesztési igényeit és potenciálját az öt tervezési dimenzió mentén, külön fejezetben tárgyalva a város rezilienciáját az abszorpciós, adaptációs és transzformatív képességei tekintetében.	Megfelel. A dokumentum ezen fejezetében reziliencia vizsgálat mind az öt tervezési dimenzió mentén kidolgozott. Külön fejezetekben tárgyalja a város rezilienciáját az abszorpciós, adaptációs és transzformatív képességei tekintetében.
3.5. A stratégia összhangja más stratégiaakkal		A stratégia összhangban áll az európai, hazai és vármegyei, térségi, városi releváns stratégiák általános célkitűzéseivel. A stratégia leírja a kapcsolatokat (és szinergiákat) bármely más nemzeti, regionális vagy helyi politikával, amely releváns a stratégia szempontjából.	Megfelel. A dokumentumban bemutatásra kerül, hogy a stratégia összhangban áll az európai, hazai és vármegyei, térségi, városi releváns stratégiák általános célkitűzéseivel.
4. Monitoring, kontrolling, indikátorok	Az FVS monitoring rendszere, ezen belül az indikátorok mérési módszertana kidolgozott mind a tervezés, mind a végrehajtásra vonatkozóan, stratégiai célokhoz bázis és célértékkel ellátott indikátort rendelt a város a reziliencia és az öt tervezési dimenzió alátámasztására. A TVP		Megfelel. A dokumentumban bemutatásra kerülnek az önkormányzat által vállalt indikátorok és FVS szintű egységes indikátorok is.

	indikátorvállalásai a forrásokkal arányban vannak		
4.1. FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során		Bemutásra kerül, - hogyan biztosítják a releváns szereplők (ideértve a civil társadalmi csoportokat és a helyi lakosokat is) bevonását a nyomon követési és értékelési folyamatokba, - A monitoring rendszer kialakítását a stratégia tárgyalja. Tartalmaz a stratégiai célrendszerhez illeszkedő kimeneti és/ vagy eredmény indikátort, (számszerűsített alap- és célértékekkel), az időszerű adatok megszerzésének és elemzésének stratégiáját, valamint a tevékenységek nyomon követéséért felelős osztály / egység azonosítását.	Megfelel. A dokumentumban bemutatásra került az FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során.

4.2. Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana		Szerepelnek az FVS szintű indikátorok (számszerűsített alap- és célértékekkel), az időszéri adatok megszerzésének és elemzésének stratégiájával, valamint a tevékenységek nyomon követéséért felelős osztály / egység azonosításával.	Megfelel. A dokumentumban bemutatásra kerülnek az önkormányzat által vállalt indikátorok és FVS szintű egységes indikátorok számszerűsített célértékekkel.
4.3. A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana		A nyomonkövetési rendszer bemutatása megtörténik a stratégiában, bemutatásra kerülnek az intézkedések, amelyek biztosítják, hogy a nyomon követési eredmények bekerüljenek a döntéshozatali folyamatba, a nyomonkövetési információk rendszeresen előállításra kerüljenek, és elérhetővé válnak az érdekeltek és a nyilvánosság számára. Az értékelési gyakorlatokat a teljes stratégiára megtervezik és megfelelően leírják.	Megfelel. A dokumentumban elkészítésre került a standard és adaptív forgatókönyv is trendekre épülő prognózissal.
5. Az irányítási és működési modell	A városi irányítási és működési modell a módszertani hangsúlyoknak megfelelően bemutatott, az FVS a fenntartható városüzemeltetés		Megfelel.

	kérdéseivel is megfelelően foglalkozik.		
5.1. A városirányítási modell indokolt módosításai 5.1.1. Az átfogó városirányítási rendszer változásai 5.1.2. A térségi koordináció mechanizmusainak változásai		A stratégia irányítása biztosított menedzsment és politikai szinten, és ez bemutatásra kerül a stratégiában.	Megfelel. A dokumentumban ezen pontjában az útmutató elvárásai alapján, a lehetséges vagy tervezett változtatások kerültek bemutatásra
5.1.3. Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában		Az érintett érdekelt felek bevonásának folyamatait és mechanizmusait a végrehajtási, nyomon követési és értékelési szakaszokba bemutatják. Szükség esetén intézkedéseket terveznek a helyi partnerek kapacitásának kiépítésére, hogy feladataikat a végrehajtási szakaszban teljesítsék.	Megfelel. A dokumentumban a szükséges információk megadásra kerültek.

5.2. A városi működési modellt érintő tervezett változtatások		Az egyes cselekvések végrehajtásával kapcsolatos felelősségek és feladatok egyértelműen meg vannak határozva. Az érintettek közötti koordinációt biztosító folyamatokat és mechanizmusokat bemutatják. Az érintett helyi hatóság vagy testület rendelkezik a stratégia végrehajtásához szükséges erőforrásokkal és készségekkel. Ha nem, akkor bemutatják az intézkedéseket a kapacitás növelésére. Bemutatásra kerül, miként tervezik a különféle szervezeti egységek, érdekelt felek hozzájárulását az integrált megközelítés fokozása érdekében a stratégia kialakításában és végrehajtásában.	Megfelel. A dokumentumban kifejtésre került, hogy a működési modell korábbi bevált gyakorlata alapján jelentős változtatásra nincsen szükség a kialakult struktúrában.
6. Cselekvési terv	A cselekvési terv kijelöli a stratégiai egyedi projekteket, az akcióterületi projekteket és a hálózatos, vonalas beavatkozásokat. Az akcióterületek, főbb beruházások azonosításra kerültek, azok megfelelően	Bemutatásra kerül a részletes cselekvési terv, amely bemutatja, hogyan válnak a célkitűzések beavatkozásokká	Megfelel. A dokumentumban bemutatásra kerül a részletes cselekvési terv.

	reagálnak a helyzetelemzésben feltárt városi problémákra.		
6.1. Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése		Intézkedések és beavatkozások rendszerezése megtörtént.	Megfelel. Az intézkedések és beavatkozások rendszerezése táblázatos formában megtörtént a dokumentumban.
6.2. Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása		Az akcióterületek bemutatása indoklással ellátva megtörtént.	Megfelel. A dokumentumban az FVS készítése során a város teljes területére vonatkozó, ún. hálózatos, illetve akcióterülethez rendelés szerinti lehatárolása történt meg.
6.3. Városi szintű beavatkozási területek részletezése		Az ágazatok közötti integrációt figyelembe veszik a stratégia intézkedéscsomagjában, és meghatározzák a különböző cselekvések egymást kiegészítő jellegét.	Megfelel.

6.3.1. Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások 6.3.2. Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások 6.3.3. Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)		A cselekvési terv tartalmazza a városi szintű egyedi beavatkozásokat, hálózatos és akcióterületi fejlesztési javaslatokat is.	Megfelel. A dokumentumban a cselekvési terv tartalmazza a városi szintű egyedi beavatkozásokat, hálózatos és akcióterületi fejlesztési javaslatokat is.
6.4. Városterületi szintű beavatkozási területek részletezése 6.4.1. Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek 6.4.2. Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)	A stratégia figyelembe veszi a térségi kapcsolatokat, a fejlesztéseket a közvetlen és tágabb vonzáskörzet figyelembevételével tervezte meg	A fejlesztési igények és lehetőségek egyértelműen össze vannak hangolva a megfelelő területi léptékkel és területi kontextussal. A célterület(ek) be van(nak) építve a nagyobb területi kontextusba, és a stratégia figyelembe veszi a város-vidék kapcsolatokat, valamint a szomszédságok és a városi területek kölcsönös függőségét. A cselekvési terv tartalmazza a városterületi szintű egyedi beavatkozásokat és hálózatos fejlesztési javaslatokat is.	Megfelel. A dokumentumban a városi szintű beavatkozási területek részletezése megtörtént.

6.5. Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések) 6.5.1. Zöld átállás menetrend 6.5.2. Digitális átállás menetrend	A cselekvési tervben a város zöld és digitális átállását szolgáló menetrendek elkészültek.	A cselekvési tervben a város zöld és digitális átállását szolgáló menetrendek a módszertani ajánlásnak megfelelően elkészültek.	Megfelel. A dokumentumban elkészítésre került a standard és adaptív forgatókönyv is trendekre épülő prognózissal.
7. Finanszírozási terv	Az FVS üzleti modellre épülő tervezést valósít meg, mely figyelembe veszi a különböző forrásbevonási lehetőségeket a TOP Plusz forrásain túlnyúlóan is (más OP-k, hazai forrás, pénzügyi eszközök, magántőke bevonás stb.), valamint a beavatkozások megtérülő és nem megtérülő jellegét is.	A finanszírozási terv előzetes üzleti modellre épül, számbaveszi az elérhető forrásokat és bemutatja az üzemeltetési modellt is.	Megfelel. A dokumentumban elkészítésre a város zöld és digitális átállását szolgáló menetrendek elkészültek. Számba veszi az elérhető forrásokat és bemutatja az üzemeltetési modellt.
7.1. Elérhető és bevonható források számbavétele		A stratégia konkrét részleteket tartalmaz az ESB alapokon túlmenően is az elérhető más finanszírozási források elosztásának módjáról és helyéről.	Megfelel. A dokumentumban az elérhető és bevonható források számbavétele megtörtént.

7.2. Az üzleti modell		A különböző finanszírozási források (európai, nemzeti, regionális és helyi, beleértve a pénzügyi eszközöket) közötti szinergiákat a stratégia bemutatja. Elősegítik a magánbefektetők és a harmadik szektor bevonását a stratégia finanszírozásába. Figyelembe veszik a pénzügyi eszközöket és az innovatív finanszírozási megközelítéseket, például a zöld városi kötvények vagy a társadalmi hatású kötvények alkalmazása révén.	Megfelel. A dokumentumban kifejtésre került, hogy finanszírozási összetételre vonatkozóan a legfontosabb szempont, hogy Szombathely tudatosan törekszik a több lábon állásra. A különböző finanszírozási források (európai, nemzeti, regionális és helyi, beleértve a pénzügyi eszközöket) közötti szinergiákat a stratégia bemutatja.
7.3. Fenntartható üzemeltetés		A finanszírozási fejezet kitér az üzemeltetési modellre és annak finanszírozási forrásaira.	Megfelel. A dokumentum készítése során pontosan nem ismertek a bevételek és kiadások, de az üzemeltetési modell és a finanszírozási források bemutatásra kerültek.
7.4. Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése		A stratégia bemutatja a projektcsatorna modelljét.	Megfelel. A dokumentumban bemutatásra kerül a projektcsatorna modellje.
8. Mellékletek			Megfelel.
8.1. Antiszegregációs Terv			Megfelel. A KSH 2011-es népszámlálási adatai alapján a városban nincs szegregátumnak minősített terület.